Det medeltida Sverige
Band 2 SÖDERMANLAND:
2 Hölebo och Rönö härader

Det medeltida Sverige
2 SÖDERMANLAND

2 HÖLEBO OCH RÖNÖ HÄRADER

Kaj Janzon

Riksantikvarieämbetet

Riksantikvarieämbetet
Box 5405, 114 84 Stockholm
Tel. 08-5191 8000
Fax 08-660 72 84
www.raa.se/bokhandel
registrator@raa.se

Omslaget: *Lyia i Råby socken, Rönö härad, från Ekonomiska kartverkets karta över Södermanland 1897–1901 (blad Husby).

© 2006 Riksantikvarieämbetet
1:1
ISBN 13: 978-91-7209-427-7
ISBN 10: 91-7209-427-3

Tryck: Lenanders Grafiska, 23182, Kalmar, 2006

Förord

Kungl Vitterhets Historie och Antikvitetsakademien beslutade år 1960 att tillsätta en kommitté för utarbetande av verket Det medeltida Sverige. Arbetet förlades till Historiska institutionen vid Stockholms universitet och leddes av kommitténs sekreterare, professor Gunnar T Westin, som i ett föredrag på Svenska historiska föreningen 1962 (tryckt i HT 1962 s 121–40) presenterade de allmänna överväganden bakom verket (se även förordet till DMS 1:1, Stockholm 1972). Med Vitterhetsakademien som huvudman publicerades tre häften: DMS 1:1, 1:3 och 1:4 omfattande Norra Roden och norra delen av Tiundaland i Uppland.

Den 1 juli 1982 överfördes genom ett riksdagsbeslut projektet Det medeltida Sverige till Riksantikvarieämbetet. Vid överföringen knöts en rådgivande kommitté till utgivningsarbetet med representanter för Riksantikvarieämbetet, Vitterhetsakademien och universiteten. Med Riksantikvarieämbetet som huvudman har fem häften för Uppland publicerats (DMS 1:2, 1:5, 1:6, 1:7 och 1:8), tre för Småland (4:1, 4:2 och 4:4), ett för Öland (4:3), Gästrikland (11) och Södermanland (2:1).

Det nu föreliggande häftet av Det medeltida Sverige (DMS 2:2) är det andra för Södermanland och behandlar landskapets kustområde mellan Nyköping och Södertälje: Hölebo och Rönö härader. Boken har författats och redigerats av fil kand Kaj Janzon vid Riksantikvarieämbetets kulturminnesenhet som, huvudsakligen av arbetsekonomiska skäl, också genomfört en del redaktionella förenklingar och andra förändringar (se Inledning), bl a utgår avsnittet om fornlämningar, då den informationen numera är relativt lättillgänglig på annat sätt.

Kyrkobeskrivningarna har utarbetats i samråd med docent Ann Catherine Bonnier (Hölebo) och fil dr Anita Liepe (Rönö). Kartorna har framställts digitalt av Anna Bergman som rektifierat författarens handritade koncept mot ekonomiska kartan och även i övrigt ansvarat för processen fram till tryckfärdig karta. Tidigare huvudredaktören för DMS, fil dr Sigurd Rahmqvist, Upplandsmuseet, har tagit del av manuskriptavsnitt i olika stadier. Sörmlands museum har till stor del bekostat arbetet och manuskriptet har för museets räkning granskats av fil kand Magnus Josephson. Fil dr Hans Gillingstam har recenserat ett tryckt förarbete (arbetsrapport, Rönö härad) i SoH 2002:2. Viktiga kommentarer och synpunkter gällande dateringar och andra problem med det medeltida brevmaterialet har lämnats av docent Roger Andersson och fil dr Peter Ståhl vid Svenskt Diplomatarium samt professor emeritus Per-Axel Wiktorsson. Diskussioner mellan redaktö-

ren och docent Staffan Nyström har fört många kniviga ortnamnsproblem närmare sin lösning. Fil kand Roger Axelsson har tagit ett antal pauser från sitt arbete med DMS 4:5 (Tjust) för att diskutera historievetenskapliga problem med större relevans för DMS 2:2. Givande samtal om medeltida lämningar i skärgården har förts mellan redaktören och fil dr Peter Norman. Docent Jan Brunius vid Riksarkivet har som tidigare stått i beredskap för insatser under färder i Kammararkivets labyrinter. Docent Claes Gejrot vid Svenskt diplomatarium och statsheraldikern fil dr Henrik Klackenberg har med olika insatser underlättat forskningsarbetet.

Samtliga ovannämnda har framfört värdefulla synpunkter och i vissa fall konkreta förslag som redaktören tagit under övervägande. I en del fall har förslagen föranlett åtgärder, i andra inte. Redaktören påtar sig hela ansvaret för de brister som vägvalen kan ha orsakat. Samtliga beslut om nya arbetsmetoder och redaktionella ändringar (se Inledning) har fattats av redaktören ensam. Det är inget som någon har önskat utan helt och hållet ett resultat av successivt förändrade utomvetenskapliga förutsättningar för arbetet.

Stockholm i december 2006
Margareta Gavatin
Enhetschef

Innehåll

5 Förord

9 Inledning

20 Södermanlands kustområde – Hölebo och Rönö härader
20 Topografiska huvuddrag
21 Administrativ indelning
23 Judiciella förhållanden
25 Kyrkliga förhållanden
25 Övrigt

26 Hölebo härad
26 Hölö socken
52 Mörkö socken
72 Trosa socken
89 Vagnhärads socken
108 Västerljungs socken

133 Rönö härad
135 Bogsta socken
142 Bälinge socken
164 Helgona socken
173 Lids socken
182 Ludgo socken
192 Lästringe socken
198 Ripsa socken
210 Runtuna socken
228 Råby socken
240 Spelviks socken
247 Svärta socken
268 Sättersta socken
274 Torsåkers socken
280 Tystberga socken

305 Källor, litteratur och förkortningar
305 Använda SöH-längder
305 Förkortningar: källor och citerad litteratur
312 Förkortningar allmänna

314 Kartor

315 Register
315 Ortregister
329 Personregister
348 Register över kyrkliga institutioners godsinnehav
350 Register över sätesgårdar

Kartillustrationer
23 Hölebo och Rönö, administrativ och judiciell indelning
30 f Hölö socken
54 f Mörkö socken
74 f Trosa socken
92 f Vagnhärads socken
110 f Västerljungs socken
136 Bogsta socken
144 f Bälinge socken
166 Helgona socken
174 f Lids socken
184 f Ludgo socken
193 Lästringe socken
200 f Ripsa socken
212 f Runtuna socken
230 f Råby socken
242 f Spelviks socken
250 f Svärta socken
269 Sättersta socken
276 Torsåkers socken
282 f Tystberga socken

Inledning

De regionala bearbetningarna i *Det medeltida Sverige* presenteras landskapsvis, i härader och skeppslag och under dem socknar samt vidare städer. Därvid följs indelningen i 1500-talets kamerala material. I de fall förändringar skett under senare perioder finns hänvisningar på den plats, där en socken eller ort borde återfinnas enligt den nuvarande indelningen.

Socknen redovisas på det sätt den framträder i 1500-talsmaterialet, som en kameral enhet: jordebokssocknen, vilken ofta men inte alltid överensstämmer med den kyrkliga socknen. När skillnader mellan dessa har iakttagits, anmärks det. Termen socken står i boken för begreppet jordebokssocken, om inte annat särskilt anges; endast i avsnittet om den kyrkliga organisationen är "socken" synonymt med kyrksocken.

Med "den nuvarande indelningen" och "den nuvarande socknen" avses den regionala organisationen 1950 före de stora kommunsammanslagningarna. "Socken" betecknar där den borgerliga kommunen, som i allmänhet sammanföll med den kyrkliga: församlingen.

Redovisningen inom socknen av varje by/gård, brukningsenhet består av tre delar:

I Namnformer och kartangivelse
II Inventering av landskapshandlingarna
III Inventering av det medeltida materialet.

I Namnformer För varje enhet redovisas först det nuvarande namnet, med halvfet stil, därefter den äldsta kända namnformen, kursiverad, och årtalet för denna.

När det *äldsta belägget* hämtats ur tryckta källor av god kvalitet, återges stavningen enligt trycket utan att den har kontrollerats mot originaldokumentet. I enstaka fall har originaldokumentet granskats vilket anges med "or", ex "DS 1031 or", och alltså betyder att det är en läsning av originalet som redovisas. Uppgifter som hämtats ur tryckta regestsamlingar har regelmässigt kontrollerats mot originalet. Om det äldsta belägget är en avskrift, återges även den äldsta originalformen. Det har inte varit möjligt att pröva rent språkliga ortnamnsproblem. Därför anges varianter av namnet endast undantagsvis, t ex vid kraftig avvikelse eller förändring under medeltid och 1500-tal. För övriga äldre namnformer hänvisas till det omfattande excerptmaterialet i Ortnamnsarkivet i Uppsala (OAU). Ortnamnsförändringar som skett efter 1550-talet har, med något enstaka undantag, inte

heller kunnat redovisas inom undersökningens ram. Ortnamnen återges genomgående med stora begynnelsebokstäver, även i de fall originalen eller de tryckta källorna har små. Prepositioner ("in", "de" osv) anges, men "i" och "j" återges båda med *i*. Undantag: äldsta belägg hämtade ur 1500-talets kamerala material återges som regel utan preposition. Upplösta förkortningar markeras ej.

De nutida namnen återges enligt stavningen på den ekonomiska kartan 1:10 000. Har byn/gården/brukningsenheten inte kunnat återfinnas på officiellt kartmaterial (i första hand ekonomiska kartan 1:10 000, topografiska kartan 1:50 000, generalstabskartan 1:100 000 eller 1800-talets ekonomiska kartor) redovisas den under den äldsta kända namnformen, vilken markerats med *.

Kartangivelse. Den siffergrupp som avslutar den första avdelningen hänvisar till det aktuella bladet av den ekonomiska kartan 1:10 000; ett rutsystem med motsvarande kod finns inlagt på den topografiska kartan 1:50 000.

II Inventeringen av 1500-talets kamerala material bygger på de i Kammararkivet förvarade landskapshandlingarna, från de äldsta, omkring 1540, fram till omkring 1570. Slutåret varierar något beroende på materialtillgången. Exakt uppgift om vilka handlingar som ligger till grund för bearbetningen framgår av förteckningen över "Använt SöH-material" (SöH = Södermanlands handlingar). Landskapshandlingarna har kompletterats med Frälse- och rusttjänstlängderna från 1562. Däremot har tiondelängder som regel inte utnyttjats utom för att fastställa den kyrkliga indelningen. Inte heller längderna Gärder och hjälper 1535, KA, har använts, då de uppgifter som de lämnar om lokala förhållanden många gånger förefaller osäkra.

De flesta av de bevarade SöH-längderna är mer eller mindre brandskadade med betydande textförluster, vilket medför att de måste utnyttjas på ett annat sätt än det vanliga. Det är därför viktigt att även den vane DMS-läsaren tar del av hela inledningen och exemplen nedan.

Uppgifterna redovisas enligt ett fast schema med ett antal starka förkortningar (se förkortningslistan):

1) *jordnatur* och *antal kamerala enheter* återges med halvfet stil, ex "**1 sk**" = ett skattehemman.

2) *jordetal* (om sådant finns), dvs enhetens storlek och kamerala värde uttryckt i markland: öresland: örtugland: penningland.

1 markland	8 öresland	24 örtugland	192 penningland
1 öresland	3 örtugland	24 penningland	
1 örtugland	8 penningland		

En gård med jordetalet tre öresland och fyra penningland redovisas 0:3:0:4. I de fall penningland eller örtugland och penningland saknas,

markeras de inte: ex tre öresland = 0:3; däremot ett markland = 1:0. Det är alltså underförstått att det handlar om jord om sifferkombinationerna inte följs av förkortningar som t ex "pn" eller "gengärdspn", då det rör sig om pengar.

I vissa områden av de delar av Sverige där jordetal finns uttrycks gårdarnas jordetal i skiftande kombinationer i de olika årgångarna av kronans jordeböcker. Av redovisningstekniska skäl har det därför i sådana områden blivit nödvändigt att använda ett och samma uttryckssätt över hela undersökningsperioden. För de i detta häfte behandlade delarna av Södermanland, där uttryck i mark- och öresland är det vanligaste, har det fallit sig naturligt att räkna om jordetalet till så stora enheter som möjligt. Exempelvis har en gård, som i somliga längder anges till 0:0:11½ och i andra till 0:3:0:20, i bearbetningen redovisats med 0:3:2:4.

Om det i samma by finns flera enheter av samma jordnatur, anges jordetalet för varje gård, ex "**2 sk**, 0:4 + 0:4".

I byar med flera än en gård redovisas gårdarna i fallande storleksordning, inte efter jordeböckernas ordning.

3) *årtal.* Om inga årtal nämns innebär det, i princip, att uppgifterna om gården (motsvarande) är oförändrade under hela den period som täcks av de använda landskapshandlingarna. Ett enstaka årtal som föregår jordnaturen, ex "1548 **1 aoe**", anger att gården uppträder första gången detta år och sedan finns perioden ut. Finns en gård enbart en del av perioden, anges de år den existerar, ex "1555–65 **1 sk**". "1544 (endast)" innebär att den redovisas endast detta år. Eftersom de flesta SöH-längder är brandskadade med stora textförluster som följd kan man inte som vanligt i jordeboksredovisningen förutsätta samma startår för samtliga enheter med samma jordnatur i en socken (se exempel nedan). Enheter som inte kunnat återfinnas i något tidigare källmaterial än SöH för 1573 redovisas vanligen inte, med undantag för fall där särskilda omständigheter ger vid handen att de med stor sannolikhet måste ha existerat långt tidigare.

4) vid *förändringar i jordetalet* anges i denna volym, pga stora luckor i sviten av användbara källor, det år då förändringen *senast* måste ha ägt rum, följt av det nya jordetalet, ex "**1 sk,** 0:2, 1566 0:3", vilket visar, att gården anges till två öresland från periodens början och till tre öresland från senast 1566 till dess slut. En tillfällig förändring med tillbakagång till det ursprungliga jordetalet markeras med ( ), ex "**1 sk**, 0:2 (1558 0:3)", vilket betyder två öresland hela perioden med undantag för år 1566.

Samma system används vid *förändringar i jordnaturen,* ex "**1 ky**, 1566 **1 aoe**, 1:0", vilket innebär att enheten från att ha varit kyrkohemman från periodens början, senast 1566 övergår till ett arv och eget-hemman. Jordetalet är hela tiden detsamma.

Uttrycket "som 1566 delas på" innebär, att delningen (förändringen) uppträder i jordeboken första gången det året, inte att själva delningsprocessen kan beläggas det året. I de fall det kan iakttagas hur delningen har gått till, anges det särskilt.

5) *utjord* redovisas med jordetal under sitt geografiska namn med angivande av den gård till vilken den hör. Under huvudgården finns en hänvisning till utjordens geografiska namn. På grund av SöH-materialets beskaffenhet och tidiga jordetalssammanslagningar i undersökningsområdet redovisas utjordarna i allmänhet inte med några årtalsangivelser. Utjordarnas öden kan i praktiken inte följas över tid med någon säkerhet pga det svårt skadade källmaterialet.

6) *kyrkojord och arv och eget-jord* saknar ibland uppgift om jordetal. Detta markeras inte särskilt i redovisningen av varje gård. Exempelvis "**1 ky,** 0:4" betyder att ett kyrkohemman redovisas under hela perioden och att jordetalet är 0:4, när det förekommer. Ingår jorden i ett rättardöme anges detta inom parentes, ex "**1 ky**, 0:5. (Rinks rd)". Under Rink meddelas vilka år rättardömet ägde bestånd och vad det omfattade.

7) *frälsejord* saknar jordetal i landskapshandlingarna, men jordetal finns angivet för vissa enheter i Frälse- och rusttjänstlängderna (FoR). Uppgift om vilken adelsperson, som uppbär räntan (inte alltid = ägaren), redovisas inom parentes efter jordnatur och jordetal med angivande av det första år uppgiften uppträder. Tillkommer under perioden en ny innehavare av räntan, anges det år förändringen sker. Ränteinnehavaren anges i det här aktuella området vanligen med den tidigaste i FoR angivna uppgiften, oftast från 1562. Av redovisningstekniska skäl är uppgifterna ur FoR inarbetade i SöH-notiserna utan att detta alltid särskilt anges.

8) *summa jordetal och statistiska tabeller.* Jordetalssummeringar för byarna redovisas till skillnad från tidigare DMS-praxis inte i denna volym, eftersom jordetal för samtliga enheter i en by ett visst, eller närliggande, år inte går att få fram ur det svårt skadade SöH-materialet, med några få undantag. Det kan i många fall ligga 20–30 år mellan säkra jordetalsuppgifter för olika gårdar i samma by. För ett antal enheter kan dessutom inga jordetalsuppgifter överhuvudtaget återfinnas förrän 1573 då utjordarnas jordetal dessutom i regel redovisas inräknade i gårdarnas. En redovisning av jordetalen i tabellform för statistiska syften enligt tidigare DMS-praxis är därför inte meningsfull för det här aktuella undersökningsområdet och några statistiska jordetalstabeller förekommer följaktligen inte i detta häfte.

9) *kartorna* baseras på uppgifter i SöH- och UH-längderna och är ett försök att återge situationen omkring 1550, d v s vid en tid då inga kartor fanns. Huvudsyftet med kartorna är att ge en *översiktlig bild* av jordägoförhållanden, bebyggelsetäthet och -spridning i de berörda socknarna. Kartorna gör alltså inte anspråk på att exakt återge skogens gränser, landhöjningen sedan 1550-talet eller förändringar i sjöarnas storlek och vattendragens sträckning mm. Även gällande bebyggelselägen föreligger ibland en viss felmarginal, dels för att underlaget vanligen är en karta som endast är omkring 100 år gammal, dels för att det äldre kartmaterialet i LmV, som i flera fall utnyttjats för lägesbestämningar, har framställts med teknologi och metoder som med automatik gör det mindre exakt än modernt kartmaterial. Konceptkartorna för denna volym är handritade av redaktören huvudsakligen med EK som underlag. Den digitala rektifieringen har gjorts mot de 1897–1901 framställda EK-bladen. Uppgifter om vilka blad som använts kan återfinnas under Kartor i källförteckningen.

III **Inventeringen av medeltidsmaterialet** bygger på Ortnamnsarkivets i Uppsala (OAU) excerpter, vilka kompletterats med annat källmaterial. För Rönö härads del har, med enstaka undantag, endast de gamla registerkorten utnyttjats (arbetet utfördes huvudsakligen 1997–2001) medan SOFI:s internetregister använts frekvent för arbetet (2002–06) med Hölebo. Med medeltidsmateralet redovisas även de källor från perioden ca 1530–1570, som inte ingår i SöH-redovisningen. Av medeltidsmaterialet redovisas i form av kortfattade regester de uppgifter om en ort som direkt eller indirekt berör jorden, såsom läge, avkastning, ränta, organisation, förvaltning och ägande. Medan fullständighet varit ett uttalat mål för medeltidsmaterialet, har efterreformatoriskt material däremot i denna volym redovisats med viss restriktivitet. Det finns för vissa större enheter ett relativt stort antal belägg från tiden efter 1530, vilka dock oftast har mycket begränsad relevans för kännedomen om medeltida förhållanden. Någon fullständighet i redovisningen av dessa belägg har därför inte eftersträvats och det hade knappast heller varit praktiskt möjligt inom de givna ramarna för detta arbete. Produktionsförutsättningarna har försämrats successivt och kraftigt under arbetets gång av utomvetenskapliga faktorer som redaktören inte kunnat påverka i någon nämnvärd omfattning.

I de fall en handling endast bevarats i avskrift, finns den ofta i flera exemplar i olika samlingar. Hänvisning sker här endast till den avskrift som använts som underlag för referatet; uppgifter om övriga avskrifter kan sökas i Svenskt diplomatariums huvudkartotek som numera även är tillgängligt över internet.

Den marklandsvärderade jordens storlek anges på samma sätt som jordetalen i det kamerala materialet. Omräkningen till större enheter har dock

inte skett, utan jordetalet återges på det sätt det finns i källan, ex "0:11" fastän det omräknat ger 1:3.

Vid försäljning och köp anges vanligen inte *köpeskillingen,* även om uppgift om den finns i dokumentet i fråga. Däremot anges eventuell penningränta. Myntenheten är mark med underavdelningarna öre, örtug och penning, mellan vilka samma relationer gäller som mellan de olika jordetalen (se ovan). Penningräntan anges därför på samma sätt som jordetalen, dock med tillägget pengar (pn) – 1:3 pn betyder således 1 mark och 3 öre pengar.

Personnamn (förnamn) återges som regel i normaliserad form, ex Anders för Andreas, Nils för Nisse. För en och samma person används genomgående samma namnform, oavsett om hans namn växlar i källorna. De latinska formerna återges med motsvarande svenska namn.

Släktnamn återges inom ( ), om det inte burits av personen själv. Namn som senare blivit släktnamn, ex "Oxenstierna", ges stor begynnelsebokstav. Stor bokstav ges även konstruerade namn som vunnit hävd, t ex "(Pukehorn)". Särskilt sådana som utretts i ÄSF eller annan personhistorisk litteratur, ex "(Gumsehuvud)". Liten bokstav ges rent sigillbeskrivande namn, ex "(skyskura)", "(kvadrerad sköld)". I heraldiska verk, t ex *Svenska medeltidsvapen* (SMV), förekommande släktbeteckningar som inte etablerats genom utredningar i personhistorisk litteratur används ej.

Titlar återges vanligen endast om de behövs för att identifiera en person eller då det kan ha betydelse för förståelsen av en viss uppgift.

Släktskap mellan i regesterna omnämnda personer anges, när det har betydelse för sammanhanget. Den uppgiften finns ofta inte i den aktuella handlingen och har i sådana fall i första hand hämtats ur vetenskapliga standardverk (SBL, ÄSF), som regel utan att källan särskilt redovisas. När uppgiften hämtats ur tidskrifter som t ex PHT och SoH anges det särskilt med hänvisning till årgång och sida. Släkttavlor förekommer där det väsentligt kan underlätta förståelsen av ägoförhållanden. I tavlorna kan det p g a medeltida arvsregler förekomma personer som inte själva har ägt den aktuella enheten men på ett eller annat sätt utgör förmedlande led. SMV har inte använts som källa för genealogiska uppgifter och endast i de fall då den får stöd av relevanta primärkällor accepterats som källa för sigillvapenbeskrivning eller -tillhörighet.

Hänvisning till andra orter görs a) till orter inom samma socken med enbart ortnamn, b) till övriga orter inom undersökningsområdet med ort- och sockennamn, c) till orter utanför undersökningsområdet med ort- och sockennamn när orterna med lätthet kunnat identifieras och det även i övrigt bedömts praktiskt genomförbart; när hänvisningar av typen "jord i Dillnäs sn", "jord i Snevringe härad" eller "jord i Närke" förekommer kan alltså källan innehålla en mer precis ortsbestämning än referatet.

Käll- och litteraturhänvisningar sker genom användande av förkortningar (se s 305), följda av 1) för källpublikationer med numrerade handlingar: handlingens ordningsnummer eller (om handlingarna inte är genomgående numrerade) delnummer: ordningsnummer, 2) i samtliga övriga fall: *sidnummer*.

Citering: " " används när ett citat återges ordagrant med bibehållen stavning, ' ' när det återges med normaliserad stavning och form men ändå ansluter sig till den direkta ordalydelsen. Upplösta *förkortningar* markeras inte.

Frågetecken används för att ange att den lämnade uppgiften i något avseende är osäker. Det används:

1) i stället för årtal = årtalet är okänt, ex "? Sten Sture ...",
2) efter årtal = årtalet är osäkert, ex "... köpts av skatten 1549(?)",
3) före källhänvisning = osäkert om källans namnform avser den ort den identifierats med, ex "**Boda** 1490 *i Bodha* (?ULdb s 20)",
4) före ortnamn i modern form = osäkert om orten avses, ex "... bönderna i ?Risten *(Risby* – ...),
5) efter direktcitat = osäker läsning, ex "1538 ... *Bozgubbe*(?) (UH 1540:5)",
6) framför begrepp eller hel sats = osäkert påstående, ex "Ingeborg av Tånga, ?hustru till Filip Karlsson".

Exempel och kommentarer

Redovisningen av socknarna bygger på KA:s landskapshandlingar, huvudsakligen Södermanlands handlingar (SöH), från 1538 till 1573 och Frälse- och rusttjänstlängderna fr o m 1562 (FoR). Startåret för varje socken framgår av tabellen i respektive sockeninledning och kan pga den höga frekvensen av brand- och vattenskadade handlingar variera mycket. För Hölö socken anges t ex 1538/54. Det betyder att varje enhet som redovisas utan föregående årtal för första gången kan identifieras i jordeböckerna, genom ortnamn eller på annat sätt, tidigast 1538, senast 1554; vid senare första förekomst än 1554 anges årtal före enhetsbeteckningen. Det sista året som granskats är 1573. För socknar där materialet är av mycket låg kvalitet, t ex Vagnhärads socken, kan tidpunkten för första säker förekomst vara senare (1538/59). Det sista året är även där 1573 vilket också är det tidigaste året då intakt jordeboksmaterial för samtliga socknar finns tillgängligt.

Endast för Bökesta tolkas hela artikeln. För övriga exempel förklaras enbart de uttryck som inte förekommit tidigare.

Exempel:

Bökesta 1382 *in Bøkistum* (ViDkAp, u d) – 9 I, 8 a – kyrkby.
SöH **1 skuj**, 0:2:1 till Hälleby.
1 ky (saknas 1573), 0:3:2:4.

1 fr (Svante Sture).
1 aoe, 0:6, 1566 1:3, med aoeuj i Hälleby och Sörby.
1566 **1 aoe**, 0:3:1, med aoeuj i *Gudeberga.
1382 donerar Gismund i Åby 0:0:6½ till nunnorna i Solberga kloster på Gotland (ViDkAp, u d).
1437 donerar Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) en gård till Helgeandshuset i Stockholm (StJb s 449).
1440 (omkr) fastställer biskop Tomas en tidigare dom, enligt vilken en vret i B 70 år tidigare donerats till sockenkyrkan (StrDkA D:VI s 235).
1477 vittnar Jon i B vid Stockholms rådstugurätt (StTb s 111).
1477 intygar Sven i Nöckna, Mörkö sn, och Mickel i Nora, Mörkö sn, att Peter i Skilleby till Yttre Hölö kyrka testamenterat jord i B, vilket hans son Sone Petersson stadfäst efter föräldrarnas död (StrDkA D:VI s 234).
1480 säljer Karin Johansdotter sitt gods i B (utan ortnamn) till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (RAp 6–13/ 1).
1495 (?) har Sten Sture en gård om 0:6 som räntar 3 pund korn och 0:6 avradspn: till den hör utjordar i Hälleby och Söderby, två ängsfjällar på Ledarön, ett 'ängsstycke' och ett torp i *Grafflo* (troligen nuv Gälö, Trosa sn) (SSJb 1515 f 18, 24).

Kommentar:
Nuvarande namn är Bökesta. Orten omnämns första gången 1382 i ett pergamentsbrev (p) som tillhör Visby domkapitels arkiv (ViDkA); brevet saknar exaktare datumangivelse och ortnamnet stavas i det "Bøkistum". Orten återfinns på den moderna ekonomiska kartan 1:10 000, blad 9 I, 8 a.

Lanskapshandlingarna redovisar 1538/54 till 1573:

1. en skatteutjord om två öresland och ett örtugland som tillhör Hälleby i samma sn.
2. en gård som ägs av sockenkyrkan och omfattar tre öresland, två örtugland och fyra penningland jord. Den kan inte återfinnas i den sista längden.
3. ett frälselandbohemman utan angivet jordetal där räntan (arrendet) uppbärs av Svante Sture.
4. en gård om sex öresland som är kungens personliga egendom (arv och eget) och 1566 uppvärderas till ett markland och tre öresland; till den hör utjordar i Hälleby och Sörby. Upptaxeringen kan, åtminstone delvis, vara förorsakad av att utjordarnas jordetal adderats till gårdens, vilket är en för tidsperioden vanlig redovisningsteknisk förenkling.

5. Från och med 1566 förekommer ytterligare en arv och eget-gård om tre öresland och ett örtugland som har en utjord i *Gudeberga (asterisken markerar att orten inte kan återfinnas på nutida kartor).

I det övriga källmaterialet omtalas Bökesta sju gånger före 1530. De flesta omnämnandena har att göra med donationer av jord i byn till kyrkliga institutioner, vilket är mycket vanligt. I notisen för 1480 finns anmärkningen "(utan ortnamn)", vilket betyder att ortnamnet inte står i källan men andra kända omständigheter har gjort det möjligt att identifiera uppgiften som avseende Bökesta. I detta fall anges i källan att jorden ligger i Hölö socken; det är alltså Ingeborg Åkesdotters äktenskap med Sten Sture i kombination med dennes något senare belagda jordinnehav i Bökesta som föranleder notisens placering här. Notisen om Sten Stures innehav har ett frågetecken efter årtalet, vilket innebär att källans datering är något osäker. Osäkerheten beror i detta fall på att källan är en jordebok som daterats till 1515 men redovisar betydligt äldre uppgifter. Dateringen 1495 (?) är ett resultat av jämförelse med uppgifter från andra källor. Enligt jordeboken hade Sten Sture en gård om sex öresland, från vilken han årligen uppbar ett arrende (avrad) om 3 pund korn och sex öre avradspenningar. Efter varje medeltidsnotis anges förkortad källhänvisning inom parentes (se förkortningslistan).

Karkulla 1414 *i Karlakulla* (SD 1996), 1494 *i Karkulla* (C 27:VII:1), 1551 *Karkulla, Karlekulla* (SöH 1551:11) – övergiven bytomt (RAÄ 179) ca 1 km nordväst om kyrkan.
SöH **2 kr**.
1414 är Jordan i K faste på häradstinget (SD 1996).
1492 uppbär Åke Jönsson (Svarte skåning) matu av Anders i K (C 27:IV :1) och 1494 uppbär han kronoavrad av densamme (se Ludgo) (C 27:V:1, VII:1).

Karkulla omnämns i bevarade dokument första gången i ett brev från 1414. Orten återfinns inte på vare sig de moderna ekonomiska eller topografiska kartorna, vilket framgår av att kartkod inte anges. Dess lokalisering framgår däremot av FMIS, där den finns upptagen under Ludgo sn med nummer 179, och av äldre kartmaterial (häradskarta, generalstabskarta) som fått avgöra fetstilsnamnformen. Den övergivna tomten ligger ca 1 km nordväst om sockenkyrkan. I SöH upptas åren 1551/59–73 två kronohemman. Två medeltida omnämnanden har bevarats till vår tid.

***Finnsta** 1385 *i Finnastom* (TrLSp 24/2), 1480 *i Fiwnista* (TrLSp 29/9) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Svärta 172) ca 1,2 km nordväst om Sjösa.

1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:0:3½ av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (Se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1480 ger Heine Berendson 4 stänger jord 'mitt i ängen i F' som medgåva vid jordbyte till Tyrgils Mattsson (tre gäddkäkar) (se Sjösa, Svärta sn) (TrLSp 29/9).
1533 fråndöms herr Olof i *Krakalund, präst i Helgona, F äng, vilken i stället tillfaller Jöns Olofsson (Gyllenhorn), som styrkt sin arvsrätt med ett gammalt jordebrev (se 1480 ovan) (RAp 1533, odat).

Orten kan inte återfinnas på vare sig de moderna ekonomiska eller topografiska kartorna och inte heller på de äldre härads- och generalstabskartorna från ca 1850–. Ortnamnet återges därför med asterisk och stavning enligt äldsta kända original. Belägget från 1480 uppvisar dock formen 'Fjunsta', vilken också förekommer i det äldsta kartmaterialet. Orten redovisas därför i FMIS som "Fjunsta" och, pga eftermedeltida gränsändringar, i en annan socken (Svärta) än i DMS-materialet (Helgona) och socken anges därför här i samband med RAÄ-numret. Ingen bebyggelse redovisas i SöH 1551/59–73. I två medeltida belägg talas om F äng vilket sammantaget med det låga jordetalet, tre och ett halvt örtugland, tyder på att orten saknat bebyggelse under hela senmedeltiden och 1500-talet.

***Wacca** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig två torp i *Wacca* av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat dem av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby)
(RAp 17/3).

Orten kan inte återfinnas i vare sig gammalt eller modernt kartmaterial och följaktligen inte heller i FMIS. Andra källor som skulle möjliggöra en mer precis lägesbestämning än sockentillhörighet har inte hittats. Orten nämns en gång i medeltida material. Mer detaljerade omständigheter redovisas i huvudnotis under Dalby.

Dalsjö 1409 *i Dalsyo* (SD 1057) – 9H, 7h.
SöH **1 fr** (Gertrud Josefsdotter /halvt svin/).

Dalsjö är 1409–10 sätesgård för väpnaren Ingemund Nilsson (tre sjöblad) (SD 1057, 1265).

1423 pantsätter Henrik Nilsson (Örboholmsätten) sammanlagt 0:12 i D och Harlinge för de 200 mark svenska penningar han lovat sin måg Mats Körning som sin dotter Katarinas medgift (StrLBp 16/8).

Det stycke som inleds "Dalsjö är ..." är en *sätesgårdsnotis*, d v s en notis som redovisar de frälsemän eller frälsekvinnor som daterar brev på en viss ort, eller omnämns i samband med orten på ett sådant sätt att de kan förmodas ha haft sin sätesgård där. Ofta anges förhållandet explicit i källan. I detta fall förhåller det sig just så, källorna säger uttryckligen att Ingemund var 'väpnare i Dalsjö' och det är därmed helt säkert att han bodde där, åtminstone 1409–10.

Notisen från 1423 visar att gården då innehades av Ingemunds svärson Henrik Nilsson; av SöH/FoR framgår att innehavaren vid 1500-talets mitt var Gertrud Josefsdotter (halvt svin), Henriks dottersons dotterdotter. Dessa släktsamband framgår av personhistorisk standardlitteratur. Arvsgången från Ingemund Nilsson till Gertrud Josefsdotter redovisas genom bifogad släkttavla i anslutning till artikeln om Dalsjö.

Södermanlands kustområde – Hölebo och Rönö härader

Topografiska huvuddrag

Undersökningsområdet är till stor del låglänt och flikigt kustområde med successiv övergång till ren skärgård söder- och österut. Den nordvästliga delen av området ligger på den Sörmländska sjöplatån, avgränsad mot norr av de stora sjöarna Likstammen och Båven samt sjöarna Lidsjön och Långhalsen vilka ligger mellan Båven och Yngaren. Hela området ligger på det söndervittrade subkambriska urbergspeneplanet som sluttar från Mälarmårdens höjdrygg ner mot Östersjön. Tre av de fyra stora vattensystemen i Södermanlands västra östersjödel ligger i undersökningsområdet och utgör dominerande inslag i landskapet. Sjöarna är många och placerade i de djupaste sprickorna i ett småbrutet sprickdalslandskap och ofta av korta åar sammankopplade till långa kedjor. De stora sjöarna har en påtagligt uppdämmande effekt på områdets vattenflöden och följaktligen är forsar och vattenfall relativt ovanliga i dessa. Några stora slättområden har inte kunnat bildas, den odlingsbara jorden ligger i de från morän rensade sprickdalsgångarna och består huvudsakligen av havsavlagringar (lera). Geologin har bestämt förutsättningarna för det karakteristiska kulturlandskapet med bebyggelsen placerad i enklaver med stora mellanliggande utmarker.

Områdets huvudvattenleder är Svärtaån, vars vatten huvudsakligen kommer från sjön Likstammen, Trosaån som avvattnar Klämmingen och Sillen, samt Nyköpingsån som får huvuddelen av sitt vatten från sjön Långhalsen. Den naturliga gränsen mellan undersökningsområdets två häraden är väl synlig på kartan och utgörs huvudsakligen av en sjökedja, Sillen-Gisesjön-Björken-Stora Frillingen-Rundbosjön, vilken i söder avslutas i Trobbofjärden och den djupa (80 m) fjärden Tvären (en meteoritkrater). Undersökningsområdets västra gräns utgörs av Nyköpingsån, Båvens västligaste del samt sjöarna Långhalsen och Lidsjön. I söder möter Östersjön, där havsvikarna ligger i sprickdalarnas fortsättning och den östligaste, Himmerfjärden, avskiljer undersökningsområdet från den stora halvön Södertörn i öster. Av inlandsisen finns inom undersökningsområdet en typisk höjdlämning i form av Badelundaåsen som möter ca en mil öster om Nyköping och sedan går norrut genom Båvens östra del och når upp till Mälaren vid Torshälla.

Nyköpingsån vid undersökningsområdets västgräns är utflöde för Södermanlands största enskilda vattensystem. Dess egentliga källflöden är ända

i Närke (Tisaren) men det är via Långhalsen som ån upptar de största vattenmängderna från undersökningsområdets högst belägna delar. Svärtaåns upptagningsområde har sin tyngdpunkt i de gamla centralbygderna vid Ludgosjön och Runnviken och ån hade stor betydelse som farled ännu under medeltiden, då den var segelbar ända upp till Runnviken. En viktig färdväg fanns också i Trosaåns flodområde som bildats i en förkastningszon mellan Klämmingen och Sillen. Från Sillens södra del går en gammal och viktig tvärförbindelse norrut genom landskapet. Undersökningsområdets geologiska historia har således efter den senaste istiden lämnat goda förutsättningar för ett antal från varandra avskiljda *bygder*, vilkas namn i många fall lever kvar i sockennamnen, särskilt inom det till Törens prosteri hörande Hölebo, där samtliga sockennamn och häradsnamnet är av typen bygdenamn (se Ståhle 1950). Även häradsnamnet Rönö har sannolikt sitt ursprung i ett bygdenamn, vilket sannolikt måste sammankopplas med det Rauninge som nämns på en av runstenarna vid Aspa (se Fv 1948).

Administrativ indelning

Större delen av Södermanland hörde vid 1300-talets början till Nyköpings slottsfögderi. Hölebo härad inlades dock på 1390-talet i det fögderi som då bildades kring Täljehus och låg kvar under det resten av medeltiden (Fritz 2 s 24–27, DMS 2:1 s 33). I Erik av Pommerns skattebok upptas 1413 under rubriken *Tälje län* i Hölebo 15 gärder med 4 gårdar i varje gärd, 14 stadgemän, 16 småjordemän, 10 kronolandbor och 2 stubbekarlar. Som förläningstagare i Hölebo nämns tre frälsemän: Otte Peccatel, Karl (Karlsson) Öra och Karl Gädda.(ESb s 58). I länsregistret från 1497 upptas Hölebo inklusive Trosa stad bland de "län" som normalt låg under Stockholms slott och kungens fatabur, d v s de områden som förvaltades av kungens egna fogdar och vanligen inte förlänades (Westin 1971 s 16 f).

Efter reformationen tillhörde Hölebo härad tidvis det nybildade *Gripsholms län* och gick tidvis i förläning. Nils Krumme förlänades 11/8 1527 Västerljungs socken, vilken dock återkallades under Gripsholm före 1540. Redan 1541 återfick Nils Krumme Västerljung och erhöll dessutom 1544 Hölö socken. Johan Turesson (Tre rosor) erhöll 13/2 1533 Trosa socken, vilken på 1540-talet övergick till Sten Bengtsson (Ulv) som sedan 31/1 1536 även innehade Vagnhärads socken. Sten Bengtssons förläning överfördes 4/5 1549 till Johan Turesson, vars änka Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) 7/6 1556 fick kungligt brev på fortsatt innehav av sin avlidne makes förläning. Efter hennes död övergick förläningen genom Kbr 7/4 1559 till sonen Svante Sture. När Nils Krumme avled i början av Erik XIV:s regering utverkade Svante Sture brev även på hans förläningar och kom därigenom att inneha hela häradet 1563–64. Först 1566 återgick man tillfälligt till det

medeltida normaltillståndet (enl länsregistren), då Hölebo lades under direkt fogdeförvaltning och Joen Larsson blev kronans första fogde i häradet sedan Gustav I:s förvaltningsreformer påbörjats.

Rönö härad ingick med största sannolikhet i det ursprungliga *Nyköpings slottslän* vilket bör ha bildats i samband med att borgen byggdes under 1200-talets andra hälft Mellan åren för borgens förstörande 1318 och dess återuppbyggande på 1360-talet låg häradet under Stockholms slott, från senast 1352 med en särskild ställföreträdande sörmlandsfogde. Denne förvaltade hela Södermanland förutom Yttre och Övre Tör, d v s nuvarande Södertörn, vilka låg direkt under stockholmsfogdens egen fövaltning (DMS 2:1). Raven van Barnekows räkenskaper från 1365–67 visar att Nyköpingshus då var under återuppbyggnad och att sex härader lagts som dess förvaltnings- och underhållsområde, nämligen Daga, Jönåker, Oppunda, Rönö samt Väster- och Österrekarne med Villåttingen. Av dessa förefaller Rekarnebygden efter det nya slottslänets bildande ha varit mer löst knutet till det än de övriga och rekarnehäraderna upptas inte heller längre fram under senmedeltiden i sammanhanget (Fritz 2 s 21 ff, RBR 29 ff).

Årtiondena närmast efter Barnekow kontrolleras Nyköpings slottslän av Bo Jonsson (Grip) och hans testamentsexekutorer som pantlän, även efter överenskommelsen mellan dem och drottning Margareta 1388 gällande hennes trontillträde. Senast i april 1405 håller Nils Jönsson (Svarte skåning) Nyköpings slottslän för drottningens räkning. När slottslänet 1438 av marsken Karl Knutsson (Bonde) förlänas (Karlskr s 176) till rikets drots Kristiern Nilsson (Vasa), inkluderas Rönö utan tvekan i detta. Efter Kristiern innehas länet av Nils Jönsson (Oxenstierna) 1442–48, Erik Axelsson (Tott) 1452–70 och Arvid Trolle 1470–88. Från dessa förläningar undantas, åtminstone tidvis, Ludgo socken och kungsgård, för vilka det finns ett flertal förläningsbrev utfärdade för Svarte Åke Jönsson (Svarte skåning) som innehar dem som förläning på livstid 1457–1494/95 (ÄSF I:3 s 264 f). Vid en överenskommelse 1497, gällande omfördelningen av kronans förläningar vid kung Hans trontillträde, tillfaller Nyköpings slottslän Sten Sture. Efter en kort tid under kronans direkta förvaltning blir det åter förlänt 1501, denna gång till Sten Kristiernsson (Oxenstierna) som innehar det till 1516, då slottet erövras och delvis rivs av Sten Stures (d y) trupper. Efter inbördesstriderna i början av 1520-talet får Johan Turesson (Tre rosor) större delen av slottslänet, inklusive Rönö, i förläning omkring 1530 och behåller det till 1556, med undantag för Ludgo socken som fortfarande förlänas separat och 1528 innehas av Nils Krumme och 1538–46 av Svante Sture. (Westin 1971, NyHist 1 s 32–38, AL 2 s 261 f).

Rönö hade åtminstone 1527–30, d v s innan det inlades i Johan Turessons ovannämnda förläning, gemensam fogde med Jönåkers härad; Peder Jonsson får 1527 fogdefullmakt på dessa och Nyköpings stad (GR 4 s 63). Från 21/4 1556 bildar Rönö ett separat fögderi tillsammans med Jönåker, och

samtidigt utnämns Sven Andersson till fogde över detta. Fr o m ca 1560 är Lids och Runtuna socknar förlänade, först till Hans Klasson (Bielkenstierna) och senare till Lars Knutsson (Forsa-ätten). Resten av häradet läggs 1565 åter under Nyköpings slott. 1567–69 var häradet tillfälligt sammanslaget i gemensamt fögderi med Oppunda (AL 2 s 261 f).

1500-talets kamerala material redovisar följande indelning
Hölebo härad: Hölö, Mörkö, Trosa, Vagnhärad och Västerljungs socknar.
Rönö härad: Bogsta, Bälinge, Helgona, Lid, Ludgo, Lästringe, Ripsa, Runtuna, Råby, Spelvik, Svärta, Sättersta, Torsåker och Tystberga socknar.

Judiciella förhållanden

Tingslagens omfattning under medeltiden framgår genom uppräkning av nämndemän, fastar och vidervarumän i brev utfärdade på häradsting och lagmansting. Tingslagen motsvarar de administrativa häraderna. Namnet på ordinarie tingsplats är känt för båda häraderna. Omnämnda tingsplatser vid häradsting och lagmansting samt häradshövdingar redovisas nedan:

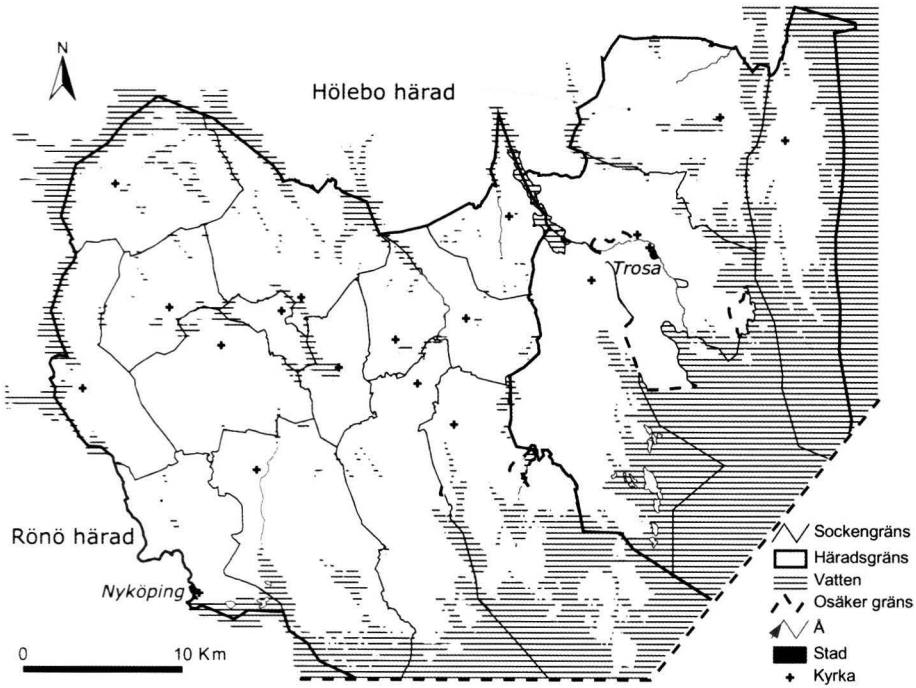

Administrativ och judiciell indelning omkring 1550.

Hölebo härad: Häradets rätta tingsplats, där ordinarie häradsting hölls, hette Kälslöt (SD 12, 56, 656, RAp 17/1 1442, BiSp 8/10 1460) och låg vid Nora, Vagnhärads sn, möjligen på höjden nordväst om Sjöängen. Lagmansting hölls 1432 i Åda, Vagnhärads sn (VrApp 4/2), 1441 i Västerljungs sn (TrKyAp 19/5), 1462 i Kälslöt (VrApp 10/2) och 1498 vid Vagnhärads kyrka (VrApp 10/3). Räfsteting gällande jord i häradet hölls i Trosa 1386 (RApp 8/2), Strängnäs 1409 (SD 1179–80, 1183, 1186, 1188, 1191), 1413 (SD 1747) och 1444 (ULApp 2/3) samt vid "Brandaborg" 1451 (RAp 2/3).

Häradshövdingar: Lars Ragvaldsson (lilja) 1382 (RAp 25/10), 1382/83 Nils Gädda (RApp 28/5 1425), Olof Haraldsson (Hjulsta-ätten) 1400–09 (RAp 1/5 1400, SD 1193), Karl (Nilsson) Gädda 1416–23 (SD 2229, VrAp 8/12) Lars Skäringsson (lilja) 1441–49 (OAUp 17/5, RAp 18/6), Nils (Karlsson) Gädda 1450–52 (UUBp 6/5, UUB 25/10), Anders Björnsson i Alby, Trosa sn (vikarie) 1452–53 (UUBp 25/10, RAp 17/1), Erengisle (Karlsson) Gädda 1458–68 (RAp 10/5, RAp 3/2), Filip Karlsson (trana) 1479 (OAUp u d), Simon (Ragvaldsson) Körning 1493–1500 (RAp 1/8, UUBp 22/6).

Rönö härad: Häradets rätta tingsplats där ordinarie häradsting hölls, var Aspa löt (nu Asplöt) i Ludgo socken, första gången omnämnd i källorna vid namn 1302 (DS 1362) och låg vid Spelvikssjöns norra ände på mark som tillhörde byn Aspa. Lagmansting hölls 1414 vid Spelviks kyrka (SD 1996), 1473 vid Runtuna kyrka (RAp 10/12) och 1474 vid Ludgo kyrka (RAp 15/12). Räfsteting gällande jord i häradet hölls i Näsby, Blacksta sn, 1377 (RAp 7/1), Nyköping 1380 (RAp 14/5), 1381 (ShSp 8/7), 1397 (RAp 19/1), 1414 (SD 1876) och i Strängnäs 1409 (SD 1116, 1124, 1147).

Häradshövdingar: Nils Andersson (eget sigill) 1364 (DS 6986) – Anders Matsson (Hålbonäs-ätten) 1379–81 (RAp 20/3, 5/10) som 1381 även sigillerar för sin vikarie, Peter Jonsson, då denne saknar sigill (RAp 5/10) – Tomas Petersson (bomärkessigill), underhäradshövding 1409 (SD 1205) – Jakob (Jeppe) Störla (styckad sköld) 1414–30 (DS 1996, E 175a UUB); som vikarie för honom sigillerar Nils i Ökna (?Sättersta sn) 1424 och 1430 som även är underhäradshövding 1431, då utan namngivande av ordinarie häradshövding (StrLBp 13/1, E 175a, StrLBp 3/5) – Gudmund i Landshammar (eget sigill), underhäradshövding 1438, anger ej för vem han vikarierar (RAp 20/10) – Klaus Plata 1440–55; som hans vikarier uppträder underhäradshövdingarna Styrbjörn i Juresta (bomärkessigill) 1440, Jöns Unge i Gärdesta 1444 (UUBp 1/10) och Peder Larsson i Ånsta 1455 (SMR 1140, SMR 1167, UUB 1443 10/10, RAp 1455 23/10) – Åke Jönsson (Svarte skåning) 1456–62; som hans vikarier uppträder Peder Larsson i Ånsta 1456 och 1462 (RAp 1456 22/1, StrLBp 1462 4/2), Olof i Värlund 1460 (omkr) (RApp odat nr 55) och Håkan Hwässing (halv båt) 1462 (RAp 3/6) – Ingevald i Öster-Malma (bomärkessigill), underhäradshövding 1480 (RAp

5/10) – Nils Krumme 1531 (GR 7 s 244, 332) – Bengt (Håkansson) skrivare 1531–32 (GR 7 s 332, RAp 2/5) – Bengt Kåre 1533–40 (TrLSp 8/5, TrLSp 5/6) – Bengt skrivare 1541 (GR 13 s 320).

Kyrkliga förhållanden

De kyrkliga indelningen under medeltiden framgår av följande dokument:

1314 års förteckning över sexårsgärden indelar Strängnäs stift i fyra storprosterier. Under rubriken "Törens prosteri" (*De prepositura Tørensi*) redovisas (Övre) Hölö med annex (Yttre Hölö) (2:0), Trosa med annex (Vagnhärad) (2:0), Mörkö (1:0) och Västerljung (0:6) (DS 1947, odat, avskr); för övriga socknar ingående i Törens prosteri se DMS 2:1 s 37 f. Under rubriken "Nyköpings prosteri" (*de prepositura Nicopensi*) redovisar längden följande härader: Rönö, Jönåker, Oppunda och Daga samt en mindre del av Villåttingen. För Rönö redovisas följande pastorat och avgifter: Helgona (0:6), Svärta (0:6), Råby (0:6), Ripsa med annex (Lid) (0:6), Sättersta med annex (Bogsta) (0:6), Torsåker med annex (Lästringe) (0:6), Bälinge med annex (Tystberga) (0:10), Runtuna (0:10), Ludgo med annex (Spelvik) (0:12) (DS 1947, odat, avskr).

Under Gustav I:s regeringstid framträder i 1544 års länsregister en något annorlunda indelning.

Mörkö, Övre Hölö, Yttre Hölö, Trosa, Vagnhärad och Västerljungs kyrksocknar utgjorde tillsammans med Ytterjärna och Överjärna *Hölebo härads prosteri*. Som prost omnämns herr Jöns i Hölö. I *Rönö härads prosteri* ingick samma 14 socknar som utgjorde Rönö härad. Som prost omnämns Olof Varg (AL 3 s 186 f).

Övrigt

Den i vissa delar av Uppland och på Södertörn (se DMS 2:1 s 42) observerade avvikelsen att man räknat 15 penningar i stället för 8 på örtugen kan inte beläggas i undersökningsområdet. Däremot kan räkning med 12 penningar på örtugen i Hölebo härad direkt påvisas genom summering av angivna jordetal i ett brev från 1405, avseende Alby, Trosa sn (SD 656). Indirekt styrks avvikelsen också genom explicita referenser till 'storpenningsland' och 'småpenningsland' i samband med en transaktion 1383 (RAp 17/3), avseende jord i Gillberga och Ogensjö, Västerljungs sn.

Hölebo härad

1362 *i Hylbohundare* (DS 6688).
1381 *i Hølbo hundare* (RAp 25/10).
1405 (omkr) *Hölboheredt* (SD 3032, odat avskr).
1418 *i Hølbo hæradhe* (SD 2487).

Omfattning: Hölebo härad omfattade under medeltiden och 1500-talet följande socknar: Hölö, Mörkö, Trosa, Vagnhärad och Västerljung. Häradsnamnet har sitt ursprung i det äldre bygdenamnet 'Höle', även bevarat som sockennamn. Före 1350 talas det i källorna om en socken 'Lung' (DS 622, 2411, 2889), även den namngiven efter en äldre bygd med något oklar utsträckning, omfattade delar av nuvarande Trosa, Vagnhärads och Västerljungs snr; åtminstone de två sistnämnda socknarna har troligen i sin helhet uppkommit genom en delning av primärsocknen Lung. Den mest betydande förändringen sedan 1500-talet är flyttningen 1610 (Kbr 19/4) av Trosa stad till östra sidan av Trosaåns mynning, d v s åtminstone delvis till Vagnhärads sn. Trosa och Vagnhärads socknar sammanslogs 1925 till Trosa-Vagnhärads socken (Kbr 28/8 1925). Delar av tidigare Trosa socken lades senare till staden (Kbr 24/11 1939 och 5/11 1943).

Administrativ indelning, judiciella och **kyrkliga förhållanden, se inledningen ovan.**
Jfr AF 2 s 3ff, 95 ff, AL 1 s 271 ff, DoSk s 264 ff, SU s 285 ff.

Hölö socken

1279 *ecclesie Høle* (DS 665).
1301 *ecclesie Høli* (DS 1350).
1310 *parrochia Høle* (DS 1681).
1317 *in parochia Sigredakyrkyu* (DS 2126).
1365 *i Hølbo sokn* (DS 7264).
1376 *i Høøle sokn* (DS 9364).
1381 *i Yfrahøl sokn* (Rääf 1:45, avskr).
1409 *i Yffra Høle ... i Ytra Høle* (SD 1179).
1441 *i Høløø sokn* (OAUp 17/5).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1538/54 (1573)

	sk	skuj	kr	ky	kyuj	fr	frt	aoe	aoeuj
Broby	– –	– –	– –	1 (1)	1 (0)	1 (1)	– –	– –	– –
Bökesta	– –	1 (0)	– –	1 (0)	– –	1 (0)	0 (1)	1 (2)	– –
Edeby	3 (3)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Ekeby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Ene	– –	6 (0)	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –	– –
*Gudeberga	– –	9 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Gryt	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Grävsta	1 (1)	– –	1 (1)	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –
Hejsta	– –	– –	– –	3 (3)	– –	– –	– –	– –	– –
Hemsta	1 (0)	1 (1)	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –
Häggenäs	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	0 (2)	– –	– –
Hälleby	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Höja	– –	3 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
*Jursunga	– –	5 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Kjulsta	2 (0)	– –	– –	– –	– –	0 (2)	– –	– –	– –
Lida	1 (1)	2 (0)	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Litselby	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Mälhaga	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Norrvrå	– –	6 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Rinkeby	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)	– –	– –
*Seby	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Skilleby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
Skälby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Smedsta	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –
Stav	1 (0)	2 (0)	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	2 (3)	– –
Stavbotorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	0 (2)	– –	– –
Sund	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Sörby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)
*Torby	– –	3 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Tullbotorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	0 (2)	– –	– –
Tullgarn	– –	– –	– –	– –	– –	6 (3)	– –	– –	– –
Tösta	– –	3 (0)	– –	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –
Valåker	1 (0)	2 (0)	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –
*Welunda	– –	3 (0)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
*Vesliden	– –	2 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Vi	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Vinterhälla	– –	1 (0)	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Vreta	1 (2)	4 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Vrå	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Väsby	1 (1)	3 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Åby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (2)	– –	– –	– –
Åkerby	1 (1)	2 (0)	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
*Öffuer Bolstadh	– –	2 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Österby	2 (1)	1 (0)	0 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
SUMMA	26 (20)	62 (2)	2 (3)	16 (15)	5 (4)	15 (12)	0 (8)	7 (9)	3 (3)

Dessutom redovisar långderna: stuj **Hejsta** 1 (0), stäng ***Seby** 1 (0), **Väsby** 1 (0).

Omfattning: Nuvarande (1950) Hölö socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet. Under större delen av medeltiden och ännu på 1540-talet har socknen kyrkligt varit delad i Övre Hölö och Yttre Hölö socknar på så sätt att Övre Hölö varit moderförsamling och Yttre Hölö annex (AL 3 s 186, Ståhle 1950 s 104). I 1500-talets kamerala källmaterial är inte denna uppdelning aktuell och den har senast på 1570-talet upphört även i kyrkliga sammanhang. Man kan därför anta att beslut om sammanslagning fattats i samband med Gustav Vasas jordeboksreformer.

Kyrkor: Hölö kyrkor påbörjades under 1100-talet. Av *Övre Hölö* kyrka återstår i dag endast en ruin (RAÄ 115). Kyrkan byggdes med ett smalare kor och tornet tillkom strax därefter. Troligen vid 1200-talets slut revs det ursprungliga koret och kyrkans längd fördubblades. Sakristian byggdes något senare. Ännu i början av 1530-talet verkar kyrkan ha varit i funktion men betecknas 1575 som ödekyrka. Bevarade medeltida inventarier saknas. Kyrkan i *Yttre Hölö* har i sina äldsta delar ungefärligen samma byggnadshistoria. Detaljer i långhusgaveln visar att ett smalt torn uppförts samtidigt som kyrkan byggdes. Sannolikt fick kyrkan salformad plan efter en medeltida ombyggnad, som dock inte kan preciseras i tid. Det äldsta tornet ersattes med ett bredare torn under 1400-talet. Under samma århundrade tillkom troligen även valv och vapenhus. Kyrkan ombyggdes i det närmaste fullständigt på 1790-talet, men dess tidigare utseende är känt genom en teckning av Peringskiöld från 1685. Av medeltida inventarier återstår ett antal träskulpturer, nämligen en romansk madonnabild från cirka 1200, en S:t Olov och ett kvinnligt helgon från 1200-talets mitt samt en helig diakon, ett kvinnligt helgon samt två skadade bilder av Maria respektive Maria Magdalena från 1400-talet. En mässhake från slutet av 1400-talet förvaras i SHM. (SöKy 86, SvK). Kyrkbyar: Broby (Övre Hölö) och Bökesta (Yttre Hölö).

Runstenar: Sö 18 kyrkan, 19 Lida, 20 Smedsta; i Övre Hölö kyrkoruin har ett stort antal fragment hittats (Fv 1948).

***Alwika** 1384 överlåter Bo Jonsson en 'konungsäng' *Alwika* till Sigge Brun (se Smedsta) (UUBp 12/3) – möjligen vid nuv Al.

Broby 1409 *i Broby* (SD 1179) 1450 *i Bro* (VrAp 17/6), 1501 *i Broby i kirkebyn* (RAp 23/4) – 9 H, 9 j – kyrkby.
SöH **1 ky**, 0:6.
1 kyuj, 0:1:2.
1 fr (Johan Petersson /Bååt/).
1409 tilldöms Olof Torstensson 0:0:2 på räfsteting (se Hejsta) (SD 1179).

1450 är Ravast i B faste vid häradsting (VrAp 17/6, SMR 1554, feldat).

1501 säljer väpnarna Anders Erlandsson och Magnus Petersson till Strängnäs domkyrka 0:0:2 'i kyrkbyn B' samt jord i Ene och Väsby; brevet sigilleras av Erik Karlsson och Jöns Bolt då utfärdarna själva inte har sigill (RAp 23/4).

1543 upptas i Johan Pederssons (Bååt) jordebok en gård om 0:3, i B 'i Övre Hölö sn', som är hustrun Kristina Åkesdotters (Tott) arvegods; gården har äng till 20 lass och 12 spann i utsäde och räntar årligen 1 pund korn och 0:3 avradspn (EbA auts 37).

Bökesta

1382 *in Bøkistum* (ViDkAp, u d) – 9 I, 8 a – kyrkby.

SöH **1 skuj**, 0:2:1 till Hälleby.
1 ky (saknas 1573), 0:3:2:4.
1 fr (Svante Sture).
1 aoe, 0:6, 1566 1:3, med aoeuj i Hälleby och Sörby.

1566 **1 aoe**, 0:3:1, med aoeuj i *Gudeberga.

1382 donerar Gismund i Åby 0:0:6½ till nunnorna i Solberga kloster på Gotland (ViDkAp, u d).

1437 donerar Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) en gård till Helgeandshuset i Stockholm (StJb s 449).

1440 (omkr) fastställer biskop Tomas en tidigare dom, enligt vilken en vret i B 70 år tidigare donerats till sockenkyrkan (StrDkA D:VI s 235).

1477 vittnar Jon i B vid Stockholms rådstugurätt (StTb s 111).

1477 intygar Sven i Nöckna, Mörkö sn, och Mickel i Nora, Mörkö sn, att Peter i Skilleby till Yttre Hölö kyrka testamenterat jord i B, vilket hans son Sone Petersson stadfäst efter föräldrarnas död (StrDkA D:VI s 234).

1480 säljer Karin Johansdotter sitt gods i B (utan ortnamn) till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (RAp 6–13/ 1).

1495 (?) har Sten Sture en gård om 0:6 som räntar 3 pund korn och 0:6 avradspn: till den hör utjordar i Hälleby och Sörby, två ängsfjällar på Ledarön, ett 'ängsstycke' och ett torp i *Grafflo* (troligen nuv Gälö, Trosa sn) (SSJb 1515 f 18, 24).

1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård om 0:6 som räntar 3 pund korn och 0:6 avradspn; till gården hör en utjord om 0:2 i Hälleby och en om 0:0:5 i Sörby samt 2

Hölö socken

Antal gårdar omkring 1550.

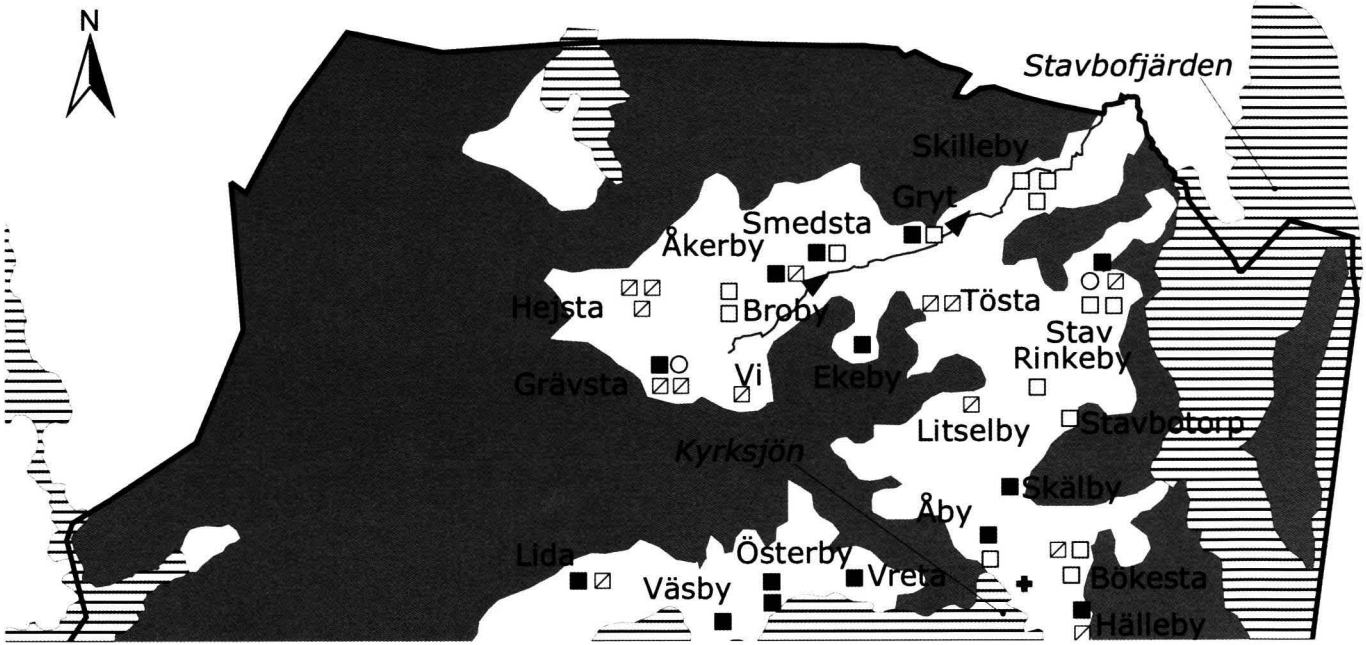

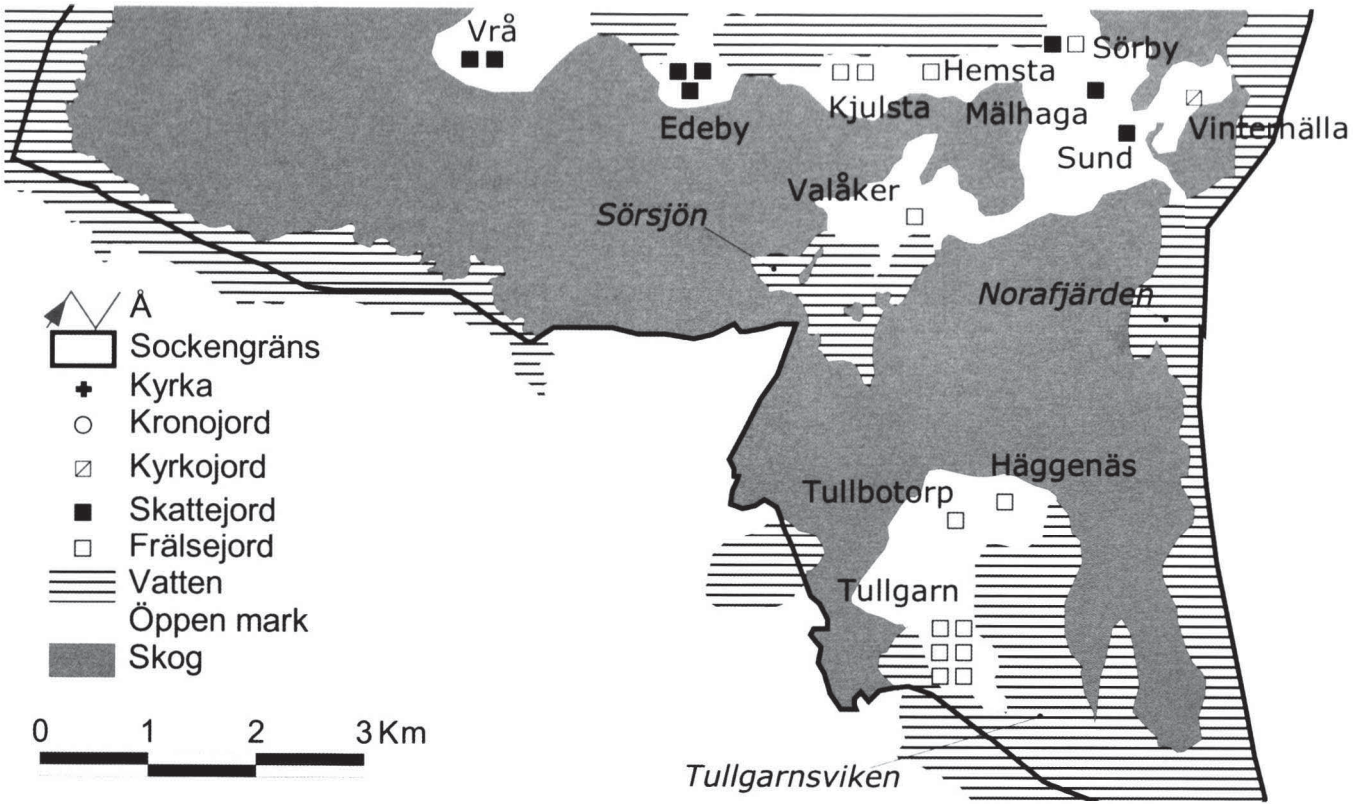
Vrå
Sörby
Hemsta
Kjulsta
Mälhaga
Edeby
Vintermälla
Sund
Valåker
Sörsjön
Norafjärden
Häggenäs
Tullbotorp
Tullgarn
Tullgarnsviken
Å
Sockengräns
Kyrka
Kronojord
Kyrkojord
Skattejord
Frälsejord
Vatten
Öppen mark
Skog
0
1
2
3 Km

ängsfjällar på Ledarön och ytterligare ett 'ängsstycke' på icke angiven ort (troligen Gälö, Trosa sn) (K 1 f 64).

1566 upptas i en längd över arv och eget en gård i B som årligen sår 3 pund, har äng till 20 lass på Ledarön och 4 lass på *Gafflöö* (troligen nuv Gälö, Trosa sn) samt 4 'notevarp'; annangården i B sår 12 spann, och har äng till 8 lass på Ledarön (SöH 1566:10).

Edeby

1361 *in Eedhby* (DS 6478), 1401 *i Edhby* (SD 12) – 9 H, 8 j.

SöH **3 sk**, 1:0:0:4, med skuj i Norrvrå, *Torby och *Jursunga + 0:6:1, med skuj i Norrvrå, *Torby och *Jursunga + 0:5:1, med skuj i *Gudeberga, Norrvrå, *Torby och *Jursunga.

1361 är Sigröd i E vidervaroman på häradstinget (DS 6478).

1382 är Sigröd och Nils i E fastar vid häradstinget (ViDkAp. odat).

1385 är Sigröd Långe i E vidervaroman vid häradstinget (B 15 f 11 r).

1401 är Nils Skalle i E faste och nämndeman på häradstinget och Sigröd i E är nämndeman i synenämnd (SD 12, 56).

1413 är Nils i E nämndeman vid räfsteting och 1416 är han det vid häradstinget (SD 1747, 2229–30).

1441, 1442, 1444, 1447, 1449, 1450 och 1451 är Skäring i E faste vid häradsting (OAUp 17/5, VrAp 30/5, VikSp 1/7, RAp 24/1, RAp 18/6, VrAp 17/6, VrAp 20/1).

1453 är Peter i E faste vid häradstinget (RAp 17/1).

1468 är Peter Andersson i E faste vid häradstinget (RAp 3/2).

1498 lämnar Olof Skäringsson i E vittnesmål genom ombud vid lagmansting (VrApp 10/3).

Ekeby

1409 *i Ekeby* (SD 1179) – 9 I, 9 a.

SöH **1 sk**, 1:0, med skuj i *Gudeberga, *Höja, Stav, Tösta, *Welunda och Åkerby.

1409 är Peter i E nämndeman vid räfsteting (SD 1179–80, 1183).

1423 är Peter i E faste vid häradstinget (VrAp 8/12).

1441 är Bengt i E faste vid häradstinget (OAUp 17/5).

1444 är Ulf i E nämndeman vid räfsteting (?ULApp 2/3).

1449 är Lars och Olof i E fastar vid häradsting (?RAp 18/6); belägget kan delvis avse Ekeby, Mörkö sn.
1450 är Lars i E faste vid häradsting (VrAp 17/6, SMR 1554 feldat).
1460 är Bengt i E faste vid häradstinget (BiSp 8/10).
1462 är Bengt i E nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).

Ene

1382 *in Eneby* (RAp 25/10) – 9 I. 9 a.
SöH **6 skuj**, 0:2:1 till Hemsta + 0:2 till Hälleby + 0:1 till Österby + 0:1 till Skälby + 0:0:1:4 till Mälhaga + 0:0:1:4 till Vreta.
2 kyuj, utan jt.
1382 överlåter Gismund i Kjulsta 0:0:1 till biskop Tord i Strängnäs för 6:0 pn i saköre (RAp 25/10).
1409 tilldöms Olof Torstensson i Häckelsta 0:0:7 i E 'i yttre Hölö socken' vid räfsteting (se Hejsta) (SD 1179).
1458 säljer Jöns Nilsson i E jord i Vagnhärads och Västerljungs snr (se *Wiby, Västerljungs sn) (RAp 10/5).
1501 säljer väpnarna Anders Erlandsson och Magnus Petersson till Strängnäs domkyrka 0:0:7 i E i 'yttre Hölö socken' (se Broby) (RAp 23/4).

Gryt

1361 *in Grythum* (DS 6478) – 9 I, 9 a.
SöH **1 sk**, 1:4 (saknas 1573), med skuj i Tösta och *Öffuer Bolstadh.
1 aoe, 0:3:2:4.
1361 är Gismund i G faste vid häradstinget (DS 6478).
1441 byter Nils Käsia och Peter Käsia i Österby till sig 0:5:2 av Anders i G och hans bror Jöns (se Österby) (OAUp 17/5).
1442 är Nils Käsia i G faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1450 är Påvel i G faste och Ragvald i G faste samt vidervaroman vid häradstinget (UUBp 6/5, RAp 14/10).
1458 är Ragvald i G faste vid häradstinget (RAp 10/5).
1566 upptas i en aoe-längd en gård som sår 3½ pund och har äng till 70 lass samt 'god skog och utrymme' (SöH 1566:10).

Grävsta

1362 *i Grefstum* (DS 6688) – 9 H, 9 j.
SöH **1 sk**, 1:0.
1 kr, 0:3.
2 ky, 0:4 + 0:2:2.

1362 byter Lars Filipsson (Filip Larssons ätt) bort 0:3 till Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) mot jord i Älvesta och Fjällsta, Botkyrka sn, Uttringe, Salems sn, samt Igelsta och Skärvsta, Tälje sn, och får dessutom av Birger 40 mark pn 'till vilda' (i vängåva) (se DMS 2:1 s 67) (DS 6688).

1381 byter Lars Filipsson bort 0:1 till Bo Jonsson (Grip) (se Runtuna, Runtuna sn) (Rääf 1:45, DMS 1:7 s 108 f).

1382/83 får Nils Svarte i G och Jakob i G av häradshövdingen Nils Gädda uppdraget att bege sig till Bengt (Magnusson) Svarte (två spetsar uppifrån) med en kallelse till tinget gällande en ägotvist (se Sund) (RApp 28/5 1425).

1400 är Jakob i G faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5).

1405 är Nils i G faste vid häradstinget (SD 656).

1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) 0:1 i morgongåva till Johanna Torgilsdotter (se Simonsö, Mörkö sn) (B 16 f 419).

1423 köper Påvel i Vreta 0:0:2 i G 'i övre Hölö socken' av Sven skinnare (se Skälby) (VrAp 8/12)

1442, 1443, 1451 och 1453 är Björn i G faste vid häradstinget (VrAp 30/5, UUBp 13/11, UUBp 1/5, RAp 17/1).

1474 är Peter i G nämndeman i 'landssynenämnd' vid lagmansting (RAp 5/12).

1495 (?) har Sten Sture en utjord om 0:0:8 som räntar ½ pund matu (SSJb 1515 f 24).

***Gudeberga** 1539 *Gudeberga, Gudebergh, Godberga* (UH 1539:1) – låg sannolikt vid nuv Gullbergshopen (9 I, 8 a).

SöH **9 skuj**, 0:5 till sk i Kjulsta + 0:2 till Mälhaga + 0:1:2 till Hemsta + 0:1:1 till sk i Kjulsta + 0:1 till Edeby + 0:1 till Åby + 0:0:2 till Sund + 0:0:1:4 till Ekeby + 0:0:1:4 till Sörby.

1 aoeuj, 0:1:4 till Bökesta.

Hejsta 1301 *in Husistum* (DS 1350), 1365 *i Hessistum* (DS 7264), 1381 *innan Hæsistom* (RAp 22/6), 1401 *i Hæsastom* (SD 12), 1451 *i Hæhistom*, (VrAp 20/1), 1501 *i Hæsista* (RAp 6/1) – 9 H, 9 j.

SöH **1 stuj**, 0:2 (saknas 1573) till Lideby, Ytterjärna sn.

3 ky, 1:0 + 1:0 + 0:6.

1301 testamenterar Kristiern, präst (*rector*) i (Övre) Hölö kyrka, ½:0 till Strängnäs domkyrka (DS 1350).

1365 byter Jöns Eriksson (kalk?) till sig 0:2 och jord i Åkerby, av Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö), mot jord i Hallsta och Heby, Dillnäs sn (DS 7264).

1381 byter Lars Filipsson (Filip Larssons ätt) bort 0:2 till Bo Jonsson (Grip) (Se Runtuna, Runtuna sn) (Rääf 1:45, DMS 1:7 s 108 f).

1401 är Haldan i H faste vid häradstinget (SD 12).

1409 tilldöms Olof Torstensson i Häckelsta, Dunkers sn, vid räfsteting med allmogen av Hölebo härad, 0:10 i H i Övre Hölö samt jord i Broby och i Ene i Yttre Hölö, vilka jordar biskop Tord i Strängnäs kommit över genom olagliga köp. Av jorden i H hade biskopen köpt hälften av Olofs svärmor, Katarina Olofsdotter, vilken också sålt jorden i Broby och Ene till biskopen; den andra halvan av H hade biskopen köpt av fru Reymode, tidigare abbedissa i Vårfruberga kloster, tillika syster till förra kyrkoherden i Hölö herr Ingemund (Andersson) av vilken hon fått jorden som gåva. Rätten dömer jorden till Olof med undantag för de 0:5 i H som hustru Katarina överlåtit till biskopen, vilka fem öresland Olof dock får rätt att lösa åter av biskopens släktingar för samma köpesumma; dessutom döms Olof att gottgöra arvingarna med var tionde penning av de fem öreslanden som herr Ingemund givit sin syster och var tionde penning för all övrig jord som Ingemund hade ägt. (SD 1179)

1415 säljer Karl Magnusson (Örnfot) 0:2 till Strängnäs domkyrka (SD 2133).

1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) 0:2 i morgongåva till Johanna Torgilsdotter (se Simonsö, Mörkö sn) (B 16 f 419).

1450 och 1451 är Olof i H faste vid häradstinget (UUBp 6/5, VrAp 20/1); jfr Andersson s 46.

1458 och 1468 är Jöns i H faste vid häradstinget (RAp 10/5, RAp 3/2).

1495 är Jöns i H nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).

1498 är Jöns i H faste vid lagmansting (VrApp 10/3).

1501 testamenterar Erik Magnusson, kyrkoherde i Helgesta, 0:20, vilket är hans mödernearv, till Strängnäs domkyrka (RAp 6/1).

1551 får Olof i H uppskov med erläggande av sin avrad eftersom årsväxten slagit fel (GR 22 s 164).

Hemsta 1383 *i Hæmistum* (UUBp 9/9) – 9 I, 8 a.
SöH **1 sk**, 0:6, med skuj i Ene, *Gudeberga, Stav, Vreta och *Jursunga, 1573 **1 fr** (Torbjörn Botvidsson /Anckar/).
1 skuj, 0:2 till Kjulsta.
1383 byter Lars Ragvaldsson (lilja) bort till sina söner Johan och Skäring 0:2, som han köpt för egna pengar, mot 0:0:5½ i Nora, Mörkö sn (UUBp 9/9).
1401 är Sven Lolle i H nämndeman i synenämnd (SD 56).
1495 är Lars i H nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).
1550 får Botvid Larsson (Anckar) frälsebrev på en gård (se Kjulsta) (GR 21 s 313).
1561 se Kjulsta.

Häggenäs 1500 *i Heggeness* (DN 16 nr 333) – 9 I, 7 a.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **2 frt**.
1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med avlidne Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskifte efter Karl Knutssons (Bonde) döttrar två gårdar som räntar 0:12 pn vardera (se Tullgarn) (DN 16:333).
1528 upptas i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) jordebok två gårdar som vardera räntar 0:12 pn (E 2739).
1555 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter Sigrid Eskilsdotter, två gårdar som sammanlagt räntar 3:0 pn (se Tullgarn) (GR 25 s 306).

Hälleby 1382 *in Hælleby* (ViDkAp, u d), 1401 *i Helleby* (SD 12) – 9 I, 8 a.
SöH **1 sk**, 0:4, med skuj i Bökesta och Ene, 1573 1:4.
1 ky, 0:3:1.
1 aoeuj 0:0:2, till Bökesta, 1573 sammanslagen med sk ovan.
1382 och 1385 är Anders i H faste vid häradstinget (ViDkAp, u d, B 15 f 11 r).
1401 är Lars i H faste vid häradstinget (SD 12, 56).
1423 byter Påvel i Vreta till sig 0:0:0:2½ mindre än 0:1 av Nils Simonsson i Ene, Överjärna sn, mot jord i Ene, Överjärna sn (se Skälby) (VrAp 8/12); jfr Andersson s 45.
1424 har Påvel i Vreta bytt till sig 0:0:2½:2½ mot jord i Ene, Överjärna sn, av Nils Simonsson i Ene som därtill

erlägger 3½:1 pn i mellanskillnad och får fasta på sitt vid Öknebo häradsting (VikSp u d/1).
1432 är Ingemund i H faste vid lagmansting (VrApp 4/2).
1480 se Bökesta 1480 och 1495.
1495 (?) har Sten Sture en utjord om 0:0:2 som ligger till Bökesta (SSJb 1515 f 24).

***Höja** 1539 *Höja* (UH 1539:1) – nu åtminstone delvis inlagt i Åkerby som har ett gärde kallat Höjan (OAU).
SöH **3 skuj**, 0:2:2:1 till Smedsta + 0:1:1:1 till Åkerby + 0:0:2:6 till Ekeby.

***Jursunga** 1423 *Jursunga* (VrAp 8/12), 1539 *Örsinge* (UH 1539:1) – låg vid Sörsjön, ca 1,7 km sydsydväst om Kjulsta (LmV: C 54–1:1 – odat, 1600-tal).
SöH **3 skuj**, 0:1:0:4 +0:0:2 + 0:1:2 till var sin sk i Edeby.
2 skuj, 0:0:1 till Hemsta + 0:0:0:4 till Kjulsta.
1423 köper Påvel i Vreta 0:0:1 och jord i Bränninge, Tveta sn, av Peter Braseco (se Skälby) (VrAp 8/12; jfr Andersson s 45).

Kjulsta 1361 *in Kylestum* (DS 6478), 1382 *i Kylistum* (RAp 25/10) – 9 I, 8 a.
SöH **2 sk**, 0:6, med skuj i *Gudeberga, Hemsta, Valåker, Vreta, Väsby och *Jursunga + 0:6 med skuj i *Gudeberga, Valåker, Vreta och Väsby, 1573 **2 fr** (Torbjörn Botvidsson /Anckar/).
1361 är Gismund i K faste vid häradstinget (DS 6478).
1382 Se Ene.
1442 säljer Olof Store i Lännåker, Österhaninge sn, på sin hustru Margareta Nilsdotters vägnar, 0:1 till Skäring i Edeby (VrAp 30/5).
1451 är Nils i K faste vid häradstinget (UUBp 1/5).
1451 tilldöms Nils i K på räfsteting vid Brandaborg 0:0:4 (någon av de utjordar som hör till K) som han lagligen köpt men som Anders Jute tagit från honom och lagt till "Kunugx Oxaløøth"; Nils får fasta på jorden av domhavanden Magnus Bengtsson (Natt och Dag) varvid Ragvald i K är en av fastarna (RAp 2/3).
1462 är Ture i K nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).

1498 är Ingevald i K vittne vid lagmansting (VrApp 10/3).
1550 får Botvid Larsson (Anckar) frälsebrev på två gårdar i K, en gård i Hemsta och en 'liten gård' i Valåker (GR 21 s 313 f).
1561 förnyar Erik XIV frälsedonationen till Botvid Larssons änka Karin Svensdotter (Kart) på samma gods Botvid erhöll 1550, vilka gårdar Gustav I dragit in till arv och eget 1559, efter Botvids död. Änkan hade därvid fått löfte om vederlag i Värmland, vilket dock inte blivit av då kungen någon tid därefter blivit 'kallad av denna världen'. Höga nämnden underställde ärendet kung Eriks överprövning och kungen godkände domen (HH 13 s 2 f).

Ledarön 1359 *i Lidheerne* (DS 6072, avskr), 1566 *på Lederne* (SöH 1566:10) – 9 I, 9 b.
SöH **1 aoeäng,** till Bökesta.
1359 upplåter Håkan Abrahamsson L och *Gäfflo* (möjligen nuv Gälö i Trosa sn) till Nils Turesson (Bielke) (DS 6072).
1480 se Bökesta 1480 och 1495.
1495 (?) har Sten Sture två ängsfjällar som ligger till Bökesta (SSJb 1515 f 24).
1561/65 upptas L i Svante Stures jordebok varvid det meddelas att hans landbor på Mörkön och i Hölö sn har andelar i L (ShS I 158 b).
1566 se Bökesta.

Lida 1361 *in Lydhum* (DS 6478), 1450 *i Lidhom* (VrAp 17/6) – 9 H, 8 j.
SöH **1 sk**, 1:4, med skuj i Norrvrå.
2 skuj, 0:2:2 + 0:1:1:4 till var sin sk i Österby.
1 ky, 0:4.
1361 byter Ingemund Andersson, kyrkoherde i Hölö, till sin sockenkyrka 0:1 och jord i Tösta av Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) mot jord i Nibble, Turinge sn, (DS 6478).
1385 är Johan i L faste vid häradstinget (B 15 f 11).
1441 byter Nils Käsia och Peter Käsia i Österby bort 0:0:2½ till Anders i Gryt och hans bror Jöns (se Österby) (OAUp 17/5).
1450 säljer Johan i L jord till Påvel i Vreta (se Österby) (VrAp 17/6, SMR 1554, feldat).

1451 byter Yttre Hölö kyrka till sig 0:0:2 av Påvel i Vreta mot jord i Österby; vid samma ting byter Påvel till sig 0:0:1 av hustru Cecilia i L (se Norrvrå och Österby). Nils i L är vidervaroman för bägge bytena tillsammans med Anders Eskilsson. (VrAp 20/1).
1453 tilldöms Johan i L och Lars i Österby, vid häradstinget i Svartlösa hd, jord i Tysslinge, Tälje sn (OAUp 3/11, DMS 2:1 s 196).
1460 och 1462 är Jöns i L nämndeman vid häradstinget (BiSp 8/10, VrApp 10/2).
1479 säljer Peter i Vreta 0:0:2 'opsides vid Olof Svartes jord' till Lars Andersson i Österby (OAUp odat).
1479 byter Peter Falke i Nöckna (Mörkö sn) bort 0:0:½ till Lars Andersson i Österby (se Österby) (OAUp odat).

Litselby 1385 *i Litlaby* (B 15 f 11v, avskr), 1549 *Littzleby* (SöH 1549:6) – 9 I, 9 a.
SöH **1 ky**, 0:5, saknas 1573.
1385 byter Karl, präst i Tälje, med biskop Tords och sin sockemenighets tillåtelse, bort 0:0:8 i L i Yttre Hölö sn och jord i Väsby i samma sn till herr Ragvald, kyrkoherde i Hölö, mot jord i "Utangarnum i Menne" (i Ytterjärna?) socken (B 15 f 11v).

Mälhaga 1416 *i Mædhelhagha* (SD 2229) – 9 I, 8 a.
SöH **1 sk**, 0:3:2, med skuj i Ene, *Gudeberga och Vinterhälla.
1416 är Lars i M vidervaroman vid häradstinget (SD 2229).
1477 vittnar Anders i M vid Stockholms rådstugurätt (StTb s 111).
1480 säljer Katarina Johansdotter sitt 'gods' M till Ingeborg Åkesdotter (Tott) (RAp 6–13/1).

Norrvrå 1451 *i Norwram* (VrAp 20/1), 1479 *Nørrewra* (OAUp u d), 1539 *Norre Wrå* (UH 1539:1) – 9 H, 8 j.
SöH **3 skuj**, 0:2 + 0:2 + 0:1:2 till var sin sk i Edeby.
2 skuj, 0:1 + 0:2 till var sin sk i Österby.
1 skuj, 0:1:2 till Lida.
1451 byter Påvel i Vreta bort 0:0:0:2½ mindre än 0:2 till hustru Cecilia i Lida mot jord i Lida (VrAp 20/1); jfr Andersson s 46.
1479 byter Peter Falke i Nöckna (Mörkö sn) bort 0:0:2 till Lars Andersson i Österby (se Österby) (OAUp odat).

Prästgården 1279 *in fundo ecclesie Høle* (DS 665 avskr), 1354 *in fundo ecclesie Høle* (DS 5024) – 9 I, 8 a.

1279 utfärdar Magnus Geresson (okänt sigill) ett pantbrev i P (DS 665).

1354 intygar ärkebiskopens särskilt för ärendet befullmäktigade, Birger Gregersson (Malsta-ätten) och herr Sigge i Runtuna, kaniker i Strängnäs, att en förlikning ingåtts i tvisten mellan å ena sidan arvingarna till före kyrkoherden Johan i Hölö och biskop Sigmund i Strängnäs å den andra. Strängnäsbiskopens ombud, herr Ragvald i Stigtomta, har i intygsgivarnas närvaro lovat att han till arvingarna, av vilka 'skäliga männen' Birger och Botvid nämns, ska överlämna 50 mark penningar och 5 läster korn som ersättning för allt som på biskopens vägnar uppburits från P efter herr Johan död och arvingarna avstår därmed från ytterligare krav på biskopen. Eftersom Birger och Botvid saknar egna sigill, sigilleras brevet av intygsgivarna, domprosten Tyrgils i Strängnäs, Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) samt arvingarnas sakförare i detta ärende, Sven Fadersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö). (DS 5024).

Rinkeby 1528 *Rinkeby torp* (E 2739) – 9 I, 9 a.

SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **1 frt**.

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 1 pund korn och 1 pund smör (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

***Seby** 1539 *Seby* (UH 1539:1) – låg vid Kyrksjön gränsande till Åby.

SöH **1 skuj**, 0:4 till Åby.
1 stäng, 0:0:2.

Skilleby 1280 *in Skildæby* (DS 705), 1291 *curia mea Skyldæby* (DS 1041), 1361 *in Skalleby* (DS 6478), 1405 *i Skilleby* (SD 656) – 9 I, 9 a.

SöH **3 aoe**, 1:0 + 1:0 + 1:0.

Till Skilleby skriver sig 1453 väpnaren Anders Jute (armborst) (RAp 17/1). Han kallas 1447 landsfogde (RAp 24/1) och innehade sannolikt Skilleby i denna egenskap som förläning på tjänst.

1280 pantsätter före detta kungen Valdemar 0:0:4 till biskop Anund i Strängnäs (DS 705).
1291 tilldelar Anund Haraldsson (Vingad lilja), i sitt testamente, inkomsterna från sin huvudgård S och det underliggande Tormesta 'bolstad', Mörkö sn, mm till Gerhard Bokholt, borgare i Lübeck, mot 40 mark i gängse mynt för slutbetalandet av den skuld som Anund ådragit sig genom friköp från korstågslöfte (DS 1041).
1361 är Haldan i S vidervaroman på häradstinget och Nils i S är faste vid samma ting (DS 6478).
1382/83 är Ingemund i S nämndeman i rannsaknings-nämnd vid häradstinget (RApp 28/5 1425).
1405 är Ingemund i S faste vid häradstinget (SD 656).
1409 och 1413 är Ingemund i S nämndeman vid räfsteting (SD 1179–80, 1188, SD 1747).
1453 får Birgitta Stensdotter (Bielke) jord som räntar 7½:0 pn vid arvskifte mellan henne, systern Katarina och deras halvbror Karl Knutsson (Bonde) (C 50, LuSS s 12 ff).
1474 är Jon i S nämndeman i 'landssynenämnd' vid lagmansting (RAp 5/12).
1477 är Olof i S vittne vid Stockholms rådstugurätt (StTb s 111).
1477 se Bökesta.
1498 är Lars i S faste vid lagmansting (VrApp 10/3).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok två gårdar i S som ligger för sammanlagt 2:0 med var sin 'fotekvarn' (skvaltkvarn) och sammanlagt räntar 7 pund korn (K 1 f 52).
1550 beräknas en av aoe-gårdarnas årliga utsäde till 3 ½ pund; gården har god äng, svedjeskog och litet timmerskog samt gott mulbete, men saknar fiskevatten (SöH 1550:5).

Skälby

1361 *in Skelby* (DS 6478), 1401 *i Skælby* (SD 12) – 9 I, 9 a.
SöH **1 sk**, 1:4, med skuj i Ene.
1361 är Lars i S faste vid häradstinget (DS 6478).
1382 är Jöns i S faste vid häradstinget (ViDkAp, u d).
1401 är Olof i S faste vid häradstinget (SD 12).
1423 tillkännager häradsallmogen i Hölebo hd att Påvel i Vreta köpt 0:0:6½ av Peter Larsson; vidare har Påvel förvärvat jord i Grävsta av Sven skinnare och i Hälleby av Nils Simonsson i Ene, Överjärna sn, som i utbyte

fått jord i Ene; av Peter Braseco har Påvel köpt jord i *Jursunga, denna socken, och i Bränninge, Tveta socken, samt slutligen har Påvel av Tälje kyrka bytt till sig jord i Väsby, denna socken, mot jord i Bränninge, Tveta socken (VrAp 8/12; jfr Andersson s 45).

1477 är Jöns i S vittne vid Stockholms rådstugurätt (StTb s 111).

1498 säljer Kettil Budde, Sten Stures fogde i Hölebo härad, 0:3 till Olof Magnusson i Åby; jorden hade Kettil efter vad 'dannemän mätt honom till' beslagtagit för restentier och sakören av Nils Olofsson i Åby, 'som halshuggen blev' (VrApp 24/10).

Smedsta 1383 *i Smidhastom* (UUBp 26/11) – 9 I, 9 a.

SöH **1 sk**, 1:0, med skuj i *Höja, *Welunda, Åkerby och *Öffuer Bolstadh.

1 kyuj, 0:0:1:4.

1 fr (Jöran Johansson /Rosenhane/).

1383 utses fyra gode män att jämka ett stort jordbyte mellan å ena sidan Sigge Brun och hans syssling Sigrid Jonsdotter och å den andra Bo Jonsson (Grip). Sigge uppger att Bo tidigare i ett annat byte till honom upplåtit allt Bo ägde i S och däromkring 'till fyllnad' för det Bo i det bytet kunde 'brista'; då detta visat sig vara mer än vad Sigge tillkom lovar han i gengäld ge Bo 'fyllnad' antingen i Österrekarne eller Vårdinge, beroende på vilket Bo föredrar (UUBp 1383 26/11, DMS 2:1 s 181 f).

1384 fullbordas det stora jordbytet mellan Bo Jonsson och Sigge Brun och Sigrid Jonsdotter, varvid Bo till dessa överlåter bl a 0:7 i S (UUBp 12/3).

1401 är Ulf i S faste vid häradstinget (SD 12).

1416 är Lars i S faste vid häradstinget (SD 2229, 2230).

1432 är Ingemar i S nämndeman vid lagmansting (VrApp 4/2).

1450 och 1452 är Peter i S faste vid häradstinget (RAp 14/10, UUBp 25/10).

1485 är Ingemar i S vittne vid Stockholms rådstugurätt (StTb s 76).

Stav 1361 *in Sthawj* (DS 6478), 1401 *i Stafwi* (SD 56) – 9 I, 9 a.

SöH **1 sk**, 0:6, saknas 1573.

2 skuj, 0:1 till Ekeby + 0:0:1 till Hemsta.

1 kr, 0:4:2.
1 ky, 0:5:2.
2 aoe, 0:5 + 0:5, 1573 **3 aoe**.
1361 är Johan i S faste vid häradstinget (DS 6478).
1396 byter Olof Haraldsson (Hjulsta-ätten) bort 0:7 till Strängnäs domkyrka mot lika mycket jord i Berga och Valla, Torsåkers sn (RAp 13/10).
1401 vittnas på häradsting att sysslomannen Haldan i *Wiby (Västerljungs sn) till sitt eget behov uppburit 4 tön korn av Nils i S (SD 56).
1409 döms vid räfsteting för Hölebo härad i Strängnäs 0:7 åter till Strängnäs domyrka: käranden herr Håkan, domkyrkans syssloman, hävdade att kungens fogde Anders Ingvarsson utan lag och dom lagt två jordar i S under skatt, nämligen: 0:0:13 som tillhört Maria Magdalena prebenda och 0:0:8 som legat direkt under domkyrkan; nämnden styrkte kärandens uppgifter (SD 1188).
1442 är Peter Jönsson(?) i S faste vid häradstinget (VrAp 30/5).
1443 är Peter Nilsson i S faste vid häradstinget (UUBp 13/11)
1444 säljer Staffan Ulfsson (Ulv) 0:0:11 till det anniversarium som var stiftat efter biskop Thomas i Strängnäs domkyrka (RAp 1/5).
1452 är Botvid i S faste vid häradstinget (UUBp 25/10).
1470 se Björkarö, Mörkö sn.
1531 upptas i Gustav I:s jordebok två gårdar i S som sammanlagt räntar ½ läst korn och 4 pund fläsk (K 1 f 73).
1550 beräknas aoe-gårdarnas utsäde till 6 pund; gårdarna har god ängsmark, ingen timmer- eller svedjeskog men gott mulbete och dito fiskevatten (SöH 1550:5).

Stavbotorp 1528 *Staby torp* (E 2739) – 9 I, 9 a.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **2 frt**.
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:12 pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Sund 1382 *in Sunder* (ViDkAp, u d), 1400 *i Sundde* (RAp 1/5) – 9 I, 8 a.

SöH **1 sk**, 1:4, med skuj i *Gudeberga.
1382 är Peter i S faste vid häradstinget (?ViDkAp, u d).
1400, 1416 och 1423 är Sune i S faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5, SD 2229–30, VrAp 8/12).
1405 är Sigge i S faste vid häradstinget (?SD 656).
1432 är Ingemar i S faste vid lagmansting (VrApp 4/2).

Sörby

1361 *in Sudhirby* (DS 6478) – 9 I, 8 a.
SöH **1 sk**, 0:3:1:4, med skuj i *Gudeberga.
1 fr (Nils Ryning).
1 aoeuj, 0:1:2, till Bökesta.
1361 är Haldan i S faste vid häradstinget (DS 6478).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) 0:8 till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwøø, Bälinge sn) (DS 9364).
1442 och 1443 är Johan Gudmundsson i S faste vid häradstinget (RAp 17/1, UUBp 13/11).
1480 se Bökesta 1480 och 1495.
1495 (?) har Sten Sture en utjord om 0:0:5 som ligger till Bökesta (SSJb 1515 f 18).
1496 är Johan i S vittne vid en jordtransaktion i Alby, Trosa sn (UUBp 1/6).
1498 är Johan(?) i S vittne vid lagmansting (VrApp 10/3); jfr Andersson s 47.
1527 får Erik Rynings änka Anna Bengtsdotter (Lillie) brev av kungen att "anamma" en gård, som "herr Mats" (Gregersson?) hade gett in under Gripsholm och jord i Ösmo sn (GR 4 s 370).

***Torby**

1539 *Torby* (UH 1539:1), 1543 *Törby* (SöH 1543:2).
SöH **3 skuj**, 0:2:2 + 0:3 + 0:2:1 till var sin sk i Edeby.

Tullbotorp

1500 *i Tollebytorp* (DN 16:333) – 9 I, 7 a.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **2 frt**.
1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med avlidne Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskifte efter Karl Knutssons (Bonde) döttrar två gårdar som räntar 0:12 pn vardera (se Tullgarn) (DN 16:333).
1528 upptas i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) jordebok två gårdar som vardera räntar 0:12 pn (E 2739).
1555 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter Sigrid Eskilsdotter (Banér), två gårdar som sammanlagt räntar 3:0 pn (se Tullgarn) (GR 25 s 306).

Tullgarn 1262 *Tullegarti* (RAp 15/3, två brev), 1288 *Thullagarn* (DS 981), 1401 *i Tyllagarn* (DS 12) – 9 I, 7 a – medeltida bytomt (RAÄ 310) ca 500 m nordväst om nuvarande slott.

SöH **6 fr** (Svante Sture), 1573 **3 fr.**

1262 bekräftar påven Urban IV den donation till Tyska orden av jord i T och annorstädes i Sverige som gjorts av Karl Ulfsson (Folkunga-ätten), son till 'den ädle mannen Ulf [Fase] fordom Sveriges jarl' (RAp 15/3).

1288 tilldelar Ragnhild Erlandsdotter (Finsta-ätten) i sitt testamente inkomsterna från sin gård T till ett flertal olika kyrkliga institutioner (DS 981).

1401 är Göte i T faste vid häradstinget (SD 12).

1408 ger Knut Tordsson (Bonde) T som morgongåva till sin hustru Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta), varvid framgår att godset ägs av hans far Tord Röriksson (C 4 f 27).

1419 pantsätter Sten Turesson (Bielke) för 1200:0 pn, till Otte Peccatels barn Albrekt, Sten och Idde, gården T med två underligande torp som sammanlagt räntar 2 läster korn och 12:0 pn samt jord i Aska, Bobergs, Dals och Östkinds hdr i Östergötland; Ottes minderåriga barn företräds av förmyndare (SKHRA 2); pantsumman avser köpeskilling för Fågelvik, Tryserums sn, som följande dag av förmyndarna överlämnas till Sten Turesson (se DMS 4:5 artikeln Fågelvik, LuSS s 9f).

1426 undantas T från transaktionen när Sten Turesson och hans hustru Margareta Karlsdotter (Sparre av Tofta) till Kristiern Nilsson (Vasa) säljer de gods som tidigare varit pantsatta till Otte Peccatels barn (RAp 3/10).

1432 är Botvid i T faste vid lagmansting (VrApp 4/2).

1444 är Peter Larsson i T faste vid häradstinget (VikSp 1/7).

1452 är Botvid i T faste vid häradstinget (UUBp 25/10).

1453 döms Sten Turessons arvingar att till kung Karl Knutsson ersätta de 1044½ :1½ pn vilket herr Stens pantsättning av Margareta Karlsdotters morgongåva T kommit att kosta kung Karl i förlorade intäkter (SjSp 1/6).

1457 upptas T i Karl Knutssons jordebok där det meddelas att rättaren Olof Nilsson och hans två närmaste grannar sammanlagt erlägger avrad om 9 pund korn och 3:0 pn och två brukare i *Østertorpp* vardera 1½:0 pn (C 7 f 10).

1460 är Olof i T faste vid häradstinget (BiSp 8/10).

1473 upptas i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arv efter fadern Karl Knutsson en gård som bl a räntar (skadad källa med textförlust) 8:0 pn och har fyra underliggande torp som räntar 4:0 pn (C 8 f 21).

1479 är Halvid i T faste vid häradstinget (OAUp odat).

1500 får Sigrid Eskilsdotters (Banér) barn med avlidne Nils Eriksson (Gyllenstierna) vid arvskifte efter Kristina och Magdalena Karlsdöttrar (Bonde), huvudgården T som räntar 3 tön korn och 6:0 pn, och jord i Häggenäs och Tullbotorp i denna socken samt ytterligare jord i flera landskap (RAp 25/1, DN 16:333).

1528 upptas T i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) jordebok och räntar då 1½ läst korn och 6:0 pn (E 2739).

1555 skiftas arv på Stockholms slott efter bl a Sigrid Eskilsdotter (Banér), kung Gustav I:s mormor och mor till Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna); vid skiftet tillfaller fru Kristina bl a huvudgården T som räntar 1½ läst korn och 6:0 pn med underliggande jord i Häggenäs och Tullbotorp (GR 25 s 306).

Tösta

1310 *villa Thezte* (DS 1681), 1317 *in Tøxta* (DS 2126), 1361 *i Thøstum* (DS 6478) – 9 I, 9 a.

SöH **3 skuj**, 0:3:1:4 till Gryt + 0:1 till Ekeby + 0:0:1 till Österby.

2 ky, 1:0:2 + 0:3:1:4.

1310 överlåter Peter Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) bl a 0:3 i T till Sko kloster för den orätt han begått mot klostret (DS 1681).

1317 byter Olof Brun i Hamra, Botkyrka sn, till sig 0:3 av Sko kloster mot jord i Malma, Bondkyrka sn, Ulleråkers hd, och kontant betalning för mellanskillnaden om 0:1 jord (DS 2126, DMS 1:3 s 56)

1361 byter sockenkyrkan till sig 0:½ av Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) (se Lida) (DS 6478).

1441 byter Nils Käsia och Peter Käsia i Österby till sig 0:2 av Anders i Gryt och hans bror Jöns (se Österby) (OAUp 17/5).

Urvik 1551 *opå Uthervijck* (GR 22 s 163) – 9 H, 8 j.
1551 får Olof Gregersson kungligt tillstånd att bygga och bo i U om det inte är 'någon bolby till men eller förfång' (GR 22 s 163).

Valåker 1550 *Valåcker* (GR 21 s 313) – 9 I, 8 a.
SöH **1 sk**, 0:6, med skuj i Vreta, 1573 **1 fr** (Torbjörn Botvidsson /Anckar/).
2 skuj, 0:1:1 + 0:0:1:4 till var sin sk i Kjulsta.
1550 får Botvid Larsson (Anckar) frälse på 'en liten gård' (se Kjulsta) (GR 21 s 313).
1561 Se Kjulsta.

***Welunda** 1539 *Welunda* (UH 1539:1) – låg ca 400 m norr om Broby (LmV: C 54 – odat, 1600-tal).
SöH **3 skuj**, 0:2:0:4 till Smedsta + 0:2:0:4 till Åkerby + 0:1:2 till Ekeby.
1 kyuj, 0:0:1:2.

***Vesliden** 1539 *Vesliden* (UH 1539:1).
SöH **2 skuj**, 0:3:1 till Vreta + 0:0:0:4 till Vrå.

Vi 1549 *Wii* (SöH 1549:6) – 9 H, 9 j.
SöH **1 ky**, 0:6.

Vinterhälla 1400-talet *Vinterhællom* (DS 2889) – 9 I, 8 a.
SöH **1 skuj**, 0:3 till Mälhaga.
1 ky, 0:6:1.
1400-talet har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:1 i V (DS 2889).

Vreta 1423 *i Huretom* (VrAp 8/12), 1432 *i Wretom* (VrApp 4/2) – 9 I, 8 a.
SöH **1 sk**, 1:3:2, med skuj i Ene, *Vesliden, Väsby och Österby, delas 1573 i **2 sk**.
2 skuj, 0:0:1:4 + 0:1:1 till var sin sk i Kjulsta.
2 skuj, 0:1:2 till Hemsta + 0:0:1:4 till Valåker.
1423 Se Skälby.
1432 får Påvel i V den "nya" väg han byggt mellan V och Österby granskad vid lagmansting. Vägen hade tidigare dömts ut av häradshövdingen Karl Gädda för att den inte fyllde lagens bestämmelser; efter att Påvels

reparationer granskats beslutar nämnden att vägen fortfarande 'ej var jämn, gen och god som lagboken utvisar' och därför dömer underlagmannen Folke Larsson att vägen skall rustas 'upp och åter i gammal hävd' (VrApp 4/2; jfr Andersson s 46).

1441 är Påvel i V faste vid häradstinget (OAUp 17/5).

1447 är Eskil i V faste vid häradstinget (RAp 24/1).

1450 köper Påvel i V jord av Johan i Lida (se Österby) (VrAp 17/6, SMR 1554, feldat).

1450 är Påvel i V faste vid häradstinget (UUBp 6/5).

1451 Se Lida, Norrvrå och Österby (VrAp 20/1).

1453 är Eskil i V faste vid häradstinget (RAp 17/1).

1462 frias Peter skinnare i V på lagmansting från anklagelser att ha undanhållit utjordar från beskattning. Anders Karlsson, Ture Turessons (Bielke) fogde, hade anklagat Peter för detta. Peter försvarade sig med att han ända till den tid då han lades under settingsskatt haft en särskild stadgeöverenskommelse med kronans fogdar, innebärande att han för all sin jord årligen erlade en klumpsumma om 5:0 pn och den skatt som kallades mata (se DoSk s 18 ff), vilken uppgift häradsnämnden bestyrkte och även lagmannen, Svarte Åke Jönsson (Svarte skåning), medgav sig känna till från den tid han själv haft området i förläning (VrApp 10/2. Jfr Andersson s 46 f).

1479 är Peter i V faste vid häradstinget (OAUp odat).

1498 Se Väsby.

Vrå

1401 *i Wra* (SD 56), 1452 *i Frøm* (?UUBp 25/10) – 9 H, 8 j SöH **2 sk**, 1:1, med skuj i *Vesliden + 1:1.

1401 är Peter Svensson i V nämndeman i synenämnd (SD 56).

1442 är Påvel i V faste vid häradstinget (RAp 17/1).

1447 är Anders i V faste vid häradstinget (RAp 24/1).

1452 är Ingevald i V faste vid häradstinget (?UUBp 25/10).

1456 säljer Johan Jönsson i Remröd, Stora Malms sn, och hans hustru Ingrid Larsdotter 0:1:0:2 till Håkan Hwässing; jorden var Ingrids arv efter hennes 'frände' Peter Gräs (StrLBp 18/5).

Väsby

1385 *i Wästby* (B 15 f 11 r, avskr), 1416 *i Væsby* (SD 2229), 1541 *Väsby* (UH 1541:17) – 9 H, 8 j.

SöH **1 sk(uj)**, 0:6:2, till Vreta.
2 skuj, 0:1 + 0:1 till var sin sk i Kjulsta.
1 skuj, 0:0:1:4 till Österby.
1 stäng, 0:0:2.

1385 byter Karl, kyrkopräst i Tälje, bort 0:1 till herr Ragvald, kyrkoherde i Hölö (se Litselby) (B 15 f 11v).

1416 är Olof Björnsson i V faste vid häradstinget (SD 2229).

1423 byter Påvel i Vreta till sig 0:1 av Tälje kyrka mot jord i Bränninge, Tveta sn (se Skälby) (VrAp 8/12).

1479 är Erik i V faste vid häradstinget (OAUp odat).

1498 tilldöms Olof i Vreta på häradsting 0:2 som hans far Peter skinnare över 40 år tidigare hade köpt av Jöns smed; den sistnämndes svärson, Anders i Edeby, hävdade på tinget att Peter skinnare endast innehaft jorden som pant, men Olof i Sörby och Staffan i Österby intygade att en gammal danneman, Olof Skäringsson i Edeby, för dem försäkrat att jorden 'var köpt och aldrig pantsatt' (VrApp 10/3; jfr Andersson s 47).

1500 befullmäktigar Nils Petersson sin brorson Ragvald Larsson att återta de 0:2 som Nils far köpt av Peter Andersson i Edeby (se Österby) (VrApp 7/12).

1501 säljer väpnarna Anders Erlandsson och Magnus Petersson till Strängnäs domkyrka 0:0:1 i V i 'övre Hölö socken' (se Broby) (RAp 23/4).

Åby

1361 *in Aby* (DS 6478) – 9 I, 8 a.

SöH **1 sk**, 1:0, med skuj i *Gudeberga och *Seby.
1 fr (Svante Sture), 1573 **2 fr**.

1361 är Ingevald i Å faste vid häradstinget (DS 6478).

1382 donerar Gismund i Å jord till Solberga kloster (se Bökesta) (ViDkAp, u d).

1405 är Botvid i Å faste vid häradstinget (SD 656).

1442 är Mickel i Åby faste vid häradstinget (VrAp 30/5).

1450 är Nils i Å faste vid häradstinget (RAp 14/10).

1451 är Nils i Å faste vid räfsteting (RAp 2/3).

1451 är Ödbjörn i Å faste vid häradstinget (UUBp 1/5).

1458 är Jöns i Å faste vid häradstinget (RAp 10/5).

1468 är Magnus i Å faste vid häradstinget (RAp 3/2).

1479 är Magnus Johansson i Å faste vid häradstinget (OAUp odat).

1498 Se Skälby.
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:0:10 pn, 2 pund korn, 2 pund matu och 2 pund säl (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Åkerby 1365 *i Akarby* (DS 7264), 1539 *Åkerby* (UH 1539:1) – 9 I, 9 a.
SöH **1 sk**, 0:6:1:4, med skuj i *Höja, *Welunda och *Öffuer Bolstadh.
2 skuj, 0:2 till Ekeby + 0:1 till Smedsta.
1 ky, 0:2:2:4.
1365 byter Jöns Eriksson till sig 0:1 av Birger Nilsson (se Hejsta) (DS 7264).

***Öffuer Bolstadh** 1539 *Öffuer Bordstadh, Öffuer Bolstadh* (UH 1539:1).
SöH **2 skuj**, 0:2:1:4 till Smedsta + 0:0:1:4 till Åkerby + 0:0:1:4 till Gryt.

Österby 1416 *i Østerby* (SD 2229) – 9 H, 9 j.
SöH **2 sk**, 1:2, med skuj i Lida, Norrvrå och Väsby + 1:0, med skuj i Ene, Lida, Norrvrå och Tösta, 1573 sammanslagna till **1 sk**.
1 skuj, 0:1 till Vreta.
1416 är Peter i Ö faste vid häradstinget (SD 2229, 2230).
1432 utdöms på lagmansting vägen mellan Ö och Vreta (se Vreta) (VrApp 4/2).
1441 byter Nils Käsia och Peter Käsia i Ö bort 0:5:½ vid *Østra landzs løth* och jord i Lida till Anders i Gryt och hans bror Jöns, mot jord i Gryt och Tösta (OAUp 17/5).
1450 säljer Johan i Lida 0:0:1:2 ½ 'mitt i bynom' till Påvel i Vreta (VrAp 17/6, SMR 1554, feldat).
1451 byter herr Jöns, kyrkoherde i Hölö, på Yttre Hölö kyrkas vägnar, bort 0:0:2 till Påvel i Vreta mot jord i Lida (VrAp 20/1).
1453 tilldöms Lars i Ö och Johan i Lida, vid häradstinget i Svartlösa hd, jord i Tysslinge, Tälje sn (OAUp 3/11, DMS 2:1 s 196).
1469 uppbär Svarte Åke Jönssons fogde Per Björnsson 10½:0 pn av Lars skrivare i Ö (C 25 f 27 v).
1479 byter Peter Falke i Nöckna (Mörkö sn) bort 0:2 i Ö samt jord i Lida och Norrvrå till Lars Andersson i

Ö, mot jord i Nöckna, reda penningar och koppar (OAUp odat).

1498 är Staffan i Ö vittne vid lagmansting (VrApp 10/3).

1500 får Ragvald Larsson i Ene (Överjärna sn) fullmakt, av sin farbror Nils Petersson, präst i Strängnäs, för att av dennes landbo, Peter Larsson i Ö uppbära avrad. Avraden skall utgå från jord om 0:1:0:10 såsom 'där av ålder gånget har' och som Nils far i sin livstid uppburit. Om Peter inte vill utgöra sin avrad 'fullt och giltigt' skall Ragvald återta jorden tillsammans med annan jord i Väsby och ge dessa till Staffan i Ö om denne är intresserad av att överta brukandet av dem; vidare skall Ragvald av Nils bror Olof kräva tillbaka avrad som denne eventuellt uppburit, eftersom Olof inte fått någon fullmakt av Nils. Återtagandet skall gälla till Nils och hans syskon antingen med köp eller byten kan genomföra ett arvskifte som alla blir nöjda med (VrApp 7/12, VrApp odat).

Mörkö socken

1310 *datum Myrkiu* (DS 1672).
1314(?) *de Myrkiø* (DS 1947, odat).
1331 *parochia Myrkæ* (DS 2857).
1365 *i Mørkøø sokn* (DS 7185).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1538–59 (1573)

	sk	ky	kyuj	fr	frt
Anklora	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Axvik	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Berga	1 (1)	– –	– –	2 (2)	– –
Björkarö	– –	– –	– –	5 (5)	– –
Botten	2 (1)	– –	– –	– –	0 (1)
Brunna	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Egelsvik	2 (2)	– –	– –	– –	– –
Ekö	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)
Ekeby	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Eneboda	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)
Eriksö	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Gåsta	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Hosta	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Håga	– –	1 (0)	0 (1)	1 (1)	– –
Klubben	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Klåckarebollet	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Kumla	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Lundby	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Nora	1 (1)	– –	– –	2 (2)	– –
Nygård	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)
Nöckna	– –	– –	– –	4 (3)	0 (1)
Sanda	– –	– –	– –	6 (6)	– –
Skåra	2 (2)	– –	– –	1 (1)	– –
Skälby	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Skäsa	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –
Solbacken	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)
Tegneby	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Tramsta	– –	– –	– –	2 (1)	0 (1)
Tuna	3 (3)	– –	– –	1 (1)	– –
Uggeltorp	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)
Vickelby	2 (2)	– –	– –	– –	– –
Ytterberga	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Örsta	– –	1 (1)	– –	2 (2)	– –
SUMMA	14 (13)	2 (1)	1 (2)	43 (36)	4 (12)

Dessutom redovisar längderna: krt **Hammarby** 0 (1), fruj **Tramsta** 1 (1), aoet: **Fifång** 1 (0).

Omfattning: Nuvarande (1950) Mörkö socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet. Ön Mörkö (*in Myrky*) är nämnd redan i ett testamente från 1291 (DS 1030).

Kyrkan: Mörkö kyrka är till skillnad från vad som är vanligt i Södermanland inte byggd på en höjd utan tydligtvis medvetet gömd mellan två klippor i terrängen, troligen på grund av det utsatta läget på en ö intill en medeltida huvudfarled. En teckning av Peringskiöld från 1685 visar den kraftigt ombyggda kyrkans medeltida utseende. Den bestod av ett långhus i gråsten med de ungefärliga måtten 20 x 6 meter. Måtten antyder att det rörde sig om en förlängd kyrka, kanske romansk. Av medeltida inventarier återstår en gotländsk dopfunt från 1200-talets mitt, vilket också kan ha varit kyrkans byggnadstid. Kyrkby: Lundby.

Runstenar: Sö 21 Hörningsholm, 22 Håga, 23 Skälby.

Anklora

1561 *Anckelora* (ShS I 158 a) – 9 I, 7 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1561 upptas i Svante Stures jordebok torpet A som räntar 2 höns, 5 ägg, 2 lass ved, 4 dagsverken och 1 tunna strömming (ShS I 158 a).

Axvik

1561 *Axeuick* (ShS I 158 a) – 9 I, 9 b.
SöH **1 frt** (Svante Sture).
1561 upptas torpet A i Svante Stures jordebok; räntar 0:9 avradspn, 0:6 gengärdspn, 2 höns, 5 ägg, 3 lass ved, 4 dagsverken och 0:3 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Berga

1331 *in Byrgum* (DS 2857, avskr), 1357 *i Bærghum* (?DS 5737) – 9 I, 9 b.
SöH **1 sk** 0:6:1:4, 1573 0:5.
2 fr (Svante Sture).
1331 byter Ramborg Ingevaldsdotter (Värmske) bort 0:0:1 till Birger Magnusson (se Nöckna) (DS 2857).
1357 är Bengt i B faste vid häradstinget (?DS 5737); notisen kan eventuellt avse Berga, Trosa sn.
1450 är Jeppe i B faste vid häradstinget och 1451 vid räftsteting (RAp 14/10, RAp 2/3).
1495 är Peter Johansson i B nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).
1548 byter Sten Bengtsson (Ulv) bort till Svante Sture en gård som räntar 4 pund korn och 0:9 avradspn och jord i Brunnsberga, Sorunda sn, Kumla, Turinge sn,

Mörkö socken

Antal gårdar omkring 1550.

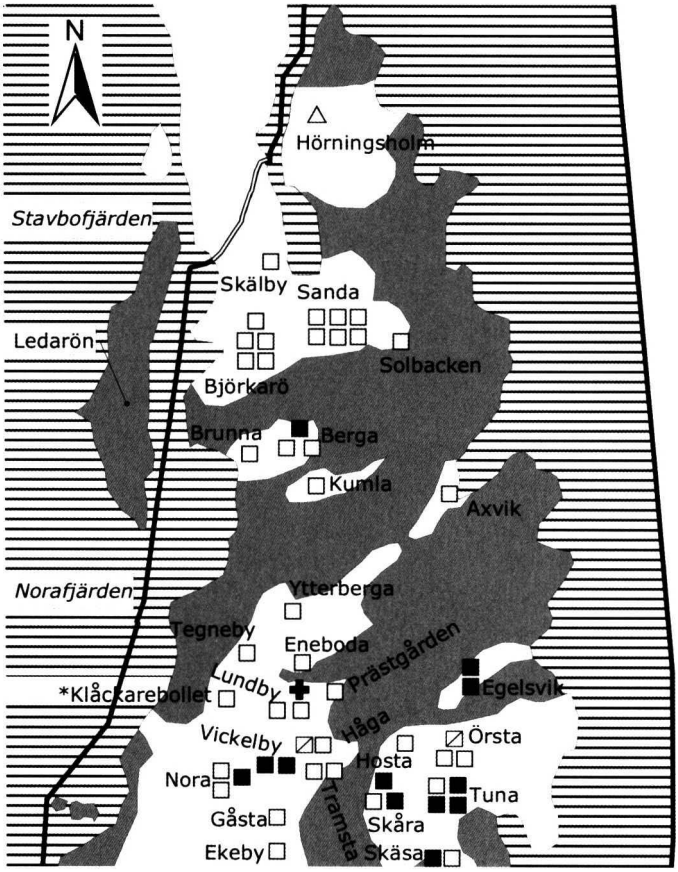

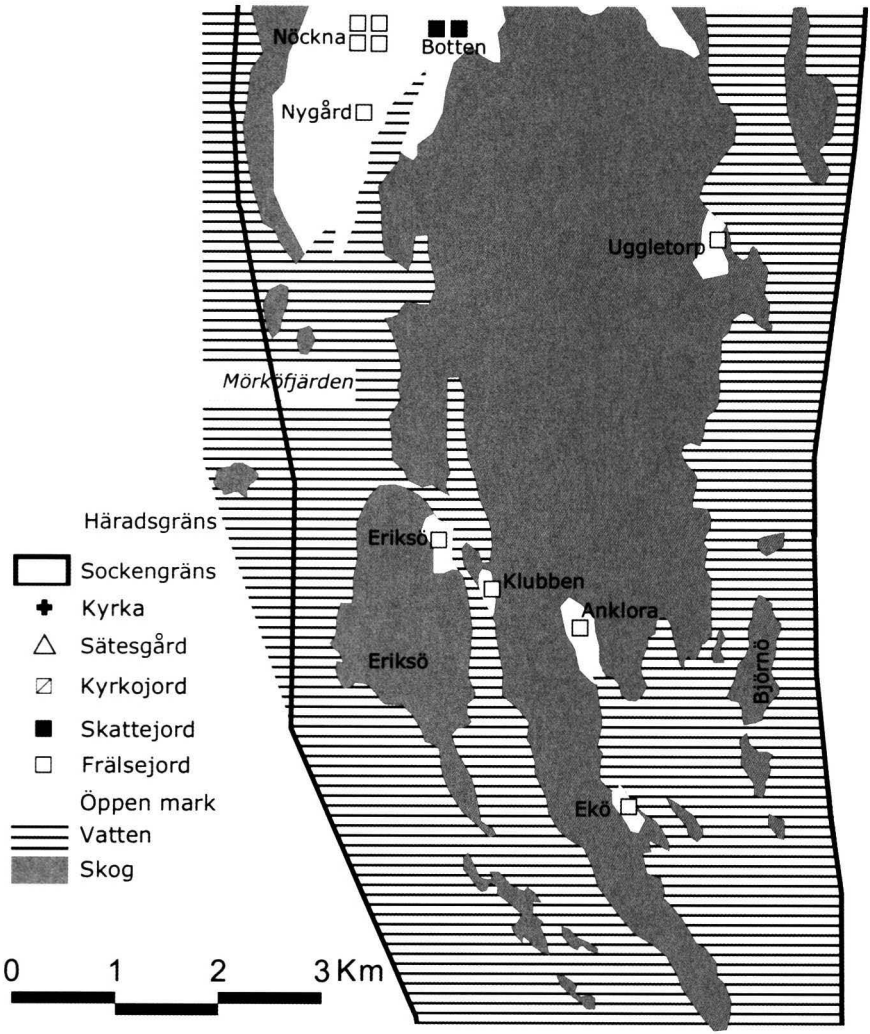
Nöckna
Botten
Nygård
Uggletorp
Mörköfjärden
Häradsgräns
Sockengräns
Kyrka
Sätesgård
Kyrkojord
Skattejord
Frälsejord
Öppen mark
Vatten
Skog
Eriksö
Klubben
Anklora
Eriksö
Björnö
Ekö
0
1
2
3 Km

Kjulsta, Ytterjärna sn, samt Orrsättra och Södertuna, Överjärna sn, mot jord i Snesta, Spelviks sn, och Läggesta, Torsåkers sn, samt i Gåsinge och Kattnäs snr (se Snesta, Spelviks sn) (ShSp 8/11, DMS 2:1 s 207).

1552 skriver Gustav I till Nils Krumme och meddelar sin tillåtelse för ett byte av frälsejord mot skattejord, mellan Svante Sture och Jöns i B, på sådana villkor att kronan inte förlorar på bytet, varför Nils å kronans vägnar ska ha "ett upseende" med bytet (GR 23 s 253).

1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 0:6 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 2 ½ pund korn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Björkarö 1424 *Bærcharna* (EngsöAp 7/8), 1453 *i Bærkarnom* (RAp 17/1), 1462 *i Børkerna* (VrApp 10/2) – 9 I, 9 b.

SöH **5 fr** (Svante Sture).

1424 byter Anund Sture (Sture, sjöbladsätten) med sin fars (Algot Magnusson) och sin bror Gustavs samtycke bort B och allt det tillhör på Mörkön till Birgitta Magnusdotter (Porse) mot "Skogsø" med allt som därtill hör (EngsöAp 7/8).

1453 är Ingemund i B faste vid häradstinget (RAp 17/1).

1462 är Olof Larsson i B nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).

1458 är Jöns i B faste vid häradstinget (RAp 10/5).

1468 är Olof Larsson i B faste vid häradstinget (RAp 3/2).

1470 företer Birgitta Olofsdotter (Tott) ett brev för riksrådet som styrker att hon av sin make Erengisle Nilsson (Hammersta-ätten) fått fyra gårdar i B och jord i Simonsö, denna sn, Kumla, Vagnhärads sn, Stav, Hölö sn, samt ytterligare jord i Turinge, Ytterenhörna och Åkers socknar; brevet döms dock ogiltigt av riksrådet som förbjuder fru Birgitta att befatta sig med godset (SAp 28/8).

1511 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) i morgongåva sex gårdar på Mörkön (utan ortnamn) som sammanlagt räntar 5½ pund korn (se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5: 388).

1528 tilldelas Svante Sture fem gårdar i B som ligger under Gäddeholm, Trosa sn, vid arvskifte med sin mor Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) (Se Gäddeholm, Trosa sn) (E 2739).

1561 upptas i Svante Stures jordebok fem gårdar, varav fyra är om 0:0:11½ och den femte 0:0:8½. De fyra större gårdarna räntar vardera 0:3:2½ avradspn, 2½ pund och 3 spann avradskorn, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken, 1½ pund avradsfläsk och 0:6 i fogdegästningspn; den femte gården räntar 0:6 pn, 2½ pund korn, 1 pund smör, men inget fläsk och i övrigt lika som de andra. (ShS I 158 a)

Botten

1290 (omkr) *in Butny* (RAp odat nr 26), 1423 *i Bondne* (VrAp 8/12), 1468 *i Bothne* (RAp 3/2) – 9 I, 8 b.

SöH **2 sk**, 1573 **1 sk**, 1:0.

1 fruj (Svante Sture), 1573 **1 frt** (öde).

1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:1:12 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).

1423 är Torsten i B faste vid häradstinget (VrAp 8/12).

1468 är Lars i B faste vid häradstinget (RAp 3/2).

1498 är Nils i B nämndeman vid lagmansting (VrApp 10/3).

1529 (omkr) uppger nunnan Birgitta Andersdotter från Lödöse att under den tid hon i slutet av 1400-talet tjänstgjorde hos Nils Stures (Natt och Dag) hustru Birgitta (Bonde) hade fru Birgitta köpt en andel i B av Lars i B, 'en gammal frälseman', för 16 mark penningar och 'ett stycke grönt leist' (tyg från Leyden) (HH 1 s 7).

1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar ½:0 avradspn och 3:0 gästningspn, 4½ spann korn, 1½ spann mjöl, 1 pd fläsk, 5 marker smör, 2 höns, 5 ägg, 1 lass hö, 3 lass ved och 8 dagsverken; dessutom upptas en utjord (äng) som han köpt för 16:0 pn och som räntar 2 höns, 5 ägg, 2 lass ved, 1 tunna strömming och 4 dagsverken (ShS I 158 a).

Brunna

1561 *Bruna* (ShS I 158 a) – övergivet bebyggelsläge ca 600 m väster om Berga (EK).

SöH **1 fr** (Svante Sture).

1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 1:0 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 19 spann korn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Egelsvik 1382 *in Yghylswyk* (RAp 25/10), 1382 *i Yghulswyk* (RAp 25/10), 1451 *i Egilswik* (VrAp 20/1) – 9 I, 8 b.
SöH **2 sk**, 0:4 + 0:4.
1382 se Hosta.
1451 är Erik i E faste vid häradstinget (VrAp 20/1).
1460 är Erik i E vidervaroman vid häradstinget (BiSp 8/10).
1468 är Knut i E faste vid häradstinget (RAp 3/2).

Ekeby 1290 (omkr) *in Ekyby* (RAp odat nr 26), 1409 *i Ekeby* (?SD 1179, 1183) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:0:12 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1409 se Ekeby, Hölö sn.
1443 säljer Erik i Gåsta 0:0:0:10 till Ingemund i Trössla (ShS vol 1:33); året därpå utfärdas fastebrev på transaktionen (VikSp 1/7 1444).
1449 se Ekeby, Hölö sn.
1462 är Peter i E nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).
1488 tillskiftar Sigrid Eskilsdotter (Banér) sin bror Knut arvejord, efter deras föräldrar, som räntar 22 spann korn, 0:0:5 pn och 1½pund smör (RAp 27/8).
1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 0:6 pn, 2 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken, 3 pund malt och 0:18 gästningspn (ShS I 158 a).

Ekö 1561 *Ecke* (ShS I 158 a) – 9 I, 6 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **1 frt**, 'skärbonde'.
1561 upptas i Svante Stures jordebok torpet E som räntar 2 höns, 5 ägg, 1 lass ved, 2 dagsverken och ½ tunna strömming (ShS I 158 a).

Eneboda 1561 *Enneboda* (ShS I 158 a) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **1 frt** (öde).
1561 upptas i Svante Stures jordebok i E en 'liten tomt' om 0:1 som räntar 1 höns, 5 ägg, 1 lass ved, 2 dagsverken och ½ tunna strömming (ShS I 158 a).

Eriksö 1494 *Ericxøø* (SApp 26/6, BSH 4:116) – 9 I, 7 b.
SöH **1 frt** (Svante Sture), 1573 öde.

1494 förlänar Sten Sture E och Mörkön med alla kronans rättigheter till Nils Sture (BSH 4:116).
1504/11 meddelar Sigrid Eskilsdotter (Banér) till riksföreståndaren Svante Nilsson att hon inte uppburit skatten från E (som hon har i förläning), utan att den uppburits på hösten året före av Lasse Gothe (SApp nr 449, odat).
1561 upptas i Svante Stures jordebok två gårdar, varav en räntar 0:6 avradspn, 2 pd och 2 mark smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås 6 lass ved och 6 dagsverken, den andra räntar 2 pd smör 1 höns, 12 ägg och i övrigt lika som den första; dessutom upptas ett torp som räntar 2 höns, 5 ägg, 2 lass ved, 4 dagsverken och 1 tunna strömming (ShS I 158 a).

Fifång
1300 (omkr) *Inde usque Fifang* (Dit s 51) – 9 I, 5 c.
SöH **1 aouj** (endast 1554).
1300 (omkr) nämns F som etappmål i en segelbeskrivning, det s k danska itinerariet (Dit s 51).

Gåsta
1290 (omkr) *in Gasastum* (RAp odat nr 26), 1444 *i Gaasistom* (VikSp 1/7) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:0:11 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1443 se Ekeby.
1450 är Peter i G faste vid häradstinget (RAp 14/10).
1451 är Peter i G faste vid räfsteting (RAp 2/3).
1460 är Olof i G faste vid häradstinget (BiSp 8/10).

Hammarby
1573 *Hammerby* (SöH 1573:1) – 9 I, 8 b.
SöH **1 krt**.

Hosta
1290 (omkr) *in Hostæ* (RAp odat nr 26), 1382 *in villa Hostum* (RAp 25/10), 1400-talet *in Hoste* (DS 2889) – 9 I, 8 b.
SöH **1 kyuj**, till Örsta.
1 fr (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:1:0:9 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1382 säljer Johan i Egelsvik 0:0:1 till biskop Tord i Strängnäs (RAp 25/10).

1400-talet har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:1 (DS 2889).

1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård om ½:0:0:4 som räntar ½:0:0:4 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 10 spann korn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn; dessutom upptas en gård som räntar 0:3 avradspn, 1½:0 gästningspn, 0:6 fogdegästningspn, ½ pd fläsk, 2 höns, 10 ägg, 6 spann malt och 3 lass ved (ShS I 158 a).

Håga 1400-talet *in Hwghom* (DS 2889), 1547 *Hoga* (UUB 7/8), 1561 *Håga* (ShS I 158 a) – 9 I, 8 b.

SöH **1 ky** 0:6, 1554 **1 kyuj**, till Örsta.
1 fr (Svante Sture).

1400-talet har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:0:7½ i H (DS 2889).

1509 ärver Kristina Gotskalksdotter (Ulv) efter sin far Gotskalk Arentsson jord som räntar 0:0:2 pn och 2 spann korn (se DMS 2:1 s 263) (B 19 nr 82).

1528 skiftas arvet efter Sigrid Eskilsdotter (Baner) mellan Gustav I (och hans syster) och Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna); på den sistnämndes lott faller bl a en gård som räntar 0:0:7 pn, 12 spann korn och 1 pund smör (GR 5 s 118) – 1555 äger ett nytt arvskifte rum efter Cecilia Månsdotter (Eka-ätten), varvid Kristina Nilsdotter behåller gården på sin lott (GR 25 s 308).

1547 byter Ivar Fleming till sig, av Anna Nilsdotter (Bese), en utjord som tillsammans med en annan utjord i Skåra räntar 3 spann korn och 0:1 pn (UUBp 7/8).

1561 upptas i Svante Stures jordebok två gårdar, en om 0:0:7 som räntar 0:0:7 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 11½ spann korn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn; den andra gården som köpts av kronan räntar 0:7½ pn, 17 spann korn, 1 pund och 5 mark smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken, 0:12 gästningspn och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Hörningsholm *Hørningxholm* (ATJb s 70) – 9 I, 9 b. Hörningsholm är 1512 sätesgård för Metta Iversdotter (Dyre) – 1538–67 för Svante (Stensson) Sture, vars änka Märta Eriksdotter (Leijonhufvud) skriver sig till H 1573 (AH s 95). Kung Gustav I daterar 1548 ett brev på H (GR 19 s 16).

1498 omnämns i Arvid Trolles jordebok 1:0 i Simonsö 'i den gård som nu kallas H' som han bytt bort till Nils Sture (Natt och Dag) mot jord i Sandseryds sn (ATJb s 70).

1501 meddelar Knut skrivare Svante Nilsson att han talat med Hemming Gadh om att bygga om H och lägga Mörkön under H, vilket Knut uppmanar Svante att diskutera med Sten Sture; ett par veckor senare skriver Knut ånyo till Svante och meddelar att han själv talat med herr Sten om saken och att Sten avsåg diskutera det med sina släktingar (SApp 15/12, 28/12).

1508 skriver Svante Nilsson till Johan Magnusson (Natt och Dag) och meddelar bl a att kungens skepp gjort stor skada i skären, 'bränt och skinnat' både H och Mörkön (BSH 5:128).

1511 är Lars Fågel Svante Nilssons fogde på H (BSH 5:354).

1512 tvingas Metta Iverdotter (Dyre) avstå H m fl gods till sin styvson Sten (Svantesson) Sture, vilket hon beklagar sig över i brev till denne eftersom det var hennes morgongåva enligt Sveriges lag (BSH 5:393).

1515 förklarar Metta Iversdotter sig nöjd med de 1500 mark (Stockholms mynt) som Sten Svantesson erbjudit henne som kompensation för hennes morgongåva och insatt i Stockholms rådhus för fru Metta att hämta när hon återlämnat de brev på H hon fått av Svante Nilsson (BSH 5:437).

1533 meddelar riksrådet att Sten Svantesson återtog de 1500 mark han insatt i Stockholms rådhus för fru Metta (se föregående) som betalning för H mm, eftersom hon beklagat sig för kung Kristian och denne då låtit beslagta ett herr Stens skepp som var värt 10 000 gyllen; det uppges i sammanhanget att herr Sten tvingats sigillera morgongåvebrevet som han aldrig velat godkänna eftersom H var hans 'huvudgård' (GR 8 s 174 f).

Klubben 1561 *Klobben* (ShS I 158 a) – 9 I, 7 b.

SöH **1 frt** (Svante Sture); "skärbonde".

1561 upptas i Svante Stures jordebok torpet K som räntar 2 höns, 5 ägg, 1 lass ved, 2 dagsverken och ½ tunna strömming (ShS I 158 a).

***Klåckare -bollet** 1561 *Klåckarebollet* (ShS I 158 a) – nuv Kyrkvaktarbol (9 I, 7 b).

SöH **1 frt** (Svante Sture).

1561 upptas i Svante Stures jordebok K som räntar 0:12 landgillespn; jorden som är gammalt kyrkogods har herr Svante bytt till sig av kronan (ShS I 158 a).

Kumla

1443 *i Komblom* (UUBp 13/11) – 9 I, 9 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1442 och 1443 är Ulf i K faste vid häradstinget (RAp 17/1, VrAp 31/5, UUBp 13/11).
1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 0:5 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 3 pund och 1 spann korn, 2 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Lundby

1290 (omkr) *in Lvnby* (RAp odat nr 26), 1291 *in Lundby in Myrky* (DS 1030), 1442 *i Lundby* (RAp 17/1) – 9 I, 8 b.
SöH **2 fr** (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:1:0:5 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1291 testamentarar Anders Båt bl a 0:0:1 till Strängnäs domkyrka för sina synders skull (DS 1030).
1442 är Peter Grön i L faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1511 säljer Bengt Andersson (Stubbe av Valsta) ½:0 till Svante Nilsson (Natt och Dag) (SAp 23/9).
1561 upptas i Svante Stures jordebok två jordetalssatta gårdar, av vilka den större om ½:0:2 räntar 0:4½ avradspn, 1½:0 gengärdspn, 3 pund korn, 2 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn; den mindre gården om 0:2:2 räntar 0:2:2 avradspn, 8 spann korn, 2 pd smör, 1 höns, 10 ägg, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn. Dessutom upptas en gård som räntar ½:0 pn 2 pd korn, 2 pd smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved och 6 dagsverken. (ShS I 158 a)

Nora

1375 *in Nora* (DS 8734), 1383 *i Norum* (UUBp 9/9) – 9 I, 8 b.
SöH **1 sk**, 0:6:1.
2 fr (Svante Sture, Lars Fleming).
1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:0:½ av Eskilstuna kloster (se Åresta, Bälinge sn) (DS 8734).
1383 byter Johan och Skäring Larssöner (lilja) av sitt mödernearv bort 0:0:5½ till sin far Lars Ragvaldsson, mot 0:2 i Hemsta, Hölö sn (UUBp 9/9).

1385 är Mikael i N faste vid häradstinget (B 15 f 11 r).
1401 är Peter i N faste vid häradstinget (SD 12).
1405 är Olof i N faste vid häradstinget (SD 656).
1416, 1423 och 1432 är Jöns i N faste vid häradstinget (SD 2229–30, VrAp 8/12, VrApp 4/2).
1441 är Olof Nilsson i N faste vid häradstinget (OAUp 17/5).
1432 är Peter Nilsson i N faste vid häradstinget (VrApp 4/2).
1450 är Peter i N faste vid häradstinget (RAp 14/10).
1451 är Peter i N faste vid räfsteting (RAp 2/3).
1452 är långe Peter och Bengt i N fastar vid häradstinget (UUBp 25/10).
1458 är Kättil i N faste vid häradstinget (RAp 10/5).
1460 är Bengt i N faste vid häradstinget (BiSp 8/10).
1524 dömer kungen N och därunder liggande jordar till Mickel Nilsson som klagat över att godset – vilket var hans rätta fädernearv – blivit 'honom ifrån trängt i några år' (GR 1 s 288, odat).
1561/65 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 1:0 pn, 3½ pund korn, 2 höns, 10 ägg, 0:12 pn (?biskopsgästning), 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a-b).

Norrskåra Se Skåra

Nygård 1433 *sæto gardhen ... Nygardh* (UUBp 24/8) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **1 frt**.

Nygård är 1433 sätesgård för Katarina Nilsdotter, änka efter Gunnar djäkn (stjärna över måne) (UUBp 24/8).

1433 säljer Katarina Nilsdotter, änka efter Gunnar djäken, till Hans Kröpelin sätesgården N som är "bygdher vppa swina wallen" och utgör en del av 'yttre' Nöckna (se Nöckna) (UUBp 24/8).
1444 är Jöns i N faste vid häradstinget (VikSp 1/7).
1450 är Lars i N faste vid häradstinget (UUBp 6/5).
1481 pantsätter Hans Kröpelin (Oxenstierna) till Johan Slaweka hela N om 0:6 och jord i Nöckna för sex år; köpeskillingen 103 mark 'gamla örtugar' använde Hans för att betala en skuld till stockholmsborgaren Markvard Gruel (UUBp 8/4, GiOV s 508).

Nöckna 1331 *in Nyknø* (DS 2857, avskr), 1381 *i Nykne* (RAp 14/10), 1400 *i Nikna* (RAp 1/5), 1451 *i Nøknom* (VrAp 20/1), 1561 *Inrbyen ... Yterbyen... Nöcknöö* (ShS I 158 a) – 9 I, 8 b.

SöH **4 fr** (Svante Sture), 1573 **3 fr** + **1 frt**.

1331 byter Ramborg Ingevaldsdotter (Värmske), änka efter Folke Jonsson (Fånö-ätten), bort jord i Södermanland om tillsammans 0:12:2 till Birger Magnusson (Magnus Marinasons ätt), nämligen 0:0:4:1 i N och jord i Berga, denna sn, Billsta, Brunnsberga och Fräcksta i Sorunda sn, Valla, Ösmo sn, Hall, Östertälje sn, samt Hågelby, Botkyrka sn, mot jord i Löts och Rö socknar i Uppland (DS 2857, avskr, DMS 1:5 s 155, DMS 2:1 s 199, 204).

1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun till sig 0:2 av Bo Jonsson (Grip) (RAp 14/10, DMS 2:1 s 67 f).

1382/83 är Mikael i N nämndeman i rannsakningsnämnd vid häradstinget (RApp 28/5 1425)

1400–01 är Mikael i N ett antal gånger faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5, SD 12, 56).

1413 är Nils i N nämndeman vid räftsteting för Hölebo i Strängnäs (SD 1747).

1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) 0:2 i morgongåva till Johanna Torgilsdotter (se Simonsö) (B 16 f 419).

1423 är Jöns i N faste vid häradstinget (VrAp 8/12).

1433 säljer Katarina Nilsdotter, änka efter Gunnar djäkn, tillsammans med Magnus och Nils Gunnarssöner till Hans Kröpelin 1:0:1 som ligger i 'två stycken' så att 0:0:17 ligger i 'yttre' N (se Nygård) och 0:0:8 i 'övre' N; jorden räntar 8 tön och 2 spann korn, 1:0:1 pn, dagsverken, mata och 'andra små utskylder' (UUBp 24/8).

1444 är Erik i N faste vid häradstinget (VikSp 1/7).

1450, 1451 och 1458 är Sven i N faste vid häradstinget (UUBp 6/5, VrAp 20/1, RAp 10/5).

1462 är Sven i N nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).

1479 är Sven i N och Peter Falke i N fastar vid häradstinget (OAUp odat).

1479 byter Peter Falke i N till sig 0:0:2 av Lars Andersson i Österby (se Österby, Hölö sn) (OAUp odat).

1481 pantsätter Hans Kröpelin (Oxenstierna) 0:0:8 till Johan Slaweka för sex år (se Nygård) (UUBp 8/4).

1498 är Olof i N nämndeman vid lagmansting (VrApp 10/3).

1514 byter Sigrid Eskilsdotter (Banér) till sig 0:6 mot jord i Grönsö, Arnö sn, Trögds hd (VikSp 29/3).

1561 upptas i Svante Stures jordebok två gårdar, den ena om 0:0:12 ½ och 0:0:7 i därtill hörande 'Innerbyn', vilka sammanlagt räntar 0:6:2 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 4 pund korn, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken, 1½ pund och 2 mark fläsk samt 0:6 fogdegästningspn; till den andra gården om 0:3 hör 0:0:7½ i 'Ytterbyn', vilka sammanlagt räntar 0:5½ avradspn, 1½:0 gengärdspn, 1 pund smör, 3 pund och 6 spann korn, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn. Vid okänd tidpunkt byter greve Svante till sig av kung Erik ännu en gård som räntar 0:5:0:21 pn, 22 spann korn, 1 pund och 5 mark smör, 0:6 fogdegästningspn, 2 höns, 10 ägg, ½ gås och 0:12 pn (?biskopsgästning). (ShS I 158 a)

1564 vittnar Olof Jönsson i N inför Erik XIV:s nämnd (HH 13 s 123).

Prästgården Se Tramsta.

Sanda 1451 *i Sandhom* (UUBp 1/5) – 9 I, 9 b.

SöH **6 fr** (Svante Sture), 1573 är tre gårdar öde.

1451 är Per Jönsson i S faste vid häradstinget (UUBp 1/5).

1561 upptas i Svante Stures jordebok sex gårdar, varav fem är om ½:0 och den sjätte 0:3:2. De fem större gårdarna räntar vardera 1:0 avradspn, 1:0 gengärdspn, 3 pd avradskorn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn; den sjätte räntar 0:7½ avradspn, 2 pund och 6 spann korn, 18 mark smör och i övrigt lika som de andra. (ShS I 158 a)

Simonsö 1308 *in Symonsøø* (RAp 25/3, vid 1349 u d), 1365 *i Symonsøø* (DS 7185) – 9 I, 9 b.

1308 pantsätter hertig Erik sina jordegendomar i S och i Åbylund, Romfartuna sn, till Lyder van Kyren att återlösas inom två år (RAp 25/3, vid 1349 u d).

1310 undantas S, vid delningen av riket mellan kung Birger Magnusson och hans bröder hertigarna Erik och Valdemar, från den del som tillfaller kungen (DS 1690, jfr DD 2:6 nr 287, 288).

1365 säljer Erik Karlsson (Örnfot) till sin bror Bengt hela sin del av S som han ärvt efter fru Märta, sin syster (DS 7185).

1379 överlåter Karl Bengtsson (Örnfot) sin och sina omyndiga syskons, Nils och Katarinas, andelar i S till Jöns Eskilsson (sparre över blad) som är gift med hans syster Ingeborg. Överlåtelsen är ett förskott på det arvskifte som inte ännu kunnat äga rum pga Nils och Katarinas omyndighet ("vmægdh"). Karl som är deras förmyndare ställer som villkor för överlåtelsen att Ingeborg vid det kommande arvskiftet får andra gods i utbyte mot Karls andel i S, efter vad deras farbror Erik Karlsson (Örnfot) och Sten Bengtsson (Bielke) 'säga mellan oss'; utfärdaren och hans morbror Orm Folkesson (Gumsehuvud) sigillerar brevet (ShSp 28/12).

1380 byter Bengt Filipsson (Ulv) till sig 2:0 i S av Jöns Eskilsson mot sin och sin son Gotskalks andelar i Gum, Källby sn, Kinnefjärdings hd; Sten Bengtsson (Bielke) och Bo Jonsson (Grip) får fullmakt från båda parter att jämka köpet och bestämma eventuell mellanskillnad om något skulle saknas för jämnt byte. Om Jöns inte kan uppfylla överenskommelsen förbehåller sig Bengt rätten att återta Gum (ShSp 21/6).

1409 tilldöms Gustav Leksson (kvadrerad sköld) 1:0 under frälse genom urminnes hävd på räfsteting i Strängnäs. Stockholmsfogden Anders Ingvarsson hävdade att S tillhörde Uppsala öd, men nämnden konstaterade att ingen kunde minnas hur det markland jord som herr Gustav hade i sin värjo hade kommit under frälse; så långt tillbaka någon kunde minnas hade jorden innehafts av frälsemän, riddare och svenner, och därför "war ominnis hæfd vppa kommin" (SD 1178).

1411 ställer Karl Magnusson (Örnfot) 1:0 som säkerhet för den jord i Lerbo sn som han sålt till Karl (Karlsson) Öra vid händelse av att jorden med lag och rätt skulle avhändas den senare; om marklandet i S inte skulle täcka den förlust som i så fall uppkommer förbinder sig Karl Magnusson att ersätta Karl Öra efter vad fyra gode män kan besluta i saken (SD 1401).

1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) som morgongåva till Johanna Torgilsdotter (Brahe) 1:0 och jord i Nöckna och Tramsta, denna socken, Hejsta och Grävsta 'övre' Hölö sn, Mallinge och Dagnäs, Ludgo sn, Runtuna,

Runtuna sn, och ytterligare jord i Björnlunda, Taxinge, Turinge och Vårdinge snr samt i Närke (B 16 f 419).
1441 är Johan i S faste vid häradstinget (OAUp 17/5).
1451 är Lasse skomakare i S faste vid häradstinget (UUBp 1/5).
1460 är Sven i S faste vid häradstinget (BiSp 8/10).
1470 se Björkarö.
1475 säljer Birgitta Olofsdotter (Tott) till Nils Sture (Natt och Dag) en gård i S och jord i Västerrekarne samt i Rinkeby sn i Närke; jorden hade Birgitta köpt av Knut Bengtsson (Ulv). Dessutom byter Nils till sig ytterligare två gårdar i S, vilka Birgitta fått i bakarv efter sin dotter Anna (SAp 30/11).
1498(?) se Hörningsholm.

Skåra

1290 (omkr) *in Scorum* (RAp odat nr 26), 1405 *i Skwrum* (DS 656), 1561 *Nör Skårna, Södra Skårra* (ShS I 158 a) – 9 I, 8 b.
SöH **2 sk**, 1:0 (norra) + 0:5:2 (södra).
1 fr (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:4:1 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1405 säljer Klas i S jord i Alby, Trosa sn, till Björn Larsson i Alby (se Alby, Trosa sn) (SD 656).
1409–13 är Klas i S vid flera tillfällen faste vid häradstinget och nämndeman vid räfsteting (SD 1178–80, 1183, 1186, 1747)
1416 är Nils i S faste vid häradstinget (SD 2229–30).
1442 är Ulf i S faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1451 är Jöns i S faste vid häradstinget (UUBp 1/5).
1453 är Jöns i S faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1509 ärver Kristina Gotskalksdotter (Ulv) efter sin far Gotskalk Arentsson jord som räntar 0:0:1 pn och 1 spann korn (se DMS 2:1 s 263) (B 19 nr 82).
1528 skiftas arvet efter Sigrid Eskilsdotter (Baner) mellan Gustav I (och hans syster) och Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna); på den sistnämndes lott faller bl a en gård i S som räntar ½:0 penningar, 18 spann korn och 1 pund smör (GR 5 s 118) – 1555 äger ett nytt arvskifte rum efter Cecilia Månsdotter (Eka-ätten), varvid Kristina Nilsdotter behåller gården på sin lott (GR 25 s 308). (GR 25 s 308).

1547 byter Ivar Fleming till sig, av Anna Nilsdotter (Bese), en utjord som tillsammans med en annan utjord i Håga räntar 3 spann korn och 0:1 pn (UUBp 7/8).
1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård i norra S om ½:0 som räntar ½:2 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 18 spann korn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).
1562 köper Svante Sture av kronan en gård i södra S som räntar 0:6½ skattepn, 3:6 gästningsspn, 7½ spann korn, 7 ½ mark smör, 2 höns, 10 ägg, 2 lass hö, 6 lass ved, 12 dagsverken, 1½ pund och 1 ½ mark fläsk samt 2 ½ spann mjöl; till gården hör en äng som greve Svante har köpt för 15:0 pn (ShS I 158 a).

Skälby

1290 (omkr) *in Skyalby* (RAp odat nr 26), 1460 *i Skælby* (BiSp 8/10) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:4:10 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1460 säljer Lydeka i Berga 0:0:½ och jord i Tegneby till Mats i Alby, Trosa sn (BiSp 8/10).
1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 0:4:2½ avradspn, 12 spann korn, 1 pd smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved och 6 dagsverken (ShS I 158 a).

Skäsa

1290 (omkr) *in Sketthusum* (RAp odat nr 26),1444 *Skædhusa* (VikSp 1/7), 1447 *i Skædhusum* (RAp 24/1) – 9 I, 8 b.
SöH **1 sk**, 0:4.
1 fr (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:2 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1444 och 1447 är Ragvald Gullesson i S faste vid häradstinget (VikSp 1/7, RAp 24/1).
1561 köper Svante Sture av kronan en gård som räntar som räntar ½:0 pn, 1½:0 gengärdspn, 12 spann korn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Solbacken

1561 *Solbacke* (ShS I 158 a) – 9 I, 9 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **1 frt**.

1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 0:9 gengärdspn och 0:6 stadgepn, 2 höns, 5 ägg, 3 lass ved, 4 dagsverken och 0:3 fogdegästningspn (ShS I 158 a)

Tegneby 1290 (omkr) *in Thegnaby* (RAp odat nr 26), 1442 *i Tignaby* (VrAp 31/5), 1460 *i Tægnaby* (BiSp 8/10) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:0:10 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1442 är Olof i T faste vid häradstinget (VrAp 31/5).
1400-talet har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:1 (DS 2889).
1460 säljer Lydeka i Berga 0:½ i T och jord i Skälby till Mats i Alby, Trosa sn (BiSp 8/10).
1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård om 0:6 som räntar 0:7 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 3 pund korn, 1 pund smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken, 2 pund fläsk och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Tormesta 1291 *in Thormunzstæ bolstad* (DS 1041) – 9 I, 9 b.
SöH Se Skilleby, Hölö sn.
1291 tilldelar Anund Haraldsson (Vingad lilja), i sitt testamente, inkomsterna från Tormesta 'bolstad' mm till Gerhard Bokholt, borgare i Lübeck (se Skilleby, Hölö sn) (DS 1041).

Tramsta 1331 *in Frammestæ* (DS 2889), 1400-talet *in Tramistum* (DS 2889), 1561 *Prestegarden* (ShS I 158 a) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** + **1 fruj** (Svante Sture).
1 fr, 1573 **1 frt** (?Svante Sture)..
1331 har Söra prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:1 (DS 2889).
1381 byter Lars Filipsson (Filip Larssons ätt) bort 0:2 till Bo Jonsson (Grip) (se Runtuna, Runtuna sn) (Rääf 1:45, DMS 1:7 s 108 f).
1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) 0:1 i morgongåva till Johanna Torgilsdotter (se Simonsö) (B 16 f 419).
1400-talets mitt har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:1 (DS 2889).
1561 redovisas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 1:0 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 4 pund korn, 1 pund

smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn och en utjord som räntar 2 spann korn; samma år köper herr Svante av kronan prästgården som räntar ½:0 pn, 0:12 gästningspn, 10½ spann korn, ½ pund och 5 mark smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Tuna 1290 (omkr) *in Tvnum* (RAp odat nr 26), 1401 *i Tunom* (SD 12) – 9 I, 8 b.
SöH **3 sk**, 0:6:1 + 0:4 + 0:4.
1 fr (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:1:13 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1401 är Nils Petersson i T faste och syneman vid häradsting (SD 12, 56).
1441 är Lars i T faste vid häradstinget (OAUp 17/5).
1442 är Jöns i T faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1442 är Jöns "Stralæ" i T faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1450 är Jöns i T faste vid häradsting (UUBp 6/5).
1460 är Olof Vinter i T vidervaroman vid häradstinget (BiSp 8/10).
1488 tillskiftar Sigrid Eskilsdotter (Banér) sin bror i T arvejord efter deras föräldrar som räntar 12 spann korn, 0:0:8 pn och ½pund smör (RAp 27/8).
1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård som räntar 0:3 avradspn, 1 pd smör, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved och 6 dagsverken (ShS I 158 a).

Uggeltorp 1561 *Wgllletorp* (ShS I 158 a) – 9 I, 7 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 **1 frt**.
1561 köper Svante Sture av kronan en gård som räntar 1:0 landgillespn, 0:6 gästningspn, 2 pund smör, 2 höns, 5 ägg, ½ gås, 3 lass ved, 3 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Vickelby 1405 *i Vicwlby* (SD 656), 1447 *i Wikilby* (RAp 24/1) – 9 I, 8 b.
SöH **2 sk**, 1:0:2:4 + 0:4:2.
1405 är Nils i V faste vid häradstinget (SD 656).
1447 är Johan i V faste vid häradstinget (RAp 24/1).

1449 och 1450 är Peter i V faste vid häradsting (RAp 18/6, VrAp 17/6).
1474 ingår Påvel i V i 'landssynenämnd' vid lagmansting (RAp 5/12).

Ytterberga 1324 *in villa Ytræbergum* (DS 2478), 1329 *i Yttre Bjerghum by* (GiBr s 74, avskr) – 9 I, 8 b.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1324 säljer Bovast i Skäggesta (på Selaön) med sina anhörigas samtycke, 0:0:2 ½ till kaniken i Strängnäs Johan Dansson (Stjärnbalk) (DS 2478).
1329 ger Johan Dansson 0:10:0:5 av sitt köpegods som gåva till sin tjänare Lars (GiBr s 74).
1561 upptas i Svante Stures jordebok en gård om 0:5 som räntar 0:5 avradspn, 1½:0 gengärdspn, 4 pund korn, 2 höns, 10 ägg, ½ gås, 6 lass ved, 6 dagsverken och 0:6 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

***Öffretorp** 1561 upptas i Svante Stures jordebok *Öffretorp*, också kallat *Lisletorp* som är köpt av kronan och räntar ½:0 landgillespn, 1 pund smör, 5 ägg, ½ gås, 3 lass ved, 3 dagsverken, 0:6 gästningsn och 0:3 fogdegästningspn (ShS I 158 a).

Örsta 1290 (omkr) *in Ørixstum* (RAp odat nr 26), 1400-t *in Øristum* (DS 2889) – 9 I, 8 b.
SöH **1 ky**, med kyuj i Hosta, Håga och 'vid kyrkan'.
2 fr (Svante Sture).
1290 (omkr) ger 'herr Peter' 0:0:5:2 till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1400-talet har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka ½:0 i Ö (DS 2889).
1488 tillskiftar Sigrid Eskilsdotter (Banér) sin bror Knut arvejord, efter deras föräldrar, som räntar 18 spann korn, ½:0 pn och 1 pund smör (RAp 27/8).
1498 är Lars i Ö nämndeman vid lagmansting (VrApp 10/3).
1515 säljer Knut Eskilsson (Banér) en gård i Ö, som räntar 2 pund korn, 2 pund smör och 0:12 pn, och jord i Hallesta, Vagnhärads sn, till Sten (Svantesson) Sture (SAp 31/12).

Trosa socken

1314(?) *de Trosø* (DS 1947, avskr).
1331 *parochia Troso ... de Troso ... apud ecclesiam Troso* (DS 2880).
1368 *i Troso* (DS 7753).
1383 *i Troso sokn* (RAp 17/1).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1538–59 (1573)

	sk	skuj	kr	krt	bi	ky	½,kyt	kyuj	fr	aoe
Alby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –	– –
Askö	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –	1 (0)
Berga	2 (2)	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Fagerhult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Fågelö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	1 (0)
Gäddeholm	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Hunga	2 (2)	– –	2 (2)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –
Husby	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –
Lagnö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	2 (3)	– –
Långbro	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Mölna	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Mörby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Skälsta	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Stene	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (0)	0 (1)	– –	– –	– –
Stensund	– –	– –	– –	0 (1)	1 (0)	1 (0)	0 (1)	– –	1 (2)	– –
*Torpa	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Väsby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Ytterstene	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
SUMMA	9 (9)	3 (3)	3 (3)	0 (1)	1 (0)	7 (6)	3 (6)	3 (3)	10 (12)	2 (0)

Dessutom redovisar längderna: kykvarn: **Husby** 1 (1), **Mölna** 1 (1).

Omfattning: Nuvarande (1950) Trosa socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet. Åtminstone byn Väsby verkar tidigare ha räknats till den gamla bygden Lung (se häradsinledningen).

Kyrkan: Trosa medeltida kyrka angränsade i väst till Trosa stad (innan staden flyttades till sitt nuvarande läge) och stod på mark som troligen ursprungligen tillhört Husby. Kyrkan fungerade utan tvekan som både socken- och stadskyrka. Kyrkan byggdes under 1200-talet, möjligen i två etapper, med yttermåtten 7,5 x 19,5 m. På norra sidan byggdes en sakristia. I väst tillfogades i mitten av 1400-talet ett torn som av en teckning från 1685 (Peringskiöld)

att döma aldrig blev färdigt, då dess murkrön nådde endast ett litet stycke över kyrkans takås. Vid ingången längst i väster på sydväggen byggdes under senmedeltiden ett vapenhus. Ungefär samtidigt slogs tegelvalv över kyrkorummet. Invid tornets sydvägg fanns en liten sidobyggnad, troligen ett benhus. Under senmedeltiden eller 1500-talet byggdes ett kapell på nordsidan, helgat åt S:ta Anna, varvid man öppnade långhusets norra vägg och slog en valvbåge som sammanband kyrkorummet med kapellet. Av medeltida inventarier finns bevarad en gotländsk dopfunt från första fjärdedel som en längre tid förvarats i Strängnäs kyrkomuseum med den felaktiga uppgiften att den kom från Vagnhärads kyrka. Vidare finns ett krucifix från 1200-talets andra hälft samt en inhemsk S:ta Anna-skulptur från 1400-talets andra hälft (SöKy 6, SvK).

Runstenar: Sö 24 Berga, 25 Långbro, 26 Ytterstene, 27 Husby.

Alby

1331 *in Almby in Lungh* (DS 2889), 1405 *i Almby* (SD 656) – 9 H, 7 j.

SöH **1 sk**, 1:0:2.
2 ky, 0:4:0:4 + 0:4:0:4.

1331 har domprosten i Strängnäs ½:0:0:10 i A (DS 2889).

1382/83 är Karl i A nämndeman i rannsakningsnämnd vid häradstinget (RApp 28/5 1425)

1405 säljer följande personer sammanlagt 0:0:10 i A till Björn Larsson i A: Nils i Trössla (Vagnhärads sn) 0:0:2, Anders Ulfsson i A 0:0:1:3, Lars Flinger 0:0:1, Martin 'östan ån' (*Østenaa, Vagnhärads sn) 0:0:1:5, Peter Pilter 0:0:0:12, Torsten Lange 0:0:0:12, Holmsten i Stene 0:0:½, Peter i Ävlingeby (Västerljungs sn) 0:0:0:10 och Klas i Skåra (Mörkö sn) 0:0:0:12 (SD 656).[1]

1413 döms på räfsteting en äng som ligger mellan A och Åbro, Vagnhärads sn, till A. Domprosten Björn i Strängnäs kärade på sin och sina grannars i A vägnar, eftersom 'de som i Åbro sitta' i hindrat dem från att nyttja ängen till fullo och menade sig ha rätt till andel i ängen. Nämnden dömde efter rannsakan ängen under A genom urminnes hävd. (SD 1747)

1423 och 1432 är Nils i A faste vid häradstinget (VrAp 8/12, VrApp 4/2).

1 En summering visar att man här räknat med 12 penningar på örtugen; se Övrigt under Inledning ovan.

Trosa socken

Antal gårdar omkring 1550.

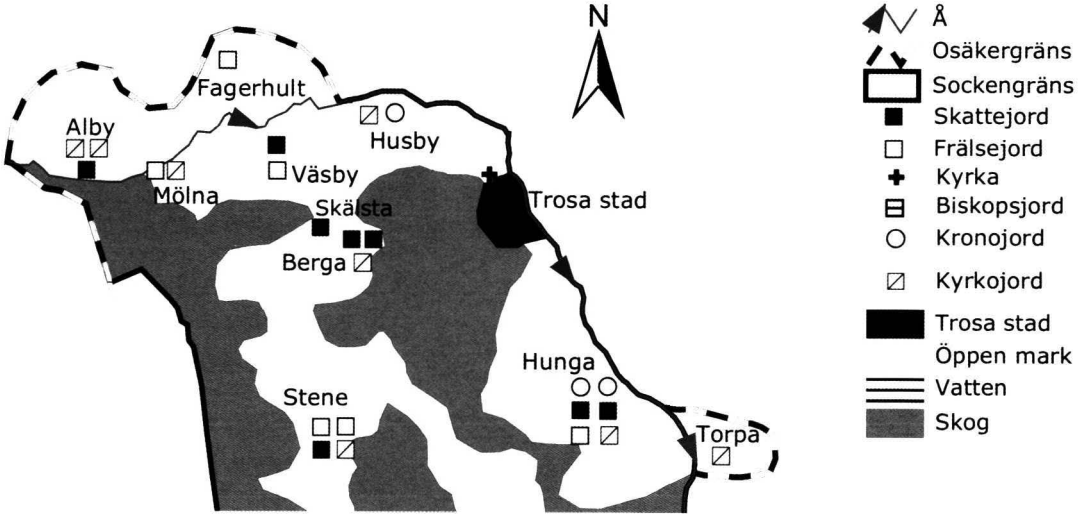

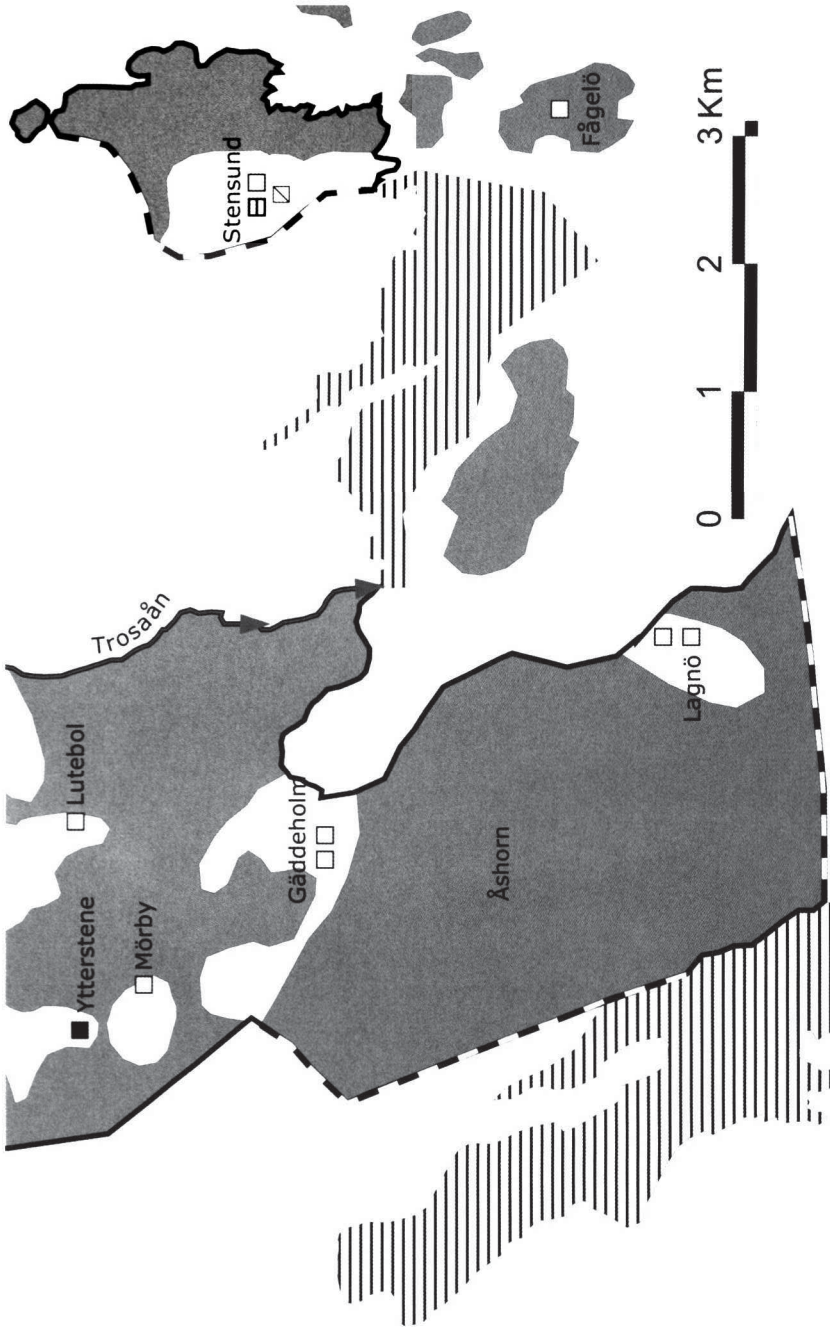
Stensund
Fågelö
0
1
2
3 Km
Trosaån
Lutebol
Ytterstene
Mörby
Gäddeholm
Åshorn
Lagnö

1441 döms *Snwggatorp* och ängen *Mæghinswiik*, lydande under A och Väsby, från Karl Gäddas arvingar efter rannsakning av en 'folklandsnämnd' (se Askö) (TrKyAp 19/5).

1442 säljer Jöns Nilsson, borgare i Trosa, 0:0:13 och jord i Lundby, Vagnhärads sn, och *Wiby, Västerljungs sn, till Anders i A; vid samma transaktion är Martin i A vidervaroman (RAp 17/1).

1444 är Anders i A faste vid häradstinget (VikSp 1/7).

1450 Se Väsby.

1452 och 1453 är Anders Björnsson i A domhavande ('domare') vid häradstinget (UUBp 25/10, RAp 17/1).

1460 får Mats Andersson i A fasta på jord han köpt i Mörkö sn (se Skälby och Tegneby, Mörkö sn) (BiSp 8/10).

1462 är Erik i A nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).

1480 är Mats i A vittne när hans bror, stockholmsborgaren Johan Andersson säljer jord i Västerljungs sn (se *Wiby, Västerljungs sn) (RAp 2/2).

1487 uppträder Mats Andersson i A som målsägande inför Stockholms rådstugurätt (StTb s 186).

1496 säljer Johan (Andersson) skräddare (i Stockholm) och hans bror Peter Andersson i Alby, Ytterjärna sn, till en tredje bror, Mats i A, sina andelar av ett fädernearv som är sammanlagt 0:0:8 i A och Väsby, denna sn, Kesta och Lundby, Vagnhärads sn samt *Wiby, Västerljungs sn. Vid samma tillfälle säljer Johan i Sörby, Hölö sn, och Botvid i Kärr, Västerljungs sn, till sina hustrurs bror Mats i A 0:0:4 i samma byar, vilken jord var hustrurnas fädernearv. (UUBp 1/6).

Askö

1300 (omkr) *deinde Askø* (DIt s 48), 1441 *Askø* (TrKyAp 19/5) – 9 I, 4 b.

SöH **1 aoe**, 1573 **1 ky**.

1300 (omkr) upptas A som etappmål i en segelbeskrivning, det s k danska itinerariet (DIt s 48).

1441 dömer riksföreståndaren Karl Knutsson (Bonde) i en tvist mellan Nils i Berga m fl från Trosa sn, vilka kärat mot Karl Gädda angående äganderätten till flera jordar som Karl lagt beslag på. Efter att den av riksföreståndaren tillsatta 'folklandsnämnden' rannsakat i ärendet, dömer han jorden från Karl Gäddas arvingar,

nämligen: A med tillhörande fiskevatten och jord liggande under Alby, Berga, Hunga, Långbro, Skälsta, Väsby, Stene och Ytterstene; tvisten hade 23/1 behandlats på lagmansting i Västerljung och en där beslutad rannsakning av förhållandena hade ägt rum 16/5; nämnden meddelar att enligt ett kung Magnus brev och vittnesmål av i häradet bosatta 'äldre män' hade Karl Gäddas arvingar ingen rätt till godset. (TrKyAp 19/5)

Berga 1357 *i Bærghum* (DS 5737), 1438 *i Bergom* (SMR 795) – 9 H, 7 j.

SöH **2 sk**, 1:2:0:4 med skuj i Husby + 1:1.
1 skuj.
1 ky.

1554 (endast) **1 aoe**.

1357 är Bengt i B vidervaroman vid häradstinget (DS 5737)

1438 är Nils, Anders och Lars i B vittnen gällande ägoförhållandena till Lars Skäringssons (lilja) fädernegods (se *Ekeby, Västerljungs sn) (SMR 795).

1441 Se Askö.

1447 är Anders Anundsson i B faste vid häradstinget (RAp 24/1).

1450 är Anders i B vidervaroman vid häradstinget och Nils Tordsson i B är faste vid samma ting (UUBp 6/5).

1452 är Nils i B faste vid häradstinget (UUBp 25/10).

1460 är Hemming i B faste vid häradstinget (BiSp 8/10).

1468 är Jöns i B faste vid häradstinget (RAp 3/2).

1479 är Peter Magnusson i B faste vid häradstinget (OAUp odat).

1536 byter Gustav I bort 'kronans gods' Järla i Solna socken till Olof Mårtensson, borgare i Stockholm, och får i gengäld en gård i B som räntar 3 pund korn, 0:10 pn, 2 pund fläsk och 50 ägg; för mellanskillnad i bytesgodsens ränta erlägger kronan ett engångsbelopp om 100 mark till Olof. (GR 11 s 20 f); 1541 förändras bytet på så sätt att Olof i stället erhåller ett stenhus i Stockholm för gården i B som är om 0:7½ (GR 13 s 277).

***Edh** Se Gäddeholm.

***Erixta** Se Fagerhult.

Fagerhult 1331 *in villa Fagraholte* (DS 2880), 1487 *i Fagerhult* (UUBp 22/12) – 9 H, 7 j.
SöH **1 fr** (Lars Fleming).
1331 byter Sigrid Holmgersdotter jord med sin släkting (*cognatus*), biskop Karl i Linköping, och ger denne 0:22 och sina nybyggen (*colonijs*) i *Erixsta (nuv Eriksö?), Stensund, denna sn, och *Ekeby, Västerljungs sn, mot mot 4 attungar i Tångestad (Kimstads sn, Memmings hd) (DS 2880).
1371 intygar biskop Tyrgils i Strängnäs att Bengt Filipsson (Ulv) testamenterat 0:7 till domkyrkan (se Lövsta, Vagnhärads sn) (DS X 88).
1487 säljer Erik van Lipen, kanik i Uppsala, ½:0 och jord i Råcklunda, Sköldinge sn, till Elena (Larsdotter), änka efter Erik Ragvaldsson (stjärna) (UUBp 28/12).

Fågelö 1554 *Foglöö* (SöH 1554:4) – 9 I, 5 a.
SöH **1 aoe**, 1573 **1 kyt**.

Gäddeholm (nu Tureholm) 1358 *in Edh* (DS 5958), 1383 *i Edhe* (RAp 17/3), 1455 *i Geddaholm* (RApp 10/12) – 9 H, 6 j.
SöH **2 fr** (Svante Sture).

Gäddeholm kan 1465–75 beläggas som sätesgård för Erengisle Gädda (RAp 18/6, RApp 22/7), 1491 för hans änka Bengta Simonsdotter (Körning) (RAp 31/5) och 1504–08 för deras son Nils Gädda (ÄSF 2 s 46) – 1511 ger Sten Svantesson (Natt och dag) sin sätesgård G som morgongåva till Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) (BSH 5:388) vars andre man Johan Turesson (Tre rosor) skriver sig till G 1544–54 (ÄSF 2 s 96), varefter Kristina åter har G som sätesgård till sin död 1559 (AH s 96). Kung Gustav I daterar brev på G 11/1 1548 (GR 19 s 17) och hertig Erik 12/2 1556 (GR 26 s 672).

1358 säljer Gudmar Offesson (fallande sjöblad) 0:2 i G (*in Edh*), som han fått genom hustru Elin Jönsdotters testamente[2], till Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) (DS 5958); Elin var gift med Birgers farbror Gustav Birgersson (ÄSF I:2 s 192).

2 Ett testamente av Elin bevarat som RAp odat nr 39 (ej tryckt i DS).

1363 avstår Ebbe Pik på sin hustru Margareta Petersdotters (Dudde), Tore Magnussons och Jon Ingessons vägnar från allt vidare tilltal mot Birger Nilsson gällande de 0:2 som Birger lagligen förvärvat (DS 6858).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammersta-ätten) till sig ½:0 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se Ekeby, Västerljungs sn) (RAp 17/3).

1455 skiftas på G arv efter Nils Gädda och hans bror Staffan Gädda (RApp 10/12).

1511 ger Sten Svantesson Sture (Natt och dag) som morgongåva till Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) sin sätesgård G och sex gårdar som ligger under G på Mörkön (i Björkarö) och sammanlagt räntar 5½ pund spannmål; vidare får Kristina jord i Hunga, Stene och Väsby, denna socken, Kesta och Kumla, Vagnhärads sn, Litsleby och Nyckelby ("Möckleby"), Västerljungs sn, i Drömsta och Hagby, Lästringe sn, Tuve, Sättersta sn, samt i Läggesta, Torsåkers sn (BSH 5:388).

1528 får Svante Stensson Sture G och fem underliggande gårdar i Björkarö, Mörkö sn, som "leyglighett" i vid arvskifte med hans mor Kristina Nilsdotter som fått G i morgongåva (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Hunga

1331 *de Hungum* (DS 2880), 1382 *in Hunghum* (ViDkAp, u d). 1383 *i Yfurahungom ... i Ytrahunga* (RAp 17/3) – 9 H, 6 j.

SöH **2 sk**, 1:0:1:2 + 0:4.
2 kr, utan jt.
1 ky 0:4.
1 fr (Svante Sture).

1331 är Eskil i H vidervaroman vid häradstinget och Elef, Holmsten samt Ingevald i H är fastar vid samma ting (DS 2880).

1382 är Peter i H faste vid häradstinget (ViDkAp, u d)

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig av Bo Jonsson (Grip) 0:1:2/3 i Övre H och 0:0:4 i Yttre H vilka jordar Bo förvärvat av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (Se Ekeby, Västerljungs sn) (RAp 17/3).

1400 är Peter i H faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5).

1400 (omkr) har Peter djäkn i Åda 0:0:0:9 som tillhör Trosa kyrka (se Åda, Vagnhärads sn) (D 4).
1413 är Olof i H nämndeman vid räfsteting i Strängnäs (SD 1747).
1416 är Lars i H faste vid häradstinget (SD 2229–30).
1441 dömer riksföreståndaren Karl Knutsson *Scharffnæs (*Skarpanes*) som hör till H och *Hunddal* som ligger under övre H från Karl Gäddas arvingar (se Askö) (TrKyAp 19/5).
1442 är Lars Johansson i 'Yttre H' faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1442 och 1443 är Jöns Brun i H faste vid häradstinget (VrAp 31/5, UUBp 13/11).
1447 är Lars i H faste vid häradstinget (RAp 24/1).
1451 byter Katarina i Lånesta (Vagnhärads sn) till sig 0:0:5 av Holmger i Stene (se Stene) (UUBp 1/5).
1453 är Nils i H faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1458 är Lars i H faste vid häradstinget (RAp 10/5).
1460 är Nils Sonesson i H faste vid häradstinget (BiSp 8/10).
1470 (omkr) har Kristiern Bodeberg bytt till sig 0:0:1 av Trosa kyrka mot jord i Långbro (D 4).
1511 ingår i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) morgongåva en gård i H som räntar 3½ tön korn (BSH 5:388).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:0:16 pn, 4 tön korn, 2 pund matu och 6 dagsverken (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).
1564 vittnar Håkan i H inför Erik XIV:s höga nämnd (HH 13 s 123).

Husby 1495 *i Hosaby* (RAp 21/10) – 9 H, 7 j.
SöH **1 skuj**, 0:2:2 till Berga.
1 kr, ('Stora Husby').
1 kyt, + **1 kykvarn**.
1 kyuj, 0:1:1:4 (1554 0:1).
1495 är Staffan i H nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).

Lagnö 1383 *Laghnø* (RAp 17/3) – 9 I, 5 a.
SöH **1 kuyj**.
2 fr (Svante Sture), 1573 **3 fr**.

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig av Bo Jonsson (Grip) torpet L som Bo förvärvat av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (Se Ekeby, Västerljungs sn) (RAp 17/3).
1441 frändöms Karl Gäddas arvingar *Ekisholm* och en bondalinda som hör därtill, vilka båda ligger i södra gärdena vid L "sunnarst" och tillhör Övre Stene och Långbro (se Askö) (TrKyAp 19/5).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn 3 gårdar som sammanlagt räntar 2 ½ :0 pn, 2 tön korn och 3 fjärdingar strömming (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).
1555 utfärdar kungen en 'förskrift' till fogden Knut Persson gällande bl a Måns i L som Knut satt i fångkistan på Tälje hus och 'eljest illa trakterat' (GR 25 s 583).
1564 nämns Måns i L som vittne i Erik XIV:s nämnd (HH 13 s 122).

Lutebol Se Vagnhärads sn.

Långbro 1441 *Langabro* (TrKyAp 19/5) – 9 H, 7 j.
SöH **1 skuj** 0:0:4 till Stene.
1441 Se Lagnö.
1450 byter Erik i Sund, Vagnhärads sn, bort 0:0:4 till Holmger i Stene mot jord i Sund, Vagnhärads sn, och i Vala, Frustuna sn (UUBp 6/5).
1470 (omkr) har Nils i Skällberga, Västerljungs sn, 0:0:1½ och Andreas 0:0:1 samt en oidentifierbar person 0:0:10; jordarna tillhör Trosa kyrka som dessutom fått 0:0:1½ av Kristiern Bodeberg för det örtugland jord kyrkan haft i Hunga. (D 4).

Mölna 1363 *in Mølnom* (DS 6763) – 9 H, 7 j.
SöH **1 ky**, 0:6 + **1 kykvarn**.
1 kyt.
1 fr.
1363 testamenterar Bengt Filipsson (Ulv) sina kvarnar i M till svartbrödraklostret i Strängnäs (se Lövsta, Vagnhärads sn) (DS 6763)
1558 upptas M kvarn "med ett par stenar" i ett länsregister över kronans tillgångar i riket (AL 3 s 203).

Mörby 1331 *de Myriby* (DS 2880), 1383 *i Møreby* (RAp 17/3). – 9 H, 6 j.
SöH **1 fr** (Svante Sture).

Mörby är 1331–37 sätesgård för Peter Nilsson (lilja) (DS 2880, 3296).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:12 av Bo Jonsson (Grip), vilket Bo förvärvat av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (Se Ekeby, Västerljungs sn) (RAp 17/3).
1432 är Erik i M faste vid häradstinget (VrApp 4/2).
1450 och 1451 är Peter i M faste vid häradstinget (UUBp 6/5, VrAp 20/1).
1452 är Olof i M faste vid häradstinget (UUBp 25/10).
1453 är Peter i M faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1468 är Nils i M faste vid häradstinget (RAp 3/2).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn 2 gårdar som sammanlagt räntar 6 :0 pn och 12 dagsverken (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

***Scharffnæs** 1383 *Scharffnæs* (RAp 17/3), 1441 *Skarpanes* (TrKyAp 19/5) – nu inlagt i Tureholm.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig av Bo Jonsson (Grip) torpet *Scharffnæs* som Bo förvärvat av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (Se Ekeby, Västerljungs sn) (RAp 17/3).
1441 se Hunga.
1447 är Peter i S faste vid häradstinget (RAp 24/1).

Skälsta 1432 *i Skærestom* (VrApp 4/2) – 9 H, 7 j.
SöH **1 sk**.
1432 är Ragvald i S faste vid häradstinget (VrApp 4/2).
1438 är Peter i S vittne vid häradstinget (B 19
1470 (omkr) har Trosa kyrka 0:½ som Nils "Letysyæ" donerat som själagåva för sin bror Johan i S (D 4).

Stene 1331 *de Stene* (DS 2880), 1383 *i Stene* (RAp 17/3) – 9 H, 6 j.
SöH **1 sk**, 0:3, med skuj i *Akra (Vagnhärads sn), Långbro och Ekeby (Tystberga sn), 1573 0:6.
1 ky, 0:4, 1573 **½ ky**.
2 fr (Svante Sture).
1331 är Lars, Styrkar och Mats i S fastar vid häradstinget (DS 2880).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:3 av Bo Jonsson (Grip), vilket Bo förvärvat

av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (Se Ekeby, Västerljungs sn) (RAp 17/3).

1400 är Peter i S faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5).

1401 är Ragvald i S faste vid häradstinget (SD 12).

1401 är Peter i S nämndeman i synenämnd (SD 56).

1405 är Ragvald i S faste när Holmsten i S m fl säljer jord i Alby (se Alby) (SD 656).

1409 är Botvid i S nämndeman vid räfsteting i Strängnäs med allmogen av Hölebo härad (SD 1178–79, 1183, 1186, 1188, 1191).

1413 är Karl i S nämndeman vid räfsteting i Strängnäs med allmogen av Hölebo härad (SD 1747).

1416 och 1423 är Ragvald i S faste vid häradstinget (SD 2229–30, VrAp 8/12).

1438 är Ragvald i S vittne i Trosa gällande en godspantsättning i Hölebo härad (se Ekebonäs, Västerljungs sn) (SMR 795).

1441 dömer riksföreståndaren Karl Knutsson två obrukade åkerstycken ('bondalindor') från Karl Gäddas arvingar; det ena hör under 'Övre' S och ligger vid 'södra gärdena vid Lagnö sunnerst', (se Askö) (TrKyAp 19/5).

1443 köper Holmger i S jord i *Akra, Vagnhärads sn, och Ytterstene av sina brorsöner (se Ytterstene) (UUBp 13/11).

1449 är Holmger i S faste vid häradstinget (RAp 18/6).

1450 är Holmger i S faste vid häradstinget (RAp 17/6, SMR 1554 feldat)

1450 se Långbro.

1451 är Holmger i S faste vid häradstinget (VrAp 20/1).

1451 byter hustru Katarina i Lånesta, Vagnhärads sn, bort 0:0:5½ och jord i *Akra, Vagnhärads sn, till Holmger i S mot jord i Hunga, denna sn, och Risevid, Vagnhärads sn; Björn och Påvel i S var vidervaromän vid denna transaktion (UUBp 1/5).

1458 är Peter och Lars i S fastar vid häradstinget (RAp 10/5).

1470 (omkr) har Trosa kyrka 0:0:1 som den fått av Jonas i "Stæmpnæs", vilken jord 'nu' byts ut mot jord i *Akra, Vagnhärads sn, som ägs av Jonas och hans bror Anders; i sammanhanget meddelas också att Ingrid i S har gett kyrkan jord i Valsta, Ytterjärna sn (D 4).

1511 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) i morgongåva en gård som räntar 2 tön korn (se Gäddeholm) (BSH 5: 388).

1528 tillfaller Kristina Nilsdotter, vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:3 pn, 3 tön korn och 14 mark smör (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Stensund 1331 *Steenssund* (DS 2880), 1491 *i Öffra Stenswnd* (RAp 8/4) – 9 I, 6 a.

SöH **1 bi,** 1573 **1 krt.**
1 ky, 1573 **1 kyt.**
1 fr, 1573 **2 fr.**

1331 byter Sigrid Holmgersdotter bort ett frälsetorp (nybygge) till biskop Karl i Linköping (se Fagerhult) (DS 2880).

1449 och 1450 är Lasse Eriksson i S faste vid häradstinget (RAp 18/6, RAp 14/10).

1450 är Lars Eriksson i S faste vid häradstinget (VrAp 17/6).

1491 säljer Lars Finkenow, kyrkoherde i Dunker, en gård i övre S, som var hans fädernearv, till biskop Kort Rogge i Strängnäs (RAp 8/4).

1470 (omkr) har Trosa kyrka 0:0:½ som man fått av Gertrud och hennes syster (D 4).

1495 är Peter Johansson i S nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).

1534 skiftar Jakob (Persson) Västgöte och Gustaf Kafle, på sina hustrurs Anna och Karin Josefsdöttrar samt hustrurnas syster Gertruds vägnar, arv efter Josef Pedersson (halvt svin) till Djulö, dennes hustru Ingrid (Jönsdotter /Geet/) och Jöran Josefsson, varvid Jakob Västgöte på sin lott får en gård i S och en i *Torpa (DjAp 3/8 1573 vid avskr – här efter fotokopia i OAU; jfr Beerståhl s 126).

1563 återfår Arvid Håkansson jord i S under frälse genom beslut av Erik XIV:s nämnd (HH 13 s 85).

***Torpa** 1442 *i Torpeno* (VrAp 31/5), 1444 *i Torpum* (VikSp 1/7) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 356) ca 400 m öster om Kilhammar (9 H, 6 j).

SöH **1 kyt.**

1442 är Nils Styrbjörnsson i T faste vid häradstinget (VrAp 31/5).
1444 är Jöns i T faste vid häradstinget (VikSp 1/7).
1453 är Nils i T faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1534 skiftar Jakob (Persson) Västgöte och Gustaf Kafle, på sina hustrurs, Anna och Karin Josefsdöttrar, samt hustrurnas syster Gertruds vägnar, arv efter Josef Pedersson (halvt svin) till Djulö, dennes hustru Ingrid (Jönsdotter /Geet/) och Jöran Josefsson, varvid Jakob Västgöte på sin lott får en gård i T och en i Stensund (DjAp 3/8 1573 vid avskr – här efter fotokopia i OAU); jfr Beerståhl s 126.
1563 återfår Arvid Håkansson jord i T under frälse genom beslut av Erik XIV:s nämnd (HH 13 s 85).

Trosa stad

1331 *de Troso* (DS 2880), 1349 *prope Troso* (DS 4475), 1368 *datum Trosa* (DS 7641, 7642), 1383 *i Troso* (RAp 11/10) – staden flyttad sedan medeltiden: låg tidigare intill kyrkan (RAÄ 280).
1331 är Ingevald smed (*fabro*) i T faste vid häradstinget (DS 2880).
1349 daterar kung Magnus ett brev 'nära' T (DS 4475).
1383 byter Peter Djäkn (Schack av Skylvalla), underlagman i Södermanland, till sig husen i en gård öster om ån i T mot jord i Gnesta, Frustuna sn, med sådana villkor att den man som Peter insätter på gården årligen ska erlägga ½:0 pn och sin 'öresgäld' för tomten till biskopen; utfärdarens och stadens sigill hängs under brevet (RAp 11/10).
1413 nämns T i kung Eriks skattebok och räntar 1 läst järn (ESb s 60).
1423 utfärdar kung Erik ett förbud mot att bedriva handel "ther som enge laghlike køpstæther ære" och stadgar bl a att endast i städernas rätteböcker uppförda borgare har rätt att segla in med varor till (exempelvis) Tälje och Trosa (PRFSS I:73).
1438 sigillerar Lars, borgmästare i T, och Peter Svensson, rådman i T ett rättsintyg i T (SMR 795).
1441/42 bränns T av kung Eriks trupper (Karlskr s 243).
1444 beslutas vid räfsteting med allmogen av Hölebo härad att borgarna í T inte utan tillstånd av sockenmännen i Trosa socken får nyttja socknens skogar, fiskevatten och mulbete vid vite om 40 mark (ULApp 2/3).

1454 se Ödeskoga, Vagnhärads sn.
1465 ger Ivar Axelsson (Tott) borgarna i T tillstånd att segla till Visby med ´korn eller någon annan köpenskap´ (SSB 7/4).
1484 går Håkan Kåre i T vid rådstugurätten i Stockholm, 'själv 6:e', ed på att han var Lars Winters närmaste arvinge (StTb s 36).
1526 upptas en gärd av bl a rikets städer m fl, varvid T har att erlägga 2 fat järn (GR 3 s 231 f).
1530 är T förlänt till Casper Skilling (HH 11 s 10).
1551 se Hänö, Vagnhärads sn.
1555 utfärdar kungen öppet brev för borgarna i T gällande export av 'master och annat trävirke', med ett undantag för 'ekvirke eller annat gods etc' (GR 25 s 23, PRFSS 2 s 336).

Tureholm Se Gäddeholm.

Väsby 1323 *in Wesby* (DS 2411), 1371 *in Wesby* (DS X 88), 1383 *i Vestby* (RAp 17/3) – 9 H, 7 j.
SöH **1 sk,** 1:0.
1 kyuj, 0:2, brukas av sk i Berga.
1 fr (Svante Sture).
1323 bildar Anders Strake och hans hustru Sigrid 'bolag' med sin son Johan och dennes hustru Ingrid, varvid undantas jord om 0:0:8 i V 'i Lungs socken' som tillfaller den yngre sonen Elef; jorden räntar årligen 4 tön spannmål och 0:0:4 pn (DS 2411).
1371 intygar biskop Tyrgils i Strängnäs att Bengt Filipsson (Ulv) testamenterat 0:2 till domkyrkan (se Lövsta, Vagnhärads sn) (DS X 88).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:1 av Bo Jonsson (Grip), vilket Bo förvärvat av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (Se Ekeby, Västerljungs sn) (RAp 17/3).
1400 (omkr) har Peter djäkn i Åda, Vagnhärads sn, 0:0:0:5 som tillhör Trosa kyrka (se Åda, Vagnhärads sn) (D 4).
1409 tilldöms Nils Erengislesson (Hammersta-ätten) 0:0:1 då en räfstetingsnämnd 'vittnade och svor' att han var rätt ägare till sammanlagt 0:0:8 och att jorden 'så den ena örtugen som de sju' varit frälse sedan urminnes

tid; rätten underkände därmed kronans anspråk på det örtugland som enligt kungens fogde Anders Ingvarsson olagligen gått från skatt (SD 1186).

1416 och 1423 är Olof Björnsson i V faste vid häradstinget (SD 2229–30, VrAp 8/12).

1441 döms ängen *Mæghinswiik*, lydande under V och Alby, från Karl Gäddas arvingar efter rannsakning av en 'folklandsnämnd', (se Askö) (TrKyAp 19/5).

1441, 1442 och 1443 är Henrik i V faste vid häradstinget (OAUp 17/5, VrAp 31/5, UUBp 13/11).

1450 byter Lars i Alby bort till Anders i Alby 0:0:5 som han fått av 'konungens man' för sitt rätta fäderne; i gengäld får Lars lika mycket jord i 'övre' Alby, Ytterjärna sn (RAp 14/10).

1451 är Olof i V faste vid häradstinget (RAp 1/5).

1462 är Nils i V nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).

1496 köper Mats i Alby jord i V (se Alby) (UUBp 1/6).

1511 ingår i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) morgongåva en gård i V som räntar 2 tön korn (se Gäddeholm) (BSH 5:388).

Ytterstene 1331 *de Ytrastene* (DS 2880) – 9 H, 6 j.

SöH **1 sk**, 1:6:1:4.

1331 är Nils i Y faste vid häradstinget (DS 2880).

1438 är Holger i Y vittne i Trosa gällande en godspantsättning i Hölebo härad (se *Ekeby, Västerljungs sn) (SMR 795).

1441 dömer riksföreståndaren Karl Knutsson ängen *Saltholma* och ett obrukat åkerstycke ('bondalinda') norr om Lagnö, vilka hör under Y och Akra, Vagnhärads sn, från Karl Gäddas arvingar (se Askö) (TrKyAp 19/5).

1442 är Holmger i Y faste vid häradstinget (RAp 17/1).

1443 säljer Anders och Olof Gudmundssöner 0:0:9 och jord i *Akra, Vagnhärads sn, till sin farbror Holmger i Stene; jorden var deras mödernearv (UUBp 13/11).

Åshorn 1340 *silua communi dicta Assorn* (DS 3485), 1345 *Aashorn* (DS 3889) – 9 H, 5 j.

1340 utser kung Magnus fyra av sina män till att rannsaka och döma i en långvarig tvist om rättigheterna till allmänningsskogen Å i Trosa socken (DS 3485).

1345 tilldöms på konungsting Trosa sockens allmänningsskog, Å benämnd, till sockeninvånarna i Trosa. Peter Nilssons (lilja) änka Helena och Anund Ragvaldsson (Lindö-ätten) hade tvärt emot en tidigare dom gjort sig skyldiga till intrång i skogen; därför meddelas nu att den som bryter mot konungsdomen denna gång kommer att bötfällas till 40 mark penningar (DS 3889).

Vagnhärads socken

1277 *parochia de Lung* (?DS 622).
1323 *parochia Lungyr* (?DS 2411).
1350 *parochia Wanghæradh ... ecclesiam Wagnhærædh* (DS 4611).
1357 *Wanghærædh sokin* (DS 5737).
1359 *parrochie Vagnhæradhe* (DS 6129).
1360 *i Vagnharædhesookn* (DS 6239a).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1538–59 (1573)

	sk	skuj	kr	krt	ky	kyt	fr	frt
*Akra	1 (1)	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Apelåker	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Bredegården	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Bråta	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –
Daggunga	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Furholmen	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Hallsta	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Kesta	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Krymla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Kumla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Lundby	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Lutebol	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Lånesta	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Långnäs	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Lövsta	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –
Nora	– –	– –	– –	– –	3 (0)	– –	0 (4)	– –
Risevid	– –	0 (1)	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –
Skjuvkärr	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Skårby	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Solberga	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –
Spårtorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Stockvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Stortorp	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Sund	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Sättratorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)
Trössla	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	2 (3)	– –
Vappersta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
*Wraa	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Åbro	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Åby	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –
Åda	0 (1)	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	2 (2)
Ödeskoga	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
*Østenaa	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
SUMMA	5 (6)	1 (1)	5 (5)	3 (3)	14 (11)	2 (2)	11 (16)	8 (8)

Dessutom redovisar längderna: bi: **Bråta** 1 (0), kyuj: **Apelåker** 1 (1).

Omfattning: Nuvarande (1950) Vagnhärads socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet. Socknen har troligen uppkommit genom utbrytning från en äldre primärsocken "Lung" som ärvt sitt namn efter en ännu äldre *bygd* (se häradsinledning). Vagnhärad har sannolikt utgjort den östra delen av Lung, sannolikt tillsammans med en del av Trosa. Namnet Lung har använts långt efter uppdelningen och det är däför något oklart hur de två äldsta sockenbeläggen ovan ska tolkas. (Ståhle 1950).

Kyrkan: Kyrkans medeltida utseende framgår i allt väsentligt av en teckning från 1683 (Peringskiöld). Till långhuset från 1200-talet byggdes en sakristia på 1300-talet. Vid mitten av 1400-talet tillkom torn och vapenhus. Under 1400-talet ersattes även ett ursprungligt trätunnvalv med tre tegelvalv. Av medeltida inventarier återstår en träskulptur av en helig påve av tidig 1200-talstyp men troligen moderniserad under senmedeltiden, ett sittande manligt helgon från samma århundrade, en Mariabild från 1300-talets början (nu i Sörmlands museum) och en annan från 1400-talets andra hälft, ett triumfkrucifix från cirka 1500 samt en altarskiva av sten. Kyrkans storklocka är troligen från 1400-talets slut (SöKy 5).

Kyrkby: Åby

Runstenar: Sö 28–31 Nora, 32–33 Fredriksdal (Skåäng), 34–35 Nora (Tjuvstigen), 36 Åda (Trosa bro), 37 Vappersta, 38 Åby, 39 Åda.

***Akra**

1357 *i Akrum* (DS 5737), 1360 *Akerby* (DS 6239a). (Nu Fredriksdal)

SöH **1 sk,** 2:1:0:4.

1 skuj, 0:0:2 till Stene, Trosa sn.

1357 är Jon långe i A faste vid häradstinget (DS 5737).

1360 se *Wraa.

1400 är Lars Håkansson i A faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5 SRP 3096).

1400 byter Olof i A till sig 0:0:0:12 mot 0:0:1 i Lundby av Nils Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) och Bengt Magnusson (två spetsar uppfifrån); vid samma ting är Lars Håkansson i A faste (RAp 12/5).

1401 är Olof i A nämndeman vid häradstinget (SD 56).

1409 och 1413 är Olof i A nämndeman vid räfsteting i Strängnäs gällande jord i Hölebo härad (SD 1178–80, 1183, 1188, 1191, 1747).

1423 är Olof i A faste vid häradstinget (VrAp 8/12).

1441 Se Stene, Trosa sn.

1443 säljer Anders och Olof Gudmundssöner 0:0:1:4 till

Holmger i Stene (se Ytterstene, Trosa sn) (UUBp 13/11).
1444 är Erik i A nämndeman vid räfsteting (ULApp 2/3).
1447 och 1450 är Olof i A faste vid häradstinget (RAp 24/1, VrAp 17/6).
1451 byter Katarina i Lånesta bort 0:½ till Holmger i Stene (se Stene, Trosa sn) (UUBp 1/5).
1470 (omkr) har Trosa kyrka 0:0:½ som den fått av Jonas i "Stæmpnæs" och ytterligare 0:0:½ som kyrkan 'nu' byter till sig av Jonas och hans bror Anders mot jord i Stene; därutöver ger bröderna kyrkan 1½.0 pn. (D 4)

Apelåker 1467 *Appelacker* (UUBp 30/3, lågtyska), 1476 *torppet Appelaker*
(C 14 f 3) – 9 I, 7 a.
SöH **1 kyuj** till Trosa kyrka.
1 frt (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).
1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) torpet A som räntar 0:14:1 pn och ett pund smör (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3).
1476 upptas torpet A, som är avgärdat från 'yttre' Åda, i Lars Axelssons (Tott) jordebok; torpet räntar 0:14 pn och 1 pund smör (C 14 f 3).
1560 återlämnar Svante Sture och Gustav Johansson (Tre rosor) till Hans Klasson (Bielkenstierna) A:s rättardöme, vilket de haft i pant för ett lån om 3300:0 pn som Hans fått av Gustavs far Johan Turesson och nu återbetalat (UUBp 3/7).

Borsö Se Åda.

***Bredegården** 1554 *Bredegården* (SöH 1554:4).
SöH **1 sk**, 1:2.

Bråta 1548 *Brotta* (SöH 1548:8) – 9 I, 6 a.
SöH **1 bi**, 1573 **1 kyt**.

Daggunga 1451 *i Dagunghe* (VrAp 20/1) – 9 I, 6 a.
SöH **1 krt**, utan jt.
1451 är Ingevald i D faste vid häradstinget (VrAp 20/1).

Fagerhult Se Trosa sn.

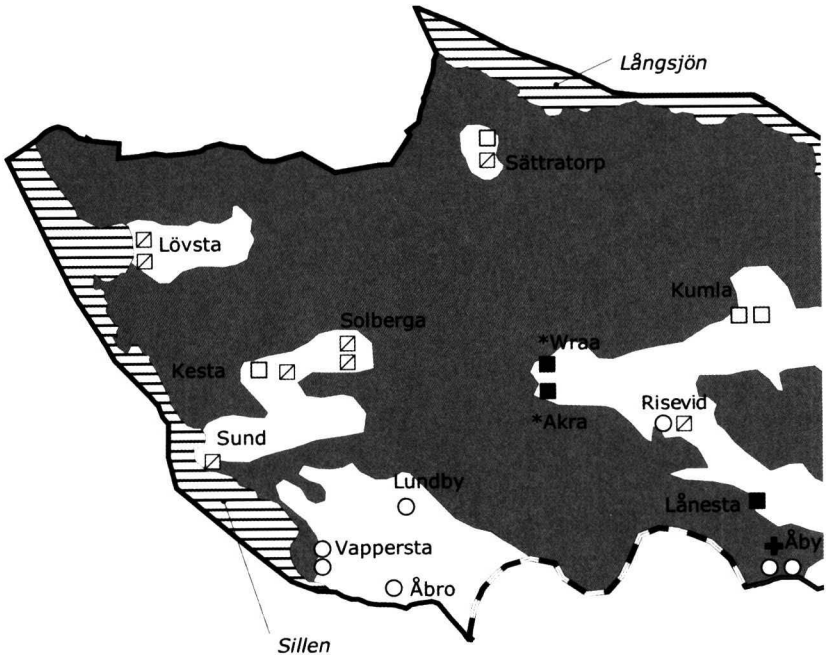

Vagnhärads socken
Antal gårdar omkring 1550.

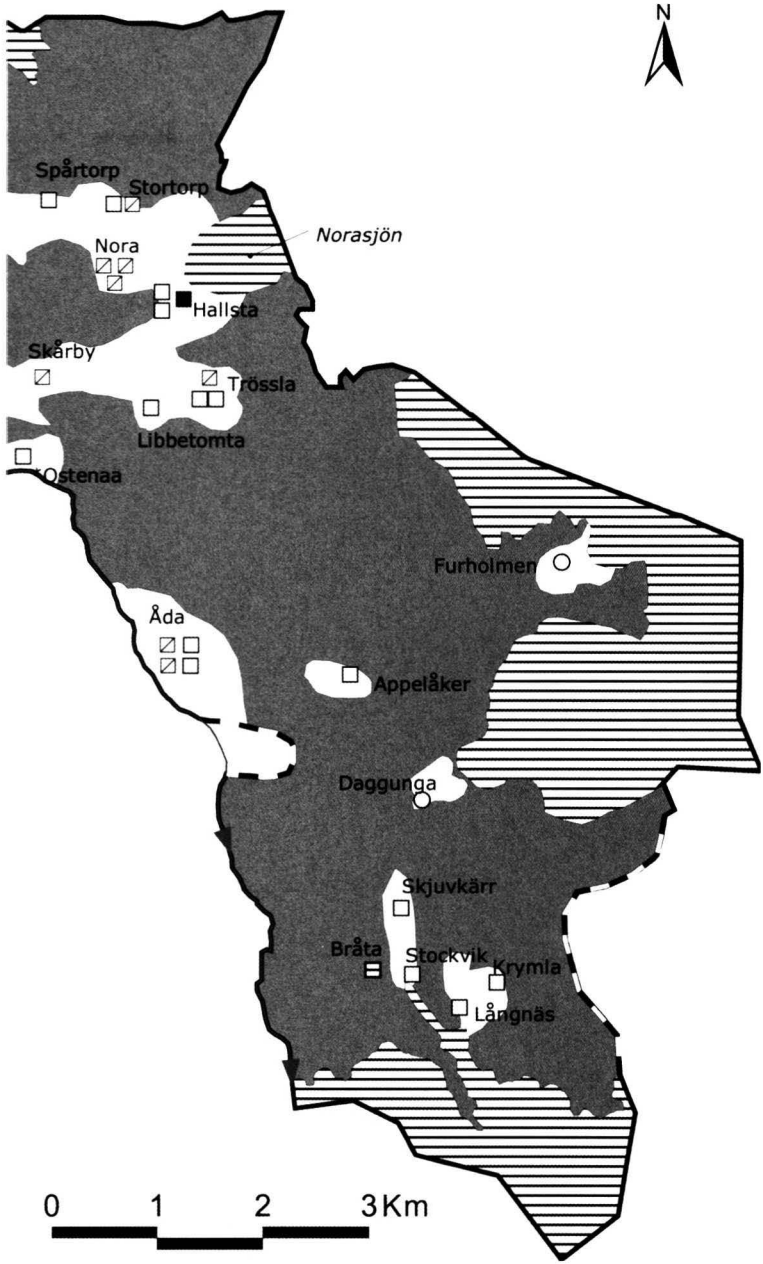
N
Spårtorp
Stortorp
Norasjön
Nora
Hallsta
Skårby
Trössla
Libbetomta
Östenaa
Furholmen
Åda
Appelåker
Daggunga
Skjuvkärr
Bråta
Stockvik
Krymla
Långnäs
0
1
2
3 Km

Fredriksdal Se *Akra och *Wra

Furholmen 1452 *i Fwraholm* (UUBp 25/10) – 9 I, 7 a.
SöH **1 kr**.
1452 är Johan i F faste vid häradstinget (UUBp 25/10).

Hallsta 1357 *i Hallastum* (DS 5737), 1405 *i Hallisthum* (SD 656) – 9 H, 7 j.
SöH **1 sk**, redovisas 1573 i Trosa sn.
2 fr (Svante Sture).
1357 är Olof i H faste vid häradstinget (DS 5737).
1405 är Gudmund i H vidervaroman vid häradstinget (SD 656).
1451 är Jöns i H faste vid häradstinget (VrAp 20/1).
1488 tillskiftar Sigrid Eskilsdotter (Banér) sin bror Knut arvejord i H 'på Mörkön' efter deras föräldrar som räntar 22 spann korn, 0:0:11 pn och 1½ pund smör (RAp 27/8).
1515 säljer Knut Eskilsson (Banér) en gård till Sten (Svantesson) Sture (se Örsta, Mörkö sn) (SAp 31/12).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn två gårdar som sammanlagt räntar 1:0 pn, ½ läst korn och 4 pund matu (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Hänö 1551 *Hänö* (GR 22 s 163) – 9 I, 5 a.
SöH **1 aoe**, 1573 **1 fr**.
1551 får Jöns Stensson kungligt tillstånd att bygga och bo på H, där 'Trosa lada' ligger, om det inte är 'någon bolby till men eller förfång' (GR 22 s 163).

Kesta 1357 *i Kætilstum* (DS 5737) – 9 H, 7 i – överbyggd medeltida bytomt (RAÄ 322) i fritidshusområde ca 600 m nordost om Sund (Kestabacken).
SöH **1 ky** 0:4
1 fr (Svante Sture).
1357 säljer Jon i Hallinge, Salems sn, 0:0:1 till Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö); vid samma ting är Peter i K vidervaroman (DS 5737).
1382/83 är Haldan i K nämndeman i rannsakningsnämnd vid häradstinget (RApp 28/5 1425)

1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru Birgitta Nilsdotter bort 0:0:11 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundhälla, Bälinge sn) (UUBp och RAp 12/3)

1400 byter Erik i Björke, Västerljungs sn, bort 0:½ till Nils Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) och Bengt Magnusson (Stensta-ätten) mot 0:0:2 i Hästbjörke, Västerljungs sn (RAp 1/5).

1401 byter Björn i Vappersta bort 0:0:3½ till Nils Birgersson och Bengt Magnusson mot lika mycket jord i Lundby; Björn får dessutom som vängåva (*til vilda*) 0:12 pn (SD 12).

1401 tilldöms husfru Ragnillas (änka efter Birger Nilsson) arvingar 0:0:1 som lagligen tillföll henne av ett ofullbordat och bedrägligt jordbyte mellan henne och hennes syssloman Haldan i *Wiby, Västerljungs sn. Enligt käranden Bengt Magnusson, hade Haldan lurat hans svärmor (Ragnilla) genom att i bytet ge henne ett örtugland som var hennes eget i stället för något av de två Haldan själv ägde i byn, vilket Ragnilla inte hade insett; därför var Haldan fortfarande skyldig hennes arvingar ett örtugland. Bengt har vänt sig till tinget och begärt att en synenämnd skall granska ägogränserna ("brutsyn in i byn") i K så att felet kan rättas till. Efter att en tolvmannanämnd hade "byn brutit" och funnit att käranden hade rätt tillsätts ytterligare en tolvmannanämnd som rannsakar den första nämndens arbete och förklarar resultatet giltigt. Därefter döms det saknade örtuglandet till Ragnillas arvingar. Eftersom Haldan dessutom i egenskap av syssloman uppburit spannmål, vadmal och säckväv som han sedan själv lagt beslag på (se Sund), tilldöms även en stuga som Haldan byggt 'under eken' i K till Ragnillas arvingar; två mätismän som värderat stugan till 1:0 pn försäkrar under ed att 'hon var ej mer värd då hon till största delen var rutten och fördärvad'. (SD 56)

1416 byter Peter Gudmundsson i K och hans hustru Ingegerd, Peter Rodstenssons dotter, bort till Nils Birgersson 0:0:7 'liggande mellan hans åkrar', mot 0:0:7 + 0:0:1/4 'vid östra och södra ändelagen' i samma by; Peter och Ingegerd undantar från bytet sin gamla gårdstomt (*tompt*) i norra delen av bytomten (*wppa gardhenum*) och sina hus som dels står där, dels på Ingemunds i Trössla gårdstomt på bytomtens södra del

strax norr om 'gatan' – Samma dag byter Ingemund Holmvidsson i Trössla bort 0:0:3½ och jord i Sund till Nils Birgersson; Ingemund får 0:0:5½ + 0:0:1/4 och jord i *Wiby, Västerljungs sn, samt 0:5½ pn för sin del av husen i K och Sund. Den jord Nils får ligger mellan den han redan äger i byn och de 0:0:2 som tillhör Haldans i *Wiby arvingar; av de jordar Ingemund får i K ligger den större intill de 0:0:7 som Peter Gudmundsson och hans hustru bytt till sig av Nils, och den mindre jorden ligger i sin tur intill den större. I båda bytestransaktionerna ingår också en särskild överenskommelse gällande Solberga. (SD 2229–30).

1430 donerar Ulf Staffansson (Ulv) 1:0 till Strängnäs domkyrka där han valt sin gravplats intill hustrun Birgitta Jönsdotter (Stensta-ätten) (RAp 20/12).

1468 säljer Peter Jonsson i Åbro 0:0:2 liggande 'nordligast i de sydligaste fem öreslanden' till Lars Olofsson i Åbro (RAp 3/2).

1496 köper Mats i Alby jord i K (se Alby, Trosa sn) (UUBp 1/6).

1511 ingår i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) morgongåva en gård som räntar 2 tön korn (se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5:388).

1528 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:0:16 pn, 2 tön korn och 6 dagsverken (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Krymla

1467 *Krummell* (UUBp 30/3, lågtyska), 1476 *torppet Krylmbla* (C 14 f 3),

1562 *Krymla* (FoR 14) – 9 I, 6 a.

SöH **1 fr** (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).

1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) torpet K som räntar 0:6 pn och ett pund smör (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet K som är avgärdat från 'yttre' Åda; räntar som ovan (C 14 f 3).

Kumla

1385 *i Kumblom* (UUBp 5/2) – 9 H, 7 j.

SöH **2 fr** (Svante Sture).

1385 säljer Ascelia, Johan överskärares dotter, till Bo Jonsson (Grip) 0:14:1 och jord i Flettna, St Nicolai sn, i

Skällsta och Smedsta, Lunda sn samt i *Torpe, Ärja sn (UUBp 5/2).
1470 Se Björkarö, Mörkö sn.
1511 ingår i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) morgongåva två gårdar som sammanlagt räntar 8 tön korn (Se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5:388).
1528 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, två gårdar som sammanlagt räntar 0:12 pn, ½ läst korn och 12 dagsverken (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Libbetomta 1385 *i Lidbotompt* (B 15 f 11, avskr), 1562 *Libotomth* (FoR 14) – 9 H, 7 j.
SöH **1 frt** (Svante Sture).
1385 är Bengt i L faste vid häradstinget (B 15 f 11).

Lundby 1400 *i Lundby* (RAp 12/5) – 9 H, 7 i.
SöH **1 kr**, utan jt.
1382/83 se Sund.
1400 byter Olof i *Akra bort 0:0:1 mot jord i *Akra (se *Akra) (RAp 12/5).
1401 byter Björn i Vappersta till sig 0:0:3½ av Nils Birgersson och Bengt Magnusson (se Kesta) (SD 12).
1401 är Jöns i L med i en synenämnd vid häradstinget (SD 56).
1409 döms på räfsteting med häradsallmogen 0:2 åter under skatt, efter att nämnden vittnat att Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) köpt jorden av Botvids i Glia (Ytterjärna sn) föräldrar, vilket köp dömdes att återgå (SD 1180).
1425 Se Sund.
1442 säljer Jöns Nilsson 0:0:4 till Anders i Alby (se Alby, Trosa sn) (RAp 17/1).
1442 och 1443 är Björn i L faste vid häradstinget (VrAp 31/5, UUBp 13/11).
1458 säljer Jöns Nilsson i Ene, Hölö sn, 0:0:½ till Staffan i Åbro (se *Wiby, Västerljungs sn) (RAp 10/5).
1462 är Påvel i L nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).
1496 köper Mats i Alby jord i L (se Alby, Trosa sn) (UUBp 1/6).

Lutebol 1467 *Lutteboe* (UUBp 30/3, lågtyska), 1476 *torppet Lwtaboll* (C 14 f 3) – 1562 *Luteboll* (FoR 14) 9 H, 6 j.
SöH **1 frt** (Svante Sture).
1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) torpet L som räntar 0:6 pn och 1 pund smör (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet L som är avgärdat från 'yttre' Åda; räntar som ovan (C 14 f 3).

Lånesta 1331 *de Luthnastum* (DS 2880), 1357 *i Lydhnastum* (DS 5737), 1402 *i Ludhanastum*(SD 205), 1442 *i Lodnastom* (RAp 17/1), 1451 *i Lodhnistum* (UUBp 1/5) – 9 H, 7 j.
SöH **1 sk**, 0:7:2:4.
1331 är Anders i L faste vid häradstinget (DS 2880).
1357 är Jon i L faste vid häradstinget (DS 5737).
1402 byter Björn Kettilbjörnsson till sig 0:3 av Johan Hammar, domprost i Strängnäs, mot jord i Vreta och Ösby, Strängnäs sn (SD 205).
1441 är Simon i L faste vid häradstinget (OAUp 17/5).
1442 och 1443 är Simon i L vidervaroman vid häradstinget, 1444 är han faste (RAp 17/1, UUBp 13/11, VikSp 1/7).
1451 se Stene, Trosa sn.
1458 är Jakob i L faste vid häradstinget (RAp 10/5).

Långnäs 1467 *Lagenes* (UUBp 30/3, lågtyska), 1476 *torppet Langanæss* (C 14 f 3) – 9 I, 6 a.
SöH **1 frt** (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).
1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) torpet L som räntar 0:2 pn och 1 pund smör (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet L som är avgärdat från 'yttre' Åda; räntar som ovan (C 14 f 3).

Lövsta 1363 *Løsta* (DS 6763), 1498 *i Løffsta* (VrApp 10/3). – 9 H, 8 i.
SöH **2 ky** 0:4+0:4.
1360 säljer Margareta Folkesdotter (Gumsehuvud) gården L till Bengt Filipsson (Ulv) (U 269a s 26).

1363 testamenterar Bengt Filipsson sin gård L med tillhörande kvarnar i Mölna, Trosa sn, och övriga till godset hörande avgärdaenheter (*coloniis*), till dominikankonventet i Strängnäs (DS 6763).

1371 intygar biskop Tyrgils i Strängnäs att Bengt Filipsson med sina arvingars samtycke till domkyrkan överlåtit 1:0 och jord i Fagerhult och i Väsby ('i samma sn'), Trosa sn (DS X 88). Godsen skulle enligt testamentet förvaltas av domkyrkans syssloman som var skyldig att av godsens avkastning till dominikankonventet årligen leverera 3 lispund vax, 4 pund sältran, 30 stop vin och 'tillräckligt' med oblater för själamässor för Bengt och hans arvingar. Godsen skulle ställas under de sistnämndas förvaltning om sysslomannen inte fullgjorde sina förpliktelser (DS X 88).

1460 är Styrbjörn i L faste vid häradstinget (BiSp 8/10).

1498 är Jöns i L faste vid lagmansting (VrApp 10/3).

Nora

1277 *curiam nostram Norer* (DS 622), 1314(?) *de prebenda Nora* (DS 1947), 1331 *de Noorum* (DS 2880), 1357 *i Norum* (DS 5737) – 9 H, 7 j.

SöH **3 ky** 0:4+0:4+0:4, 1559 **3 fr** (Svante Sture), 1573 **4 fr.**

1277 donerar Bengt Birgersson, kungens bror och kansler, sin gård N med underliggande enheter (*colonis*) och avkastningen från dessa till inrättandet av ett nytt kanonikat vid Strängnäs domkyrka (DS 622); denna donation var ursprunget till N prebenda.[3]

1331 är Lars i N faste vid häradstinget (DS 2880).

1357 är Ulf och Lars i N fastar vid häradstinget (DS 5737).

1385 är Torsten i N faste vid häradstinget (B 15 f 11 r).

1400-talet har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka 2:0 delat på 6 landbor, vilka sammanlagt erlägger 4 tön spannmål i ränta, och dessutom två torp som erlägger 0:10 pn (DS 2889).

1441 och 1447 är Anders i N faste vid häradstinget (OAUp 17/5, RAp 24/1); beläggen kan eventuellt avse Nora, Mörkö sn.

1458 är Gereka i N faste vid häradstinget (RAp 10/5).

3 Om Nora prebenda och dess första kända innehavare Johan Dansson (Stjärnbalk) se Collmar 1 s 14, 202).

1468 är Olof i N faste vid häradstinget (RAp 3/2); belägget kan ev. avse Nora, Mörkö sn.
1558 byter Gustav I bort till Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) fyra jämnstora gårdar om ½ markland och mera jord i Stortorp; gårdarne räntar lika: 0:7 avradspn, 0:4 gengärdspn, tre pund korn, 15 merk smör, ett höns 12 ägg och sex dagsverken. I gengäld får kungen Skällerö kvarn i Funbo sn, Rasbo hd, Uppland (K 6 f 138, DMS 1:3 s 247).

Risevid 1451 *i Rysawij* (UUBp 1/5) – 9 H, 7 j.
SöH 1573 **1 skuj** 1:2.
1 krt, utan jt.
1 ky 1:0,
1451 byter Katarina i Lånesta till sig 0:1 av Holmger i Stene (se Stene, Trosa sn) (UUBp 1/5).

Rudskär 1454 *på Ruskiär* (PRFSS 1:127) – 9 I, 6 a.
1454 Se Ödeskoga.

Skjuvkärr 1467 *Schwkeria* (UUBp 30/3, lågtyska), 1467 *torppet Skwvuaker*
(C 14 f 3) – 9 I, 6 a.
SöH **1 fr** (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).
1467 säljer Tyska orden torpet S till Erik Axelsson (Tott) (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet S som är avgärdat från 'yttre' Åda; det räntar 0:9 pn och 1 pund smör (C 14 f 3).

Skårby 1554 *Skårby* (SöH 1554:4) – 9 H, 7 j.
SöH **1 ky** 0:4.

Solberga 1416 *widh Soolbergha* (SD 2229–30) – 9 H, 7 j.
SöH **2 ky** 0:5:2 ('östra S') + utan jt ('yttre S').
1416 träffas vid två jordbyten en särskild överenskommelse gällande de 'byggningar' som Nils Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) är i färd med att uppföra vid S; innebörden i båda överenskommelserna är att Nils motpart avsäger sig och sina arvingar rätten att i framtiden klaga över 'byggningarna' även om de skulle visa sig vara till deras nackdel på något sätt ('kunde oss

något till men eller hinder stå') (se Kesta) (SD 2229–30).

1442 säljer Staffan Ulfsson (Ulv) 0:0:5 till S:t Johan prebenda vid Strängnäs domkyrka (se Sund) (RAp 23/10); 1443 utfärdas nytt brev på samma försäljning (RAp 15/11) och 1447 får prebendan fasta på jorden (RAp 24/1).

1495 är Lars i S nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).

Spårtorp 1528 *Sportorph* (E 2739) – 9 H, 7 j.

SöH **1 fr** (Svante Sture).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:6 pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Stockvik 1467 *Stockwick* (UUBp 30/3), 1476 *torppet Stokkawik* (C 14 f 3) – 9 I, 6 a.

SöH **1 frt** (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).

1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) torpet S som räntar 1:0 pn och 1 pund smör (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet S som är avgärdat från 'yttre' Åda; räntar som ovan (C 14 f 3).

Stortorp 1554 *Storretorp* (SöH 1554:4) – 9 H, 7 j.

SöH **1 ky**.

1 fr (Svante Sture).

Sund 1350 *in Sunde* (DS 4611), 1357 *i Sunde* (DS 5737) – 9 H, 7 i.

SöH **1 ky**, 0:4.

I Sund har 1357 Birger Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) sin sätesgård (DS 5737).

1350 säljer Karl Jakobsson (okänt sigill) i Kagghamra (Grödinge sn) 0:0:0:20 i S till Birger Nilsson (DS 4611).

1382/83 tilldöms Bengt Magnusson Svarte (Stensta-ätten) äganderätten till Sundbo ängsfjäll, liggande i Vappersta norra äng; Jöns i Lundby hade kärat om fjällen

på tinget och Bengt hade då bett att en ojävig tolvmannanämnd skulle rannsaka om vart den hörde. Nämnden rannsakade i ärendet tillsammans med Karl i *Wraa och dennes hustru Ingegerd samt Torsten i Lundby, vilka var delägare i Lundby. Dessa vittnade att de eller deras föräldrar aldrig hört annat än att fjällen av ålder tillhört S, varefter häradshövdingen Nils Gädda dömde fjällen till Bengt Svartes arvingar eftersom det var dennes svärföräldrar som tidigare ägt jorden (RAp 28/5 1425).

1385 är Nils i S faste vid häradstinget (B 15 f 11).

1386 döms 0:0:2 till Holvast i Blista (?Sorunda sn) och hans svåger Bengt i Blista, vilka kärat på räfsteting för att de under flera år inte fått vare sig tillgång till eller avraden av jorden som var Holvasts fäderne; den uteblivna avraden skall Birger Nilssons arvingar erlägga inom sex veckor vid vite om 40 mark (RApp 8/2).

1401 vittnas på häradsting att sysslomannen Haldan i *Wiby (Västerljungs sn) för sitt eget bruk använt det han uppburit av Anders i S och Peter i Kesta (Vagnhärads sn), nämligen 2 pund råg och vete, 8 alnar vadmal och 15 alnar säckväv (se Kesta) (SD 56).

1416 byter Ingemund Holmvidsson i Trössla bort 0:0:2 till Nils Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö); jorden ligger mellan de 0:6 som är Nils mödernearv och de 0:0:4 som han bytt till sig av Haldans i *Wiby (Västerljungs sn) arvingar (se Kesta) (SD 2229).

1425 utfärdar Nils Birgersson ett intyg om en rättsprocess 'för fyrtio år och än några år sedan' mellan Lundby och S, gällande Sundbo fjäll (se 1382/83 ovan). Nils försäkrar att Karl i *Wraa, dennes hustru Ingegerd och Torsten i Lundby hade lika stor (eller liten) rätt till ängsfjällen som käranden, Jöns i Lundby, men att ingen av dem hade ägt någon andel i fjällen, alltså inte heller Jöns. Nils som nu är sjuk för jämnan kan inte bege sig till tinget för att vittna om detta men ber brevledes alla 'dannemän' som kommer dit att för rättvisans skull hjälpa honom till sin rätt (RApp 28/5).

1430 säljer Inge Petersson i S en kålgårdstomt på Södermalm i Stockholm till Ragvald överskärare (StJb s 164).

1442 säljer Staffan Ulfsson 1:0 och jord i Solberga till S:t Johan prebenda vid Strängnäs domkyrka (RAp 23/10);

1443 utfärdas nytt brev på samma försäljning (RAp 15/11) och 1447 får prebendan fasta på jorden (RAp 24/1).
1450 byter Holmger i Stene (Trosa sn) bort 0:½ och jord i Vala, Frustuna sn, till Erik i S mot jord i Långbro, Trosa sn (UUBp 6/5).
1451 är Peter i S faste vid räfsteting (RAp 2/3).
1479 är Olof i S faste vid häradstinget (OAUp odat).

Sättratorp 1528 *Säthre* (E 2739), 1549 *Sättra* (SöH 1549:6) – 9 H, 8 j.
SöH **1 kyt**, utan jt.
1 frt (Svante Sture), 1573 **1 fr**.
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar ½ :0 pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Trössla 1290 (omkr) *in Trushlu* (RAp odat nr 26), 1320 *i Tryslu* (GiBr s 52, avskr), 1357 *i Tryslo* (DS 5737), 1400 *i Trøslo* (RAp 1/5, 12/5) – 9 H, 7 j.
SöH **1 ky** 0:4, 1559 **1 fr** (Svante Sture); 'Över-Trössla'.
2 fr (Svante Sture).
1290 (omkr) upptas 0:0:0:5 mindre än 0:2 i en förteckning över jordegendomar som 'herr Peter' gett till Strängnäs domkyrka (RAp odat nr 26).
1320 byter Torsten, kanik i Strängnäs, bort jord i bl a T till Sigge i Norrby (GiBr s 52).
1357 är Jon i T faste vid häradstinget (DS 5737).
1400 är Ingemund i T faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5).
1401 är Ingemund i T nämndeman i synenämnd vid häradstinget (SD 56).
1405 är Ingemund i T faste vid häradstinget (SD 656).
1405 se Alby, Trosa sn.
1416 se Kesta.
1443 och 1444 se Ekeby, Mörkö sn.
1449 Se *Wiby, Västerljungs sn
1400-talet har Nora prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:2 (DS 2889).
1452 är Nils i B faste vid häradstinget (UUBp 25/10).
1460 är Ingevald i T faste vid häradstinget (BiSp 8/10).
1468 är Jöns i T faste vid häradstinget (RAp 2/3).

Vappersta 1401 *i Waparstom* (SD 12) – 9 H, 7 j.
SöH **1 kr**, utan jt + ½ **kr**, 0:3.
1382/83 är Ragnar i V nämndeman i rannsakningsnämnd vid häradstinget (se Sund) (RApp 28/5 1425).
1401 säljer Björn i V jord (se Kesta) (SD 12).
1401 är Torsten i V nämndeman i synenämnd och Lars i V är mätisman vid samma ting (SD 56).
1425 se Sund.
1449 och 1450 är Storbjörn i V faste vid häradstinget (RAp 18/6, VrAp 17/6, SMR 1554 feldat).

***Wraa** 1359 *in Wraam* (DS 6129), 1360 *i Wra* (DS 6239a). (nu Fredriksdal)
SöH **1 sk**, 1:3.
1359 testamenterar Märta i Sanda, Vansö sn, ½:0 till Strängnäs biskopsbord (DS 6129).
1360 byter Ingrid Magnusdotter (bokstaven I), änka efter Sigmund Röde, till sig bl a 0:6 i W och *Akra av biskop Tyrgils i Strängnäs, mot jord i Husaby-Byring (Husby-Rekarne sn) (DS 6239a).
1361 tilldöms hustru Margareta Nilsdotter ½:0 som hon fått i morgongåva av Nils Gustavsson (DS 6395)
1382/83 är Karl i W vittne vid en rättsprocess om Sundbo ängsfjäll (se Sund) (RApp 28/5 1425).
1385 är Karl i W faste vid häradstinget (B 15 f 11 r).
1401 är Jöns i W faste vid häradstinget (SD 12).
1416 är Jöns i W faste vid häradstinget (SD 2229, 2230).
1432 är Jöns i W faste vid häradstinget (VrApp 4/2).
1443 är Jöns i W vidervaroman vid häradstinget (UUBp 13/11).
1450 är Jöns i W faste vid häradstinget (RAp 14/10).
1451 är Jöns i W faste vid räfsteting (RAp 2/3).
1453 är Jöns i W faste vid häradstinget (RAp 17/1).

Vrå Se *Wraa

Väsby Se Trosa sn.

Åbro 1357 *i Vpbro* ... *i Vbbro* (DS 5737), 1445 *i Opbro* (RAp 3/5), 1451 *i Wpbro* (VrAp 20/1). – nu i Västerljungs sn – 9 H, 7 i.
SöH **1 kr**, utan jt, med skuj i *Wiby, Västerljungs sn.

1357 är Ulf och Storbjörn i Å fastar vid häradstinget (DS 5737).
1382/83 är Kättilbjörn och Ulf i Å nämndemän i rannsakningsnämnd vid häradstinget (RApp 28/5 1425)
1401 är Kättilbjörn i Å nämndeman i synenämnd vid häradstinget och Jöns i Å är mätisman vid samma ting (SD 56).
1413 Se Alby, Trosa sn.
1445 se *Østanaakir, Västerljungs sn (RAp 3/5).
1451 är Peter i Å faste vid häradsting och räfsteting (VrAp 20/1, RAp 2/3).
1458 köper Staffan i Å jord av Jöns Nilsson i Ene, Hölö sn (se *Wiby, Västerljungs sn) (RAp 10/5).
1468 säljer Peter Jonsson i Å jord i Kesta till Lars Olofsson i Å (se Kesta) (RAp 2/3).
1474 är Lars i Å nämndeman i 'landssynenämnd' vid lagmansting (RAp 5/12).

Åby

1357 *i Aby* (DS 5737) – 9 H, 7 j.
SöH **2 kr**, utan jt.
1357 är Lars i Å faste vid häradstinget (DS 5737).
1405 är Botvid i Å faste vid häradstinget (SD 656).
1442 är Holmger i Å faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1442 och 1443 är Mikael i Å faste vid häradstinget (VrAp 31/5, UUBp 13/11).
1444 är Anders i Å faste vid häradstinget (VikSp 1/7).
1447 är Peter i Å domhavande ("domare") vid häradstinget på häradshövdingens vägnar (RAp 24/1).
1450 är Mikael i Å faste vid häradstinget (UUBp 6/5).
1462 är Peter Larsson i Å nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).

Åda

1331 *de Atho ... de Athoo* (DS 2880), 1349 *Adhønes* (DS 4475), 1400 *i Adho* (RAp 1/5, 12/5), 1401 *i Ytra Adho* (SD 56), 1449 *i Øffre Aada* (RAp 18/6) – 9 H, 7 j); se även *Østenaa.
SöH 1573 **1 sk** ('övre Å'), utan jt.
2 ky, 0:3 ('övre', eller 'östra' Å) + utan jt ('yttra Å').
2 frt (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).
1331 är Björn och Klemens i Å fastar vid häradstinget (DS 2880).
1349 daterar kung Magnus Eriksson ett brev på eller vid Å näs 'nära Trosa' (DS 4475).

1382 är Peter i Å faste vid häradstinget (ViDkAp, ud).
1400 (omkr) har Peter djäkn i Å 0:0:½ och jord i Hunga och Väsby, Trosa sn, vilket allt tillhör Trosa kyrka (D 4).
1400 är Peter djäkn i Å faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5).
1401 är Peter djäkn i Å nämndeman i synenämnd och rannsakningsnämnd vid häradstinget, och Lars i 'yttre Å' är nämndeman i den senare (SD 56).
1405 är Budde i Å faste vid häradstinget (SD 656).
1416 är Ragvald i Å faste vid häradstinget (SD 2229–30).
1432 hålls lagmansting i Å (VrApp 4/2).
1449 och 1450 är Peter i 'övre Å' faste vid häradstinget (RAp 18/6, VrAp 17/6, SMR 1554 feldat).
1450 är Nils i Å faste vid häradstinget (UUBp 6/5).
1453 är Nils i Å faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1467 säljer tyska orden 0:0:20 till Erik Axelsson (Tott) (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3).
1468 är Peter i Å faste vid häradstinget (RAp 3/2).
1471 frändöms Olof Persson i Å jord i Stenhammar, Flens sn (VxUp 30/5).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok i 'yttre Å' två gårdar om 0:0:20 och 0:0:8 som sammanlagt räntar ½ läst korn, 0:20 pn och två pund smör; gårdarna har dessutom andel i Borsö (*Borghesyoholm*) och Åsholmen (*Aassneholm*). Under gårdarna ligger avgärdatorpen Apelåker, Lutebol, Krymla, Stockvik, Långnäs, Skjuvkärr och *Østenaa (C 14 f 3).
1495 är Lars Gunnarsson i Å nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).
1496 är Peter Nilsson i Å vittne vid jordtransaktion i Alby, Trosa sn (UUBp 1/6).

Åkerby Se *Akra

Åkra Se *Akra

Ödeskoga 1450 *i Østanskogh* (RAp 14/10), 1454 *Ödestad af Åsdboskoug* (PRFSS I:127, avskr) – 9 I, 6 a – äldre bebyggelseläge (RAÄ 357) ca 1km västsydväst om nuvarande.
SöH **1 krt**, utan jt.
1450 är Sigge i Ö faste vid häradstinget (RAp 14/10).
1451 är Sigge i Ö faste vid räfsteting (RAp 2/3).

1454 utfärdar kung Karl tillstånd för invånarna i Trosa stad att hugga 'vedbrand' efter sitt behov i Ö och Rudskär som är 'Uppsala öd' (PRFSS 1:127).
1496 är Anders i Ö vittne vid jordtransaktion i Alby, Trosa sn (UUBp 1/6).

***Østenaa** 1405 *Ööstan a* (SD 656),1467 *Ostena* (UUBp 30/3, lågtyska), 1476 *Østenaa* (C 14 f 3), 1562 *Östanåå* (FoR 14); ingår i Åda, jfr AF 2:1 s 76, 103.
SöH **1 frt** (Ivar Ivarsson /Liljeörn/);
1405 säljer Martin i Ö jord i Alby, Trosa sn (SD 656).
1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) torpet Ö som räntar 0:6 pn och 1 pund smör (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 30/3)
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet Ö som är avgärdat från 'yttre' Åda; räntar som ovan (C 14 f 3).
1479 är Peter i Ø faste vid häradstinget (OAUp odat).
1497 ingår Anders Jakobsson i Ö förliknining gällande jord i Stenhammar, Flens sn (UUBpp odat).

Västerljungs socken

1314(?) *de Westerlungh* (DS 1947, odat).
1320 *in Wæsterlung* (DS 2222).
1344 *parochia Wæsterlung* (DS 3793, avskr).
1368 *in Vesterlungh* (DS 7753).
1376 *i Westralungs sokn* (DS 9364).

Omfattning: Nuvarande (1950) Västerljungs socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet. Att bygdenamnet Lung under medeltiden används som geografisk lägesbestämning inom socknen tyder på att den tillkommit genom en utbrytning från primärsocknen Lung (se häradsinledningen).

Kyrkan: Västerljungs medeltida kyrka brandskadades av blixtnedslag 1595 och av ryska flottan 1719. Vid det senare tillfället förstördes all inredning. Den medeltida kyrkans utseende finns i allt väsentligt bevarat på en teckning från 1685 (Peringskiöld). Kyrkans västra halva bestod av den ursprungliga romanska kyrkans långhus från omkring 1200, med måtten 6,5 x 8,5 meter. På 1300-talet revs kor och östgavel varefter kyrkan förlängdes till 20,5 m och den nyare delen gjordes något bredare än den gamla. Under 1400-talet tillkom torn och vapenhus möjligen i samband med att kyrkan också fick tegelvalv. I torngrunden återfanns 1959 en komplett runsten (Sö 40) på vilken ortnamnet Tjust är nämnt (SöKy 62, SvK).

Runstenar: Sö 40 kyrkan, 41 Björke, 42 Gillberga, 43 Skällberga.

Avlebro 1383 *Afwlabro* (RAp 17/3), 1418 *Aflabro* (SD 2486) – 9 H, 6 i.
SöH **½ ky**.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet A av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort torpet A till sin morbror Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (se Hammarby) (SD 2486).
1436 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) torpet A till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka (se Gillberga) (RAp 17/8).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1538–59 (1573)

	sk	krt	ky	½,kyt	fr	frt	aoe
Avlebro	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Backa	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Berg	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Björke	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Broby	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Buska	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Dalby	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	2 (2)	– –
Folkvik	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –
Fågelö	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (0)
Gillberga	1 (1)	– –	1 (2)	– –	– –	– –	– –
Gisekvarn	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Granhusa	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Grönsö	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Hammarby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Hillesta	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)
Hästbjörke	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Klacka	– –	0 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Kungsbol	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Kvarnby	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Källvik	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Kärr	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Lacka	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Litselby	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –
Luckebol	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Mättinge	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Norrby	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –
Nyckelby	– –	– –	– –	– –	4 (3)	– –	– –
Ogensjö	– –	0 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Römora	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Sille	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Skällberga	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Stensätter	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Tofsö	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Torpet	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Tuna	3 (3)	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Vackebol	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
*Wiby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
*Wik	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Västankärr	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Yttervik	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Ävlingeby	– –	– –	– –	1 (1)	2 (2)	– –	– –
Ökenäs	– –	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Örboholm	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
SUMMA	11 (11)	0 (5)	4 (5)	5 (5)	18 (18)	18 (18)	2 (1)

Dessutom redovisar längderna: skt: **Norrby** 0 (1), kyuj: **Skällberga** 1 (0).

Västerljungs socken

Antal gårdar omkring 1550.

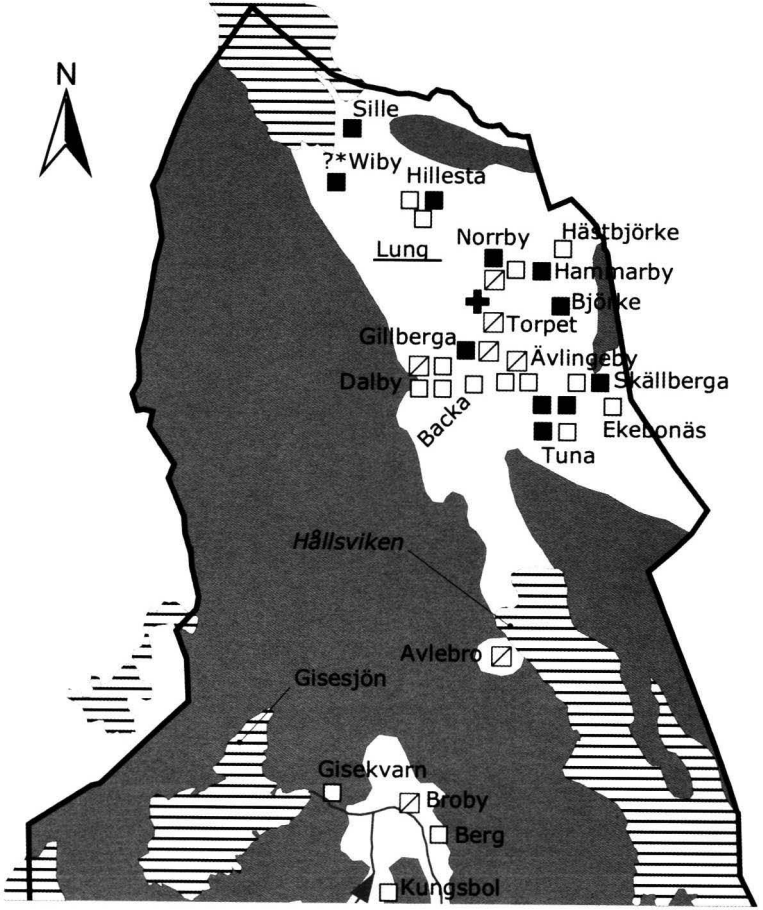

Osäker gräns

Sockengräns

Å

Kyrka

Frälsejord

Kyrkojord

Kronojord

Skattejord

Vatten

Öppen mark

Skog

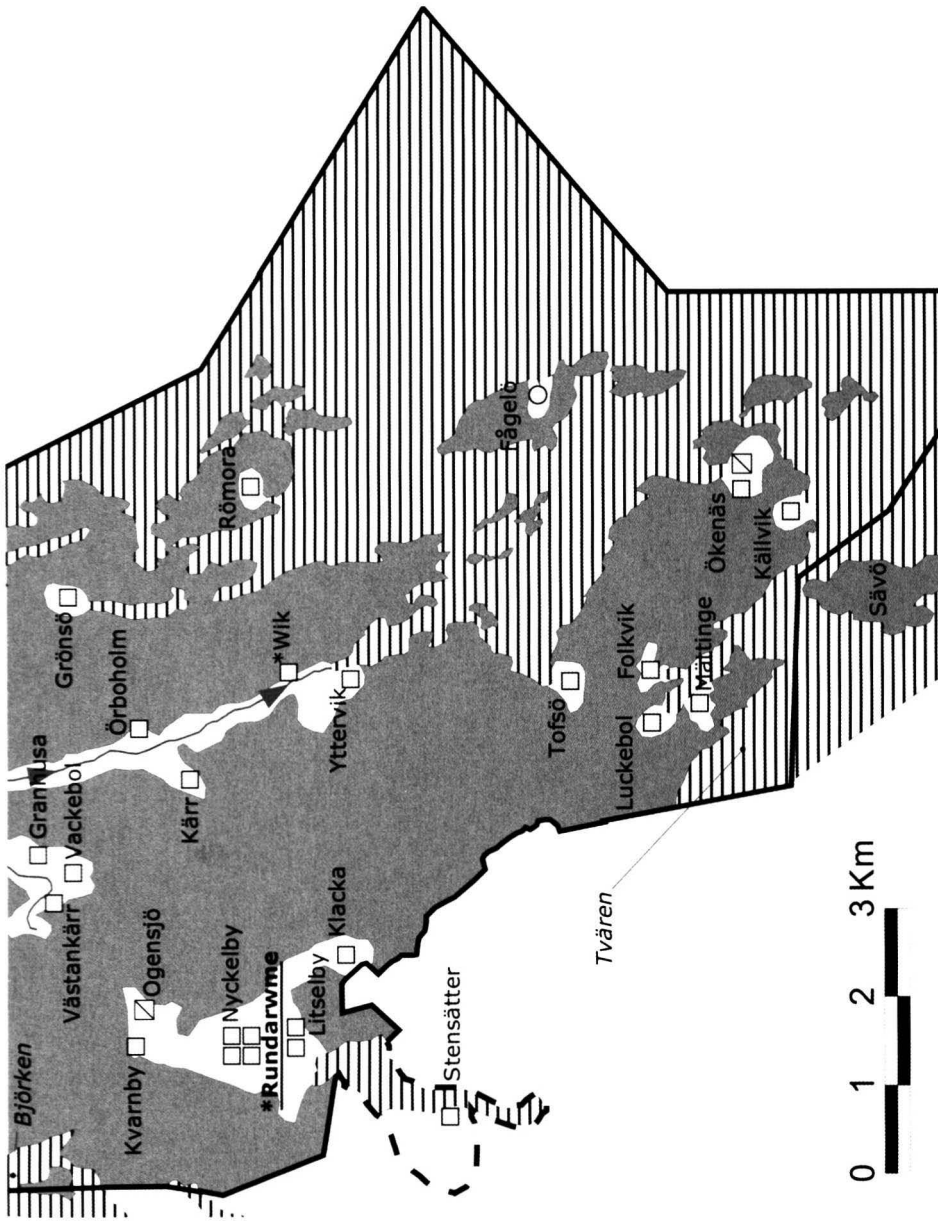
Björken
Kvarnby
Ogensjö
Västankärr
Vackebol
Granlusa
Nyckelby
*Rundarwme
Litselby
Klacka
Kärr
Örboholm
Grönsö
*Wik
Yttervik
Römora
Stensätter
Tvären
Fågelö
Tofsö
Luckebol
Folkvik
Mättinge
Ökenäs
Källvik
Sävö
0 1 2 3 Km

1440 överlåter kaniken Lars Säck, innehavare av S:ta Annas prebenda, torpet A till biskop Tomas och domkapitlet i Strängnäs (se Gillberga) (RAp 8/3).
1450 är Anders i A faste vid häradstinget (RAp 14/10).
1453 Se Gillberga 1436.
1484 upptas torpet A i kaniken Johan Ruskas förteckning över S:ta Annas prebendas gods och räntar årligen 1:0 pn, 0:3 dagsverkspn och gengärd (A 15 f 25).

Backa 1383 *Bacca* (RAp 17/3), 1418 *Bakka* (SD 2486–87) – 9 H, 6 i.
SöH **1 frt** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig två torp av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat dessa av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort ett torp B till sin morbror Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (se Hammarby) (SD 2486).
1436 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) torpet B till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka (se Gillberga) (RAp 17/8).
1440 överlåter kaniken Lars Säck, innehavare av S:ta Annas prebenda, torpet B till biskop Tomas och domkapitlet i Strängnäs (se Gillberga) (RAp 8/3).
1447 är Jakob i B faste vid häradstinget (RAp 24/1).
1451 är Ragvast i B faste vid häradstinget (UUBp 1/5).
1460 är Jap i B faste vid häradstinget (BiSp 8/10).
1453 Se Gillberga 1436.
1484 upptas torpet B i kaniken Johan Ruskas förteckning över S:ta Annas prebendas gods och räntar årligen 1:0 pn, 0:3 dagsverkspn och gengärd (A 15 f 25).

Berg 1383 *Bærghe* (RAp 17/3) – 9 H, 5 i.
SöH **1 frt** (Nils Ryning).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet B av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat detta av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1432 är Ingevald i B vittne när Erik Geet ger sin hustru Lucia Henriksdotter (Örboholms-ätten) morgongåva (RAp 18/11).
1443 är Nils Styrbjörnsson i B faste vid häradstinget (UUBp 13/11).

1495 är Peter Olofsson i B nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).

Bissbol

1383 *Bisabool* (RAp 17/3) – 9 H, 5 i – övergivet bebyggelseläge ca 700 m söder om Örboholm (RAÄ 138).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet B av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat detta av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 2:0:0:4 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Björke

1383 *i Birke* (RAp 17/3), 1409 *i Biærkøø* (SD 1179), 1409 *i Biørkøø* (RAp 17/1) – 9 H, 6 j.
SöH **1 sk**, 1:1.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:0:1 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat örtuglandet av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1400 byter Erik i B jord med Nils Birgersson (Sparre) (se Kesta, Vagnhärads sn) (RAp 1/5).
1405 är Erik i B nämndeman vid häradsting (SD 656).
1409 är Erik i B nämndeman vid räfsteting (SD 1178–80, 1183, 1186, 1188, 1191).
1423 är Magnus Västgöte i B faste vid häradstinget (VrAp 8/12).
1430 är Magnus i B vittne till morgongåva på Örboholm (ShSp 25/1).
1456 dömer biskop Sigge i en jordtvist mellan herr Johan i Västerljung och Lars i B å ena sidan och å andra sidan Germund Larsson (Lilja av Fjällskäfte) om ett par utjordar som Germund lagt beslag på (RAp 30/6).
1479 är Lars i B faste vid häradstinget (OAUp odat).
1495 är Anders i B nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).

Bredal

1383 *Bredhadal* (RAp 17/3) – 9 H, 5 j.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet B av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).

Broby 1383 *Brothorp* (RAp 17/3), 1418 *Broo* (SD 2486), 1496 *wid Brona* (UUBp 1/6) – 9 H, 5 i.
SöH **1 ky**.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet B av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort torpet B till sin morbror Magnus Ragvaldsson (se Hammarby) (SD 2486).
1436 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) torpet B till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka (se Gillberga) (RAp 17/8).
1440 överlåter kaniken Lars Säck, innehavare av S:ta Annas prebenda, torpet B till biskop Tomas och domkapitlet i Strängnäs (se Gillberga) (RAp 8/3).
1449 är Ragvast i B faste vid häradstinget (RAp 18/6).
1453 Se Gillberga 1436.
1484 upptas torpet B i kaniken Johan Ruskas förteckning över S:ta Annas prebendas gods och räntar årligen 1:0 pn, 0:3 dagsverkspn och gengärd (A 15 f 25).
1496 är Ingevald 'vid B' vittne vid jordtransaktion i Alby, Trosa sn (UUBp 1/6).

Brännvreten 1383 *Brændabol* (?RAp 17/3) – 9 H, 7 i.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet B av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (?RAp 17/3).

***Bullen** 1467 *to Bullen* (UUBp 30/3, lågtyska) – möjligen 'bol' intill Sille.
1467 se Sille.

Buska 1495 *i Buska* (RAp 21/10) – låg intill nuv Erikslund (9 H, 6 i).
SöH 1573 **1 krt.**
1495 är Lars i B nämndeman vid häradstinget (RAp 21/10).

Dalby 1383 *i Dalby a Lung* (RAp 17/3) – 9 H, 6 i.
SöH **1 ky**.
1 fr (Hans Klasson /Bielkenstierna/).
2 frt (Nils Ryning).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammersta-ätten) till sig av Bo Jonsson (Grip) 0:7 'i D på Lung' och mera jord i denna socken vilket allt Bo sin tur förvärvat av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru Ingrid Karlsdotter (Stjärnbalk), nämligen i Gillberga, Hammarby, Norrby, Skällberga och Ävlingeby samt de underliggande torpen i Avlebro, Backa, Berg, Broby, Fågelö, Gisekvarn, Källvik, Römora, *Scoxløt, *Sighreessbool, *Wacca, *Wik och Yttervik (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1400 är Jakob i D faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5, SRP 3092, 3096).
1430 är Nils i D vittne till morgongåva på Örboholm (ShSp 25/1).
1432 är Nils i D faste vid häradstinget (VrApp 4/2).
1432 är Nils, Lars, Mats och Jon i D vittnen till morgongåva på Örboholm (RAp 18/11).
1433 säljer Anders Johansson och hans hustru Birgitta Magnusdotter (Tandela-ätten) 0:0:7 och jord i Fågelö till S:ta Annas kor i Strängnäs domkyrka (RAp 7/10).
1444 är Nils i D nämndeman vid räfsteting (ULApp 2/3).
1445 säljer Katarina Magnusdotter (Tandela-ätten), med tillåtelse av sin dotter Ingeborg och sin måg Jöns Svensson, en gård om 0:0:7 till Erik Nipertz; gården räntar årligen 3 tön och 2 spann korn samt 0:0:7 pn (UUBp 2/2).
1451 är Olof i D faste vid räfsteting (RAp 2/3).
1452 får Erik Nipertz fasta på ovannämnda (1445) köp varvid det framgår att hela Fågelö och en tredjedel av *Mwssøø* (nu Dalbyö) ingår; Olof i D är videvaroman vid fastandet (UUBp 25/10).
1453 är Olof Johansson i D videvaroman vid häradstinget (RAp 17/1).
1462 är Olof Johansson i D nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).
1468 är Jakob Nilsson i D faste vid häradstinget (RAp 3/2).
1562 se Fågelö.

Dalbyö 1409 *Musø* (SD 1183), 1452 *Mwssøø* (UUBp 25/10) – 9 H, 5 j.
1409 se Fågelö.
1452 se Dalby.

Ekebonäs Se *Ekeby.

***Ekeby** 1331 *in ... Ekeby* (DS 2880), 1383 *i Ekeby* (RAp 17/3), 1438 *Ekbonäs,* (nu Ekebonäs), *Ekebonäs* (B 19 nr 185a-b, avskr) – 9 H, 6 j.

1331 byter Sigrid Holmgersdotter bort landbohemman till biskop Karl i Linköping (Se Fagerhult, Trosa sn) (DS 2880).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig, av Bo Jonsson (Grip), 2:0 och jord i denna och Trosa snr, vilket allt Bo sin tur förvärvat av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son, nämligen i denna socken: Björke, Hästbjörke, Sille och Tuna samt de underliggande torpen i Bissbol, Bredal, Brännvreten, *Finwidhabol, Grönsö, *Ingolfsbool, Kungsbol, Kärr, Vackebol, Ökenäs och * Øør, och i Trosa sn: *Edh, (övre) Hunga, Mörby, Stene samt de underliggande torpen i (yttre) Hunga, Lagnö, *Scharffnæs och Väsby (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).

1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru Birgitta Nilsdotter bort 0:0:0:9 och hälften av en kvarn till Bo Jonsson (Grip) (se Sundhälla, Bälinge sn) (UUBp och RAp 12/3).

1438 intygar flera vittnen som samlats hemma hos Torgils skräddare i Trosa, på begäran av Lars Skäringsson (lilja), att Lars fädernegods E aldrig sålts uten endast varit pantsatt och att hans styvfar Henrik Nilsson (Örboholms-ätten) bjudit både penningar och kläde som inlösen för panten på sin fostersons vägnar (B 19 nr 185a). Lars mor Elin Ingemundsdotter (tre sjöblad) medger att hennes avlidne man Skäring Larsson pantsatt sitt fädernegods E till Karl (Karlsson) Öra, men förnekar att Skäring skulle ha sålt godset till herr Karl; Elin bekräftar också att hennes andre, likaledes avlidne, man Henrik Nilsson både på härads- och lagmansting erbjudit sig att lösa panten (B 19 nr 185b).

1439 dömer biskop Tomas i Strängnäs åter E till Lars Skäringsson från Karl Gäddas hustru (Örb 1704).

1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva 2:0 i 'Ekebonäs ... i Trosa sn' som räntar 10:0 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

***Finwidhabol** 1383 *Finwidhabol* (RAp 17/3).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet F av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).

Folkvik 1562 *Falckuick* (FoR 14) – 9 H, 4 j.
SöH **1 fr** (Nils Ryning).

Fågelö 1383 *Foghlø* (RAp 17/3), 1433 *Fwglø* (RAp 7/10) – 9 H, 4 j.
SöH **1 aoet**, 1573 **1 krt.**
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet F av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1409 undantas F, Rommarö och Dalbyö (Musø), när de holmar vilka Henrik Nilsson (Örboholms-ätten) har i sin värjo och som ligger mellan mellan Stora Kråkholmen, denna socken, och Sävö, Bälinge socken, döms till sockenallmänning ("allom bolbyomen") i Västerljungs socken (SD 1183).
1433 säljer Anders Johansson och hans hustru Birgitta Magnusdotter (Tandela-ätten) halvdelen av ön F till S:ta Annas kor i Strängnäs domkyrka (se Dalby) (RAp 7/10).
1452 får Erik Nipertz fasta på hela Fågelö som han köpt av Katarina Magnusdotter (Tandela-ätten) (se Dalby) (UUBp 25/10).
1562 tilldöms Hans Klasson (Bielkenstierna) av Erik XIV:s nämnd F efter att han uppvisat pergamentsbrev på att den hörde under Dalby som hans hustrus farmorsfar Erik Nipertz hade köpt (se Dalby 1445) av Katarina Magnusdotter (Tandela-ätten) (HH 13 s 59, jfr s 4 not 4).

Gillberga 1383 *i Gilberghom* (RAp 17/3) – 9 H, 6 i.
SöH **1 sk**, 0:7.
1 ky, 1554 **2 ky**, 0:2:1 + 0:2, 1573 0:7 + utan jt.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:0:8:1½ 'småpenningsland' av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).

1436 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) 0:7 och jord i Avlebro, Backa, Broby samt Yttervik (RAp 17/8) till prebendaten Lars Säck och S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka; 1453 utfärdas fastebrev på transaktionen (RAp 17/1).

1440 överlåter kaniken Lars Säck, innehavare av S:ta Annas prebenda, till biskop Tomas och domkapitlet i Strängnäs 0:3 med fyra underliggande torp (se föregående notis), och jord i Brunna, Härads sn, Svista, Klosters sn, Blacksta, Ärla sn, samt i Västmanland och Närke; en del av godsen har Lars köpt för egna pengar, en del för pengar han fått för ändamålet av biskop Arend. Som skäl för överlåtelsen anger Lars sin oro för att jorden ska komma i orätta (hans arvingars) händer. Förutom Lars beseglar hans bröder, herr Folke, kyrkoherde i Sköldinge och Halvid (Andersson) i Djulfors (svin), samt hans systerson Halsten Gudmundsson (ginbalk belagd med två figurer) (RAp 8/3).

1453 daterar väpnaren Erik Karlsson (?tre björnramar) ett brev i G (?RAp 14/3).

1484 upptas 0:0:7 i kaniken Johan Ruskas förteckning över S:ta Annas prebendas gods och räntar årligen 0:0:7 avradspn, 3 tön korn, 1 pund smör, 0:3 dagsverkspn och gengärd; förutom de tidigare nämnda torpen upptas nu också i denna socken en 'häst ö' som räntar ½:0 pn (A 15 f 25).

Gisekvarn 1383 *Gysio qwærn* (RAp 17/3), 1418 *Gisio quærn* (RAp 17/1) – 9 H. 5 i.

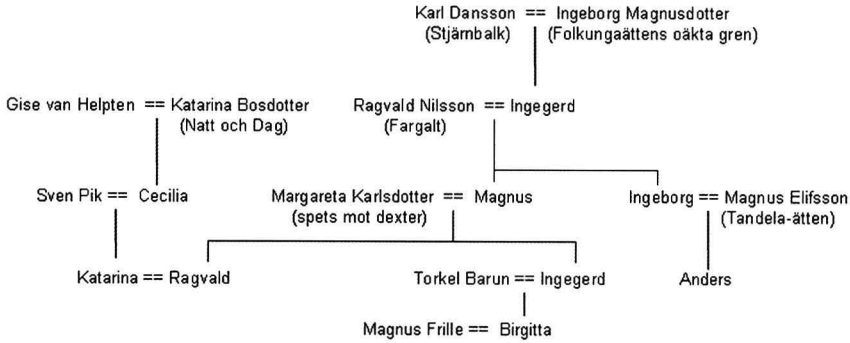

Källor: DS X 195, ÄSF I:1 s 30 f, I:3 s 231, PHT 1909 s 19.

SöH **1 frt** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig G av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort halva G kvarn till sin morbror Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (Se Hammarby) (SD 2486–87).
1443 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) med sin hustrus, Katarina Svensdotters (Pik) tillstånd, hennes arvejord som är halva kvarnströmmen i G och jord i Hammarby, till sin 'älskeliga frände' Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren); med Ragvald sigillerar Magnus Petersson (delad sköld med två beslag) och Lars Svensson i "Leghasio" (möjligen Logsjö, Edsbergs sn) (UUBp 10/3).
1460 säljer Ingegerd Magnusdotter (Fargalt) med sin 'måg' Magnus Frilles (delad sköld med korsade sjöblad) samtycke en 'systerdel' i G till Gregers Bengtsson (RAp 30/1).

Granhusa 1499 *Granhusa* (B 19 nr 74, avskr), 1562 *Granhusa* (FoR 14), – 9 H, 5 i.
SöH **1 frt** (Nils Krumme).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 2:0:4 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Grönsö 1383 *Grunsø* (RAp 17/3), 1468 *i Grønsøø* (RAp 3/2) – 9 H, 5 j.
SöH **1 frt** (Nils Krumme).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet G av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1468 är Nils i G faste vid häradstinget (RAp 3/2).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 2:0 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Hammarby 1383 *i Hamarby* (RAp 17/3) – 9 H, 7 j.
SöH **1 sk**, 1:1.

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:0:2 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort till sin morbror Magnus Ragvaldsson (Fargalt) 0:0:2 och jord i Avlebro, Backa, Broby, Gisekvarn, Torpet, *Wik (*Yfrauik*) och Yttervik; i gengäld får Anders jord i Kvillinge och Norrköpings snr i Östergötland som Magnus köpt av Östen Basse (SD 2486–87).
1432 är Kristiern i H faste vid häradstinget (VrApp 4/2).
1443 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) 0:0:2 till Gregers Bengtsson (folkungaättens oäkta gren) (se Gisekvarn) (UUBp 10/3).
1447 är Mats i H faste vid häradstinget (RAp 24/1).
1450 är Lars i H faste vid häradstinget (RAp 14/10).
1451 är Lars i H faste vid räfsteting (RAp 2/3).

Hillesta 1401 *i Helastom* (SD 56), 1425 *i Hylistom* (RApp 28/5) – 9 H, 7 i.
SöH **1 sk**, 1:1.
1 fr (Mats Körning).
1 aoe, 0:3:2, 1573 0:3:1 (öde).
1382/83 är Ödbjörn och Peter i H nämndemän i rannsakningsnämnd vid häradstinget (RApp 28/5 1425)
1401 är Ödbjörn i H nämndeman i två synenämnder vid häradstinget (SD 56).
1430 är Ragvast i H vittne till morgongåva på Örboholm (ShSp 25/1).
1450 är Ragvald i H faste vid häradstinget (RAp 14/10).
1452 är Peter i H faste vid häradstinget (UUBp 25/10).
1453 är Olof i H faste vid häradstinget (RAp 17/1).
1498 är Ingevald i H faste vid lagmansting (VrApp 10/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:0:6 pn och 20 spann korn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).
1566 upptas i en aoe-längd en gård som har 12 spann årligt utsäde och äng till 12 lass (SöH 1566:10).

Hästbjörke 1383 *i Hesseberghom* (RAp 17/3), 1400 *i Hessebirke* (RAp 1/5) – beläget mellan Björke och Norrby (EK).
SöH **1 fr** (Nils Krumme).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:1 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat öreslandet av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1400 byter Erik i Björke (Västerljungs sn) till sig 0:0:2 av Nils Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) och Bengt Magnusson (Stensta-ätten) mot 0:½ i Kesta och 0:14 pn i mellangift (RAp 1/5, SRP 3092).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) 0:0:1 som del av sin morgongåva. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

***Ingolfsbool** 1383 *Ingolfsbool* (RAp 17/3).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet I av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).

Klacka 1562 *Klacka* (FoR 14) – 9 H, 4 i.
SöH 1573 **1 krt.**
1 fr (Jöran Knutsson /Svan/), 1573 **2 frt** (jfr AF s 104, not 45).

Kungsbol 1383 *Konunxbol* (RAp 17/3) – 9 H, 5 i.
SöH **1 frt** (Nils Krumme).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet K av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 2:0:4 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Kvarnby 1344 *in Quernathorp* (DS 3793, avskr), 1383 *i Qwærnaby* (RAp 17/3) – 9 H, 5 i.
SöH **1 frt** (Nils Krumme).
1344 ärver Katarina Andersdotter 0:0:4½ efter Cecilia Petersdotter (?tre rutor) (se Sundhälla, Bälinge sn) (DS 3793).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:4½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).

1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en obrukad ('öde') jord (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Källvik 1383 *Kælawik* (RAp 17/3) – 9 H, 3 j.
SöH **1 frt** (Nils Ryning).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet K av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).

Kärr 1383 *Kær* (RAp 17/3), 1430 *i Kærwe* (ShSp 25/1). – 9 H, 5 i.
SöH **1 frt** (Nils Krumme).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet K av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1430 är Mats i K vidervaroman när Gilkin Håkansson (hjorthorn) utfärdar sitt morgongåvebrev på Örboholm (ShSp 25/1).
1496 är Botvid i K vittne vid en jordtransaktion i Alby, Trosa sn (UUBp 1/6).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 1:0 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Lacka 1300 (omkr) *deinde Leckæ* (Dit s 48), 1376 *Lakka øø* (DS 9364) – 9 H, 3 a.
SöH **1 frt** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
1300 (omkr) nämns L som etappmål i en segelbeskrivning, det s k danska itinerariet (Dit s 48).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ön L till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwøøø, Bälinge sn) (DS 9364).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn ön L som räntar 8 pund säl (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).
1555 utfärdar kungen en 'förskrift' till fogden Knut Persson gällande bl a Björn i L som Knut satt i fångkistan på Tälje och 'eljest illa trakterat' (GR 25 s 583).

***Laggaratorp** 1456 nämns i samband med en jordtvist torpet *Laggaratorp* som sannolikt legat i denna socken (se Björke) (RAp 30/6).

Litselby 1344 *in Lislaby* (DS 3793, avskr), 1384 *in Litslaby* (UUBp 12/3) – 9 H, 4 i.
SöH **2 fr** (Svante Sture).
1344 ärver Katarina Andersdotter 0:0:13 efter Cecilia Petersdotter (?tre rutor) (se Sundhälla, Bälinge sn) (DS 3793).
1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru Birgitta Nilsdotter bort 0:3 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundhälla, Bälinge sn) (UUBp och RAp 12/3).
1460 är Hemming i L faste vid häradstinget (BiSp 8/10).
1511 ingår i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) morgongåva en gård i L som räntar 3 pund korn (se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5:388).
1528 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:4 pn, 3 tön korn, 1 pund matu och 6 dagsverken (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).
1551 får Per i L av kungen uppskov med erläggande av sitt arrende ("avrad") tills han fått en ny skörd (GR 22 s 164).

Luckebol 1562 *Luckeboll* (FoR 14) – 9 H, 4 i.
SöH **1 fr** (Svante Sture).

***Lung** 1383 *a Lung* (RAp 17/3) – 9 H, 6 i.
1383 meddelas att byn Dalby ligger i L (RAp 17/3).

L är benämning på en s k elementarbygd som funnits redan före sockenbildningen (jfr *Rundarwme, denna sn, och *Lyia, Råby sn); namnet används i detta fall som geografisk bestämning av ett bebyggelseläge.

Mättinge 1562 *Mättinge* (FoR 14) – 9 H, 3 j.
SöH **1 fr** (Mats Körning).

Norrby 1383 *i Norby* (RAp 17/3) – 9 H, 6 i.
SöH **1 sk**, 1:0:2.
1573 **1 skt**, 0:1:2.
1 ky, 0:2:1, 1573 0:7.
1 frt (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:1 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).

1450 och 1452 är Ingevald i N faste vid häradstinget (UUBp 6/5, UUBp 25/10).

Nyckelby 1320 *in villa Rundu* (DS 2222), 1376 *Rwndaa* (DS 9364), 1511 *i Möckleby* (BSH 5:388) – 9 H, 5 i – jfr *Rundarwme

SöH **4 fr** (Svante Sture 2, Klas Jöransson /Stiernsköld/, Mats Kagg).

1320 byter kung Magnus och hans mor, hertiginnan Ingeborg, bort 0:2 till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Segersta, Bälinge sn) (DS 2222).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) 0:2 till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø, Bälinge sn) (DS 9364).

1511 ingår i Kristina Nilsdotters (Gyllenstierna) morgongåva två gårdar som sammanlagt räntar 6 tön korn (se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5:388).

1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, två gårdar som sammanlagt räntar 0:6 pn, 6 tön korn, 2 pund matu och 12 dagsverken (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Ogensjö 1383 *i westra Owansio ... i yfura Owansio* (RAp 17/3), 1451 *i Oghansio* (UUBp 1/5) – 9 H, 5 i.

SöH 1573 **1 krt.**
1 ky, 0:1:1:4 (jt saknas 1573).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort till Bo Jonsson (Grip) 0:0:0:15½ 'storpenningsland' i västra O och 0:0:0:5 'storpenningsland' i övre O som båda ligger i *Rundarwme (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).

1444 är Lars Jönsson och Karl i O fastar vid häradstinget (VikSp 1/7).

1451 är Olof i O faste vid räfsteting (RAp 2/3).

1451 och 1453 är Olof i O faste vid häradstinget (UUBp 1/5, RAp 17/1).

1462 byter Johan i O jord i Runtuna sn med Runtuna kyrka (se Kesta och Membro, Runtuna sn) (RAp 3/6).

1479 är Ragvald i O faste vid häradstinget (OAUp odat).

Rommarö Se Römora (bebyggelsen på Rommarö).

***Rundarwme** 1383 *a Rundarwme* (RAp 17/3).

1383 meddelas att byn Ogensjö ligger i R (RAp 17/3).

R är benämning på en äldre bygd som existerat redan före sockenbildningen (jfr *Lung, denna sn och *Lyia, Råby sn). R omfattade byarna Kvarnby, Ogensjö, Nyckelby ("Rundu") och Litsleby. Namnet R är sannolikt härlett från det äldsta kända namnet på den största byn, eller tvärtom. Denna bys nuv namn Nyckelby är i sin tur en förvanskning av 'Myckleby' = den stora byn.

Römora 1383 *Romora* (RAp 17/3), 1562 *Römmora* (FoR 14) – 9 H, 4 j.
SöH **1 frt** (Nils Ryning).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet R av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1409 se Fågelö.

***Scoxløt** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet *Scoxløt* av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).

***Sighreessbool** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet *Sighreessbool* av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).

Sille 1369 *i Silda* (DS 7816, avskr), 1383 *i Silde* (RAp 17/3), 1449 *i Sille* (RAp 18/6) – 9 H, 7 i.
SöH **1 sk**, 1:3.
1369 se Tuna.
1379 utfärdas fastebrev på 0:9 i S (DLGS vol 1, regest).
1382/83 är Peter Bukke i S nämndeman i rannsaknings-nämnd vid häradstinget (RApp 28/5 1425).
1382 byts jord i S mot jord i *Wiby (DLGS vol 1).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:0:½ av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1400 är Bengt i S faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5).
1401 är Peter Bukke i S nämndeman i synenämnd (SD 56).
1405 är Nils i S faste vid häradstinget (SD 656).
1413 är Nils i S nämndeman vid räfsteting med Hölebo hd i Strängnäs (SD 1747).

1416 är Nils i S faste vid häradstinget (SD 2229–30).
1423 är Nils Bengtsson i S faste vid häradstinget (VrAp 8/12).
1430 är Magnus i B vittne till morgongåva på Örboholm (ShSp 25/1).
1449 se *Wiby.
1449 säljer Olof och Lars Jönssöner 0:0:4 till Eskil i S (E 169 UUB, fol 184).
1462 är Karl i S nämndeman vid häradstinget (VrApp 10/2).
1467 har Tyska orden 0:0:8 sammanlagt i S och i *Bullen, vilket man detta år säljer till Erik Axelsson (Tott) (se DMS 2:1 S 340 f) (UUBp 30/3).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok 0:1 som räntar 0:0:4 pn (C 14 f 3).
1480 säljer stockholmsborgaren Johan Andersson jord till Olof Håkansson (se *Wiby) (RAp 2/2).

***Skadhakulla** 1456 nämns i samband med en jordtvist torpet *Skadhakulla* som sannolikt legat i denna socken (se Björke) (RAp 30/6).

Skällberga 1331 *i Skyllda Berga* (U 269a s 39, avskr), 1383 *i Skælaberghe* (RAp 17/3), 1441 *i Skællobærgh* (OAUp 17/5) – 9 H, 6 j.
SöH **1 sk**, 1:2.
1 kyuj, saknas 1573.
1 fr (Nils Krumme).
1331 pantsätter Johan Skäringsson (kluven sköld med två ginbalkar) 0:2 i S och jord i Jogersta och *Jerualunda i Tuna socken 'i Kilen' till Karl Näskonungsson (delad sköld) (UUB 269a s 39).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:9 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1441 är Peter i S faste vid häradstinget (OAUp 17/5).
1442 och 1443 är Peter Andersson i S faste vid häradstinget (VrAp 31/5, UUBp 13/11).
1470 se Långbro, Trosa sn.
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 3 tön korn, 0:6 avradspn och 1 pund smör. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Stensätter 1528 *Stensäther* (E 2739) – 9 H, 4 i.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 1:0 pn och 6 dagsverken (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Sävö Se Bälinge sn.

Tofsö 1451 *i Toptsiø* (VrAp 20/1), 1499 *Toffsiö* (B 19 nr 74, avskr), 1562 *Topsöö* (FoR 14) – 9 H, 4 j.
SöH 1573 **1 krt**.
1 frt (Nils Krumme).
1451 är Jöns i T faste vid häradstinget (VrAp 20/1); jfr Andersson s 46.
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 2:0 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Torpet 1418 *Homannatorp vidh kyrkione* (SD 2486) – 9 H, 6 i.
SöH **1 kyt** ('Torpet').
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort T 'liggande vid kyrkan' till sin morbror Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (Se Hammarby) (SD 2486–87).

Tuna 1369 *i Tuuna* (DS 7816, avskr), 1383 *i Twnom* (RAp 17/3) – 9 H, 6 j.
SöH **3 sk**, 1:0:2 + 0:6:1 + 0:3.
1 fr (Nils Krumme).
1369 döms på räfsteting mellan Joen i Sille och Asser i T, angående 0:2 i T (DS 7816).
1380 byts jord i T mot jord i *Østanaakir (DLGS vol 1, regest).
1382/83 se Skälby, Runtuna sn.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:6:1 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1442 är Jöns Sonesson och Lars i T fastar vid häradstinget (RAp 17/1).
1442 och 1443 är Nils Olofsson i T faste vid häradstinget (VrAp 31/5, UUBp 13/11).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 1 pund

korn, 0:0:7:5 pn och 1 pund smör (se Örboholm) (B 19 nr 74).

***Wacca** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig två torp som kallas *Wacca* av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat dem av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).

Vackebol 1383 *Waccabool* (RAp 17/3) – 9 H, 5 i.
SöH **1 frt** (Nils Krumme).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet V av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).
1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 2:0:4 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

***Wiby** 1400 *i Wiby* (RAp 1/5) – låg möjligen vid nuv Hillestalund.
SöH **1 sk(uj)**, 1:3:1:4, till kr i Åbro, Vagnhärads sn.
1382 se Sille.
1400 är Peter i W faste vid häradstinget (RAp 1/5, 12/5).
1416 byter Ingemund Holmvidsson i Trössla, Vagnhärads sn, till sig 0:0:4 av Nils Birgersson (Sparre) (se Kesta, Vagnhärads sn) (SD 2229–30).
1442 säljer Jöns Nilsson 0:1 till Anders i Alby (se Alby, Trosa sn) (RAp 17/1).
1444 är Olof i W nämndeman vid räfsteting (?ULApp 2/3).
1449 säljer Olof Jönsson 0:0:2½ till Ingemund i Trössla; försäljningen hade påbörjats av Olofs far Jöns Bengtsson i Sille, som dock avlidit innan affären var avslutad och därför inte kunnat ge fasta på jorden. Olof ger nu Ingemund fasta på två örtugland och ett halvt förblir ofastat tills vidare (RAp 18/6).
1458 säljer Jöns Nilsson i Ene (Hölö sn) 0:0:5 'i östra ändelagen' och jord i Lundby, Vagnhärads sn, till Staffan i Åbro, Vagnhärads sn (RAp 10/5).
1480 säljer stockholmsborgaren Johan (Andersson) skräddare, med sin hustru Ingrids tillåtelse, all sin jord i W och Sille till hustruns bror Olof Håkansson; Ingrid

säljer dessutom till sin bror sin jord i Skillöt, Vårdinge sn (RAp 2/2).
1496 köper Mats i Alby jord i W (se Alby, Trosa sn) (UUBp 1/6).

***Wik** 1383 *Wik* (RAp 17/3), 1418 *Yfrauik* (SD 2486) – låg omkring 1 km nordost om Yttervik (LmV C 94 – 67:1).
SöH **1 frt** (Nils Ryning).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet W av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort torpet W till sin morbror Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (se Hammarby) (SD 2486).

Västankärr 1528 *Wästenkär* (E 2739) – 9 H, 5 i.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 1:5 pn; till gården hör en äng som räntar 6 dagsverken (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Yttervik 1383 *Ytrawik* (RAp 17/3) – 9 H, 4 j.
SöH **1 frt** (Nils Krumme).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet Y av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).
1418 byter Anders Magnusson (Tandela-ätten) bort torpet Y till sin morbror Magnus Ragvaldsson (Fargalt) (se Hammarby) (SD 2486).
1436 säljer Ragvald Magnusson (Fargalt) torpet Y till S:ta Annas prebenda i Strängnäs domkyrka (se Gillberga) (RAp 17/8).
1440 överlåter kaniken Lars Säck, innehavare av S:ta Annas prebenda, torpet Y till biskop Tomas och domkapitlet i Strängnäs (se Gillberga) (RAp 8/3).
1453 Se Gillberga (RAp 17/1).
1484 upptas torpet Y ("Wiik") i kaniken Johan Ruskas förteckning över S:ta Annas prebendas gods och räntar

årligen 1:0 pn, 0:3 dagsverkspn och gengärd (A 15 f 25).

1548 utfärdar kung Gustav I brev för Nils Krumme på 'kronans prebendegård' Y som Nils och hans arvingar får under frälse med oinskränkt ärftlig äganderätt (GR 19 s 22).

Åbro Se Vagnhärads sn.

Ävlingeby 1383 *i Eflingaby* (RAp 17/3), 1401 *i Æfflinggaby* (SD 56) – 9 H, 6 j.

SöH **1 ky**, 0:3:0:4 (jt saknas 1573)..

2 fr (Nils Krumme).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:1:2/3 av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat jorden av Ragvald Nilsson (Fargalt) och dennes hustru (se Dalby) (RAp 17/3).

1385 är Peter i Ä faste vid häradstinget (B 15 f 11 r)

1401 är Peter i Ä nämndeman i synenämnd och rannsakningsnämnd vid häradstinget (SD 56).

1405 se Alby, Trosa sn.

1416 är Anders i Ä faste vid häradstinget (SD 2229–30).

1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva jord som räntar 6 tön korn, 0:9 avradspn och 6 pund smör (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Ökenäs 1383 *Eknenæs* (RAp 17/3), 1573 *Öckenes* (SöH 1575:1) – 9 H, 3j.

SöH **½ ky**.

1 frt (Nils Krumme).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet Ö av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat detta av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).

1499 får Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) som del av sin morgongåva en gård som räntar 0:10 pn. (se Örboholm) (B 19 nr 74).

Örboholm 1383 *Øør* (RAp 17/3) – 9 H, 5 i.

SöH **1 fr** (Nils Krumme).

Örboholm är 1423 sätesgård för Henrik Nilsson (Örboholms-ätten) (StrLBp 16/8) – Skäring Larsson (lilja) 1493–99 (RAp 1/8, B 19 nr 74) – Nils Krumme 1530–61/62, hans änka Margareta Siggesdotter (Sparre av Rossvik) (död före 1570), och deras son Nils (Nilsson) Krumme (död omkr 1572) (GR 7 s 31, AH s 95).

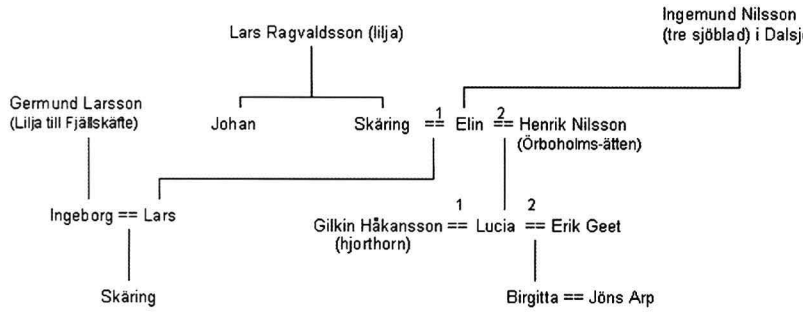

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig torpet *Øør* av Bo Jonsson (Grip) som förvärvat det av Lars Ragvaldsson (lilja) och dennes son (se *Ekeby) (RAp 17/3).

1430 daterar Gilkin Håkansson (hjorthorn) sitt morgongåvebrev till Lucia Henriksdotter (Örboholms-ätten) på Ö (ShSp 25/1).

1432 daterar Erik Geet (vinge) sitt morgongåvebrev till Lucia Henriksdotter på Ö (RAp 18/11).

1499 ger Skäring Larsson (lilja) som morgongåva till sin hustru Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) sin sätesgård Ö som räntar 8:0 pn och jord i Bissbol, Ekebonäs, Granhusa, Grönsö, Hästbjörke, Kungsbol, Kvarnby, Kärr, Skällberga, Tofsö, Tuna, Vackebol, Ävlingeby och Ökenäs, denna socken, i Eke och Ökna, Bogsta sn, samt Ingemundsta, Lästringe sn. (B 19 nr 74).

***Østanaakir** 1445 *Østan aakir... i Østan aakre* (RAp 3/5).
1445 säljer 'syskonen' Nils, präst i Runtuna, Anders, präst i Helgona, Gunnar Nilsson samt Katarina och Gertrud Nilsdöttrar till Stefan i Åbro, Vagnhärads sn, 0:2 i en 'torpastad' som heter Ø; de två kyrkoherdarna sigillerar på samtliga 'syskons' vägnar (RAp 3/5).

Rönö härad

1302 *prouincie Røntunum* (DS 1362).
1308 *i Rønnhundari* (DRAp 25/3, avskr)
1322 *in Rønø hunderÿ* (DS 2332).
1376 *i Rønahwndare* (ShSp 24/11).
1382 *i Røna hæradhe* (RAp 11/7).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1538/54 (1573)

	sk	skuj	kr	ky	kyuj	fr
Berga	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)
Bogsta	– –	– –	– –	– –	1 (1)	2 (2)
*Eke	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Ekla	1 (1)	1 (1)	– –	– –	1 (1)	1 (1)
Hammarby	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Hamra	– –	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)
Hässelby	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –
Norrby	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Nunsberga	– –	1 (1)	– –	0 (1)	1 (0)	3 (3)
Nygård	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Näsby	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Ryssetorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Sundsbro	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –
Törneby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Valla	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Ökna	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
SUMMA	3 (3)	4 (5)	1 (1)	1 (3)	3 (2)	14 (14)

Dessutom redovisar längderna: kruj **Ekla** 0 (1).

Omfattning: Rönö härad omfattar under medeltiden och 1500-talet socknarna Bogsta, Bälinge, Helgona, Lid, Ludgo, Lästringe, Ripsa, Runtuna, Råby, Spelvik, Svärta, Sättersta, Torsåker och Tystberga. Socknarnas medeltida omfattning är i stort sett den samma som idag. Som redan framgått av inledningen återgår häradsnamnet sannolikt på ett äldre bygdenamn, även bevarat i förleden på sockennamnet Runtuna. Två belägg för detta bygdenamn är kända:

870-t *a Ræningi, a Rauningi* (Ynglingatal, JRS s 109, avskr).
1000-t *a rauniki* (runsten Fv 1948 s 289).

Administrativ indelning, **judiciella** och **kyrkliga förhållanden**, se inledning ovan.

Jfr AF 2 s 113–140, AL 2 s 257–263, 306 ff, 312–319, DoSk s 274–280, SU s 280 f.

Tingsplats: Aspalöt, Ludgo sn.

Oidentifierat gods:
1308 ger hertigarna Erik och Valdemar som belöning till sin befallningsman på Nyköpingshus, Ingevald Estridsson (Hammersta-ätten) allt det gods som marsken Tyrgils Knutsson ägt i Rönö och Jönåkers härader m m (jfr Klävsta, Tystberga sn) (DRAp 25/3, avskrift).

Bogsta socken

1281 *in parochia Bughastaf* (DS 1362).
1320 *in parochia Bohæstafh* (DS 2222).
1329 *parochia Bughæstadhi* (DS 2699).
1378 *i Boastaff sokn* (RAp 26/7).
1381 *innan Boghastaf sokn* (RAp 14/10).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

Omfattning: Nuvarande (1950) Bogsta socken omfattar samma område som under medeltiden och 1500-talet, med undantag av två enskilda fastigheter som flyttats till Tystberga i senare tid (Kbr 27/1 1939).

Kyrkan: Kyrkan är uppförd av gråsten och har i sin ursprungliga gestalt utgjorts av ett långhus med de invändiga måtten 6 x 9,5 m, ett kvadratiskt kor, invändigt 3 x 3 m, samt en halvrund absid. En datering till 1100-talets slut eller 1200-talets början är sannolik. Troligen på 1300-talet uppfördes en kryssvälvd sakristia norr om koret och sannolikt under senmedeltid ombyggdes kyrkan till salkyrka. Det ursprungliga korets norra och södra murar samt absiden revs medan östgaveln sparades och förhöjdes. Den södra långhusmuren förlängdes åt öster och som avgränsning mot sakristian uppfördes en tunn mur. Av medeltida inventarier har bevarats en dopfunt av sandsten, daterad till 1100-talets senare del. Vidare finns fragment av en Mariabild från omkring 1200. Bland nattvardssilvret finns en kalk med ursprung i 1300-talet. Storklockan har daterats till 1400-talets slut (SöKy 72, SömA). Kyrkby: Bogsta.

Runstenar: Sö 124–125 kyrkan, 126 Hamra, 127 ”Rossbäcks rännil” (försvunnen).

Berga
1302 *in villa Byærghum* (DS 1362) – 9H, 5f.
SöH **2 fr** (Mats Körning).
1302 testamenterar Ingeborg (Nilsdotter) 0:0:8 till Uppsala domkyrka (se Valla) (DS 1362).
1322 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) till sig 0:3 av ärkebiskopen (se Valla) (DS 2332).
1329 testamenterar Lars Knutsson (okänd släkt) 0:9 till Strängnäs domkyrka (DS 2699).

Bogsta socken

Antal gårdar omkring 1550.

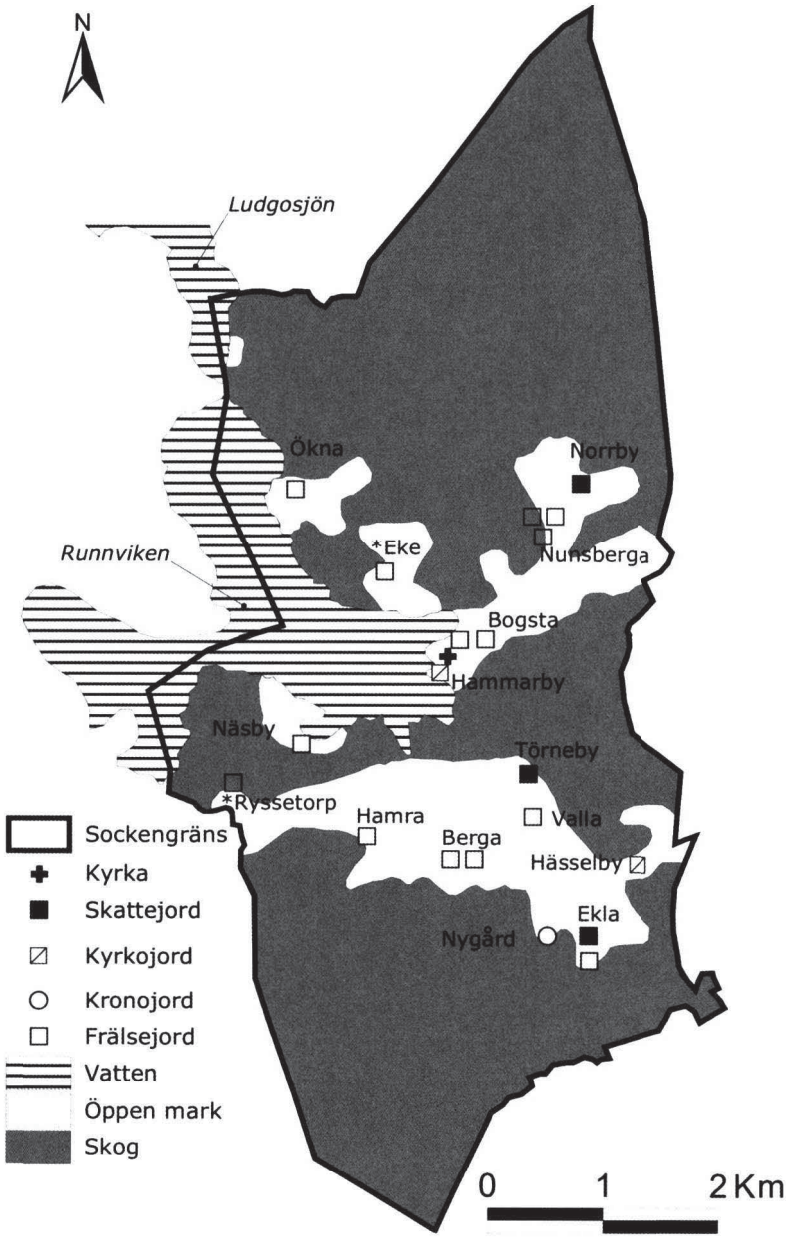

1337 byter Arvid Holmvidsson (tre blad) till sig jord i B samt i Lövsund, Runtuna sn, och Skillra, Stigtomta sn, av sin släkting Gustav Nilsson (Bielke) mot gods i Uppland (DS 3280, DMS 1:3 s 247). Omkring två månader senare återgår köpet (DS 3293).

1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun bort, till Bo Jonsson (Grip), 0:12 och jord i Ekla, Hässelby och Valla, denna socken, samt jord i Björnlunda och Gryta snr, mot jord i Botkyrka, Lerbo, Mörkö och Sorunda snr (RAp 14/10, DMS 2:1 s 67 f).

Bogsta 1282 *curias meas... Bugæstaf* (DS 742), 1378 *i Boastafwi* (RAp 26/7), 1424 *i Boghastaff* (TrLSp 13/1), 1476 *i Kyrkiabyn* (C 14 f 6) – 9H, 5f.

SöH **1 kyuj**, till kr i Nygård.
2 fr (Hans Klasson /Bielkenstierna/, Klas Stensson /Ulv/).

1282 ställer Folke Karlsson (Lejonbalk) sin gård B som säkerhet för ett legat i sitt testamente (DS 742).

1378 säljer Torsten Nilsson, borgare i Nyköping, med sin hustru Margaretas samtycke till Jakob Olofsson (Djäkn) 0:½ och jord i Alby, Runtuna sn, Bene, S:t Nikolai sn, samt Kälkesta, Kila sn (RAp 26/7, SRP 1357).

1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror jord i B som räntar 2 tön korn, 0:2 pn och ½ pund matu (se Sulsta, Tystberga sn) (B 16 f 112 ff).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok en gård om 0:0:4 som räntar 1 tön korn, 0:0:4 pn och ½ pund matu (C 14 f 6).

***Eke** 1375 *in Eke* (DS 8734) – inlagt i Ökna (AF 2 s 729 f), gammal bytomt (RAÄ 119) ca 1 km nordväst om kyrkan.

SöH **1 fr** (Nils Krumme).

1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter till sig 0:0:2:4 av Eskilstuna kloster (se Åresta, Bälinge sn) (DS 8734).

1499 ger Skäring Larsson (lilja) i morgongåva till Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) två gårdar som sammanlagt räntar 4 pd 2 spann korn, ½:0 pn och 2 pd smör (se Örboholm, Västerljungs sn) (B 19 nr 74).

1538 säljer Harald Jönsson 2 sp ränta i E till Johan Turesson (se Snesta, Spelviks sn) (RAp 5/6)

Ekla 1302 *in villa Ekla* (DS 1362) – 9H, 5g.
SöH **1 sk**, 0:5.
1 skuj, 0:0:2.
1573 **1 kruj**, 0:2, till oidentifierad kr i Tystberga sn.
1 kyuj, till prästbordet.
1 fr (Nils Krumme), redovisas kameralt som frälsejord i *Eke.
1302 testamenterar Ingeborg (Nilsdotter) 0:0:0:5 2/3 till Uppsala domkyrka (se Valla) (DS 1362).
1320 byter kung Magnus bort 0:0:1 till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Segersta, Bälinge sn) (DS 2222).
1322 byter Nils Abjörnsson till sig 0:0:0:3½ av ärkebiskopen (se Valla) (DS 2332).
1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun bort 0:0:4 till Bo Jonsson (Grip) (se Berga) (RAp 14/10).
1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru, Birgitta Nilsdotter, bort 0:0:1 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundhälla, Bälinge sn) (RAp 12/3).

Hammarby 1548 *Hammarby* (SöH 1548:5) – 9H, 5f.
SöH **1 ky**.

Hamra 1328 *in villa Hambrum ... in predicta villa Hambrum* (DS 2668),
1364 *i Hambrum* (DS 6986) – 9H, 5f.
SöH **1 skuj**, 0:2:1, till Ökna.
1 fr (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1328 intygar Birgitta Jonsdotter (Aspenäs-ätten) att hennes avlidne man Peter Ragvaldsson (tre rutor) bytt jord med hustru Gunnur i Åresta, Bälinge sn, så att hon fått 0:½:4, varav 0:½ i "mellangift" (*melioracionis*), i H med därtill hörande tillgångar, undantaget det i *Sythum, Tystberga sn. I gengäld har Peter fått jord i *Swinas, vilket utbrutits (*extracti*) från Måstena (DS 2668).
1364 är Ragnvald i H faste vid häradstinget (DS 6986).
1383 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:0:8 av Finvid Finvidsson (Frössviksätten) (SkSp 1/12) (se Nynäs, Bälinge sn).
1397/1437 blir Nils Gustavsson (Rossviksätten) tilldömd 0:0:4 (VreS E 17, regest).

1423 pantsätter Ingeborg Fjällarsdotter (mussla) och Märta Andersdotter 0:1 till Johan Karlsson i Bene (S:t Nikolai sn) (LSBp 23/4).
1433 inlöser Bo Pik (mussla) av Ragvald Johansson (okänt sigill) den jord i H som dennes far haft i pant (se 1423) (LSBp 16/4).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård i morgongåva till Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård om 0:3 som räntar 3 tön korn, 0:3 pn och 1 pund matu (E 8928).

Hässelby 1302 *in villa Hesliby* (DS 1362) – 9H, 5g.
SöH **1 ky**.
1302 testamenterar Ingeborg (Nilsdotter) 0:0:0:5 till Uppsala domkyrka (se Valla) (DS 1362).
1322 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) till sig 0:0:0:3 av ärkebiskopen (se Valla) (DS 2332).
1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun bort 0:0:1 till Bo Jonsson (Grip) (se Berga) (RAp 14/10).

Norrby 1551 *Norby* (SöH 1551:11) – 9H, 5f–g.
SöH **1 sk**.
1 skuj, 0:0:2, 1573 öde.
1381 Se Norrby, Runtuna sn.

Nunsberga 1431 *i Nwtzberghe* (StrLBp 3/5), 1454 *i Nydzberg* (RAp 5/2) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 91) ca 400 söder om Norrby.
SöH **1 skuj**, 0:2:1, till sk i Norrby, 1568 0:2, saknas därefter.
1573 **1 skuj**, 0:0:2.
1 kyuj, 0:1, 1573 **1 ky**.
3 fr (Klas Stensson /Ulv/, Bengt Gylta, Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1431 är Lars i N faste på häradstinget (StrLBp 3/5).
1440 är Torsten i N faste på häradstinget (RAp 16/6).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård i morgongåva till Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård om 0:2 som räntar 9 spann korn, 0:0:7 pn och 1 pund matu (E 8928).
1566 köper Kristoffer Andersson (Gyllengrip) en skatteutjord av kronan (SöH 1566:5).

Nygård 1551 *Nygårdtt* (SöH 1551:11) – 9H, 5f.
SöH **1 kr**, 0:6:1, 1566 0:7, med kyuj i Bogsta.

Näsby 1510 (omkr) *Næsby* (E 8928) – 9H, 5f.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård om ½:0 som räntar 4 tön korn, 0:3 pn och 1 pund matu (E 8928).

***Ryssetorp** 1510 (omkr) *Ryssetorp* (E 8928), 1528 *Ryssetorph* (E 2739), 1551 *Krystorph* (SöH 1551:11) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 83) ca 800 m sydväst om Näsby.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord som räntar ½:0 pn (E 8928).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en jord i R 'i Råby sn' som räntar 0:3 pn (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

***Sundsbro** 1559 *Sundsbro* (SöH 1559:10) – låg strax söder om nuv Hedvigslund.
SöH 1559
1 skuj, 0:1.

Törneby 1302 *in Thyurinby* (DS 1362) – 9H, 5f.
SöH **1 sk**, 0:4:1.
1302 testamenterar Ingeborg (Nilsdotter) 0:0:0:10 till Uppsala domkyrka (se Valla) (DS 1362).
1322 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) till sig 0:0:0:5½ av ärkebiskopen (se Valla) (DS 2332).

Valla 1302 *curiam meam Vallar... in ipso fundo curie Wallum* (DS 1362),
1381 *i Wallom* (RAp 14/10). – 9H, 5f.

SöH **1 fr** (Per Kristersson /Sjöblad/).

1302 testamenterar Ingeborg (Nilsdotter), änka efter Magnus Johansson (Ängel), med sina döttrar Ingeborgs och Margaretas tillåtelse, till Uppsala domkyrka en gård om 0:0:17 och jord i Berga, Ekla, Hässelby och Törnby i denna socken, samt i Klävsta och *Sythum, Tystberga sn (DS 1362).

1322 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) till sig av ärkebiskop Olof 0:6 och de hus som byggts i byn V samt jord i Berga, Törnby, Ekla och Hässelby i denna socken, och i i Tystberga sn: Eneby, *Sythum och Klävsta; mot detta ger Nils Söder Ljusterö, Värmdö sn (DS 2332).

1381 byter Ingrid Olofsdotter och hennes son Sigge Brun bort 0:6 till Bo Jonsson (Grip) (se Berga) (RAp 14/10).

1463 skiftar Esbjörn Kristiernsson (hjorthorn) och Johan Gyntersson (Bukhorn) arv efter Elin Matsdotter (Hålbonäs-ätten), varvid den förstnämnde bl a får en gård i V (GiSi s 18).

1480 bekräftar Katarina Larsdotter och hennes son Mats Esbjörnsson, donationen av det 'gods' i V, som hennes avlidne man Esbjörn Kristiernsson testamenterat till Eskilstuna kloster (RAp 26/6, RAp 5/10).

Ökna

1480 *i Øknom* (RAp 5/10), 1499 *i Ökhna* (B 19:74, avskr),
1551 *Ökna* (SöH 1551:11) – 9H, 6f.

SöH **1 fr** (Nils Krumme).

1480 är Anders i Ö vidervaruman på häradstinget (RAp 5/10).

1499 ger Skäring Larsson (lilja) i morgongåva till Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) en gård som räntar 3 pund korn, 0:3 pn och 2 pund smör (se Örboholm, Västerljungs sn) (B 19 nr 74).

Bälinge socken

1280 (omkr) *in Bælingh* (DS 871).
1284 *que Beling dicitur* (DS 780).
1313 *parochia Bælingh* (DS 1922, avskr).
1376 *i Bælings sokn* (DS 9364).

Omfattning: Nuvarande (1950) Bälinge socken omfattar samma område som under medeltiden och 1500-talet, med undantag för flyttning av ett par enskilda fastigheter till Lästringe (Kbr 22/6 1945) respektive Tystberga (Kbr 8/1 1943). Det genomgångna materialet skapar dock en viss osäkerhet gällande den exakta gränsen mellan Bälinge och Tystberga i äldre tid. Några entydiga slutsatser har dock inte kunnat dras gällande detta; enskilda avvikelser redovisas därför löpande i texten.

Kyrkan: Kyrkan vars nuvarande planform är resultatet av flera om- och tillbyggnader, bestod ursprungligen av ett långhus av gråsten med de invändiga måtten 6 x 9 m samt ett lägre och smalare kor. Byggnadstiden var sannolikt omkring 1200. Senare under medeltiden – man har antagit slutet av 1300-talet eller 1400-talets början – har det ursprungliga koret ersatts med ett nytt av samma bredd som långhuset. En kryssvälvd sakristia uppfördes samtidigt eller något senare i norr. Långhuset har spår av ett tidigare trätunnvalv. En tillbyggnad i väster, ett gravkor i söder samt stjärnvalven i dessa byggnadsdelar och i långhuset har daterats till 1500-talet (SöH 1, SömA, ATA). Kyrkby saknas.

Runstenar: Saknas.

***Apalle fiell** 1359 testamenterar Magnus Ingevaldsson *Apalle fiell* 'vid Nynäs' till prästbordet (se Sundboholm) (DS 6167, avskr).

***Aslasätter** 1359 testamenterar Magnus Ingevaldsson jord i *Aslasätter* till prästbordet (se Sundboholm) (DS 6167, avskr).

Avlöt 1551 *Åfflött* (SöH 1551:11).
SöH **½ fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/), saknas 1573.

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	½ sk	ky	fr
Avlöt	– –	– –	1 (0)
Berg	– –	– –	2 (2)
Bo	– –	– –	2 (2)
Brevik	– –	– –	2 (2)
Brokulla	– –	– –	1 (1)
Bråfall	– –	– –	1 (1)
Daltorp	– –	– –	1 (1)
Ermedal	– –	– –	1 (1)
Fröda	– –	– –	2 (2)
Fårgåla	– –	– –	1 (1)
Grinda	– –	– –	2 (2)
Haga	– –	– –	1 (1)
Hartsö	– –	– –	1 (1)
Holmby	– –	– –	1 (1)
Hummelvik	– –	– –	1 (1)
Hundshälla	– –	– –	1 (1)
Klenstorp	– –	– –	1 (1)
Koppardal	– –	– –	1 (1)
Källnäs	– –	– –	1 (1)
Kärr	– –	– –	1 (1)
Lervik	– –	– –	1 (1)
Långö	– –	– –	1 (1)
Måstena	– –	– –	2 (2)
Oglöt	– –	2 (2)	1 (1)
Oppeby	– –	– –	4 (4)
Ormåker	– –	– –	1 (1)
Ringsö	– –	– –	2 (2)
Salthälla	– –	– –	2 (2)
Segersta	– –	– –	4 (4)
Sjö	– –	– –	1 (1)
Skebol	– –	– –	1 (1)
Skinnartorp	– –	– –	0 (1)
Skratthälla	– –	– –	1 (1)
Skälsnäs	– –	– –	1 (1)
Stäk	– –	– –	2 (2)
Sundhälla	– –	– –	1 (1)
Svinesund	– –	– –	1 (1)
Tranvik	– –	– –	2 (2)
Trompesta	– –	– –	3 (3)
Tybble	1 (1)	2 (2)	2 (2)
Åresta	– –	– –	2 (2)
Älghammar	– –	– –	2 (2)
Älghammarstorp	– –	– –	1 (1)
SUMMA	1 (1)	4 (4)	63 (63)

Dessutom redovisar längderna: frt: **Bygd** 1 (1), **Rösten** 1 (1), **Sanda** 1 (1), **Skyle** 1 (1), **Sävö** 0 (1).

Bälinge socken

Antal gårdar omkring 1550.

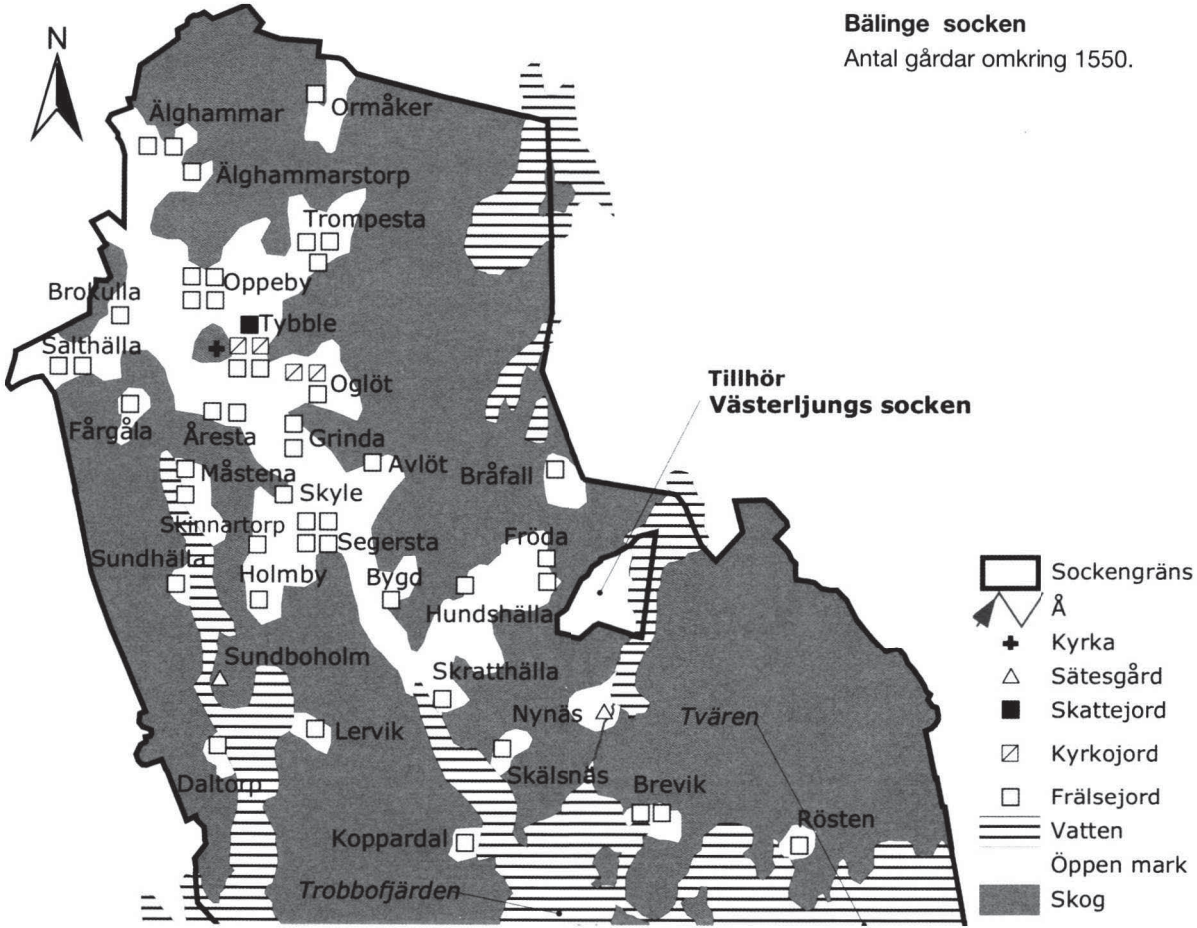

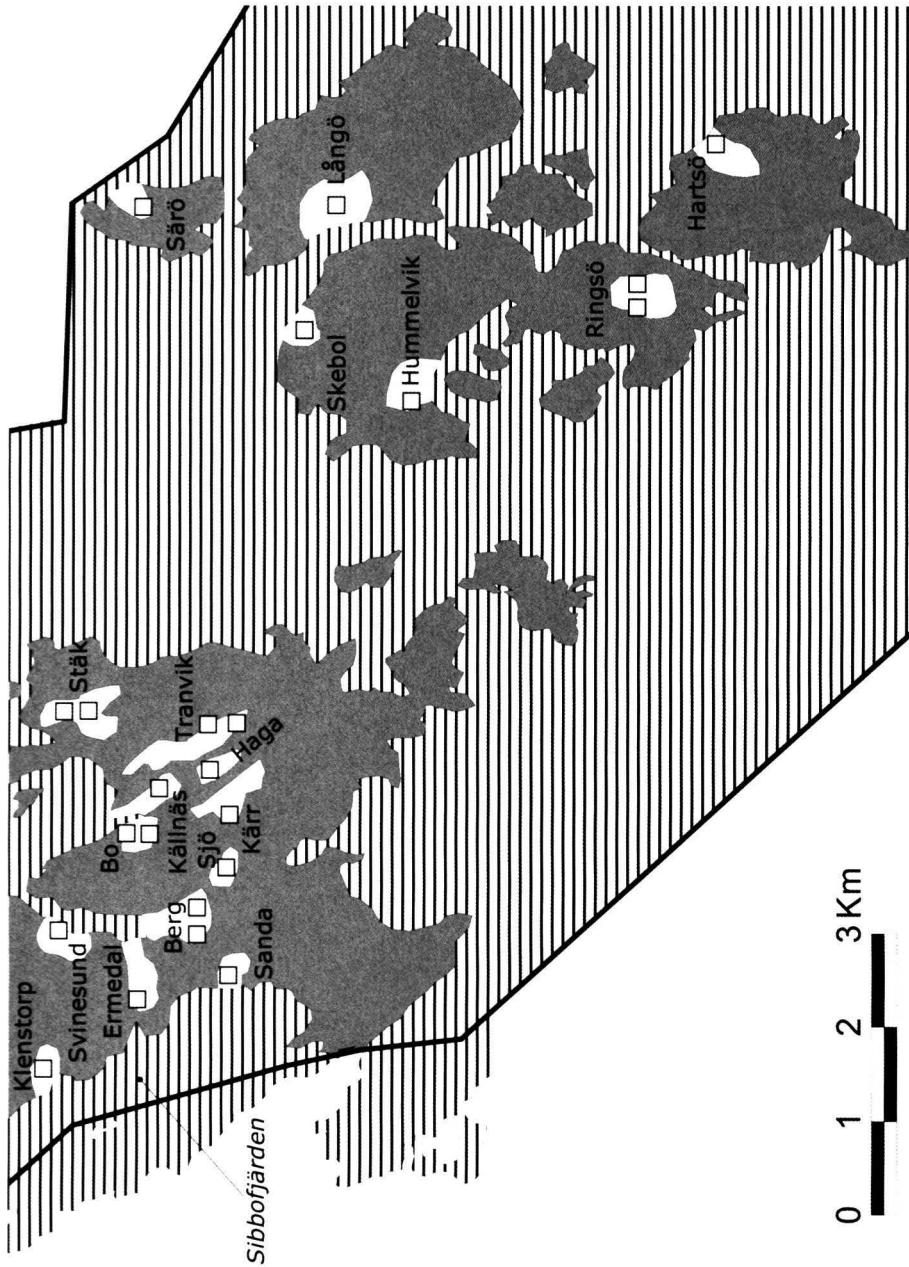
Klenstorp
Svinesund
Ermedal
Sibbofjärden
Berg
Bo
Sanda
Sjö
Kärr
Källnäs
Haga
Tranvik
Stäk
Skebol
Hummelvik
Ringsö
Hartsö
Långö
Särö
0
1
2
3 Km

Berg

1376 *Biergh* (DS 9364), 1455 *Storabærg... Litzlebærgh* (Rääf 1:119) – 9H, 2g – Lilla B övergivna gårdstomt (RAÄ 86) ca 500 m norr om Stora B.

SöH **2 fr** (Birger Nilsson /Grip/).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård i *Storabærg* som räntar 0:10 pn och en i *Litzlebærgh* som räntar ½:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok två gårdar varav stora B räntar 0:12 pn och lilla B 0:6 pn, därutöver räntar vardera ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård Stora B som räntar 0:10 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör, och en gård Lilla B som räntar 0:6 avradspn och i övrigt lika (FoR 32).

Bo

1455 *i Boo* (Rääf 1:119) – 9H, 3h – gammalt bebyggelseläge (RAÄ 89) vid Bosviken.

SöH **2 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor två gårdar som räntar 6 tön korn och 0:6 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård om 0:6 och räntar 6 tön korn, 0:10 pn, 3 pund 4 mark matu, 2 höns, 20 ägg, 4 mark hampa och 1 lamm (E 8928).

Brevik

1344 *de Bredhævik* (DS 3793), 1455 *Litzlabredawik... stora Bredawik* (Rääf 1:119) – 9H, 4 – Stora B:s gamla bytomt (RAÄ 67) ca 200 m sydost om nuv B.

SöH **2 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1344 ärver Torsten Andersson en andel i B (se Grinda) (DS 3793).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en jord *Litzlabredawik* som räntar 0:6 pn och en i *Stora bredawik* som räntar 1:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 2 gårdar; lilla B räntar 0:6 pn, ½ pund (smör), 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm; stora B räntar 0:14 pn och i övrigt lika som lilla B (E 8928).

Brokulla 1551 *Broculla* (SöH 1551:11) – 9H, 5h.
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 öde.

Bråfall 1510 (omkr) *aff Bradefall* (E 8928), 1514 *aff Bradhefeld æng* (C 21 f 5) – 9H, 4h – gammal gårdstomt (RAÄ 179) ca 200 m söder om nuvarande.
SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/), 1573 öde.
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:6 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok B äng som räntar 0:0:14 pn (C 21 f 5).

Bygd 1551 *Bodom* (SöH 1551:11), 1559 *Bogdh* (SöH 1559:10) – 9H, 4g.
SöH **½ fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

***Byornøø** 1376 säljer Magnus Tyrgilsson sin andel av *Byornøø* till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).

Daltorp 1344 *Danatorp* (DS 3793), 1551 *Dagetorph* (SöH 1551:11), 1559 *Datorp* (SöH 1559:10) – 9H, 4h.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1344 ärver Mats Hesdal (Hålbonäs-ätten) torpet D (se Sundhälla) (DS 3793).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en jord som räntar 0:3 pn (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

***Danstatorp** 1344 ärver Mats Hesdal (Hålbonäs-ätten) *Danstatorp* (se Sundhälla) (DS 3793).

Dragsvik Se Tystberga sn.

Ermedal 1376 *Ermwnda booll* (DS 9364), 1455 *Hermadaal* (Rääf 1:119), 1510 (omkr) *aff Ærmedall* (E 8928) – 9H, 3h.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor E som räntar 2:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:18 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 2:2 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör (FoR 32).

Fröda

1455 *Litzlafrøda, Stora Frøda* (Rääf 1:119) – 9H, 4h – Lilla F gamla gårdstomt (RAÄ 189) ca 200 m nordväst om F.
SöH **2 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/), 1573 en öde.
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård (Lilla F) som räntar ½:0 pn och en gård (Stora F) som räntar 1:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok två gårdar som räntar 0:10 och 0:6 pn, samt vardera ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

Fårgåla

1344 *Faragardha* (DS 3793) – 9H, 4h.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1344 ärver Mats Hesdal (Hålbonäs-ätten) F (se Sundhälla) (DS 3793).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:10 pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Grinda

1344 *in Grindom* (DS 3793), 1383 *i Grindom* (SkSp 1/12) – 9H, 4h – ev äldre gårdsläge (RAÄ 171) ca 400 m nordväst om nuv.
SöH **2 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1344 ärver Torsten Andersson och hans syskon 0:0:10 och jord i Brevik och Skälsnäs, efter Cecilia Petersdotter (DS 3793).
1383 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:0:4 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Nynäs) (SkSp 1/12).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor två gårdar som räntar 4 tön 2 spannar korn och 0:5 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 2 gårdar som har det sammanlagda jordetalet 0:13:2:4 och räntar 4 tön 3 spann korn, 0:0:13:4 pn, 1 lamm, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa och 1 pund 8 mark smör (E 8928).

Haga 1326 *in... et Haghæ* (DS 2553), 1376 *i Haknasta* (?DS 9364) – 9H, 3i.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1326 upplåter Ingegerd Filipsdotter (Rumby-ätten), som säkerhet för ett legat sina jordar i H och Oppeby, till testamentsexekutorerna (DS 2553).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364); belägget kan möjligen avse Hagnesta, Helgona sn.
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:6 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:10 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 0:10 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör (FoR 32).

Hartsö 1344 *Harxøø* (DS 3793), 1455 *Haarsøø* (Rääf 1:119) – 9H, 2j.
SöH **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/).
1344 ärver Mats Hesdal (Hålbonäs-ätten) H (se Sundhälla) (DS 3793).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 3:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta om 4:0 pn (E 8928).

***Hielmungen** 1359 testamenterar Magnus Ingevaldsson *Hielmungen* till prästbordet (se Sundboholm) (DS 6167) – låg strax väster om Fröda, på andra sidan den å som avvattnade Frillinge-sjöarna ut i Trubboviken (LmV C 9–1:1– odat 1600-tal).

Holmby 1487 *i Holmby* (StTb s 200) – 9H, 4h – troligen avgärdaenhet till Sundby.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1487 vittnar Lars Tumble i H vid Stockholms rådstugurätt (StTb s 200).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:18 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

***Horkarlafyæld** 1344 ärver Mats Hesdal (Hålbonäs-ätten) en äng som heter *Horkarlafyæld* (se Sundhälla) (DS 3793).

Hummelvik 1455 *Humblawik* (Rääf 1:119) – 9H, 2h.
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:6 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta om ½ pund 1 mark smör (E 8928).

Hundshälla 1385 *Hundsala* (TrLSp 24/2), 1455 *Hundzhella* (Rääf 1:119) – 9H, 4h – möjligt äldre bebyggelseläge (RAÄ 181) ca 800 m öster om Bygd.
SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet H under Nälberga, Svärta sn, av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:6 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:6 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

Hånö Se Svinesund.

Klenstorp 1376 *Kliningxbol* (DS 9364), 1455 *Klenistorp* (Rääf 1:119) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 99) ca 1,2 km väster om Hånö.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar ½:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:6 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 0:6 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör (FoR 32).

Koppardal 1376 *Kopparadall* (DS 9364), 1455 *Kopardal* (Rääf 1:119) – gammal gårdstomt (RAÄ 185) ca 1,3 km norr om Hånö.

SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:10 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:12 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 0:14 avradspn, ½:0 fogdepn och 1 pund smör (FoR 32).

Källnäs
1455 *Kællanæs* (Rääf 1:119) – 9H, 3i.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:10 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:11 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 0:13 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör (FoR 32).

Kärr
1376 *Kær... item annat Kæær* (DS 9364) – 9H, 3h-i.
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) två torp till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor jord som räntar 1:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:10 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 0:10 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör (FoR 32).

Lervik
1383 *Lerwika* (RAp 17/3) – 9 H, 4h.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort torpet L till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:10:2 pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

***Lund** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort torpet *Lund* till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).

Långö 1443 *i Lagnø* (UUBp10/10). 1455 *Langøø* (Rääf 1:119) – 9H, 3j.
SöH **1 fr** (Ture Pedersson /Bielke/).
1443 se *Mædhilby, Lids sn.
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 3:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta om 4:0 pn (E 8928).

Måstena 1328 *de villa Mæstenæ* (DS 2668), 1370 *in Maastenum* (DS 8117) – 9H, 4h.
SöH **2 fr** (Svante Sture).
1328 intygas att torpet *Swinas avsöndrats (*extracti*) från M (DS 2668).
1370 byter Nils Gädda till sig Eskilstuna klosters jord (utan ortnamn) i Bälinge sn mot jord i Vallby sn, varvid han lovar att priorns tjänare Johan Bennesson i M får vistas där han vill (DS 8117).
1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammersta-ätten) till sig 0:0:4½ av Eskilstuna kloster (se Åresta) (DS 8734).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:13 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn 2 gårdar som räntar 6 tön korn, 0:11 pn, 2 pund matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Nynäs 1328 *actum Nyanes* (DS 2668), 1383 *Nyanæsit* (SkSp 1/12) – 9H, 4i.

Nynäs kan beläggas som sätesgård för Birgitta Jonsdotter (Aspenäs-ätten) 1328 (DS 2668) och Marina Nilsdotter (Grip) 1548, samt 1573–75 den sistnämndes son Erik Karlsson (Gyllenstierna) (AH s 98). Gustav I daterar 1548 ett brev på N (GR 19 s 25).

1383 'jämkar och likar' fyra ombud 'efter bästa samvete' ett jordabyte mellan Finvid Finvidsson (Frössviksätten) och Bo Jonsson (Grip), så att Finvid till Bo skall upplåta N med en kvarn och ett ålfiske och jord i Oppeby, Segersta, Rågö 'i samma socken' (nu i Tystberga sn) Stångby, Tystberga sn och Hamra, Bogsta sn; Bo skall för detta ge Finvid hela sin andel av Lidingö (Danderyds sn och skpl) och jord i Solna sn (SkSp 1/12) (Finvids bytesbrev: LSBp 12/3 1384).

1411 inlöser Ermegard Johansdotter (Bylow), änka efter Knut Bosson (Grip) sina barns fädernearv som är N med underliggande gods av Algot Magnusson (Sture, sjöbladsätten) (SD 1480).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip, yngre ätten) efter sin mor Katarina Knutsdotter (Grip) Nynäs och dess underliggande jordar i Berg, Bo, Brevik, Ermedal, Fröda, Grinda, Haga, Hartsö, Hummelvik, Hundshälla, Klenstorp, Koppardal, Källnäs, Kärr, Långö, Oppeby, Ormåker, Segersta, Sjö, Skratthälla, Skälsnäs, Stäk, *Sudraboda, Svinesund, Sävö, Tranvik, denna socken, i Limmersvik, Svärta sn, samt i Tystberga sn: Backa, *Flogardzhamer, Häljsätra, Hässle, Ringola, Stångby och Sätersta (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok huvudgården N som räntar 3:0 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm, och vidare en kvarn som räntar 4 tön mjöl och 3 tjog ål; under N ligger ett omfattande godskomplex vars omfattning redovisas med räntor i tabellbilaga 1 (E 8928). I den nuvarande slottsbyggnadens källare finns lämningar av ett medeltida stenhus (gällande datering mm se Lovén s 338).

Oglöt

1383 *i Owanløt* (RAp 17/3), 1510 (omkr) *aff Offlød* (E 8928), 1551 *Oglött* (SöH 1551:11) – 9H, 5h.

SöH **2 ky**, 0:2:1 + 0:2:0:4, 1573 är båda öde.
1 fr (Svante Sture).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:4½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:6 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:10 pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Oppeby 1326 *in Vppiby* (DS 2553), 1383 *i Wppeby* (SkSp 1/12) – 9H, 5h.

SöH **4 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/), 1573 en öde.

1326 upplåter Ingegerd Filipsdotter (Rumby-ätten), som säkerhet för ett legat sina jordar i O och Haga, till testamentsexekutorerna (DS 2553).

1383 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:15 till Bo Jonsson (Grip) (se Nynäs) (SkSp 1/12).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor fyra gårdar vilka sammanlagt räntar 15 tön korn på två spannar när och 0:14:2 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 4 gårdar som har det sammanlagda jordetalet 0:15 och räntar 15 tön korn, 2:7 pn, 8 pund matu, 2 lamm, 4 höns, 40 ägg och 8 mark hampa (E 8928).

Ormåker 1455 *Armaker* (Rääf 1:119), 1510 (omkr) *Ormagher* (E 8928) – 9H, 5h.

SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård i O 'i Tystberga socken' som räntar 1:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:12 pn, 1 pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

Ringsö 1300 (omkr) *deinde Rinzø* (Dit s 48), 1510 (omkr) *paa Ringxøø* (E 8928) – 9H, 2j.

SöH **2 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/)

1300 (omkr) nämns R som etappmål i en segelbeskrivning, det s k danska itinerariet (Dit s 48).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor ett torp i *Sudrabodha* på R som räntar 0:18 pn (se Nynäs).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 2 gårdar i *Søderbodhe* på R som räntar 0:2 pn, 1 pund 20 mark smör och 0:0:6 pn av *Kirkeskeer* (E 8928).

Röhäll 1345 *ex opposito ad Røtha hæll... in ipsa Røthahæll* (DS 3891), 1528 *Rotahälla* (E 2739) – 9H, 3h.

1345 fastställer kung Magnus efter folklandssyn de gränsmarken ('stavar') som står mitt emot och i R samt vid Tyvholmen och avgör därmed en gränstvist mellan Ingevald Estridsson (Hammersta-ätten) och Anders Hemmingsson; vid 40 marks vite fölrbjuds någon att hindra brevvisaren Mats Hesdal vid domens verkställande (jfr Salthälla, denna sn och Tjuvesta, Tystberga sn) (DS 3891).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en ö R som räntar 0:6 pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Rösten

1376 *Rødhasten* (DS 9364), 1510 (omkr) *aff Roæsten* (E 8928) – 9H, 4i.

SöH **½ fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord som räntar 0:6 pn (E 8928).

Salthälla

1344 *in Salthællom* (DS 3793) – 9H, 5g.

SöH **2 fr** (Svante Sture), 1573 är en gård öde.

1344 ärver Karl Andersson 0:3 och halvparten av skog och fiske efter Cecilia Petersdotter (DS 3793).

1345 se Röhäll.

1352 stadfäster kung Magnus rågången mellan Karl Andersson och Jon i Tjuvesta som en tolvmannanämnd verkställt mellan S och Tjuvesta, Tystberga sn (DS 4866).

1360 Se Tjuvesta, Tystberga sn.

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn 2 gårdar som räntar 6 tön korn, 0:11 pn, 1 pund matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Sanda

1510 (omkr) *aff Sande* (E 8928) – 9H, 3h – gammalt gårdsläge (RAÅ 74) öster om S udde, ca 1,5 km väster om Kärr.

SöH **½ fr** (Birger Nilsson /Grip/).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord som räntar 0:6 pn (E 8928).

1562 har Birger Nilsson (Grip) 'ett litet torp' som räntar ½:0 pn (FoR 32).

Segersta 1320 *in villa Syhyrstum* (DS 2222), 1376 *i wæstra Sigharsta... i østra Sigharsta* (DS 9364) – 9H, 4h.

SöH **4 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/ 2, Johan Åkesson /Natt och Dag/ 2).

1320 byter kung Magnus och hans mor, hertiginnan Ingeborg, bort till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) ½:0 i S och jord i Eke, Bogsta sn, Bullersta och Svansta, Helgona sn, Kesta, Runtuna sn, Lundby, Råby sn, samt i Nyckelby, Västerljungs sn; i gengäld får de jord i Östergötland (DS 2222).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) till Bo Jonsson (Grip) 0:0:10 i västra S och 0:0:8 i östra S (se *Troghwøø) (DS 9364).

1383 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort till Bo Jonsson (Grip) 0:6 i västra S och 0:0:8 i östra S (se Nynäs) (SkSp 1/12).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor två gårdar i västra S som sammanlagt räntar 4 pund korn samt 0:10:2 pn och två gårdar i östra S som räntar lika mycket (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 2 gårdar som båda har jordetalet 0:5:1; östra S räntar 8 pund korn, 0:9 pn, 2 höns, 20 ägg, 1 pund smör, 8 mark hampa och 1 lamm; västra S räntar 4 pund korn 0:9 pn, 3 pund smör, 2 höns, 20 ägg, 3 mark hampa och 1 lamm (E 8928).

Sjö 1455 *Sio* (Rääf 1:119), 1510 (omkr) *aff Siøø* (E 8928) – 9H, 3h – gammal gårdstomt (RAÄ 87) ca 500 m väster om Kärr.

SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 2:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:18 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 2:2 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör (FoR 32).

Skebol 1510 (omkr) *Skedhebodhe* (E 8928) – 9H, 3j.

SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord som räntar ½ pund 1 mark smör (E 8928).

Skinnartorp 1379 *Skinnarathorp* (RAp 30/11) – låg mellan Holmby och Segersta, ca 300 m väster om Västra Segersta (LmV C 9–1:1, odat 1600-tal, EK).
SöH 1559
1 fr (Svante Sture), redovisas vissa år i Tystberga sn.
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna ett torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (se Sätersta, Tystberga sn) (RAp 30/11).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:10 pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Skratthälla 1455 *Skathälla* (Rääf 1:119), 1510 (omkr) *Skratelle* (E 8928) – 9H, 4h – gammalt gårdsläge (RAÄ 182) ca 100 m norr om Skratthällaviken.
SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:12 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:14 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

Skyle 1375 *in Sthiulum* (DS 8734), 1383 *i Sthylom* (RAp 17/3), 1551 *Skyla* (SöH 1551:11) – 9H, 4h.
SöH **½ fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammersta-ätten) till sig 0:0:0:18 av Eskilstuna kloster (se Åresta) (DS 8734).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:0:18 i S med de torp som där finns till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok ett torpställe om 0:0:0:20 (E 8928).

Skälsnäs 1344 *de Skiælsnæs* (DS 3793), 1455 *i Skelsnes* (Rääf 1:119) – 9H, 4h.
SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1344 ärver Torsten Andersson en andel i S (se Grinda) (DS 3793).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor två gårdar som räntar sammanlagt 2:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:20 pn, 1 pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

***Slætzthorp** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru bort *Slætzthorp* till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).

***Stenarsbool** 1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) ett torp *Stenarsbool* till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).

Stäk 1376 *Stækissøø* (DS 9364), 1455 *i Stæk... item annat Stæk* (Rääf 1:119), 1510 (omkr) *store Stægh... aff Stæghøø... Litle Stægh* (E 8928) – 9H, 3i – Lilla S övergivna gårdstomt (RAÄ 83) ca 200 m västsydväst om S.

SöH **2 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/, Birger Nilsson /Grip/).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) halva S ö till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor två gårdar varav den ena räntar 1:0 pn och 1 tön korn och den andra 0:10 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård 'stora S' som räntar 1 tön korn, 0:10 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa, ½ lamm; 'lilla S' räntar 0:12 pn, ½ pund smör, 1 höns 10 ägg och ½ lamm; dessutom går 1 pund (?smör) av S ö (E 8928).

***Sudraboda** Se Ringsö.

Sundboholm 1362 *in Sundboholm* (DS 6635) – avråat från ett nu försvunnet Sundby till fristående enhet före 1362. Gården Sundboholm 'i Sundby' är 1359 sätesgård för Magnus Ingevaldsson (Hammersta-ätten) (DS 6167).

1359 testamenterar Magnus Ingevaldsson för sin och sina föräldrars själar till prästbordet i Bälinge kyrka 0:6½ samt jord i *Hielmungen och *Apalle fiell och *Aslasätter* (DS 6167).

1362 är Nils i S faste (DS 6635).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammersta-ätten) bort till Bo Jonsson (Grip) gården S 'i Sundby' som är 1:0, mot den jord i Harsta och i Hölebo hd (se Dalby och Ekeby, Västerljungs sn)

som Bo förvärvat av Ragvald Nilsson (Fargalt), dennes hustru Ingrid Karlsdotter (Stjärnbalk), samt av Lars Ragvaldsson och dennes son; med S följer i bytet de fyra underliggande torpen *Slætzthorp, *Lund, Lervik och Hässle samt jord i Tybble, Trompesta, Åresta, Måstena, Skyle, Oglöt i denna socken, Svärdsbro, Sättersta sn, och i Tystberga sn: i Lumbra, Sörby, Tjuvesta, *Øsby, Nälberga, Ekeby, *Thorpe och Harsta med dess 22 underliggande torp (se Harsta, Tystberga sn) samt Klävsta, och ytterligare jord i Ogensjö och Kvarnby, Västerljungs sn (RAp 17/3).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 1:0 pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

På Koholmen, ca 1,5 km söder om Måstena, finns lämningar av ett medeltida stenhus med måtten 28 x 12 m (RAÄ 60).

***Sundby**

1284 *mansionem meam Sundby* (DS 780) – låg troligen på samma plats som nuv Holmby; ej identiskt med Sundbo.

1284 testamenterar Ingegerd Eriksdotter (okänd släkt) sin huvudgård S till Saba (Julita) kloster (DS 780).

1313 byter biskop Styrbjörn av Strängnäs bort 0:6:1 i S, på sin domkyrkas vägnar, till Ingevald Estridsson (Hammersta-ätten) mot lika mycket av dennes arvejord i Ytterselö sn, varvid biskopen lovar att om bytet lagligen klandras skall han ersätta Ingevald med två andra gårdar, nämligen Långbro och Utterö i Tystberga sn, som var biskopens fädernarv (DS 1922).

1359 Se Sundboholm.

1383 Se Sundboholm.

Sundhälla

1344 *curiam Sundella* (DS 3793), 1362 *in Sundhællæ* (DS 6635) – 9H, 4h.

SöH **1 fr** (Svante Sture).

1344 ärver Mats Hesdal (Hålbonäs-ätten) efter Cecilia Petersdotter huvudgården S och jord i *Horkarlafyæld, Fårgåla, Daltorp, *Danstathorp, *Suteratorp och Hartsö (DS 3793).

1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru, Birgitta Nilsdotter, bort till Bo Jonsson (Grip) S med allt därunder ligger och jord i Älghammar i samma sn,

Tjuvesta och Rogsta i Tystberga sn, Lida, Sättersta sn, Ekla, Bogsta sn, Läggesta och dess underliggande torp Torsnäs i Torsåkers sn och mera jord i Vagnhärads och Västerljungs snr. I gengäld får de jord i Jönåkers hd. (RAp 12/3)

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 3:0:7 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

***Suterathorp** 1344 ärver Mats Hesdal *Suterathorp* efter Cecilia Petersdotter (se Sundhälla) (DS 3793).

***Swinas** 1328 intygar Birgitta Jonsdotter (Aspenäs-ätten) att hennes avlidne man Peter Ragvaldsson (tre rutor) bytt bort halva torpet *Swinas*, vilket avsöndrats (*extracti*) från Måstena (se Hamra, Bogsta sn) (DS 2668).

Svinesund 1455 *Swmasund* (Rääf 1:119), 1510 (omkr) *aff Swinshwnde* (E 8928), 1551 *Svinasundtt* (SöH 1551:11) – inlagt i Hånö.

SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 2:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:18 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1562 har Birger Nilsson (Grip) en gård som räntar 2:2 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör (FoR 32).

Sävö 1300 (omkr) *inde usque Siuiæ sund* (DIt s 51), 1376 *Siiføø* (DS 9364) – 9H, 3j.

SöH **1 fr**, 1573 **½ fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1300 (omkr) omnämns S sund i en segelbeskrivning, det s k danska itinerariet (DIt s 51).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson S 'i Västerljungs sn' till Bo Jonsson (se *Troghwøø) (DS 9364).

1409 se Fågelö, Västerljungs sn.

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 2:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta om 3:0 pn (E 8928).

Tranvik 1376 *Traanowik, norra Tranowik* (DS 9364), 1510 (omkr) *aff Litle Tranewigh... aff Store Tranewig* (E 8928) – 9H, 3i – Lilla T gamla gårdstomt (RAÄ 84) ca 1 km norr om T.

SöH **2 fr** (Birger Nilsson /Grip/).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson torpen T och norra T till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø) (DS 9364).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor två gårdar som räntar ½:0 respektive 1:0 pn (se Nynäs) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 2 gårdar; lilla T räntar 1:0 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm; stora T räntar 0:10 pn, i övrigt lika som lilla T (E 8928).

1562 har Birger Nilsson (Grip) två gårdar, Lilla T som räntar 1:0 avradspn, ½:0 fogdepn och ½ pund smör och Stora T som räntar 1½:0 pn och i övrigt lika (FoR 32).

***Troghwoøø** 1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla), kanik i Uppsala, för 300 lödiga mark silver, Stockholms vikt, till Bo Jonsson (Grip) *Hofgardhen* på T, som är om ½:0, och dess avgärdatorp (*aff then hofgardhenom æra giordh*) i Tranvik (2 torp), Haga, Kärr (2 torp), Berg, *Stenarsbool, Ermedal, Klenstorp, Koppardal och Rösten, samt mera jord i Segersta, Stäk, *Byornøø, Sävö, Haga, Inneberga, Runtuna sn, Sundby, Runtuna sn och Dalby, Spelviks sn samt ytterligare jord i Sörby, Hölö sn, Nyckelby, Västerljungs sn, Eneby, Ytterjärna sn, och *Væfshella, Botkyrka sn (DS 9364; jfr DMS 2:1 s 65).

Trompesta 1375 *in Trumpestum* (DS 8734), 1383 *i Trompastom* (RAp 17/3) – 9H, 5h.

SöH **3 fr** (Svante Sture).

1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammersta-ätten) till sig 0:0:2:2 av Eskilstuna kloster (se Åresta) (DS 8734).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:10:2 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes make Sten Sture d y, efter fem av sina barn vilka dött efter honom, 3 gårdar i T som räntar

0:16 ½ pn, 6 tön korn, 3 pund matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna, och i denna socken: jord i Fårgåla, Holmby, Lervik, Oglöt, Måstena, Salthälla, Skinnartorp, Sundboholm, Sundhälla, Åresta, Älghammar och Älghammarstorp och i Tystberga sn: Ekekulla, Gumpekulla, Häljsätra, Holmtorp, Ringola, *Sabathorp, Smacketorp, Sätersta, Tjuvesta, Tjärbäck, *Åva och *Ør, i Sättersta sn: Baljesta, Baska, Berga, *Ekebol och Tuve, Tuvekvarn, Lästringe sn, Rinkeby, Stavbotorp och Åby, Hölö sn, Lagnö och Mörby, Trosa sn, Hallesta, Spårtorp och Sättratorp, Vagnhärads sn, Hillesta, Lacka, Stensätter och Västankärr, Västerljungs sn, samt ytterligare jord annorstädes i Södermanland och i flera andra landskap; vid samma skifte tilldelas hon också sina morgongåvegods (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Tybble 1362 *in Þigbælæ... in Thigbælæ* (DS 6635) – 9H, 5h.
SöH **½ sk**, 0:2:1:4
2 ky, 0:2 + 0:3.
2 fr (Svante Sture), 1573 en öde.
1362 är Ödmund, Störkar och Ingeld i T fastar (DS 6635).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:8 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn 2 gårdar, varav en räntar 4 tön korn, 0:6 ½ pn och 1 ½ pund matu och den andra ½:0 pn, 1 pund korn, 12 mark matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Åresta 1279 *de Arastad* (?DS 689), 1328 *in Arstum* (DS 2668), 1383 *i Aarstom* (RAp 17/3) – 9H, 5h – gammal bytomt (RAÄ 172) ca 400 m söder om nuvarande.
SöH **2 fr** (Svante Sture).
1279 stadfäster Dan i A, på Birger Filipssons (Aspenäs-ätten) vägnar, en jordtransaktion i Idö, Jäders sn, gällande jord i Ydre och Västergötland (?DS 689).
1328 intygas att hustru Gunnur i Å gjort ett jordabyte med Peter Ragvaldsson (tre rutor) (DS 2668).
1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter (Hammersta-ätten) till sig av Eskilstuna kloster 0:3

och jord i Måstena, Skyle, Trompesta och i *Eke, Bogsta sn, vidare i *Skarpabergha och *Gænksta, Sättersta sn, samt ytterligare jord i Hölebo hd (DS 8734).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:3 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm) (RAp 17/3).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn 2 gårdar som räntar 6 tön korn, 0:11 pn, 2 pund matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Älghammar 1344 *curiam Elyamar* (DS 3793), 1384 *i Ælghamar* (RAp 12/3) – 9H, 5h.

SöH **2 fr** (Svante Sture).

1344 ärver Nils Kettilsson huvudgården Ä med två intilliggande torp efter Cecilia Petersdotter (DS 3793).

1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru, Birgitta Nilsdotter, bort 0:6 och allt där under ligger till Bo Jonsson (se Sundhälla) (RAp 12/3).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn 2 gårdar som räntar 6 tön korn, 0:11 pn, 2 pund matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Älghammarstorp 1344 *curiam Elyamar... duobus opidis prope jacentibus* (DS 3793),

1551 *Älghammerstorp* (SöH 1551:11) – 9H, 5h.

SöH **1 fr** (Svante Sture).

1344 Se Älghammar.

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn Ä som räntar 0:10 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta) (E 2739).

Helgona socken

1314 (?) *de ecclesia omnium sanctorum* (DS 1947, avskr).
1320 *in parochia omnium sanctorum* (DS 2222).
1344 *parochia Helghunakirkia* (DS 3860).
1384 *i Hælgona kyrko sokn* (LSBp 17/4).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	kr	kruj	ky	jukl	fr	aoe	aoeuj
Berga	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Broby	– –	– –	– –	0 (1)	1 (1)	– –	– –
Bullersta	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Bönsta	– –	1 (1)	2 (2)	– –	1 (1)	– –	– –
Ekeby	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Garphagen	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Garskog	– –	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –
Gäddsätter	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Hagnesta	1 (1)	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –
Harg	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Holmen	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Hovra	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –
*Hwarff	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
*Hvessingenæs	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
*Krakalund	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)
Kvarntorp	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Myra	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Skresta	1 (1)	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –
Stenbro	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Stockbäcken	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Svansta	– –	– –	1 (1)	– –	2 (2)	– –	– –
Söra	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Tuna, Lilla	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –
Tunsätter	– –	– –	– –	– –	0 (1)	1 (0)	– –
Öberga	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
SUMMA	10 (8)	2 (1)	9 (9)	0 (1)	14 (15)	1 (0)	1 (0)

Omfattning: Nuvarande (1950) Helgona socken omfattar ett något mindre område än under medeltiden och 1500-talet, eftersom delar av socknen i nyare tid lagts till Nyköpings stad (Kbr 9/11 1917, 24/3 1949 och 1/2 1952). Det genomgångna materialet skapar också en viss osäkerhet gällande den exakta gränsen mellan Helgona och S:t Nikolai socknar i äldre tid.

Några entydiga slutsatser har dock inte kunnat dras gällande detta; enskilda avvikelser redovisas löpande i texten.

Kyrkan: Se Nyköpings stad, DMS 2:3.

Runstenar: Sö 121 Bönsta, 122–123 Skresta.

Berga

1421 *i Bærghom* (RAp 7/3) – 9H, 3d.
SöH **1 ky**.
1421 överlåter Bengt Knutsson (Aspenäsätten) och hans svåger Knut Stensson (Sten Lalasons ätt) till Vadstena kloster en gård som den förstnämndes far Knut Bengtsson testamenterat till klostret (RAp 7/3).
1447 upptas i Vadstena klosters jordebok en landbo som har ½:0 och erlägger 2:0 pn avrad (VaKlJb s 39).

Brandkärr

1451 *i Brandakær, Brandaker* (RAp 31/12, två brev) – 9H, 3d; gammal gårdstomt (RAÄ 254) ca 700 m sydsydost om Stenbro.
1451 byter kung Karl Knutsson bort kronans andel av B samt ödetorpet *Halsterkulla till sockenkyrkan mot dess andel av jord i Råcklunda, Sköldinge sn (RAp 31/12).

Broby

1344 *in Broby* (DS 3860) – 9H, 3d – övergiven bytomt (RAÄ 54) ca 1,4 km söder om Bönsta.
SöH 1568 **1 jukl**.
1 fr (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
1344 testamenterar Arvid Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 0:6 till Julita kloster i stället för den jord som hans avlidne bror Abjörn givit klostret i Gladdinge, Ripsa sn och i Sörby, Julita sn, och som Arvid nu testamenterar till sin bror Nils (DS 3860).

Bullersta

1320 *in Buullestum* (DS 2222), 1356 *in Bollestum* (DS 5588), 1384 *i Bullastom* (LSBp 17/4), 1444 *i Bullerstom* (UUBp 1/10) – 9H, 3d.
SöH **1 kr**, 0:6.
1 ky, 0:4.
1320 byter kung Magnus bort 0:0:1 till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Segersta, Bälinge sn) (DS 2222).
1356 byter Peter Karlsson (tre liljor) bort 0:0:4 till Tomas Petersson (se Membro, Runtuna sn) (DS 5588).

Helgona socken

Antal gårdar omkring 1550.

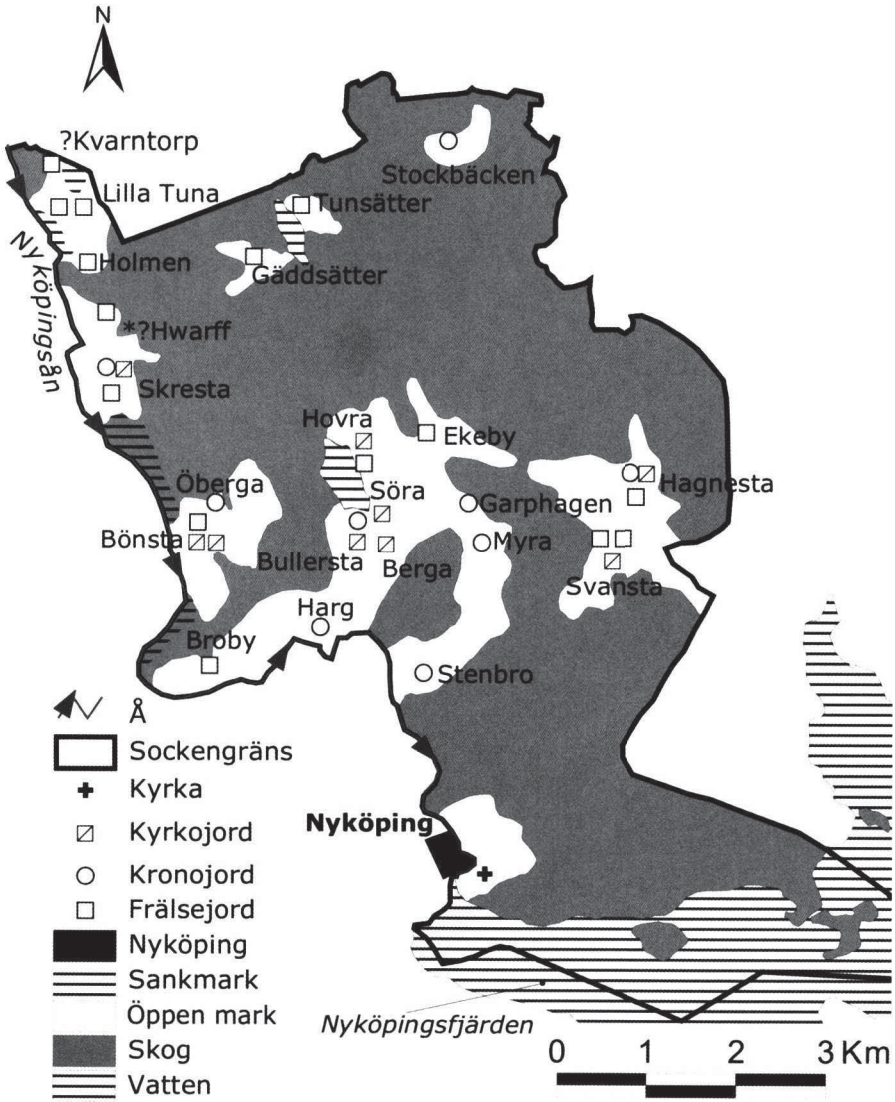

1384 Byter Bo Jonsson (Grip) till sig allt Harald Bagge (tre liljor) äger i B (se Tuve, Sättersta sn) (LSBp 17/4).
1444 byter Ebbe Bengtsson (Färla) till sig 0:0:0:4 av Sigrid i Sparsta (se Hårsta, Runtuna sn) (UUBp 1/10).

Bönsta 1339 *villa Benista* (DS 3432), 1402 *i Bænasta* (SD 137) – 9H, 3d.
SöH **1 kruj**, 0:0:4, till Öberga.
2 ky, 0:5 + 0:5.
1 fr (Hans Persson /Forstena-ätten/).
1339 byter Sigge Magnusson (Håkan Tunassons ätt) till sig 0:0:0:14 av Julita kloster mot jord i Salsta, Öja sn, och Råsta, Kila sn (DS 3432).
1402 byter Ragnar i Hacksta, Björkviks sn, bort 0:1 mot lika mycket jord i Råsta, Kila sn (SD 137).

Ekeby 1356 *in Ekeby*, 1461 *Ekeby* (RAp 22/2) – 9H, 3d.
SöH **1 fr** (Hans Persson /Forstena-ätten/).
1356 byter Peter Karlsson (tre liljor) bort sin andel av en jord om 0:0:1 till Tomas Petersson (se Membro, Runtuna sn) (DS 5588).
1461 anvisar Birgitta Nilsdotter (tre horn) hela sin morgongåva, omfattande 1:0 i E och jord i Kjula och Jäders snr, vilken hon fått av sin första man, Karl Bengtsson (Färla, Karl Erikssons ätt), som säkerhet för de gods och räntor hon givit till sin man Lars Tomasson (Årbyätten) på livstid (RAp 22/2).

***Finnsta** 1385 *i Finnastom* (TrLSp 24/2), 1480 *i Fiwnista* (TrLSp 29/9) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ Svärta 172) ca 1,2 km nordväst om Sjösa.
1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:0:3 ½ av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (Se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1480 ger Heine Berendson 4 stänger jord 'mitt i ängen i F' som medgåva vid jordbyte till Tyrgils Mattsson (tre gäddkäkar) (se Sjösa, Svärta sn) (TrLSp 29/9).
1533 frändöms herr Olof i *Krakalund, präst i Helgona, F äng, vilken i stället tillfaller Jöns Olofsson (Gyllenhorn), som styrkt sin arvsrätt med ett gammalt jordebrev (se 1480 ovan) (RAp 1533, odat).

Fjunsta Se *Finnsta.

Garphagen 1551 *Garphage* (SöH 1551:11) – 9H, 3d.
SöH **1 kr**, 0:2.

Garskog 1568 *Gårdskog* (SöH 1568:7) – 9H, 3e.
SöH **1 kruj**, saknas 1573.

***Gulssæng** 1480 byter Kristina Olofsdotter med sin mans Tyrgils (Truls) Mattssons (tre gäddkäkar) och sin son Matts Tyrgilssons samtycke, bort till Åke Jönsson (Svarte skåning) en äng 'i Helgona sn', kallad *Gulssæng*, som räntar 1:0 pn och jord i S:t Nikolai sn, mot en gård i Nyköping (RAp 30/5).

Gäddsätter 1551 *Geddesätter* (SöH 1551:11) – 9H, 4d.
SöH **1 fr** (Bengt skrivare).

Hagnesta 1384 *i Haghnastom* (LSBp 17/4), 1548 *Hagnestha* (SöH 1548:5) – 9H, 3e.
SöH **1 kr**, 0:5.
1 ky, 0:2:1.
1 fr (Lars Fleming), 1573 öde.
1376 Se Haga, Bälinge sn.
1384 Byter Bo Jonsson (Grip) till sig all Harald Bagges jord i H (se Tuve, Sättersta sn) (LSBp 17/4).

***Halsterkulla** 1451 byter kung Karl Knutsson bort ett ödetorp *Halsterkulla* till sockenkyrkan (se Brandkärr) (RAp 31/12).

Harg 1551 *Harg* (SöH 1551:11) – 9H, 3d.
SöH **1 kr**.

Holmen 1476 *Holmen* (C 14 f 3v), 1551 *Holm* (SöH 1551:11) – 9H, 4d; nu del av Kristineholm.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok gården H som ligger för 0:0:4½ och räntar 4 tön korn, 0:0:4½ pn och 15 mark matu, ?60 ålar samt därutöver 1 pund smör som avlösning för dagsverken (C 14 f 3).

Hovra 1356 *in Hofrum* (DS 5588), 1423 *i Hofrom, i Hoffrom* (UUBp 11/4) – 9H, 3d – övergiven tomt för "Östergården" i H (RAÄ 5) ca 200 m öster om H.

SöH **1 ky**, 0:4, 1559 0:5:2.
1 fr (Ture Pedersson /Bielke/).
1356 byter Peter Karlsson (tre liljor) bort 0:0:5 till Tomas Petersson (se Membro, Runtuna sn) (DS 5588).
1423 skiftar Germund Larsson (Lilja till Fjällskäfte) arv med sina syskon efter deras mor, Ramborg Germundsdotter (djurhuvud), varvid han ärver 0:1 och jord i *Lyia, Råby sn, i Stigtomta och Flens snr samt i Närke (UUBp 11/4).
1479 donerar Ulf Torstensson (tre spetsar) 'ett gods' som själagåva till franciskanerklostret i Nyköping (RAp 5/5).
1480 byter Olof Gregorii, gardian, på fransciskanerklostrets vägnar bort 'ett gods' till Ivar Axelsson (Tott) mot en äng i Jönåkers hd (RAp 15/12).

***Hwarff** 1310 *Huarff* (DD 2:6 nr 287, avskr), *curiis Harg*... (DS 1690), 1467 *Werffe* (UUBp 31/3, lågtyska), 1476 *garden Hwarff* (C 14 f 3); inlagd i Kristineholm.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1310 undantas huvudgården H, som Tyska ordens kommendator i Sverige Henrik Stromberg bytt till sig mot 'Ekeby', från de gods som tillfaller kung Birger vid riksdelningen mellan honom och hertigarna Erik och Valdemar (DD 2:6 nr 287, DS 1690).
1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) 0:6 som räntar 1½:0 pn och 1 pund smör (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 31/3).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok en gård med jordetalet 0:0:13½ som räntar 4 tön korn, ½:0 pn och 2 pund matu samt därutöver 1 pund smör som avlösning för dagsverken (C 14 f 3).

***Hvessingenæs** 1551 *Hvessingenæs* (SöH 1551:11).
SöH **1 kr**, 1568 **1 krt**, saknas 1573.

***Hvitebool** 1455 byter Erik Axelsson (Tott) till sig, på kronans vägnar, "en haga" *Hvitebool* som räntar 2:0 pn, av Tyrgils Mattsson (tre gäddkäkar) (se Sjösa) (?TrLSp 4/11); ev vid nuv Vittenberga (9 H, 4 d).

***Krakalund** 1479 *i Kråkelundh* (HH 31 s 198, avskr), 1480 *i Krakalund* (TrLSp 29/9); prästgård till 1562; nu i Nyköping.
SöH 1543–44 **1 aoeuj**.
1479 omnämns sockenprästen herr Anders i K (HH 31 s 198, avskr).
1480 är Anders i K sigillvittne (TrLSp 29/9).
1562 läggs K under Nyköpings stad och prästgården flyttas till Stenbro (NyHist s 81).

Kristineholm Se Holmen och *Hwarff.

Kvarntorp 1476 *ortnamn* (C 14 f 3) – exakt läge okänt; troligen i socknens nordvästligaste del, nära Täckhammars kvarn.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok K som räntar ½:0 pn och 1 pund smör(C 14 f 3).

Myra 1462 *i Myrom* (StrLBp 4/2) – 9H, 3d.
SöH **1 kr**.
1462 är Peder i M faste på häradstinget (StrLBp 4/2).

Prästberga Se Berga.

Skresta 1443 *i Skrøzta* (UUBp 10/10), 1548 *Skredstha* (SöH 1548:5) – 9H, 4d.
SöH **1 kr**, 0:5:0:4.
1 ky, 0:2:1.
1 fr (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1443 är Sven i S faste vid häradstinget (UUBp 10/10).

Spånga Se Spånga, Råby sn.

Stenbro 1551 *Stenbron* (SöH 1551:11) – 9H, 3d.
SöH **1 kr**, 1562 lagd till prästgård (jfr *Krakalund).

Stockbäcken 1382 *Stokkabek* (RAp 24/2) – 9H, 4d.
SöH **1 kr**, 0:2 (1568 **1 krt**).
1382 säljer Jöns Eriksson (hjorthorn), präst i Runtuna sn, till biskop Tord i Strengnäs, torpet S och jord i *Skarpabergha, Runtuna sn, vilket han tidigare köpt av sin släkting Folke Karlsson (Ekeblad från Västerfärnebo) (RAp 24/2, SRP 1686).

Svansta 1320 *in Swalnnæstum* (DS 2222), 1364 *i Swanæstom* (DS 6986) – 9H, 3d.
SöH **1 ky**, 1:0, 1559 0:4.
2 fr (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Sigrid Klausdotter /Kyle/).
1320 byter kung Magnus bort ½:½ till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Segersta, Bälinge sn) (DS 2222).
1364 är Ragnvald i S faste på häradsting (DS 6986).
1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:2:0:6 av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (Se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1480 byter Heine Berendson till sig 0:2:0:6 av Tyrgils Mattsson (tre gäddkäkar) (se Sjösa, Svärta sn) (RAp 29/9).
1498 har Arvid Trolle 0:1 som 'är lagt i en hage till äng' och brukar ge 16 lass hö; jorden är köpt av Tideke Bodesson, borgare i Nyköping (ATJb s 93).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 9 spann korn och 0:0:8 pn (E 8928).
1537 säljer väpnaren Harald Jönsson (två liljor balkvis) i Snesta, Spelviks sn, 0:0:4½ till Jöns Olofsson (Gyllenhorn) (TrLSp 25/3).

Söra 1396 *i Søra* (RAp 20/9, SRP 2828) – 9H, 3d.
SöH **1 ky** 0:4.
1396 överlåter Birger Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) 0:5 som i brevet sägs ligga 'i S:t Nikolai sn' och jord i Tå och Släbro i nämnda socken till sin bror Bengt (RAp 20/9).

Tuna (Lilla) 1440 *i Twnom* (RAp 16/6, SMR 1167), 1476 *Twna Qwærn* (C 14 f 3) – 9H, 4c.
SöH **2 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/), 1573 en öde.
1440 är Ingeld i T faste på häradstinget (RAp 16/6).
1467 säljer Tyska orden till Erik Axelsson (Tott) 0:12 och en kvarn som räntar 3 pund korn (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 31/3).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok två gårdar i T som sammanlagt omfattar 0:12 och räntar ½ läst korn, 2:0 pn, 4 pund matu och därtill 2 pund smör som avlösning för dagsverken; därutöver omnämns kvarnen, utan att dess ränta anges (C 14 f 3).

Tunsätter 1377 *i Twnasæter* (RAp 7/1, SRP 1234), 1453 *in curia Tunesæther* (BhSp 14/2), 1462 *i Twnasæter* (RAp 3/6) – 9H, 4d.
SöH **1 aoe**, 1573 **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).

Tunsäter är vid 1400-talets mitt möjligen sätesgård för Mickel Tasto (eklöv) (BhSp 1453 14/2).

1377 Se Veda, Råby sn.
1462 är Gregers i T faste på häradstinget. (RAp 3/6).
1562 återfår Anna Klemetsdotter (Hogenskild) sin gård som tidigare indragits till arv och eget (AF 2 s 118, not 28; jfr HH 13:1 s 72 f).

Öberga 1551 *Ödesberga* (SöH 1551:11) – 9H, 3d.
SöH **1 kr**, med kruj i Bönsta.

Lids socken

1280 (omkr) *in parochia dicta Lyth* (DS 871, odat).
1329 *parochia Lijd* (DS 2702, avskr).
1348 *parrochia Liith* (DS 4339).
1358 *i Liidh* (RAp 29/12).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

sk	skuj	kr	ky	kyuj	fr	aoe	
Kappsta	1 (1)	1 (1)	– –	1 (1)	1 (1)	– –	1 (1)
Lundby	3 (2)	1 (2)	– –	– –	– –	– –	– –
Prästgården	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Sanda	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –
Sparsta	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Svista	1 (1)	– –	– –	1 (0)	– –	0 (1)	– –
*Taparäng	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Taxinge	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Torp	1 (0)	1 (0)	0 (1)	– –	– –	– –	– –
Välvesta	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)
Väringe	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Ånsta	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Ødhisglotra	– –	3 (4)	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Ökna	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Örsta	2 (2)	1 (1)	– –	1 (0)	1 (1)	1 (1)	0 (1)
SUMMA	10 (8)	9 (10)	0 (1)	7 (5)	5 (5)	3 (4)	3 (4)

Dessutom redovisas i jordeböckerna: **skkvarn**: Lundby 1 (1), Örsta 0 (1), Taxinge 0 (1), **fräng**: Svista 1 (0), **aoeuj**: Sanda 0 (1), Örsta 0 (1).

Omfattning: Nuvarande (1950) Lids socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrkan: Gråstenskyrkans ursprungliga traditionellt romanska planform har utgjorts av ett rektangulärt långhus med fönsterlös nordvägg och lägre och smalare rakslutet kor. Byggnadstiden har antagits vara omkring 1200 och kyrkans medeltida prägel är förhållandevis väl bevarad. Långhusets ursprungliga innermått har varit ca 5,5 x 9 m. Vid 1400-talets mitt har kyrkan försetts med valv samt sakristia norr om koret och ett numera rivet vapenhus framför den sydportalen. Sannolikt under 1460-talet har Albertus Pictor dekorerat valven med målningar, bl a ett självporträtt och ett por-

Lids socken

Antal gårdar omkring 1550.

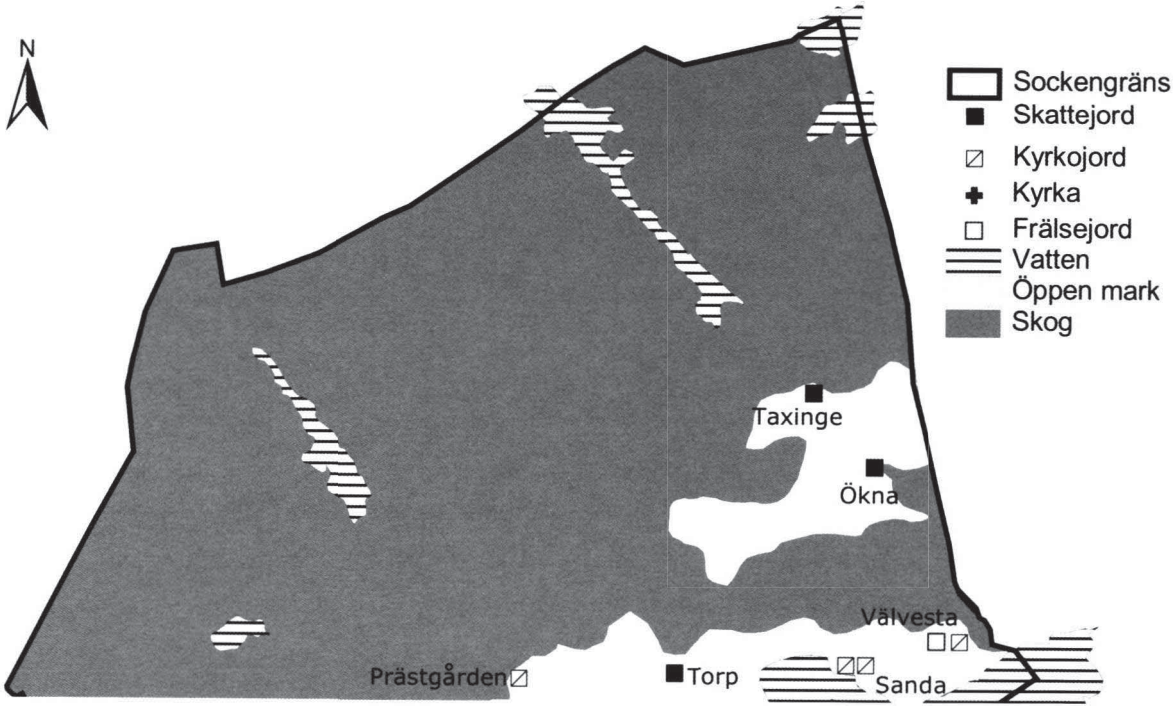

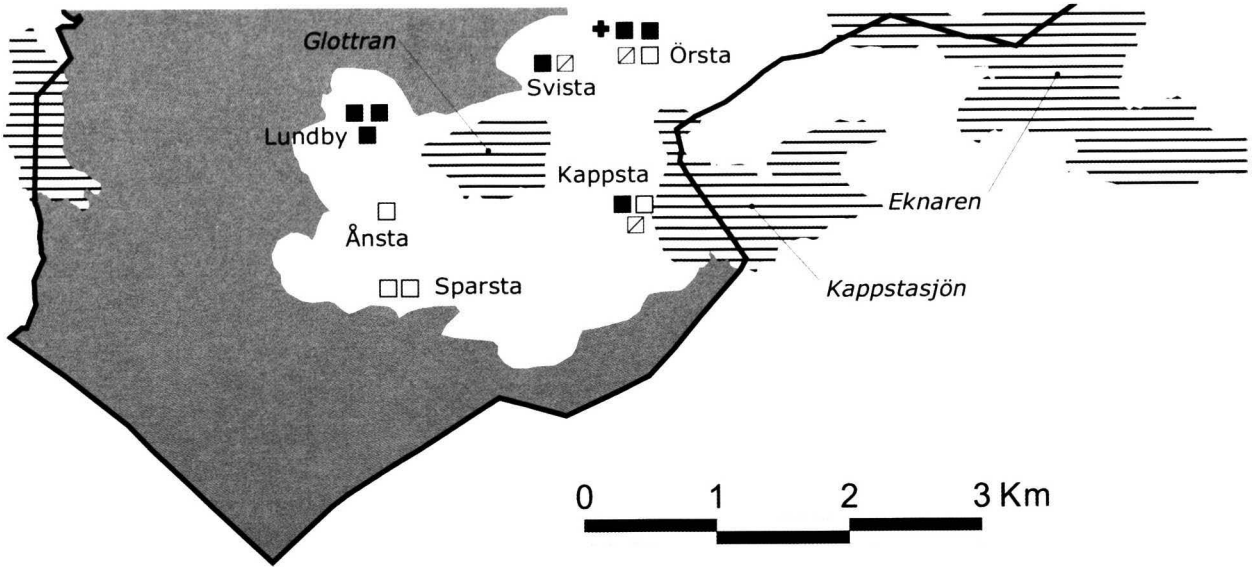
Glottran
Örsta
Svista
Lundby
Kappsta
Eknaren
Ånsta
Sparsta
Kappstasjön
0
1
2
3 Km

trätt av frälsemannen Olof Johansson (halv enhörning) till Sparsta. I östra kyrkogårdsmuren har bevarats en senmedeltida stiglucka med en trappa till en öppning mot kyrkogården, troligen en utomhuspredikstol. Av medeltida inventarier har bevarats några fragment av en dopfunt av gotländsk kalksten, daterad till 1200-talet och ett triumfkrucifix från omkring 1200, det äldsta på svenska fastlandet med bevarad originalfärg. Vidare finns två Mariabilder från 1300-talets förra hälft respektive tiden omkring 1400 samt en S:t Erasmus, daterad till sent 1400-tal. Medeltida ursprung har också ett triumfkrucifix och ett litet processionskrucifix, båda numera på SHM (SöKy 107, SömA, ATA).

Kyrkby: Örsta.

Runstenar: Sö 128–129 kyrkan, 130 Sparsta, 131 Lundby, 132 Sanda, 133 Väringe.

Kappsta

1329 *in villa Kapastum* (DS 2702), 1414 *aff Kapastom... till Kapasta* (SD 1876) – 9H, 6d.

SöH **1 sk**, 1:0, med skuj i Kesta, Runtuna sn.
1 skuj, 0:3, 1568 0:2.
1 ky, 0:3, med kruj i Kesta, Runtuna sn.
1 kyuj, till Runtuna kyrka.
1 aoe, 0:2:2.

1329 säljer Anund Sixtensson (tre spetsar) 0:0:2½ till kaniken Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) i Strängnäs (DS 2702).

1348 testamenterar Ingevald Magnusson 0:0:7½ till Strängnäs domkyrka (se Glottra, Runtuna sn) och 0:0:2½ till Runtuna prästbord (se Berga, Runtuna sn) (DS 4339).

1414 dömer ett räfsteting åter till strängnäsprebendaten Nils Pederssons prebenda 0:0:7½ som domprosten Johan Hammar olagligen bortbytt från densamma in under Eneby, Runtuna sn (SD 1876).

Lundby (Stora)

1280 (omkr) *in Lundby* (DS 871) – 9H, 6d.

SöH **2 sk**, 0:3, 1573 med skuj i Lundby, Ånsta och *Ødhisglotra, + 0:3 (Lilla Lundby), med skkvarn i Lundby.
1 sk 0:3, 1568 **1 skuj**, till sk ovan.
1 skuj, 0:1, till Svista.
1 skkvarn, till sk ovan.

1280 (omkr) testamenterar Björn, präst i Bälinge och Tystberga, 0:0:1 till Strängnäs domkyrka (DS 871).

***Mædhilby** 1409 *i Mædhilby* (SD 1124), 1443 *i Mædhalby* (UUBp 10/10); möjl nuv Lilla Lundby.
SöH 1560 (?endast) **1 kruj**, 0:1:1.
1409 ogiltigförklarar ett räfsteting ett Nils i M:s jordaskifte med domkyrkan och återdömer till hans arvingar de 0:0:7 i M och jord i *Ødhisglotra som Nils bytt bort till domkyrkan (SD 1124).
1443 ger bröderna Gabriel i Edby, Ludgo sn, och Anders i Långö, Bälinge sn, fullmakt till herr Nils, kyrkoherde i Runtuna, att överlåta till Henrik Hagentorn och hans hustru Sigrid, 0:0:5 i M som de tidigare sålt till henne och hennes förre make, Jöns Nilsson (UUBp10/10).
1479 ger Olof Johansson (halv enhörning) till sin hustru Cecilia Olofsdotter 0:0:4½ som komplettering av morgongåvan eftersom den annars inte är tillräcklig ('väl besutten') (se Sparsta) (RAp 1/8).

Prästebol 1551 *Prestebolett* (SöH 1551:11) – 9H, 6d.
SöH **1 ky**, 0:3.

Sanda 1000-talet *i Sntum* (Sö 132), 1340 *i Sandum* (GiBr s 86, regest), 1340 *i Sandaby* (B 31, regest), 1348 *in villa Sandum* (DS 4439) – 9H, 6e.
SöH **2 ky**. 0:4 + 0:4.
1 aoeuj, 0:1.
1000-talet reser Trudrun en runsten efter Björn i S (Sö 132).
1340 säljer Finvid Larsson (Filip Larssons ätt) och hans hustru Kristina Petersdotter 0:6:½ till Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) (GiBr s 86, regest).
1348 testamenterar Ingevald Magnusson 1:0:0:3 till Strängnäs domkyrka (se Glottra, Runtuna sn) (DS 4339).
1380 (omkr) säljer Tomas Torstensson i Berga (?Husby sn, Oppunda hd) och hans hustru Ingerun, Peder Ärnfastssons dotter, 0:1 i S och jord i Husby sn, till Bo Jonsson (Grip) (VreS M 21, regest).
1470 ger Olof Johansson (halv enhörning) till sin hustru Cecilia Olofsdotter 0:1 i 'östra änden' av S i morgongåva (se Sparsta) (UUBp 4/7).

Sparsta 1380 *i Sparastom* (RAp 14/5) – 9H, 6d.
SöH **2 fr**, 1561 **2 aoe**, 1568 **2 fr** (Nils Larsson /Bölja/).

I Sparsta har 1470–77 Olof Johansson (halv enhörning) sin sätesgård (UUBp 4/7, HH 31 s 187) – 1535–44 skriver sig Nils Larsson (Bölja) till S och efter hans död (omkr 1554 –58) änkan Karin Larsdotter som får båda gårdarna i som morgongåva (HH 13 s 21) och omkr 1558 säljer dem till Gustav I.

1380 är Peter i S nämndeman på räfsteting i Nyköping (RAp 14/5, SRP 1497).
1432 får Sigrid Petersdotter i S morgongåva av Henrik Hagtorn (UUBp 11/11).
1444 byter hustru Sigrid (Petersdotter) i S jord med Ebbe Bengtsson (Färla) (se Hårsta, Runtuna sn) (UUBp 1/10).
1470 ger Olof Johansson (halv enhörning) i morgongåva till sin hustru Cecilia Olofsdotter 0:3 'i västra änden' och jord i Sanda; 1479 kompletterar han morgongåvan med mera jord (se *Mædhilby) (UUBp 4/7).

Svista

1335 *in villa Sueastum* (DS 3159) 1369 *in Swiastum* (DS 7841) – 9H, 6d.
SöH **1 sk**, 0:6:2:5, med skuj i Lundby och Örsta.
1 ky, 0:3, 1566 **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1335 undantar Mats Larsson, student i Paris, 0:2, som ligger intill hans fädernearv, från arvskiftet efter hans mor (DS 3159).
1369 donerar Johan Petersson, präst i Vadsbro, 0:0:3½ till den kanikprebenda han instiftar vid Strängnäs domkyrka (DS 7841).
1381 ger Bo Jonsson (Grip) 0:1:0:4 till det ärkedjäknedöme han grundar vid Strängnäs domkyrka och till vilket han även ger jord i följande socknar i Södermanland: Bettna, Blacksta, Dunker, Eskilstuna, Helgarö, Husby-Oppunda, Jäder, Kjula, Torpa, Tumbo, Vadsbro, Vingåker och Vårdinge, samt Skällviks sn i Östergötland (B 20 b, SRPp 50).
1400 byter Olof Torstensson i Häckelsta (Dunkers sn) och hans hustru Ingeborg till sig 0:0:5 i S och jord i Vik, Vadsbro sn samt i Berga, Husby sn, Oppunda hd, av sin vän Gjurd Petersson, ärkedjäkne i Strängnäs, mot jord i Åkers sn och hd och de får dessutom 20 mark i mellangift för att deras hus är i bättre skick än Gjurds (RAp 10/2); ett räfstetingsbrev från 1409 anger det

avvikande jordetalet 0:0:4 (SD 1116).
1562 har Klas Jöransson (Stiernsköld) till sin gård i S en äng som räntar 1 lb smör och 0:7 pn (FoR 3).

***Taparäng** 1559 *i Taparäng* (SöH 1559:10).
SöH **1 skuj**, 0:0:0:4.

Taxinge 1424 *i Taxsunge* (StrLBp 13/1), 1432 *i Taxunghe* (UUBp 11/11) – 9H, 7e.
SöH **1 sk**, 0:5:2:6, med skuj i Stene, Ludgo sn.
1 skkvarn ('liten hjulkvarn').
1 kyuj.
1424 (StrLBp 13/1) och 1432 (UUBp 11/11) är Ragnar i T faste.
1456 säljer 'beskedlig man' Olof Ragnarsson 0:2:2:6 och jord i Ökna till 'skälig man' Olof Nilsson (RAp 22/1).
1473 stadfäster Åke Jönsson (Svarte skåning) på lagmansting med allmogen av Rönö härad ett arvskifte gällande den jord som Olof Ragnarsson tidigare sålt till Olof Nilsson (se 1456 ovan). Jöns Galt hade på lagmanstinget fört talan mot den sistnämnde eftersom Jöns menade att hans mor skulle ägt en tolftedel ('en fjärdedel av en tridung') av jord i T och (väster) Ökna, denna sn, och Stene, Ludgo sn. Vittnen intygar att Olof Ragnarssons far ägt två tredjedelar av de nämnda jordarna och Styrbjörns hustru med sina medarvingar (Jöns Galts mor och moster) den återstående tredjedelen, och vidare att när arvet skiftats 30 år tidigare hade alla arvingar enats om att Ragnars del skulle bestå av av T och (väster) Ökna, vilka sammanlagt var om 0:6, medan Styrbjörns (i Juresta, Ludgo sn) hustru och Jöns Galts mor och moster skulle få sin tredjedel i Stene, varav den förstnämnda ärvde hälften, de två sistnämnda var sin fjärdedel. Vidare vittnas att Jöns Galts mor gett sin svåger Ture Galt fullmakt att 'göra och låta' med arvskiftet på hennes vägnar. (RAp 10/12)
1558 upptas i kronans länsregister en kvarn i T (AL 3 s 205).

Torp 1551 *Torph* (SöH 1551:11) – 9H, 6d.
SöH **1 sk**, 1559 **1 kr**, 0:6:0:6.
1 skuj (endast 1551), till Örsta.

Välvesta 1528 *Walffuilsta* (E 2739), 1548 *Welffwestha* (SöH 1548:5) – 9H, 6e.
SöH **1 ky**, 0:6, 1559 0:7.
1 aoe, 0:6.
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:3 pn, 15 spann korn och 1 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Väringe 1551 *Wäringe* (SöH 1551:11) – 9H, 6d.
SöH 1559–68 **1 skuj**, 0:0:0:7.
1 kyuj, 0:3. (redovisas vissa år som **1 kruj**, 0:3).

Ånsta 1364 *i Vnastum* (DS 6986), 1381 *i Onastom* (ShSp 6/7) – 9H, 6d – äldre bebyggelseläge ca 500 m väster om nuvarande (EK).
SöH **1 skuj**, 0:0:2:4, 1560 0:1:0:6, till Lundby.
1 aoe.
1568 (endast) **1 kruj**, 0:1.
1364 och 1381 är Erik i Å faste (DS 6986, ShSp 6/7).
1409 är Öde i Å faste (SD 1205).
1455 är Peder Larsson i Ånsta uhh i Rönö härad (RAp 23/10).

***Ængiaby** 1348 testamenterar Ingevald Magnusson 0:½ *in villa Ængiaby* till Strängnäs domkyrka (se Glottra, Runtuna sn) (DS 4339?).

***Ødhisglotra** 1409 *i Ødhisglotra ... i Ødhisgløtra* (SD 1124), 1551 *Glottra* (SöH 1551:11) – låg sydväst om sjön Glottran mellan sjön och Ånsta.
SöH **1 skuj**, 0:3 till sk i Lundby.
1 skuj, 0:1.
1 skuj, 0:0:0:2.
1560–68 **1 kruj**, 0:3:1, 1568 **1 skuj**.
1 kyuj, 0:3.
1409 återdöms 0:0:1 till Nils i *Mædhilby arvingar (se *Mædhilby) (DS 1124).

Ökna 1456 *i Øghna* (UUBp 9/2), 1469 *i Øknom* (ShSp 1/7) – 9H, 6e.
SöH **1 sk**, 0:5:2:4.

1456 säljer Bo Nilsson (Grip) 0:0:0:4 till Erik Nipertz (Se Örsta) (UUBp 9/2).
1456 säljer Olof Ragnarsson till 0:0:3 i 'västra Ö' till Olof Nilsson (se Taxinge) (RAp 22/1).
1469 säljer 'beskedlig man' Peter Mårtensson i Ö m fl jord i Årdala sn (ShSp 1/7).
1473 se Taxinge.

Örsta 1414 *i Øristum* (SD 1996), 1456 *i Øristhom i kirkio bynom... i nidhra Øristom* (UUBp 9/2) – kyrkby – 9H, 6d – nuv Örsta ligger troligen på samma plats som det medeltida 'nedre Ö'.

SöH **1 sk**,0:4:1:4, med skuj i Torp och skkvarn ("skvaltkvarn") i Ö.
1 sk, 0:3:0:1
1 skuj, 0:0:4, 1566, 0:1:0:5, till Svista.
1 skkvarn, till sk ovan.
1 ky, 0:1:0:3
1 kyuj 0:1 (vissa år **1 aoeuj**).
1 fr (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

1414 och 1424 är Karl i Ö faste på häradstinget (SD 1996, StrLBp 1424 13/1).
1456 säljer Bo Nilsson (Grip) till Erik Nipertz 0:0:2 i 'kyrkbyn Ö' och 0:0:1 i 'nedre Ö' och jord i Ökna i denna sn, i Halla sn, Jönåkers hd, och i Kumla hd i Närke (UUBp 9/2).
1558 upptas i kronans länsregister en kvarn i Ö (AL 3 s 205).

Ludgo socken

1293 *datum Liuthguthuwi* (DS 1086).
1314 (?) *de LyÞguÞawi* (DS 1947, avskr).
1348 *curatum in Ludhgudhwi* (DS 4310).
1446 *i Ludgudha sn* (DN 16:155).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	skuj	kr	kruj	ky	fr
Aspa	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –
Aspalöt	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Beneberg	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Bogslund	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Buddebol	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Dal	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Edby	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Fnöska	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Juresta	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)
Karkulla	– –	– –	2 (2)	– –	– –	– –
Knåbäcken	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Ludgo	– –	– –	3 (3)	1 (1)	– –	– –
Mallinge	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Ryssinge	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)
Selberga	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Sjögedal	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Skinnartorp	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Starrfinne	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Stene	– –	1 (2)	– –	– –	– –	1 (1)
Sättra	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Torpesta	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Tovetorp	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Tyvik	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Ugglekulla	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Wddhen	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Värlund	– –	– –	– –	– –	– –	4 (3)
Väster-Malma	– –	– –	3 (3)	– –	– –	– –
Ånsund	– –	– –	1 (0)	0 (1)	3 (3)	– –
Ödesbrunn	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Ön	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)
Öster-Malma	2 (2)	0 (1)	– –	– –	– –	– –
SUMMA	4 (4)	3 (5)	20 (19)	2 (3)	7 (7)	15 (14)

Dessutom redovisar längderna: krkvarn **Torpesta** 1 (0), kyuj **Ånsund** 1 (1), våkluj **Stene** 1 (0), frkvarn **Värlund** 1 (1), aoe **Juresta** 1 (0), ½ aoe **Stene** 1 (1).

Omfattning: Nuvarande (1950) Ludgo socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrkan: Den nuvarande gråstenskyrkans äldsta delar, dvs långhuset, med innermåtten 10 x 17 m och det lägre och smalare koret (6,5 x 10,5 m) har antagits ha sitt ursprung i 1100-talets slutskede. Spår efter en medeltida sakristia saknas. Ett sannolikt medeltida vapenhus har bortrivits i senare tid. Troligen på 1420-talet slogs valv över långhuset och koret. De har dock rasat och ersatts med nya. Ett fragment av en s k eskilstunakista finns inmurad i tornets bottenvåning. Ett antal runda ekskivor med Kristussymboler i relief har daterats till 1420-talet Medeltida kalkmålningsfragment har iakttagits i koret. Bevarade medeltida inventarier är en dopfunt av gotländsk kalksten, daterad till 1200-talet, samt ett antal träskulpturer från 1200- och 1400-talen samt två sandstensskulpturer, Jungfru Maria och Johannes döparen, daterade till omkring 1400 och attribuerade till en flamländsk mästare, bosatt i Lübeck. Vidare har kyrkan i sin ägo några liturgiska textfragment, sannolikt från 1300-talet (SöKy 30, SömA, ATA).

Kyrkby: Ludgo.

Runstenar: Sö 134 kyrkan, 135 prästgården, 136–38 Aspa, 139–140 Juresta, 141 Löta; nyfynd 1937 vid Aspa (Fv 1948).

Aspa
1302 *apud Aspuløt* (DS 1362), 1455 *i Aaspo* (RAp 23/10), 1456 *i Aspo... i Aspom* (RAp 22/1) – 9H, 6e.
SöH **2 kr**, 0:4:1:4 + 0:3:1:4.
1302 omnämns A löt som häradets tingsplats (DS 1362).
1455 och 1456 är Johan i A faste vid häradstinget (RAp 23/10, RAp 22/1).
1494 uppbär Åke Jönsson (Svarte skåning) kronoavraden av Johan och Nils i A (se Ludgo) (C 27, V :1, VII :1r).

Beneberg
1559 *Bönebärg* (SöH 1559:10) – 9H, 6.
SöH **1 skuj**, 0:1.

Bogslund
1551 *Boslunda* (SöH 1551:11) – 9H, 7e.
SöH **1 kr**, 0:1.

Buddebol
1559 *Budbol* (SöH 1559:10) – låg intill nuv Sofielund (EK).
SöH **1 fr** (Lars Matsson Kafle)

Dal
1462 *i Dale* (StrLBp 4/2) – 9H, 6f.
SöH **1 kr**.

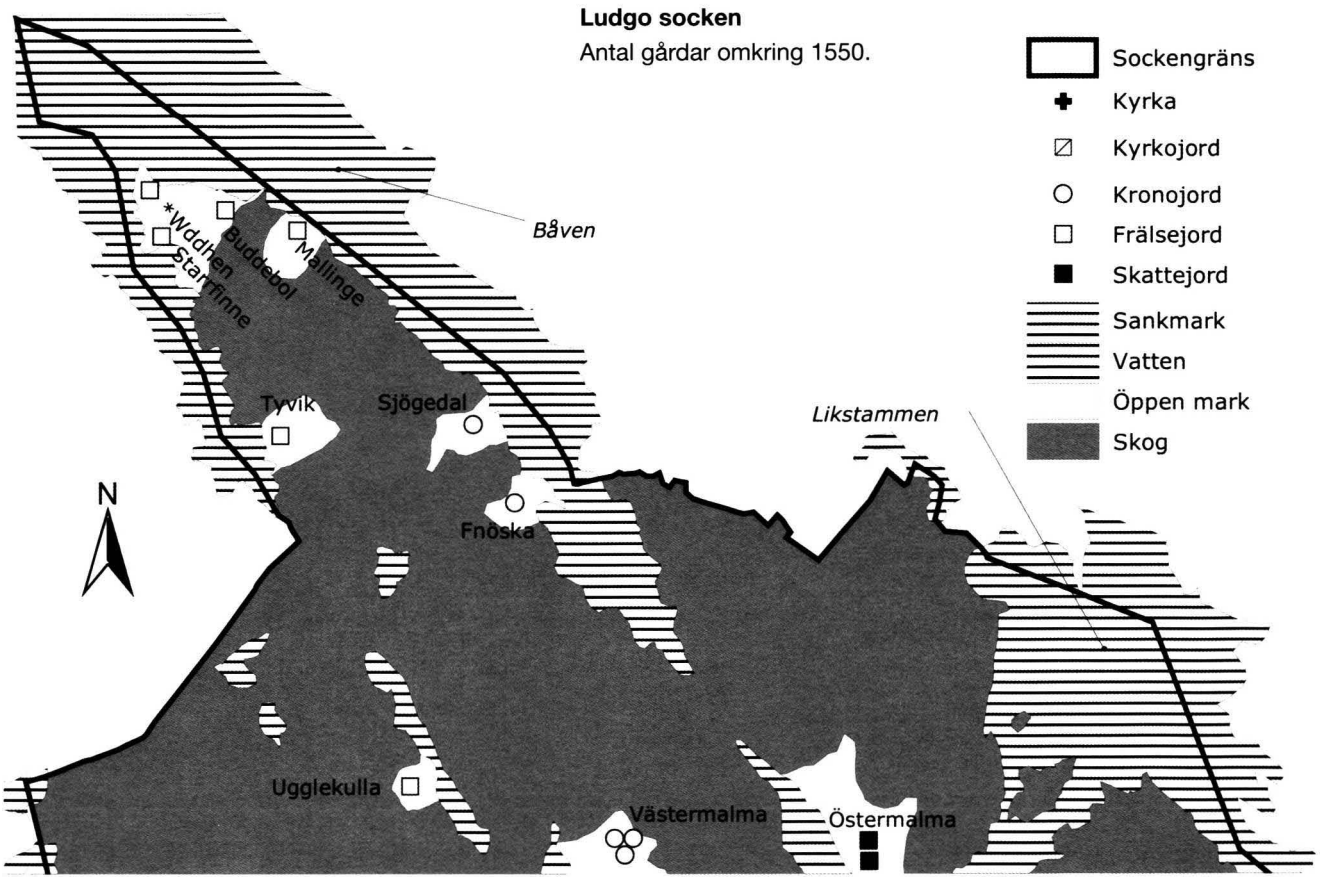
Ludgo socken
Antal gårdar omkring 1550.
Sockengräns
Kyrka
Kyrkojord
Kronojord
Frälsejord
Skattejord
Sankmark
Vatten
Öppen mark
Skog
Båven
Likstammen
*Wddhen
Starfinne
Buddebol
Mallinge
Tyvik
Sjögedal
Fnöska
Ugglekulla
Västermalma
Östermalma
N

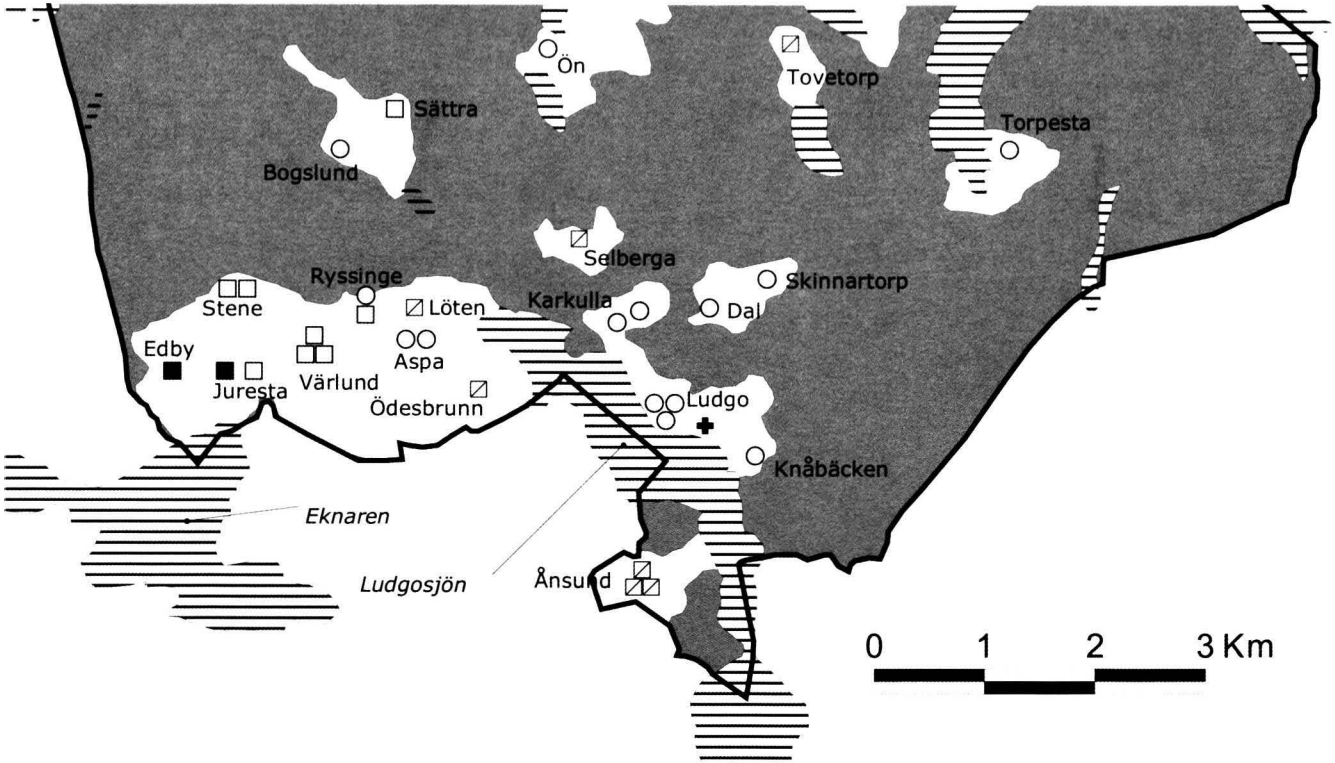
Ön
Tovetorp
Sättra
Torpesta
Bogslund
Selberga
Ryssinge
Skinnartorp
Stene
Löten
Karkulla
Dal
Edby
Aspa
Juresta
Värlund
Ödesbrunn
Ludgo
Knåbäcken
Eknaren
Ludgosjön
Ånsund
0 1 2 3 Km

1462 är Olof och Nils i D fastar på häradstinget (StrLBp 4/2 och 3/6).

Dagnäs 1423 *Digenäs* (B 16 f 419, avskr) – 9H, 8 e – försvunnen bebyggelse; låg på nuvarande Dagnäsön (LmV C – 48:1–1687).

1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) hela D i morgongåva till Johanna Torgilsdotter (Brahe) (se Simonsö, Mörkö sn) (B 16 f 419).

Edby 1409 *i Edhby* (SD 1205), 1443 *i Eedby* (UUBp 10/10) – 9H, 6e.

SöH **1 sk**, 0:7.

1 skuj, till oidentifierad sk i Lids sn.

1409 är Olfuer i E faste på häradstinget (SD 1205).

1443 säljer Gabriel i E jord i Lids socken (se *Mædhilby, Lids sn) (UUBp 10/10).

1482 förlänas en skattebonde i E till Åke Jönsson (Svarte skåning) (se Ludgo) (RAp 24/10).

Fnöska 1443 *i Fnwsco* (UUBp 10/10) – 9H, 8e.

SöH **1 kr**.

1443 är Mats i F faste på häradstinget (UUBp 10/10).

Juresta 1409 *i Jwrsta* (SD 1205) – 9H, 6e.

SöH **1 sk**, 0:3:1:4, 1573 med skuj i Stene.

1 aoeuj, 0:2, **1 kruj**.

1 fr (Svante Sture).

1409 och 1424 är Sigurd i J faste på häradstinget (SD 1205, StrLBp 13/1).

1440 är Styrbjörn i J domhavande på häradstinget (RAp 16/6).

1482 förlänas två skattebönder i J till Åke Jönsson (Svarte skåning) (se Ludgo) (RAp 24/10).

1492 uppbär Svarte Åke Jönsson matu av två skattebönder i J (C 27:IV :1) och 1494 uppbär han kronoavrad av J (se Ludgo) (C 27:V:1).

1555 skiftas arv efter Cecilia Månsdotter (Eka-ätten), varvid Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) tillfaller en gård ("Ingristada") som räntar 1:0 pn och 2 tön spannmål (GR 25 s 308, ShS vol 158a).

Karkulla 1414 *i Karlakulla* (SD 1996), 1494 *i Karkulla* (C 27:VII:1),
1551 *Karkulla, Karlekulla* (SöH 1551:11) – övergiven bytomt (RAÄ 179) ca 1 km nordväst om kyrkan.
SöH **2 kr**.
1414 är Jordan i K faste på häradstinget (SD 1996).
1492 uppbär Åke Jönsson (Svarte skåning) matu av Anders i K (C 27:IV :1) och 1494 uppbär han kronoavrad av densamme (se Ludgo) (C 27:V:1, VII:1).

Knåbäcken 1551 *Knoppabek* (SöH 1551:11) – inlagt i Trollesund.
SöH **1 kr**.

Ludgo 1365 *in Lundgudhawi* (RBR s 154), 1367 *in Ludgudhawi* (RBR s 163), 1438 *i Ludgodhe* (SMR 829), 1482 *Lwdgudha konunghzgardh* (RAp 24/10) – 9H, 6f.
SöH **3 kr**.
1 kruj, ('i prästgården').

Ludgo rättardöme omfattade kyrkojorden i Ludgo socken (AL 1 s 319).

1365 och 1367 besöker kung Albrekt och hans följe L kungsgård (nu Trollesund) (RBR s 154, 163).
1438 ingår Bengt i L i en synenämnd på häradstinget (SMR 829).
1482 förlänas Åke Jönsson (Svarte skåning) av rikets råd L kungsgård med alla underliggande kronobönder i Ludgo socken och fyra skattebönder i samma socken, nämligen två i (Öster-) Malma, och en i Edby och Juresta; vidare omfattar förläningen skattebönder i Vårdinge, Frustuna sn och Halla snr (RAp 24/10).
1492–94 upptas i Svarte Åke Jönssons räkenskaper tre bönder i L, av vilka han uppbär matu och kronoavrad (C 27:IV, V, VII).

Löten 1548 *Lötth* (SöH 1548:5), *Lööth* (1548:8)
SöH **1 ky**.

Mallinge 1423 *Malnungä näs* (B 16 f 419, avskr), 1440 *i Marlinge* (RAp 16/6, SMR 1167) – 9H, 8e – gammal gårdstomt (RAÄ 182) ca 700 m sydväst om Sofielund.
SöH **1 fr** (Lars Matsson Kafle), 1573 öde.

1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) hela M näs i morgongåva till Johanna Torgilsdotter (Brahe) (se Simonsö, Mörkö sn) (B 16 f 419).
1440 är Nils i M faste på häradstinget (RAp 16/6, SMR 1167).

Malma 1414 *i Malma* (SD 1996).
SöH Se Väster-Malma. och Öster-Malma.
1414 är Styrbjörn i M faste på häradstinget (SD 1996).

Ryssinge 1339 *in Ryssinge* (DS 3452), 1455 *i Rypsinge* (RAp 19/6) – 9H, 6e.
SöH **1 kr**, 0:4:2.
1 fr (Karl Holgersson /Gera/).
1339 testamenterar Abjörn Magnusson (Ivar Nilssons ätt) sin egendom (*predia*) i R till sin tjänare Sven Katrinesson (DS 3452).
1400-talets mitt äger S:ta Katarinas prebenda vid Strängnäs domkyrka 0:13 (DS 2889).
1455 är Peder i R vidervaruman på häradstinget (RAp 19/6).
1494 uppbär Svarte Åke Jönsson kronoavrad av Olof i R (se Ludgo) (C 27:V:1, VII:1).

Selberga 1414 *i Sølbørio* (SD 1996), 1551 *Selberga* (SöH 1551:11) – 9H, 7f.
SöH **1 ky**.
1414 är Johan Karlsson i S faste på häradstinget (SD 1996).

Sjögedal 1551 *Sioadall* (SöH 1551:11) – 9H, 8e.
SöH **1 kr**.

Skinnartorp 1551 *Skinneretorph, Skinaaretorp* (SöH 1551:11) – 9H, 6f.
SöH **1 kr**.

Sofielund Se Buddebol.

Starrfinne 1551 *Starffinne* (SöH 1551:11) – 9H, 8e – övergiven tomt (RAÄ 181) ca 700 m sydost om Sofielund.
SöH **1 fr** (Lars Matsson Kafle).

Stene 1382 *i Stene* (StrLBp 7/3), 1547 *Lille Steen* (UUBp 7/8) – 9H, 6e.
SöH **1 skuj**, 0:3:0:4, 1573 till Taxinge, Lids sn.
1 våkluj, 1551 **1 skuj**, 0:3:1:4, till Juresta.
1 fr (Lars Fleming). ½ **aoe**, 0:3:1:4.
1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunassons ätt) till sig 0:2 av Bo Jonsson (Grip) (StrLBp 7/3); 1383 byter han tillbaka jorden (StrLBp 25/3).
1473 tilldöms Styrbjörns (i Juresta) hustru och dennes medarvingar de 0:0:13 som de erhållit vid ett arvskifte 30 år tidigare (se Taxinge, Lids sn) (RAp 10/12).
1547 byter Ivar Fleming till sig bl a 'lilla S', som räntar 6 spann korn och 0:0:5 pn, av Anna Nilsdotter (Bese) (UUB 7/8).
1573 har aoe-gården 5 spann utsäde och äng till 5 lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft' (SöH 1573:3).

Sättra 1339 *in Sætrum* (DS 3452) – 9H, 7e.
SöH **1 fr** (Lars Fleming).
1339 testamenterar Abjörn Magnusson (Ivar Nilssons ätt) sin egendom (*bona*) i S till sin tjänare Asgöt (DS 3452).
1547 byter Ivar Fleming till sig bl a S, som räntar 12 spann korn och 0:0:10 pn, av Anna Nilsdotter (Bese) (UUB 7/8).

Torpesta 1551 *Törpestada, Törpestäd* (SöH 1551:11), 1558 *i Torpesta qvarn* (AL 3 s 205) – 9H, 7f.
SöH **1 kr**
1 krkvarn, ("skvaltkvarn"), saknas fr o m 1568.

Tovetorp 1548 *Touatorp* (SöH 1548:5), *Toffuetorp* (1548:8) – 9H, 7f.
SöH **1 ky** (1548 **1 kyt**).

Trollesund Se Ludgo.

Tyvik 1476 *Tywuawik... item qwærnen* (C 14 f 6r) – 9H, 8e.
SöH **1 fr** (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok en gård som räntar ½:0 pn och en kvarn som räntar 1 tön råg- och 1 tön kornmjöl ("bjug") (C 14 f 6).

***Wddhen** 1551 *Wddhen* (SöH 1551:11) – övergiven gårdstomt (RAÄ 180) ca 800 m väster om Sofielund.
SöH **1 fr** (Lars Matsson Kafle), saknas vissa år, 1573 öde.

Uggelkulla 1551 *Vglaculla* (SöH 1551:11) – 9H, 7e – övergiven gårdstomt (RAÄ 178) ca 400 m sydost om Bogslund.
SöH **1 fr** (Björn Pedersson /Bååt/).
1560-talet har Björn Pedersson (Bååt) en jord som räntar ½:0 pn (Rött nr 298).

Värlund 1331 *iuxta Vernælund* (DS 2825), 1435 *Værnalunde, Værnalunde qwærn* (RAp 16/1), 1464 *i Wærlunda* (RAp 27/10). – 9H, 8e.
SöH **3 fr** (Björn Pedersson /Bååt/, Birger Nilsson /Grip/, Peder Fleming).
1 frkvarn (Peder Fleming).
1331 nämns V som ett geografiskt riktmärke i samband med en jordtransaktion (se Viby, Spelviks sn) (DS 2825).
1382 byter Ragvald Magnusson (Håkan Tunassons ätt) till sig 0:½ av Bo Jonsson (Grip) (StrLBp 7/3); 1383 byter han tillbaka jorden (25/3).
1435 byter Anders Matsson (Hålbonäs-ätten) med sin hustrus, Ingrid Larsdotters (hjorthorn), samtycke till sig V och V kvarn och jord i Jumsta och Solberga, Tveta sn, av Bengt Stensson (Natt och Dag), mot jord i Kumla och Örebro hdr i Närke; V räntar 0:12 pn, ½ läst korn 'av byn', 1 timmer ål och 0:11:1 pn, ½ läst mjöl, 1 timmer ål, och 4 pund matu 'av kvarnen'; därtill kommer några små jordar intill V som räntar antingen 2 spann korn eller 0:3:1 pn (RAp 16/1, SMR 184).
1446 byter Sigge Jönsson (Svarte Skåning) till sig bl a ½:0 i V av sin bror Svarte Åke Jönsson vid arvsskifte efter deras mor Ingeborg Nilsdotter (Natt och Dag) (DN 16:155).
1464 ärver Ture Jönsson (Svarte Skåning) efter sin bror Sigge Jönsson en gård om ½:0 som räntar 3 tön korn, ½:0 pn och '5 mark mindre än' 2 pund matu (RAp 27/10).

Väster-Malma 1551 *vestre Malma* (SöH 1551:11) – 9H, 7f – gammalt bebyggelseläge (RAÄ 161) ca 500 m sydväst om nuvarande Malma.
SöH **3 kr** 0:4 + 0:4 + 0:4.

Ånsund 1380 *i Andasund* (RAp 14/5) – 9H, 6f.
SöH **1 kr** (öde), 1568 **1 kruj**.
3 ky 0:3 + 0:3 + 0:3.
1 kyuj, 0:1:1:4.
1380 är Nils i Å faste på häradstinget (RAp 14/5, SRP 1497).
1494 uppbär Åke Jönsson (Svarte skåning) avrad av Å (se Ludgo) (C 27 V:1, VII:1).

Ödesbrunn 1559 *Ödbrunna* (SöH 1559:10) – 9H, 6e.
SöH **1 ky**.

Ön 1559 *Önn, Öön* (SöH 1559:10) – 9H, 7f.
SöH **1 kr**.
1 fr (Birger Nilsson /Grip/), möjl identisk med kr ovan.

Öster-Malma 1480 *i Østramalma* (RAp 5/10), 1482 *i Østermalma* (RAp 20/10) – 9H, 7f.
SöH **1 sk**, 0:5.
1 sk, 0:5:0:4, med skuj i Ö.
1573 **1 skuj**, 0:1:0:4, till sk ovan.
1480 är Ingevald i Ö domhavande ("domare") i Rönö härad (RAp 5/10).
1482 får Åke Jönsson (Svarte skåning) två skattebönder i förläning (se Ludgo) (RAp 20/10).
1492–94 uppbär Svarte Åke Jönsson avrad, matu och foderkorn av Per och Jon Persson i Ö (C 27 IV:1, V:1, VII:1

Lästringe socken

1368 *Lestrunge kyrkio* (DS 7753).
1382 *i Lestrunge sokn* (UUBp 2/2)
1511 *wdi Lestringe sogenn* (BSH 5:388).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	kr	skuj	ky	fr
Alsätter	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Berga	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Brink	– –	– –	– –	1 (0)	– –
Drömsta	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Ekeboll	– –	– –	– –	– –	1 (0)
*Fröbergha	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Fågelbol	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Grundshammar	– –	1 (1)	2 (0)	1 (2)	– –
Grömsta	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Gärdesta	– –	– –	– –	– –	0 (2)
Hagby	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Idinge	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Ingemundsta	2 (0)	– –	– –	– –	2 (1)
Lästringe	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Löt	– –	– –	1 (1)	– –	1 (2)
Tuvekvarn	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Veda	– –	– –	– –	– –	2 (2)
Åkra	1 (0)	– –	– –	– –	– –
SUMMA	3 (0)	1 (1)	4 (2)	5 (5)	13 (14)

Dessutom redovisar längderna: aoe **Brink** 0 (1).

Omfattning: Nuvarande (1950) Lästringe socken omfattar i stort sett samma område som under medeltiden och 1500-talet. Socknens föregångare har varit en större bygd med samma namn, vilken även omfattat Sättersta socken, där sjön Lästern ligger (Ståhle 1950). Viss oklarhet om den exakta gränsdragningen förefaller på grund av denna delning ha rått ännu under 1500-talet.

Kyrkan: Den nuvarande gråstenskyrkans äldsta byggnadsdel, sannolikt härrörande från omkring 1200, torde vara det långsträckta, rakslutna koret med innermåtten ca 4 x 6,6 m. Ursprungligen kan det ha varit ett fristående kapell. Det nuvarande långhuset, med innermåtten ca 8,5 x 10 m, har date-

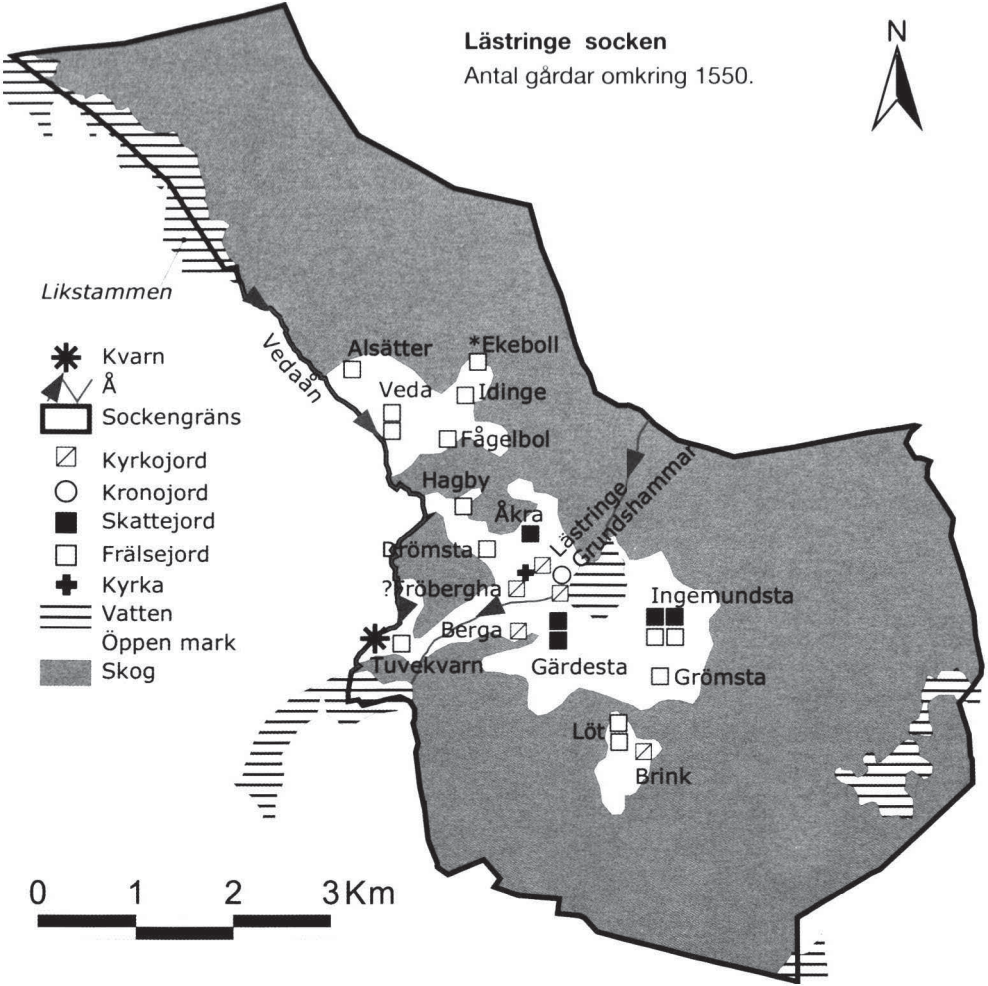
Lästringe socken
Antal gårdar omkring 1550.
N
Likstammen
Vedaån
Kvarn
Å
Sockengräns
Kyrkojord
Kronojord
Skattejord
Frälsejord
Kyrka
Vatten
Öppen mark
Skog
Alsätter
*Ekeboll
Veda
Idinge
Fågelbol
Hagby
Åkra
Lästringe
Gnurdshammar
Grömsta
?Fröbergha
Ingemundsta
Berga
Tuvekvarn
Gärdesta
Grömsta
Löt
Brink
0 1 2 3 Km

rats till 1300-talets första del. Dess takstol var från början öppen och valvslagning torde ha skett omkring 1500. Ungefär samtidigt byggdes framför den ursprungliga portalen i sydväst ett vapenhus som tidvis tjänstgjorde som sakristia och revs 1810. Av medeltida inventarier har bevarats en dopfunt av s k mälardalstyp, daterad till senare delen av 1100-talet, två träskulpturer, en madonna och en helig biskop, möjligen S:t Eskil, från 1300-talets förra hälft samt foten till en silverkalk från omkring 1510. Lillklockan är möjligen senmedeltida (SöKy 36, SömA, ATA). Kyrkby saknas.

Runsten: Sö 142 Gärdesta, står på gränsen Lästringe-Bälinge-Tystberga.

Alsätter 1551 *Ålsätter* (SöH 1551:11) – 9H, 6h.
SöH **1 fr** (Hans Kyle).

Berga 1548 *Bergha* (SöH 1548:5) – 9H, 6h – övergiven bytomt (RAÄ 115) ca 500 m söder om kyrkan.
SöH **1 skuj**, 0:3, vissa år 0:2.
1 ky, 0:3, 1559 0:2:2.

Brink 1548 *Brinck* (SöH 1548:5) – 9H, 6h.
SöH **1 ky**, 0:4, 1568 **1 aoe**.

B var huvudenhet för Brinks rättardöme, vilket omfattade kyrkogods i Bogsta, Bälinge, Lästringe, Torsåker, Tystberga och Sättersta snr, sammanlagt 17 landbor och 9 utjordar (AL 1 s 317).

Drömsta 1382 *i Dræmbeste* (UUBp 2/2), 1408 *i Dræmbistom* (SD 1010), 1551 *Drömestada* (SöH 1551:11) – 9H, 6h.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1382 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:½ och en kvarn av Olof Haraldsson (Lossa-ätten) och dennes hustru (Se Harsta, Tystberga sn) (UUBp 2/2, DMS 1:7 s 66).
1382 byter Karl Öra till sig ½:0 och jord i kyrkbyn, denna socken och i Husby, Vårdinge och Mörkö socknar, av Sten Stensson (Bielke), mot jord i Västmanland (B 15 f 246).
1408 får Jöns i Gärdesta fasta på 0:0:0:20 och mera jord i Frustuna sn som han bytt till sig av herr Jakob, kanik i Strängnäs, som byter på sin prebendas vägnar (SD 1010).
1416 byter Karl (Karlsson) Öra bort till Magnus Ragvaldsson (Fargalt) den 'översta kvarnen' som ligger under

D bolstad, ett kvarntorp som hör därtill och 'det översta torpet' som räntar 0:6 pn (se Hagby) (SD 2289).
1511 ingår en gård som räntar 3 tön korn i Sten Sture d y: s morgongåva till Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) (se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5:388).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar ½:0 pn, 3 tön korn och 1 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

***Ekeboll** 1551 *Ekeboll* (SöH 1551:11) – låg ca 300 m nordost om Idinge (LmV C 51:1– odat, 1600-tal).
SöH **1 fr** (Svante Sture), saknas vissa år.
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård *Ekebol* som räntar 0:9 pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

***Fröbergha** 1548 *Fröbergha* (SöH 1548:5), trol mellan Berga och kyrkan.
SöH **1 skuj**, 0:1:0:4, saknas 1573.
1 ky 0:7, saknas vissa år.

Fågelbol 1551 *Fugleboda* (SöH 1551:11) – 9H, 6h.
SöH **1 fr** (Verner Slatte).

Grundshammar 1548 *Grunshamar* (SöH 1548:5) – 9H, 6h – gammal bytomt (RAÄ 151)
SöH **2 skuj**, 0:3 + **1 skuj**, 0:1:1:4, sammanslås 1573 till **1 ky**, 0:4.
1 kr, 0:7:1:4.
1 ky, 0:3:1.

Grömsta 1424 *i Gromastom* (StrLBp 13/1) – 9H, 6h.
SöH **1 fr** (Gertrud Josefsdotter /svinhuvud/).
1424 är Peder i G faste vid häradstinget (StrLBp 13/1).

Gärdesta 1408 *i Gærdhastom* (SD 1010) – 9H, 6h.
SöH 1559 **2 sk**, 1573 **2 fr** (Sigvard Kruse), 0:6 + 0:6.
1408 byter Jöns i Gärdesta jord (se Drömsta) med Söra prebenda vid Strängnäs domkyrka (SD 1010).
1444 är Jöns Unge i G domhavande i Rönö härad (UUBp 1/10).

1566 förlänas två gårdar till Sigvard Kruse som också får tillstånd att förvärva dem under frälse (AF 2 s 494).

Hagby 1416 *i Haghaby... till Hagabi* (SD 2289) – 9H, 6h.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1416 byter Karl (Karlsson) Öra bort, till Magnus Ragvaldsson (Fargalt) i "sæmio" mot dennes hustrus arv efter hennes moster 'fru Ingeborg' (Staffansdotter / Stangenberg/) 0:5 med två vretar som av ålder legat därtill samt jord i Drömsta och Lundby, Fors socken (SD 2289).
1511 ingår en gård som räntar 3 tön korn i Sten Sture d y: s morgongåva till Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) (se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5:388).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar ½:0 pn, 3 tön korn och 1 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Idinge 1551 *Eddinge* (SöH 1551:11) – 9H, 6h.
SöH **1 fr** (Hans Kyle).

Ingemundsta 1382 *i Ingemundzstom* (LSBp 27/4) – 9H, 6h.
SöH **2 sk** (endast 1551 och endast i fl).
1 fr (Hans Klasson /Bielkenstierna/), saknas 1573.
1 fr (Lars Fleming).
1382 byter Gudmund Styrbjörnsson i Revlinge och hans hustru till sig 0:6 av Bo Jonsson (Grip) (se Revlinge, Tystberga sn) (LSBp 27/4).
1499 ger Skäring Larsson (lilja) i morgongåva till Ingeborg Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) en gård som räntar 3 pund korn och 0:5 avradspn och 2 pund smör (se Örboholm, Västerljungs sn) (B 19 nr 74).

Lästringe 1382 *i kyrkiobynom i Lestringa* (B 15 f 246, avskr), 1551 *Læstringe* (SöH 1551:11) – 9H, 6h – möjligen avråat från Grundshammar.
SöH **1 ky**, endast i vissa fodringslängder.
1382 byter Karl Öra till sig 0:0:4 i L av Sten Stensson (Bielke) (se Drömsta) (B 15 f 246); belägget kan möjligen avse Grundshammar.

Löt

1382 *i Løt* (LSBp 27/4) – 9H, 6h.
SöH **1 skuj**, 0:4 (1559 0:4:1:4).
1 fr (Svante Sture), saknas vissa år.
1 fr "Oplöt" (Hans Klasson /Bielkenstierna/).
1382 byter Gudmund Styrbjörnsson i Revlinge och hans hustru till sig 0:0:0:14 av Bo Jonsson (Grip) (se Revlinge, Tystberga sn) (LSBp 27/4).
1409 är Nils i L faste p häradstinget (SD 1205).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok en gård om 0:3 och räntar 2 tön korn, 0:3 avradspn, ½ pund matu samt 0:2 dagsverkspn (C 14 f 6r).

Tuvekvarn

1528 *Thuviom qwärn* (E 2739), 1559 *Suennqvarn* (SöH 1559:10) – 9H, 6h.
SöH **1 frkvarn** (Svante Sture).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), efter sina barn T som räntar 3 tön mjöl (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Veda

1443 *i Widhum* (RAp 10/10) – 9H, 6h.
SöH **2 fr** (Verner Slatte).
1443 är Olof i V faste på häradstinget (RAp 10/10).

Åkra

1368 *i Akrum* (DS 7753) – 9H, 6h.
SöH **1 sk**, 1:0, saknas 1573.
1368 upptas Gunhild i Å som förmånstagare i Lydbrekt Peterssons, kyrkoherde i Torsåker, testamente (DS 7753).

Ripsa socken

1293 *de Rypsum* (DS 1091).
1314 (?) *de Rifsum* (DS 1947, avskr).
1378 *i Rifsa sokn* (RAp 26/6).
1411 *i Rypsa sokn* (SD 1409).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	fr	aoe
Djupvik	1 (1)	– –
Ekeby	1 (1)	– –
Flötsätter	1 (1)	– –
Fåla	1 (1)	– –
Gladdinge	0 (2)	– –
Gräsgäll	0 (1)	– –
Gäddsätter	1 (1)	– –
Holmby	1 (1)	– –
Kölsätter	1 (1)	– –
Lundby	– –	1 (1)
Råsätter	1 (1)	– –
Sandvik	0 (2)	– –
Spaketorp	1 (1)	– –
Torlunda	0 (1)	– –
Tällsätter	1 (1)	– –
Tova	0 (1)	– –
Västäng	0 (1)	– –
Åboö	1 (0)	– –
Åby	2 (2)	– –
Älgesta	1 (1)	– –
Älgsängen	1 (1)	– –
Äskedal	1 (1)	
SUMMA	16 (23)	1 (1)

Omfattning: Nuvarande (1950) Ripsa socken har en något större omfattning än under medeltiden och 1500-talet då vissa enheter i den västligaste delen av socknen i administatrativt avseende hörde till Villåttinge hd. Av de (enligt Lagerstedt s 19) berörda byarna redovisas Gladdinge i 1500-talets handlingar. Det finns inga tecken i det genomgångna källmaterialet som tyder på att Gladdinge inte skulle ha hört till Ripsa under medeltiden och 1500-talet.

Kyrkan: Kyrkan, vars äldsta delar är uppförda av gråsten, torde ha sitt ursprung vid tiden omkring 1200. Dess ursprungliga planform utgjordes av ett långhus med de invändiga måtten ca 5 x 8,5 m och ett lägre och smalare och troligen rakslutet kor. Långhusets ännu bevarade och med största sannolikhet ursprungliga gavelröste är timrat, vilket är en för landskapet unik konstruktion. På röstets östsida avtecknar sig det ursprungliga korets sadeltak. Kyrkan ombyggdes senare till salkyrka. Av medeltida inventarier har bevarats en dopfuntscuppa, daterad till 1100-talet, ett rökelsekar av brons från 1200-talet samt en Kristusbild från ett processionskrucifix, daterat till 1300-talet (SöKy 77, SömA). Kyrkby saknas.

Runstenar: saknas.

Baggetorp
1386 *Baggathorp* (LSBp 11/3) – 9H, 7c.
1386 byter Bo Jonsson till sig ett torp av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

Bjurkärr
1386 *Bywrakær* (LSBp 11/3) – 9H, 8e.
1386 byter Bo Jonsson till sig ett torp av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).
1476 upptas B i Lars Axelssons (Tott) jordebok B som ligger under Älgesta (C 14 f 2).

Djupvik
1476 *torppet Diwpawiik* (C 14 f 2) – 9H, 8e.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1476 upptas torpet D i Lars Axelssons (Tott) jordebok med en ränta av 3 tön korn, ½:0 avradspn, 0:2 dagsverkspn; till torpet hör ön Torsö (*Torsøø*) (C 14 f 2).

Edeby
1345 *in Eedhby* (DS 3929) – 9H, 8d.

Edeby är sätesgård för Axel Larsson (Tott) 1513–1515 (ÄSF s 295) – Ivar Månsson (Liljeörn) 1541–42 (AH s 97) – Karin Axelsdotter (Tott) 1544 (RAp 18/5) – Hans Klasson (Bielkenstierna) 1545–1557 (AH s 97) – 1560–62 Måns Ivarsson (Liljeörn) (AH s 97).

1345 ger Håkan Elofsson (tre blomvippor) i morgongåva till Iliana Petersdotter 0:7 och jord i Älgesta samt i Björnlunda och Lerbo snr (DS 3929).
1376 byter Sigge Brun till sig 0:0:10:3 av Peter, kyrkoherde i Lid, mot jord i Hårsta, Runtuna sn (DS 9273).

Ripsa socken

Antal gårdar omkring 1550.

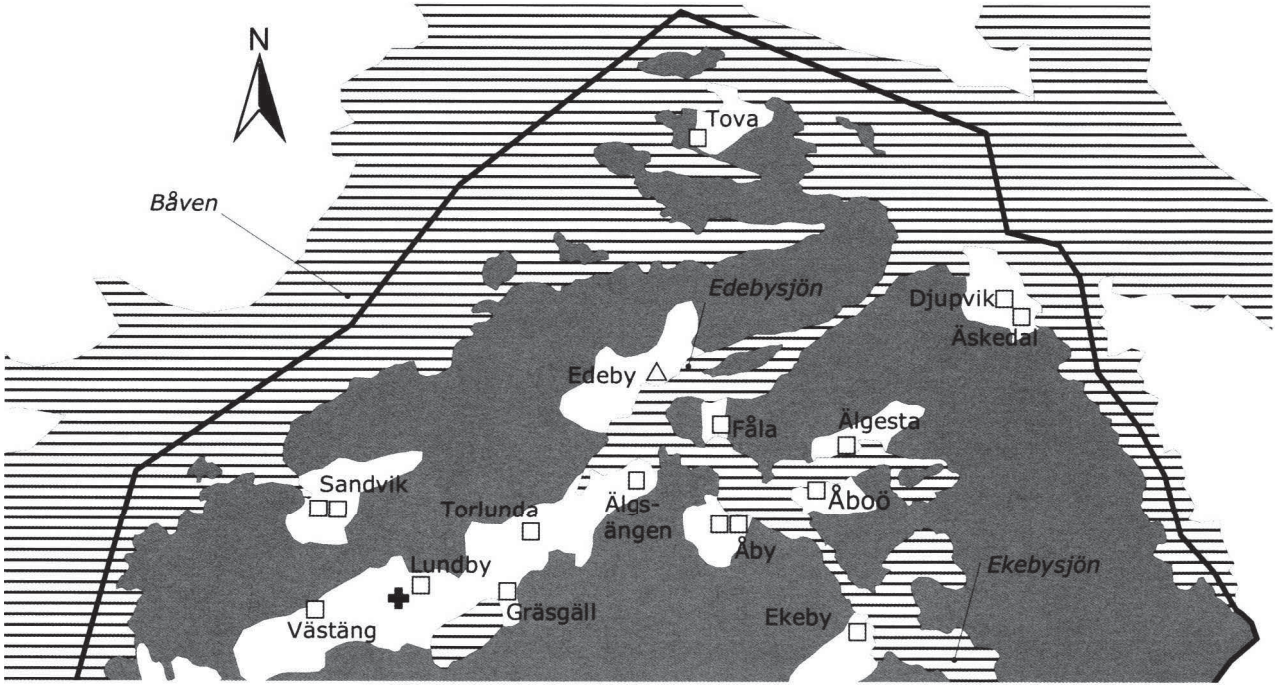

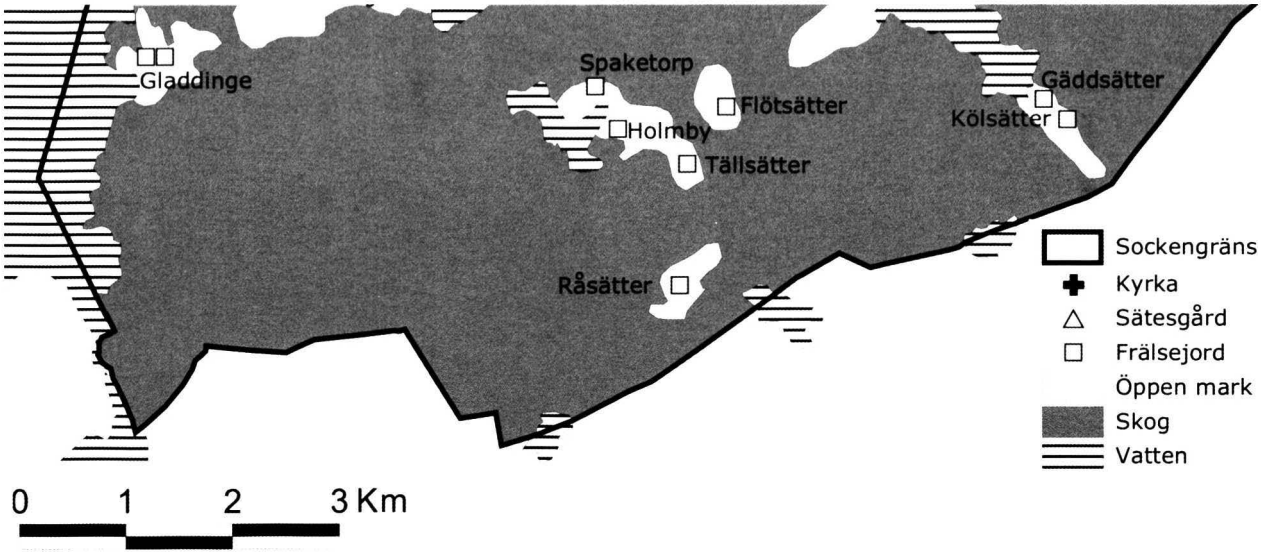
Gladdinge
Spaketorp
Flötsätter
Holmby
Tällsätter
Gäddsätter
Kölsätter
Råsätter
Sockengräns
Kyrka
Sätesgård
Frälsejord
Öppen mark
Skog
Vatten
0
1
2
3 Km

1462 omnämns Peder Jönsson, Erik Nipertz "ämbetsman" på E (StrLBp 4/2).
1505 säljer Nils Månsson (Yxta-ätten) jord i E till herr Sten Kristiernsson (Oxenstierna) (se Tova) (UUBp 13/1).
1516 pantsätter Axel Larsson (Tott) en gård till herr Lars, kyrkoherde i Nyköping (RApp 26/6).

Ekeby 1402 *innan Eekby* (SD 237, avskr), 1551 *Ekeby* (SöH 1551:11) – 9H, 8e.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1402 säljer hustru Katarina (?Bosdotter /Grip/), änka efter Bo Jönsson (Jöns Götessons ätt), med sin målsmans, riddaren Johan Dumes, godkännande till Bengt Nilsson (Lejonansikte) 0:0:17 i E och jord i *Wæstby, Fiskarathorpp och i Råby sn: Jälbro, Österby, Aspåker, *Wiisby, Edstorp, Utåker, Bro, Kurtorp, Østanaker och Koppartorp, samt i Nälberga, Tystberga sn och ytterligare jord i Östergötland, Västergötland, Småland och Halland (SD 237).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:6 pn, 3 ½ tön korn och 2 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

***Fiskarathorpp** 1402 säljer hustru Katarina torpet *Fiskarathorpp* till Bengt Nilsson (Lejonansikte) (se Ekeby) (SD 237, avskr) – Möjligen identiskt med nuv Fiskarbol (9H, 8e).

Flötsätter 1528 *i Flötwngesätther* (E 2739), 1551 *Flöttasætter* (SöH 1551: 11) – 9H, 7d – gammalt gårdsläge (RAÄ 115) ca 1 km öster om Holmby.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:9:2 pn (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Fåla 1476 *torppet Faarda* (C 14 f 2), 1551 *Fåla* (SöH 1551:11) – 9H, 8d – övergiven tomt (RAÄ 69) ca 500 m sydost om Edeby.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/), saknas fr o m 1568.
1476 upptas B i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet F som ligger under Älgesta och räntar ½:0 avradspn och 0:2

dagsverkspn (C 14 f 2).
1551 meddelas att F är är lagd under Edeby och avhyst 'öde lagd' (SöH 1551:11).

Gladdinge 1339 *in Gladdunge* (DS 3452) – 9H, 8c.
SöH 1559 **2 fr** (Nils Krumme).
1339 testamenterar Abjörn Magnusson (Ivar Nilssons ätt) allt han äger i G till Julita kloster (DS 3452).
1344 testamenterar Arvid Magnusson (Ivar Nilssons ätt) till sin bror Nils de 0:0:4 som hans avlidne bror Abjörn tidigare testamenterat till Julita kloster (se Broby, Helgona sn) (DS 3860).
1378 byter Torkel Haraldsson (Gren) bort 0:0:1 till Bo Jonsson (Grip) (se Granesta, Runtuna sn) (RAp 26/6).
1378 säljer Olof Petersson, borgare i Nyköping, till Bo Jonsson (Grip) 0:0:11 och jord i Råby sn: i Snesta, Lundby och ?Ytteräng, samt i Oppunda och Jönåkers härader (VikSpp 29/9, avskr).
1424 byter Peter Anundsson i Säby (Råby sn) bort 0:0:7:2 1/4 till Silvast i *Lyia mot jord i *Lyia, Råby sn, närmare bestämt i Lundby och Oppeby (StrLBp 13/1).
1452 ger kung Karl Knutsson frälse till Olof Jonsson (halv enhörning) på hans gård i G (RAp 24/3).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok en gård med jordetalet 0:4 som räntar 3 tön korn, 0:0:8 avradspn 14 mark matu och 0:2 dagsverkspn (C 14 f 6r).
1493 ger Lars Olofsson i Århammar (Nykyrka sn, Jönåkers hd) sin hustru Anna Petersdotter "i Hielaby" i morgongåva två gårdar som räntar 6 tön korn, 0:7:1 pn, 2 pund matu och 12 dagsverken; därtill får hon 100:0 pn svenska, sådana att 16 skillingar gör 1 mark (UUBp 13/10).

Gräsgäll 1386 *Græsgiærdhe* (LSBp 11/3) – 9H, 8d – gammal gårdstomt (RAÄ 68) ca 1 km öster om kyrkan.
SöH 1559 **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/).
1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet G av Torkel Haraldsson (Gren) (se Lundby) (LSBp 11/3).

Gäddsätter 1528 *Gäddetunge* (E 2739), 1551 *Geddasætter* (SöH 1551:11) – 9H, 7e.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:6 pn (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Holmby 1476 *i Holby, Holbo fiæll* (C 14 f 2), 1551 *Holmby* (SöH 1551: 11) – 9H, 7d.

SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok två gårdar med jordetalen 0:2 som räntar 4 tön korn, ½:0 avradspn, 2 pund matu och ½:0 dagsverkspn och *Holbo fiæll*; till gårdarna hör avgärdatorpen Högsätter med ett 'stycke', Spaktorp, Tällsätter och Råsätter (C 14 f 2).

1551 meddelas att H är är lagd under Edeby och avhyst ('öde lagd') (1551:11).

Högsätter 1476 *torppestadhen Høkesæther... i Høkasæther* (C 14 f 2) – 9H, 7d – gammalt gårdsläge (RAÄ 255) söder om Holmbysjön.

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok en torpstad och desutom ett 'stycke' som hör till Spaktorp; båda är avgärdaenheter till Holmby (C 14 f 2).

Jättemar 1457 *Gäthamad* (B 16 f 113v, avskr) – gammal odlingsyta finns intill Jättemarberget (9H, 7e), saknar RAÄ-nr.

1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror en jord som räntar ½:0 pn (se Sulsta, Tystberga sn) (B 16 f 112 ff).

***Knwtzstorp** 1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet *Knwtzstorp* av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

Kölsätter 1476 *torppet Kølsæther* (C 14 f 2) – 9H, 7e.

SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet K, som räntar 1:0 avradspn, 0:2 dagsverkspn, och en ?kvarn (C 14 f 2).

Lundby 1386 *i Lundby* (LSBp 11/3) – 9H, 8d.

SöH **1 aoe**.

1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:7½ av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

1404 säljer Bengta Bosdotter (Natt och Dag), änka efter Torkel Haraldsson, till sin svåger Algot Magnusson (Sture) sin morgongåva som är L och mera jord i Oppunda och Jönåkers härader (SD 3026).

Råsätter 1444 *i Raasæter* (UUBp 1/10) – 9H, 7d – gammal gårdstomt (RAÄ 119) ca 1,7 km sydsydost om Holmby.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1444 är Hans i R faste på häradstinget (UUBp 1/10).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet R som räntar 1:0 avradspn och är avgärdaenhet till Holmby (C 14 f 2).

***Rønamossa** 1476 upptas torpet *Rønamossa* under Åboö i Lars Axelssons (Tott) jordebok (C 14 f 2).

Sandvik 1386 *væstra Sandwik ... østra Sandwik* (LSBp 11/3) – 9H, 8c.
SöH 1560 **2 fr** (Karl Holgersson /Gera/).
1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig ett torp i västra S och ett i östra S av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

***Skomakarakær** 1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet *Skomakarakær* av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

***Skrikathorp** 1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet *Skrikathorp* av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

Smedsbol 1476 *Smydzængh* (C 14 f 6) – 9H, 7d.
1476 upptas torpet *Smydzængh* under Åby i Lars Axelssons (Tott) Jordebok (C 14 f 6).

Spaketorp 1476 *torppet Spakatorp* (C 14 f 2) – 9H, 7d – övergiven tomt (RAÄ 120) ca 400 m nordväst om Holmby.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet S som ligger under Holmby och räntar 0:6 avradspn samt 0:2 dagsverkspn och har ett 'stycke' (del av äng) i Högsätter (C 14 f 2).

***Strøya** 1386 byter Bo Jonsson till sig torpet *Strøya* av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

Torlunda 1368 *i Thorlundum* (DS 7644) – 9H, 8d.
SöH 1559 **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1368 säljer Jöns Larsson (björn) till Staffan Ulfsson (Ulv) ½:0 som han fått av kungarna Magnus och Erik såsom vederlag för den kost han levererat till Eriks bröllop (DS 7644).
1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig ½:0 av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).
1411 säljer Magnus Elifsson (Tandela-ätten) ½:0 till sin dotter Katarina och sin måg Jöns Magnusson (kluven sköld med horn och två fågelfötter) (SD 1409).
1423 säljer Jöns Magnussson och hans hustru ½:0 till Klaus Plata (RAp 7/1).
1458 byter Erik Nipertz till sig 0:4 av Åke Jönsson (Svarte skåning) och dennes hustru Mechtild Klausdotter (Plata) mot jord i Jönåkers hd (RAp 12/3).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:6 pn, 1 pund korn och 1 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Tova 1410 *i Toffwa* (SD 1240) – 9H, 8d.
SöH 1559 **1 fr** (Hans Persson /Forstena-ätten/).

Tova är 1410 sätesgård för Martin Karlsson (Färla, Karl Erikssons ätt) (SD 1240).

1505 säljer Nils Månsson (Yxta-ätten) till Sten Kristiernsson (Oxenstierna) och jord i Edeby och *Wæstby, samt i Oppunda hd (UUBp 13/1). Jorden i T har Nils ärvt av sin dotterson Bengt Ebbesson (Färla) (ÄSF s 141).

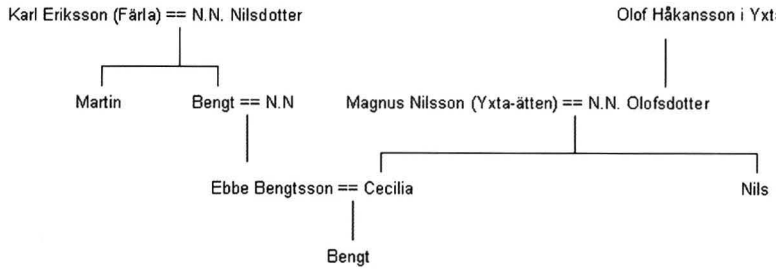

Källor: ÄSF I:2 s 140 f, Janzon 2002:2 s 95 f

Tällsätter 1370 (omkr) *Thellesætra* (RAp 18/11, avskr, SRP 1777), 1476 *Tællasæther* (C 14 f 2) – 9H, 7d – övergiven gårdstomt (RAÄ 118) ca 600 m sydost om Holmby.

SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1370 (omkr) testamenterar Kristina Ivarsdotter (sköld kvadrerad av sågskuror), änka efter Nils Magnusson (Ivar Nilssons ätt) torpet T till sin tjänare Gerlak Olofsson och dennes hustru Ingegerd för deras livstid. Därtill får Gerlak 2 oxar, 2 kor, 5 får, en uppredd säng, en gryta och en kittel och hans hustru får en kappa och ett 'silkessnöre' (RAp 18/11, SRP 1777).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet T som ligger under Holmby som räntar 1:0 avradspn och 0:2 dagsverkspn (C 14 f 2).

1551 meddelas att T är är lagd under Edeby och avhyst 'öde lagd' (1551:11).

***Wæstby** 1402 *i Wæstby* (SD 237, avskr) – ev identiskt med Västäng.

1402 säljer hustru Katarina 0:2 till Bengt Nilsson (Lejonansikte) (se Ekeby) (SD 237, avskr).

1505 säljer Nils Månsson (Yxta-ätten) jord i W till herr Sten Kristiernsson (Oxenstierna) (se Tova) (UUBp 13/1).

Västäng 1386 *Wæstanæng* (LSBp 11/3) – 9 H, 8 d.

SöH 1559 **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/).

1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig ett torp av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta) (LSBp 11/3).

1462 är Ingevald i V faste vid häradstinget (StrLBp 4/2).

Åboö 1344 *in curia mea manencia scilicet Abaø* (DS 3860), 1368 *datum Aboø* (RAp 15/8), 1476 *hwffwod garden Aabo øø* (C 14 f 2v) – 9H, 8d.

SöH **1 fr** (Lars Knutsson /Forsa-ätten/), saknas 1573.

Åboö är 1344 sätesgård för Arvid Magnusson (Ivar Nilssons ätt) (DS 3860) – 1368–82 för hans bror Nils hustru, Kristina Ivarsdotter (sköld kvadrerad av sågskuror) (RAp 1368 15/8 – 1382 18/11) – Lars Knutsson (Forsa-ätten) 1560–1564 (SöH 1560:18, StTb s 258) och hans änka Anna Hansdotter (Garstenberg) 1590 (StTb 1590).

1474 ger Lars Axelsson (Tott) Å och dess underliggande gods i morgongåva till Katarina Eriksdotter (Nipertz) (RAp 30/9).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok såsom hans rätta mödernearv huvudgården Å och dess underliggande jordar i *Rønamossa*, *Holbo fiæll*, Älgesta, Bjurkärr, Fåla, Djupvik, Torsö, Äskedal och Kölsätter med kvarn (C 14 f 2).

Åby

1309 *bona mea Aby dicta* (?DS 1603 avskr), 1455 *i Aaby* (RAp 23/10) – 9H, 8d.

SöH **2 fr** (Lars Knutsson /Forsa-ätten/).

1309 ger Abjörn Sixtensson (Sparre av Tofta) sitt gods Å, som han fått av hertigarna Erik och Valdemar, till sin systerdotter Ingrid (?DS 1603, avskr).

1455 och 1456 är Olof i Å faste på häradstinget (RAp 23/10, RAp 22/1).

1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror jord som räntar 0:0:10 pn (se Sulsta, Tystberga sn) (?B 16 f 112 ff, avskr).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok 1½ gård som ligger för 0:4 och räntar 4 tön korn ½:0 avradspn samt 0:2 dagsverkspn; under gården hör jord i Älgsängen och Smedsbol (C 14 f 6).

1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en jord som räntar 0:1 pn och 2 spann korn (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Älgesta

1329 *in Æghilstum* (DS 2744) 1386 *i Æghilstom* (LSBp 11/3) – 9H, 8d – gammal bytomt (RAÄ 54) ca 500 m västsydväst om nuvarande.

SöH **1 fr** (Lars Knutsson /Forsa-ätten/).

1329 är Peter i Ä en av förmånstagarna i Magnus Nilssons (Ivar Nilssons ätt) och hans hustru Ingrids testamente (DS 2744).

1345 ger Håkan Elofsson (tre blomvippor) 0:1 i morgongåva till Iliana Petersdotter (se Edeby) (DS 3929).

1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig av Torkel Haraldsson (Gren) och dennes hustru Bengta Bosdotter (Natt och Dag) 0:0:5 och jord i Lundby, Torlunda och de till Ä hörande torpen i denna socken: *Strøya, Västäng, Sandvik (2 torp), Gräsgäll, *Skomakarakær, Bjurkärr, *Knwtstorp, Baggetorp och *Skrikathorp, vidare jord i Valmesta, Svärta sn, och i Oppunda och Jönåkers

härader samt i Östergötland; Torkel får i gengäld jord i Östergötland (LSBp 11/3).

1453 säljer Karl Gäddas arvingar, Nils Gädda, Erengisle Gädda, Ingrid Karlsdotter och hennes man Lage Dus 0:0:7 till Erik Nipertz (RAp 19/5); 1455 får Erik Nipertz fastebrev på sitt köp (RAp 23/10).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok en gård som ligger för 0:0:13 och räntar 4 tön korn 0:0:13 avradspn, 2 pund matu och 0:2 dagsverkspn; under gården ligger jord i Bjurkärr, Fåla och Djupvik, vilket allt var Lars rätta mödernearv (C 14 f 2).

Älgsängen 1476 *torppet Ælzængh* (C 14 f 6) – 9H, 8d – gammal tomt (RAÄ 78) ca 1 km söder om Edeby.

SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok ett avgärdatorp (av Åby) som räntar ½:0 avradspn och 0:2 dagsverkspn; till torpet hör jord i Smedsbol (C 14 f 6).

1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en jord som räntar 0:1 pn (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

1551 meddelas att Ä är är lagd under Edeby och avhyst ('öde lagd') (1551:11).

Äskedal 1476 *torppet Æskedall* (C 14 f 2) – 9H, 8e – gammalt bebyggelseläge (RAÄ 117) på Tyvikens västra sida, ca 500 m norr om Vissjön.

SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) ett torp som räntar 1:0 avradspn och 0:2 dagsverkspn (se Åboö) (C 14 f 2).

1551 meddelas att Ä är är lagd under Edeby och avhyst 'öde lagd' (1551:11).

Ön Se Åboö.

Runtuna socken

1296 *in Rentunum* (DS 1177).
1314 (?) *de Røntunum* (DS 1947, avskr).
1320 *in parochia Røntunum* (DS 2222).
1376 *i Røntwna sokn* (DS 9364).
1454 *i Rwnthwna sokn* (RAp 5/2).

Omfattning: Nuvarande (1950) Runtuna socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrkan: Gråstenskyrkan som idag har formen av korskyrka bestod ursprungligen av ett långhus, invändigt ca 7 x 13 m, och ett lägre och smalare kor, eventuellt med absid. Ursprungligen byggdes kyrkan med traditionellt romansk plan. Byggnadstiden har förmodats vara sent 1100-tal. En tillbyggnad i väst är sannolikt rester av bottenvåningen till ett torn, vilket enligt en uppgift från 1579 då rasat. Troligen redan på 1200-talet har koret förlängts åt öster och fått en rak avslutning. Samtidigt eller eventuellt något senare byggdes sakristian vid korets norra sida. Kyrkan välvdes i medeltidens slutskede, troligen under 1400-talets senare del. Invändiga senmedeltida kalkmålningar, tillskrivna den s k Unionsmästaren har återfunnits på triumfbågsmuren. Spår av ristad kvaderindelning kan från sakristievinden iakttas på norra kormuren. I sakristians välvda tak finns målade ornament av 1300-talstyp. Bevarade medeltida inventarier är foten till en dopfunt från 1200-talets mitt och två madonnabilder från omkr 1250 respektive 1300-talets början. Vidare en S:t Erasmusbild och en S:t Eriksbild, båda daterade till slutet av 1400-talet Det nuvarande altarskåpet är troligen tillverkat i Lübeck i början av 1500-talet och därtill finns fragment av ännu ett senmedeltida altarskåp. Ett medeltida rökelsekar hänger i koret och ett ciborium av förgylld mässing finns på SHM (SöKy 110, SömA) Kyrkby: Runtuna.

Runstenar: Sö 143 kyrkan, 144 Broby, 145–146 Eneby, 147 Glottra, 148 Inneberga, 149–150 Kungberga, 151 Lövsund, 152 Membro, 153–154 Skarpåker, 155–156 Sörby, 157 Ärsta, 158–159 Österberga.

Alby 1378 *i Aalby* (RAp 26/7) – 9H, 5e.
SöH **1 skuj**, 0:0:0:4.
2 ky, 1:0 + 0:6:0:4.

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	skuj	kr	ky	kyuj	fr	aoe
Alby	– –	1 (1)	– –	2 (2)	– –	– –	– –
Axmora	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Broby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Bäcketorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Egersta	– –	– –	1 (0)	– –	– –	0 (1)	– –
Ekeby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Eketorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Eneby	– –	5 (7)	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Glottra	– –	– –	– –	2 (3)	– –	0 (2)	– –
Granesta	1 (1)	1 (1)	– –	– –	0 (1)	1 (1)	– –
Göksätter	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Hårsta	– –	1 (1)	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Hälleby	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Inneberga	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Kesta	– –	2 (2)	– –	2 (0)	1 (1)	0 (1)	– –
Kolbro	– –	0 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Kungberga	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –
Kvedby	2 (0)	1 (0)	– –	– –	– –	0 (1)	– –
Lövsund	– –	0 (1)	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Membro	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Myra	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)
Norrby	2 (1)	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –
Onsberga	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Oppusa	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
Rosmossen	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Rotetorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Runtuna	– –	– –	1 (1)	– –	2 (1)	3 (3)	– –
*Selbierga	– –	1 (2)	– –	– –	– –	– –	– –
Skarpåker	1 (1)	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –
Skälby	0 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Sundby	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Sävtorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Sörby	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)
*Tiuiseng	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Torsberga	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Västerberga	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Åkra	1 (0)	– –	0 (1)	1 (1)	– –	1 (0)	– –
Ärsta	2 (2)	1 (2)	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Öja	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
*Øn	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Österberga	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
SUMMA	18 (14)	18 (23)	4 (5)	12 (11)	4 (4)	30 (34)	1 (2)

Dessutom redovisar längderna: kruj **Broby** 1 (1), **Inneberga** 1 (1), ***Wrettha** 1 (0), ***Wässby** 1 (0)

Runtuna socken

Antal gårdar omkring 1550.

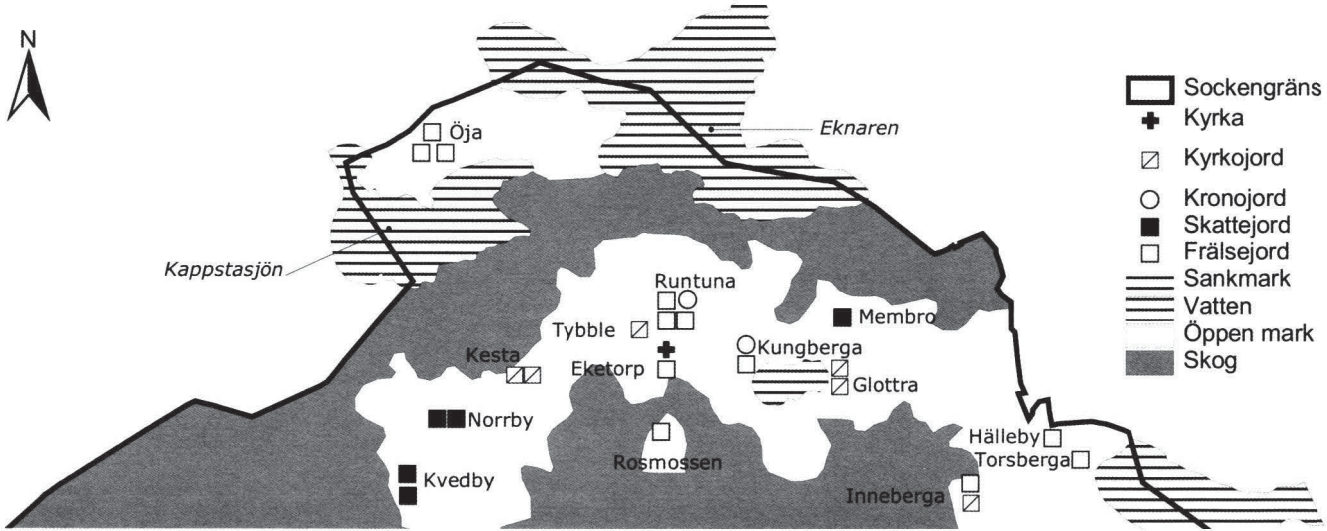

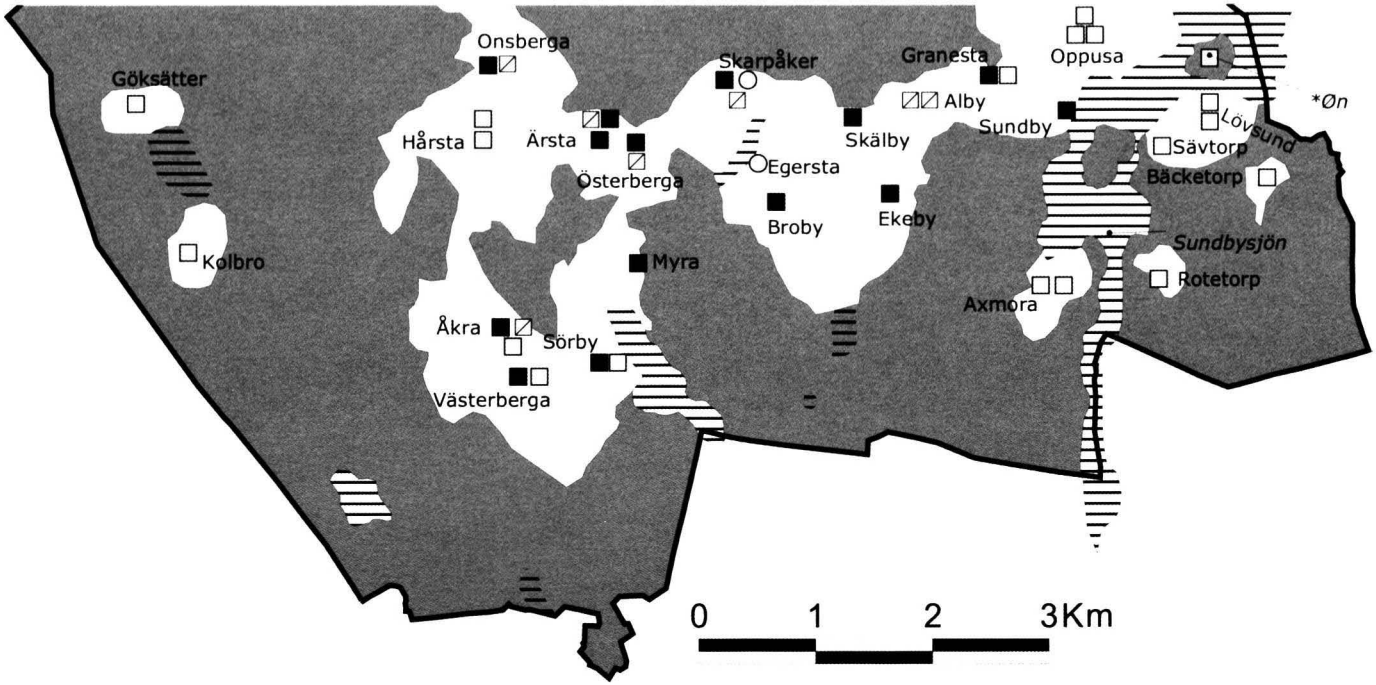
Göksätter
Onsberga
Skarpåker
Granesta
Oppusa
Alby
*Øn
Hårsta
Ärsta
Skälby
Sundby
Lövsund
Sävtorp
Österberga
Egersta
Bäcketorp
Broby
Ekeby
Sundbysjön
Kolbro
Myra
Rotetorp
Axmora
Åkra
Sörby
Västerberga
0
1
2
3Km

1378 säljer Torsten Nilsson, borgare i Nyköping 0:0:0:9 till Jakob Olofsson (Djäkn) (se Bogsta, Bogsta sn) (RAp 26/7, SRP 1357).

1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig, av Jakob Olofsson och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter, 1:0 och jord i Nälberga, Svärta sn, med dess 4 underliggande torp, vidare i Svärta: Gillinge, Sjösa och Åsendal, och i Helgona sn i *Finnsta och Svansta, och ytterligare jord i Kila, Stigtomta och S:t Nikolai snr samt en gård i Nyköpings stad; Jakob får i gengäld jord flerstädes i Uppland och 400:0 pn i mellangift (TrLSp 24/2, DMS 1:5 s 48).

Axmora 1425 *i Axmorum* (RAp 11/10), 1476 *litzsle Axemora* (C 14 f 6) – 9H, 5e.

SöH **1 fr** (Björn Pedersson /Bååt/).
1 fr "lilla A" (Hans Klasson /Bielkenstierna/).

1425 är Dan i A nämndeman vid häradstinget (RAp 11/10).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok torpet lilla A som räntar 0:12 avradspn (C 14 f 6).

1560-talet har Björn Pedersson (Bååt) en gård som räntar 4:0 pn (Rött nr 298).

Berga 1348 *in villa Berghum* (DS 4339) – 9H, 5e.

1348 testamenterar Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) till Runtuna prästbord 0:0:2 och jord i Onsberga och Ärsta i denna socken, Kappsta, Lids sn, och *Fiærdhakiær, Svärta sn; vidare testamenterar han jord till Strängnäs domkyrka (se Glottra) (DS 4339).

1381 säljer väpnaren Folke Karlsson (Ekeblad) 0:0:1 till sin frände Jöns Eriksson (hjorthorn) (se Myra) (RAp 14/9).

Broby 1341 *i Broby* (GiBr s 92, regest), 1551 *Broby* (SöH 1551:11) – 9H, 5e.

SöH **1 sk**, 1:3.
1 kruj, 0:2.

1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:1 till Otte i "Ösby" (se Berga, Torsåkers sn) (GiBr s 92, regest).

Broäng 1379 *i Broæng* (RAp 20/3) – låg intill Broby (9H, 5e).
1379 säljer prästen Peter Larsson 0:0:0:5 till Bo Jonsson (Grip) (se Hårsta) (RAp 20/3, SRP 1411).

Bäcketorp 1551 *Bekketorp* (SöH 1551:11); gammal tomt (RAÄ 196) ca 1,2 km sydost om Lövsund.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:6:1 pn och därtill 0:1 av *Swartunghe äng* (se Lövsund) (E 2739).

Egersta 1551 *Hägerstada* (SöH 1551:11), 1559 *Egersta* (SöH 1559:10) – 9H, 5e.
SöH **1 kr** 1:3:1:5, 1573 **1 fr** (Sigvard Kruse).

Ekeby 1440 *i Ekeby* (RAp 16/6) – 9H, 5e.
SöH **1 sk**, 1:3 (vissa år 1:0).
1440 är Jon i E faste vid häradstinget (RAp 16/6); 1444 kallas han 'länsman' och är då vidervaroman vid tinget (UUBp 1/10).

Eketorp 1430 *Eke* (E 175a UUB, avskr), 1551 *Eketorph* (SöH 1551:11) – överodlad gårdstomt (RAÄ 281) ca 400 m söder om kyrkan.
SöH **1 fr** (Mats Larsson Kafle).
1430 undantar Knut Karlsson (Örnfot) torpet E 'söder om Runtuna kyrka' från ett byte med Brynolf Olofsson (Se Runtuna) (E 175a UUB).

Eneby 1414 *Eneby* (SD 1876) – 9H, 6e – övergiven bytomt (RAÄ 176), ca 1,2 km öster om Glottra.
SöH **1 skuj**, 0:3:2, 1573 0:2, till Membro.
1568 **1 skuj**, 0:3.
1 skuj, 0:1 ?till Kesta.
1 skuj, 0:0:4.
2 skuj, 0:0:0:4 + 0:0:0:4 (saknas vissa år), till Ärsta.
1573 **1 skuj** (öde), 0:1, till båda fr i Snesta, Spelviks sn (hälften var).
1 kyuj, 0:0:1:4, 1573 öde.
1000-talet ägde Toke och Grimulv var sin halva av byn som var deras arvejord (runsten, Sö 145).

1414 dömer ett räfsteting jord i Kappsta, Lids sn, från E (se Kappsta, Lids sn) (SD 1876).

1538 säljer Harald Jönsson 0:0:4 mindre än ½:0 till Johan Turesson (Tre rosor) (se Snesta, Spelviks sn) (RAp 5/6).

Glottra

1296 *curiam ... nominatam Glutrer* (DS 1177), 1331 *Glutræ* (DS 2891),

1348 *in Glytra* (DS 4339), 1413 *i Glotrom* (SD 1785) – 9H, 6e.

SöH **2 ky**, 0:4 + 0:4, 1553 **2 aoe** 0:6 + 0:6, 1568 **2 ky** 0:6 + 0:6.

1573 **2 fr** (Per Kristersson /Sjöblad/).

1568 **1 kr**, 0:3, 1573 **1 ky**.

1296 byter Odd Brudsson (Vinstorpa-ätten) till sig av Riseberga kloster huvudgården G om 0:0:23 och två underliggande enheter (*colonias*), samt jord i Membro i samma socken mot jord i Hammars sn i Närke (DS 1177).

1331 byter Knut Arnbjörnsson (Knut Arnbjörnssons ätt) till sig 'godset' G och jord i Östergötland av Mats Oddsson (Vinstorpa-ätten) mot jord i "Vanghe" (?Vånga, Toresunds sn) (DS 2891).

1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:0:2 till Otte i "Ösby", (se Berga, Torsåkers sn) (GiBr s 92, regest).

1343 byter Bengt Holmgersson (Rörik Birgerssons ätt) bort 0:6: ½ till Ingevald Magnusson mot lika mycket jord i Närke (GiBr s 105, regest).

1348 testamenterar Ingevald Magnusson till Strängnäs domkyrka 1:0 och jord i *Hæklingebergha och Åkra i denna socken, i Kappsta, Sanda och *Ængiaby, Lids sn, Karreby, Svärta sn, Berga, Torsåkers sn, samt i Daga hd och i Närke; vidare testamenterar han jord till Runtuna prästbord (se Berga) (DS 4339).

1382 byter Birger Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) till sig ½:0 och jord i Husby sn, Oppunda hd, av Ingevald Anundsson (tre spetsar) mot jord i Östergötland och 122:0 pn i mellangift (RAp 11/7, SRP 1742).

1413 testamenterar Ingrid Gustavsdotter (Rossviksätten), änka efter Birger Karlsson, 1:0 och jord i Inneberga till Vadstena kloster för sin och sin avlidne mans m fl själar (SD 1785).

1447 upptas i Vadstena klosters jordebok 2:0 fördelat på 2 landbogårdar vilka sammanlagt räntar 8 tön korn och 1:0 pn (VAKLjb s 40).
1502 har Vadstena kloster en landbogård som räntar 8 tön korn och 0:12 pn (HH 16 s 259).
1560 byter kungen bort 1 gård och jord i Kesta till Per Kristersson (Sjöblad) mot jord i Västmanland (AF s 124, not 60).

Granesta 1378 *i Granastom* (RAp 26/6) – 9H, 5e.
SöH **1 sk**, 0:6 (1568 öde).
1 skuj, 0:0:1:4, 1573 0:1.
1573 **1 kyuj**.
1 fr (Björn Pedersson /Bååt/), 1573 öde.
1378 byter Torkel Haraldson (Gren) bort till Bo Jonsson (Grip) 0:2 i G och jord i Gladdinge, Ripsa sn och i Kuggnäs, S:t Nikolai sn, mot jord i Oppunda och Daga hdr (RAp 26/6).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord om 0:0:1 som räntar 2 spann korn (E 8928).
1560-talet har Björn Pedersson (Bååt) en gård som räntar 0:14 pn och 16 mark fläsk (Rött nr 298).

Göksätter 1444 *Køksæter* (RAp 26/6) – 9H, 5d.
SöH **1 fr** (Nils Larsson "till Järna"), 1561 **1 aoe**, 1573 **1 fr** (Anna Klemetsdotter /Hogenskild/).
1444 får hustru Sigrid i Sparsta, Lids sn, fasta på en del av torpet G under Hårsta som hon bytt till sig av Ebbe Bengtsson (Färla) (se Hårsta) (RAp 26/6).

Hårsta 1376 *in Harstadh* (RAp 1/7), 1379 *i Harstaff* (RAp 20/3) – 9H, 5d.
SöH **2 fr** (Nils Bagge, Jöns Arvidsson /Rosenbielke/).
1 skuj, 0:0:1:5.
1376 byter Sigge Brun bort 0:0:8:2 till Peter, präst i Lid, mot jord i Edeby, Ripsa sn (DS 9273).
1379 säljer Peter Larsson, kyrkoherde i Lid, 0:0:8:2 och jord i Broäng till Bo Jonsson (Grip) (RAp 20/3, SRP 1411).
1444 får hustru Sigrid i Sparsta, Lids sn, fasta på 0:0:5 'i södra änden av H' och en del av det tillhörande torpet Göksätter, som hon bytt till sig av Ebbe Bengtsson

(Färla, Karl Erikssons ätt) mot jord i Bullersta, Helgona sn och i Ryckesta, Råby sn (UUBp 1/10).

***Hæklingebergha**

1348 testamenterar Ingevald Magnusson 0:0:4½ *in Hæklingeberghum* till Strängnäs domkyrka (se Glottra) (DS 4339).

1401 avstår Ingeborg Gregersdotter (Sandbro-ätten) mot vederlag ett torp *Hækelberg* till Bo Jonssons (Grip) arvingar (se *Hælleby) (SD 45).

Hälleby

1341 *i Heelebostad* (GiBr s 92, avskr), 1401 *i Helleby* (SD 45, avskr), 1510 (omkr) *Hælleby* (E 8928) – 9H, 5e – gammalt bebyggelseläge (RAÄ 415) ca 200 m nordväst om Torsberga

SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:0:½ till Otte i "Ösby", (se Berga, Torsåkers sn) (GiBr s 92, regest).

1401 avstår Ingeborg Gregersdotter (Sandbro-ätten), mot vederlag i Västmanland, från sitt morgongåvegods som var 1:0 och jord i *Hæklingebergha, denna socken, Flåsta, Husby-Oppunda sn, och i Västmanland, till Bo Jonssons (Grip) arvingar, vilket gods hennes man Bengt Jonsson (Aspenäs-ätten) bytt bort till Bo Jonsson (SD 45).

1510 (omkr) har Nils Bossons (Grip) en gård som räntar 0:6 pn (E 8928).

1538 säljer Harald Jönsson 4 stänger jord i H äng till Johan Turesson (Tre rosor) (se Snesta, Spelviks sn) (RAp 5/6).

Inneberga

1376 *i Innaberghom* (DS 9364) – 9H, 5e.

SöH **1 skuj**, 0:1:1.
1 kruj, 0:2:1:4.
1 ky, 0:3.
1 fr (Ture Pedersson /Bielke/).

1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) 0:0:4 till Bo Jonsson (Grip) (se *Throgdwoøø, Bälinge sn) (DS 9364).

1381 vidimeras att kyrkoherden i Runtuna, Jöns Eriksson köpt 0:1 (se Myra) (RAp 14/9).

1413 testamenterar Ingrid Gustavsdotter (Rossviksätten), 0:0:7 till Vadstena kloster (se Glottra) (SD 1785).

1480 och 1502 upptas i Vadstena klosters jordebok en anteckning "till minnes" om 0:0:7 i I, utan att någon avrad anges; möjligen inräknas avraden i Glottra (HH 16 s 259, 279).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård om ½:0 som räntar 4 tön korn, 0:3 pn och 1 pund matu (E 8928).

Kesta 1320 *in Kydiæstum* (DS 2222), 1462 *i Kydistum, i Kydistom* (RAp 3/6); 1548 *Kädestha* (SöH 1548:5) – 9H, 6e; gammal bytomt (RAÄ 227) ca 1,3 km västsydväst om kyrkan.
SöH **1 skuj**, 0:0:0:7, till sk i Kappsta, Lids sn.
1 skuj, ?till ky i Kappsta, Lids sn.
2 ky, 0:3 + 0:3 (1553 0:4 + 0:4), sammanslås 1568 till **1 fr** (Per Kristersson /Sjöblad/).
1 kyuj, 0:2.
1320 byter kung Magnus bort 0:0:17 till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Segersta, Bälinge sn) (DS 2222).
1462 byter Runtuna kyrka till sig 0:0:11 av Johan i Ogensjö, Västerljungs sn, mot jord i Membro (RAp 3/6).
1560 byter kungen bort 2 gårdar och jord i Glottra till Per Kristersson (Sjöblad) mot jord i Västmanland (AF s 124, not 60).

Kolbro 1551 *Kolbro* (SöH 1551:11) – 9H, 5d.
SöH **1 fr** (Nils Bagge).
1573 **1 skuj**, 0:0:0:6.

Kungberga 1455 *i Konungabergom* (RAp 19/6) – 9H, 5–6e.
SöH **1 kr**, 0:6.
1 fr (Lars Fleming).
1455 är Jon i K vidervaruman på häradstinget (RAp 19/6).
1527 är Olof i K riksdagsman vid riksdagen i Västerås (GR 4 s 238).

Kvedby 1409 *i Quidby* (SD 1205), 1558 *Qvidby qvarn* (AL 3 s 205) – 9H, 5d.
SöH **2 sk**, 0:4 + 0:4, 1573 sammanslagna till **1 fr** (Sigvard Kruse).
1 skuj, 0:2, saknas 1573, inlagd i fr ovan.
1 skkvarn (skvalt), 1573 inlagd i fr ovan.

1409 är Sven i K faste vid häradstinget (SD 1205).
1558 upptas i kronans länsregister 2 kvarnar i K (AL 3 s 205).

Lindö Se Öja.

Lövsund 1262 *Louensunt* (?RAp 15/3) 1337 *in Læfsund* (DS 3280), 1425 *i Læpsunde* (WeAk s 8) – 9H, 5d – gammal bytomt (RAÄ 229) ca 400 m söder om nuvarande.
SöH **2 fr** (Svante Sture).
1573 **1 skuj**, 0:1.
1262 bekräftar påven Urban IV den donation till Tyska orden av jord i L och annorstädes i Sverige som gjorts av Karl Ulfsson (Folkunga-ätten), son till 'Ulf [Fase] fordom Sveriges jarl' (?RAp 15/3).
1337 byter Arvid Holmvidsson (tre blad) till sig jord i L av Gustav Nilsson (Bielke) som senare köper tillbaka samma jord (se Berga, Bogsta sn) (DS 3280, DS 3293, DMS 1:3 s 247).
1528 skiftas arv mellan Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), änka efter Sten Sture d y, och hennes son Svante Stensson, varvid Kristina tillfaller hennes morgongåvegods, med undantag för sätesgården Gäddeholm, Trosa sn, och fem gårdar på Mörkön, nämligen två gårdar i L som räntar 0:0:14 pn och 4 pund korn samt jord i Bäcketorp, Rotetorp och Sävtorp, denna socken, i Lästringe sn: Drömsta, Hagby och Tuvekvarn, i Ripsa sn: Ekeby, Flötsätter, Gäddsäter, Torlunda, Åby och Älgsängen, i Råby sn: Noheden, Råby, Sundby, och i *Ryssetorp, Bogsta sn, Daltorp, Bälinge sn, Välvesta, Lids sn, Läggesta, Torsåkers sn, Uvsta, Spelviks sn, Hunga och Stene, Trosa sn, Kesta och Kumla, Vagnhärads sn, Litselby och Nyckelby, Västerljungs sn, samt i Åsby, Stigtomta sn; utöver ovannämnda jordar, får fru Kristina jord i bakarv efter fem av hennes barn (se vidare Trompesta, Bälinge sn och Gäddeholm, Trosa sn) (E 2739).

Membro 1296 *in Menbro* (DS 1177), 1444 *i Meembro* (UUBp 1/10) – 9H, 6e.
SöH **1 sk**, 1:0 med skuj i Eneby.

1296 byter Odd Brudsson (Vinstorpa-ätten) till sig 0:0:12 av Riseberga kloster (se Glottra) (DS 1177).
1356 byter Peter Karlsson (tre liljor) bort till Tomas Petersson all den jord han och hans barn ärvt efter Håkan Elofsson (tre blomvippor) som är 0:1:0:2 och jord i Bullersta, Ekeby och Hovra, samtliga i Helgona sn, i Bettna, Botkyrka, Brännkyrka, Huddinge och Ösmo snr, mot jord i Ekerö sn (DS 5588, DMS 2:1 s 102 f).
1444 är Lars i M faste på häradstinget (UUBp 1/10).
1462 byter Runtuna kyrka bort 0:0:11 till Johan i Ogensjö, Västerljungs sn, mot lika mycket jord i Kesta (RAp 3/6).

Myra 1381 *i Myrom* (RAp 14/9) – 9H, 5e.
SöH **1 sk** (länsmannens gård), 1554 **1 aoe**, 0:5:1 (1561 0:5:1:4).
1381 säljer Folke Karlsson (Ekeblad från Västerfärnebo) 0:2 och jord i Berga till sin släkting Jöns Eriksson (hjorthorn), kyrkoherde i Runtuna, (RAp 14/9).
1573 har gården 2 pund i utsäde och äng till 40 lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft' (SöH 1573:3).

Norrby 1381 *i Noraby, i Norby* (RAp 5/10), 1409 *i Norby* (SD 1205) – 9H, 5d.
SöH **1 sk**, 0:6:0:6.
1 sk, 1559 **1 kr**, 0:5:2:2, (1573, 0:5).
1381 är Per och Ubbe i N fastar vid häradstinget (RAp 5/10); ett av beläggen kan avse Norrby, Bogsta sn.
1409 är Ragvald i N faste (SD 1205).

Onsberga 1348 *in Odhinsberghum* (DS 4339), 1364 *i Odhinsbiærgh* (DS 6986). – 9H, 5d.
SöH **1 sk**, 1:2.
1 ky, 0:6.
1348 testamenterar Ingevald Magnusson 0:0:1 till Runtuna prästbord (se Berga) (DS 4339).
1364 är Peter i O faste vid häradstinget (DS 6986).

Oppusa 1425 *i Oppusom* (RAp 11/10), 1454 *Vpphussa* (RAp 5/2) – 9H, 5f – gammal bytomt (RAÄ 414) ca 1 km väster om Lövsund.
SöH **3 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).

1425 är Peter i O och hans till namnet okända granne fastar vid häradstinget (RAp 11/10).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa), som vederlag för hennes morgongåva om 1200 mark svenska, (huvudgården) O och allt vad därtill av ålder hör i Runtuna sn, vilket var arv efter Gustav (Eriksson) Puke (Rossviksätten), och jord i Tystberga sn: Backa, Berg, Björndal, *Flogardzhamer, Häljsätra, Hässle, Ringola, Stångby, Sätersta och Utterö och i Bogsta sn: Hamra och Nunsberga (RAp 5/2).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 3 gårdar om sammanlagt 0:9 som räntar 9 tön korn och 0:9 pn (E 8928).

Prästgården Se Tybble.

Rosmossen 1551 *Rossmossa* (SöH 1551:11) – 9H, 5e.
SöH **1 fr** (Björn Pedersson /Bååt/).

Rotetorp 1425 *i Rodatorp* (RAp 11/10), 1444 *i Rotatorp* (UUBp 1/10) – 9H, 5e.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1425 är Olof i R faste på häradstinget (RAp 11/10).
1444 är Peder i R faste på häradstinget (UUBp 1/10).
1528 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:0:7 pn och 2 tön korn (se Lövsund) (E 2739).

Runtuna 1381 *i Røntwnom* (DRAp vid 12/3 1414, avskr), 1381 *apud curiam meam Röntuna* (RAp 1/9), 1397 *af Røntwna by oc bolstadh* (RAp 19/1),
1548 *Runttuna* (SöH 1548:5) – 9H, 5d.
SöH **1 kr** 0:2.
2 kyuj, 0:1 + 0:1, sammanslås 1573 till **1 kyuj**, 0:2.
3 fr (Björn Pedersson /Bååt/, Jöran Olofsson /Liljesparre/, Lars Matsson Kafle).

I Runtuna har 1381 frälsemannen och kyrkoherden Jöns Eriksson (hjorthorn) sin sätesgård (RAp 1/9) som senare avskiljs från byn och läggs till prästgård (Se Tybble).

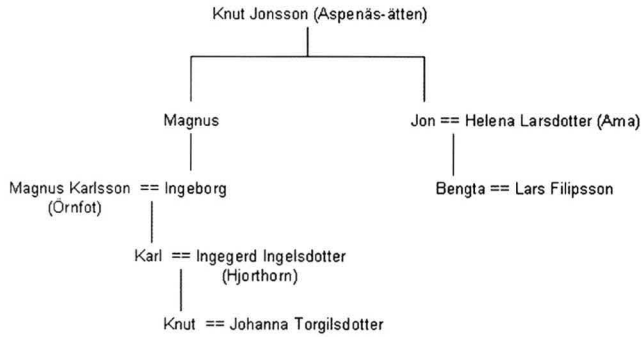

Källor: ÄSF I:1 s 11 ff, I:3 s 312 f.

1381 byter Lars Filipsson (Filip Larssons ätt) bort, till Bo Jonsson (Grip) 0:5 och jord i Tramsta, Mörkö sn, samt i Lerbo, Turinge och Vårdinge snr och i Östergötland, mot jord i Uppland (DRAp vid 12/3 1414, Rääf 1:45, DMS 1:7 s 108f).

1397 fastslås på räfsteting att Runtuna prästbol är utbrutet ur R (se Tybble) (RAp 19/1).

1423 ger Knut Karlsson (Örnfot) 0:5 och tillhörande torp i morgongåva till Johanna Torgilsdotter (se Simonsö, Mörkö sn) (B 16 f 419).

1430 byter Knut Karlsson bort till Brynolf Olofsson "i Hulo" 0:2 och jord i Vällkärr, med undantag för Eketorp, samt i Bärbo sn, mot jord i Bettna och Husby snr i Oppunda hd (E 175a UUB).

***Selbierga** 1559 *Selbierga* (SöH 1559:10).
SöH **1 skuj**, 0:2, 1573 **2 skuj**, 0:1 + 0:0:1.

***Skarpabergha** 1375 *in Skarpenbergh* (E 74, avskr, or RAp 24/2 delvis oläsbart), 1382 *i Skarpaberghom* (RAp 24/2).

1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:1:½ till Eskilstuna kloster (se Åresta, Bälinge sn) (DS 8734).

1377 överlåter Johan Andersson (okänd släkt) och hans hustru Ingrid Karlsdotter vid förlikning 0:0:5 i S, till strängnäskaniken Torsten Notholmsson (Bralstorp) som krävt en arvedel på sitt brorsbarns (Notholm Eggardsson) vägnar, vidare jord i *Gænksta och Lid

i Sättersta sn, Sulsta, Tystberga sn, samt i Husaby Byrings sn och i Västmanland (RAp 1403 – 28/6, vid).
1382 säljer Jöns Eriksson, präst i Runtuna sn, 0:0:1 till biskop Tord i Strengnäs (se Stockbäcken, Helgona sn) (RAp 24/2, SRP 1686).

Skarpåker 1424 *i Skarpaker* (StrLBp 13/1) – 9H, 5e.
SöH **1 sk**, 1:5:0:4 (1568 öde).
1 kr, 0:6.
1 ky.
1424 är Anders i S faste på häradstinget (StrLBp 13/1).

Skälby 1341 *i Skälby* (GiBr s 92, regest), 1380 *Skiälby* (DlGS vol 1, regest),
1559 *Skalby* (SöH 1559:10) – 9H, 5e.
SöH 1559 **1 sk**, 0:5 (vissa år 0:6).
1 skuj, 0:0:1.
1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:0:1 till Otte i "Ösby", (se Berga, Torsåkers sn) (GiBr s 92, regest).
1380 byts jord i S mot jord i Hölebo hd (DlGS vol 1, regest).

Sundby 1376 *i Swndby* (DS 9364) – 9H, 5e.
SöH **1 sk**, 0:4.
1 skuj, 0:0:1.
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) 0:2 till Bo Jonsson (Grip) (se *Troghwoøø, Bälinge sn) (DS 9364).

Sävtorp 1551 *Sevedstorp* (SöH 1551:11) – gammal bytomt (RAÄ 193) ca 400 m öster om Sundbysjön.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:6:1 pn (se Lövsund) (E 2739).

Sörby 1443 *i Sudherby* (?UUBp 10/10), 1551 *Sodherby* (SöH 1551: 11) – 9H, 5e.
SöH **1 sk**, 0:4:1:2.
1573 **1 skuj**, 0:2.
1 aoe, 0:3:2, 1561 0:3:1:2, 1573 0:3:0:6.
1443 är Jöns i S faste vid häradstinget (?UUBp 10/10).

1573 har aoe-gården 8 spann utsäde och äng till 60 lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft' (SöH 1573:3).

***Tiuiseng** 1559 *Tiuiseng* (SöH 1559:10), 1573 *Tiusenghen* (SöH 1573:3).
SöH **1 skuj** 0:0:1, 1573 0:1:0:4.
1573 anteckas i jordeboken om utjorden T att 'ingen vet var hon ligger' (SöH 1573:3).

Torsberga 1510 (omkr) *Torsbergh* (E 8928) – 9H, 5e.
SöH **1 fr** (Ture Pedersson /Bielke/).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård om 0:3 som räntar 3 tön korn, 0:3 pn och 1 pund matu (E 8928).

Tybble 1397 *prestabolit Nybbela* (RAp19/1), 1548 *presteboletth* (SöH 1548:5) – 9H, 6e.
SöH 1548 **1 ky**.
1397 kärar 'herr Jöns' (Eriksson /hjorthorn/), präst i Runtuna, på räfsteting med allmogen av Rönö hundare, mot Anders Jönsson som nekat honom hans 'lagliga gagn och nytta... av Runtuna by och bolstad'; nämnden rannsakar och fastslår att *prestabolit Nybbela* är "vpbyriat oc wttakit" av Runtuna bys bolstad, och rätten tilldömer därför herr Jöns andel i byns fiskevatten, skog, betesmark, ved- och timmerhygge, enligt den rätt avgärdaby ("wtby") äger tillsammans med bolby ("odhilby") (RAp 19/1).

***Wrettha** 1548 *Wrettha* (SöH 1548:5).
SöH **1 kyuj**, 1559 **1 kruj**, 0:1.

Vällkärr 1430 *Wädlakär* (E 175a UUB, avskr) – 9H, 6e.
1430 byter Knut Karlsson (Örnfot) bort sin andel av torpet V till Brynolf Olofsson (se Runtuna) (E 175a UUB).

***Wässby** 1548 *Wässby* (SöH 1548:5).
SöH **1 kyuj**, 1559 **1 kruj**, 0:0:2:2, saknas fr o m 1568.

Västerberga 1551 *Västerberga* (SöH 1551:11) – 9H, 5e – övergiven bytomt (RAÄ 325) ca 300 m söder om Åkra.
SöH **1 sk**, 0:5:2:6.
1 fr (Lars Fleming).

Åkra

1348 *in Hæklingeakrum* (DS 4339), 1381 *i Akrom* (ShSp 29/9), 1548 *Häcklingååckr* (SöH 1548:5) – 9H, 5e.

SöH **1 sk**, 1559 **1 kr** 1:4.

1 ky 0:4, 1573 öde.

1551 (endast) **1 fr**.

1348 testamenterar Ingevald Magnusson 0:0:4:5 till Strängnäs domkyrka (se Glottra) (DS 4339).

1381 upplåter Elin Ragvaldsdotter i Fågelsund, Bettna sn, hennes syster Holmfrid samt dennas dotter Cecilia 0:3 och jord i Snesta, Råby sn, Vreta, Svärta sn, Nälberga och Ekeby, Tystberga sn, samt i Villåttingen, till 'skälig man' Hemming Nilsson för att lösa honom ur fängelse (ShSp 29/9).

1409 byter Jöns Magnusson (kluven sköld med horn och två fågelfötter) bort 0:0:8:6 till Sigraf i Å i utbyte mot jord i Husaby-Byrings sn (SD 1205).

1455 byter Ragvald verkmästare bort 0:0:4 till Peder i Å mot lika mycket jord i Kallmyra, Spelviks sn (RAp 19/6).

Ärsta

1348 *in villa Æristum* (DS 4339) – 9H, 5e.

SöH **2 sk**, 0:6 + 0:5:2, med med skuj i Eneby och i Håknesta, Spelviks sn.

1 skuj, 0:0:5.

1573 **1 skuj**, 0:0:0:6, till oidentifierad sk i Spelviks sn.

1 ky, 0:6.

1348 testamenterar Ingevald Magnusson 0:0:13½ och en kvarn till Runtuna prästbord (se Berga) (DS 4339).

1382 säljer Sigge i Torp (Husby sn, Oppunda hd) och hans hustru Ragna Birgersdotter sin jord i Ä till Bo Jonsson (Grip) (LSBp 25/7).

Öja

1504–11 *Öja* (SApp nr 547, odat), 1551:11 *Öya* (SöH 1551:11) – 9H, 6e; (nu Lindö) gammal bytomt (RAÄ 248) ca 600 m väster om nuvarande.

SöH **3 fr** (Björn Pedersson /Bååt/ 1, Måns Knutsson /Roos av Hjelmsäter/ 2).

1504–11 klagar Ingegerd Simonsdotter i Ö, änka efter Knut Pik, hos riksföreståndaren Svante Nilsson om ett rättsövegrepp som hennes kusin ska ha utsatts för av biskop Mats i Strängnäs (SA nr 547).

***Øn** 1425 *i Ønne* (WeAk s 8) – 9H, 5f. (nu Lövsund)
SöH **1 fr** (Birger Nilsson /Grip/).
1425 är Nils i Ö nämndeman på häradstinget (WeAk s 8).

Österberga 1462 *i Østerberga* (StrLBp 4/2) – 9H, 5e – gammal bytomt (RAÄ 231) ca 200 ostsydost om Ärsta.
SöH **1 sk**, 1:0.
1 ky, 0:4.
1462 är Ingevald i Ö faste på häradstinget (StrLBp 4/2).
1568 köper Sigvard Kruse skattegården till frälse (SöH 1568:7).

Råby socken

1314 (?) *de Raby* (DS 1947, avskr).
1320 *in parochia Raby* (DS 2222).
1377 *i Raby sokn* (RAp 7/1).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	skuj	kr	kruj	ky	kyuj	fr	½ fr	aoe
Aspåker	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Bro	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Fyrby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Gillberga	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Gudsland	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Hossebo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –
Jälbro	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Kurtorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Lundby	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Noheden	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	1 (1)	– –	1 (1)
*Näfflunda	– –	1 (0)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Oppeby	1 (0)	1 (1)	0 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Riset	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Ryckesta	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Råby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –
Snesta	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –
Spånga	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	2 (2)	– –	– –
Strand	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Sundby	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –	– –
Säby	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
*Søreby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Ullberga	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –	– –
Utåker	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Veda	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	– –
*Wiisby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Ytteräng	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Österby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
SUMMA	4 (3)	4 (3)	2 (3)	2 (2)	1 (1)	3 (2)	25 (25)	1 (1)	1 (1)

Omfattning: Nuvarande (1950) Råby socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrkan: Den nuvarande kyrkans äldsta del är den västra, sannolikt uppförd vid 1200-talets mitt med gråsten i välgjort murverk och torde ha utgjort ett långhus med de invändiga måtten 6 x 9 m. Kyrkan bör ha haft traditionellt romansk grundplan, dvs långhus och ett lägre och smalare rakslutet kor. Troligen omkring 1400 revs koret och långhuset byggdes med gråsten och inslag av tegel ut till sin dubbla längd, varvid kyrkan fick salkyrkoform. Samtidigt uppfördes en sakristia i norr. Något senare välvdes kyrkan och ett vapenhus uppfördes vid medeltidens slut framför den ursprungliga sydportalen. Kyrkans äldsta bevarade inventarium är cuppan till en dopfunt av gotländsk kalksten. daterad till 1200-talets mitt. Den ena av kyrkans två klockor är sannolikt gjuten på 1420-talet (SöKy 20, SömA). Kyrkby: Råby.

Runstenar: Sö 160–162 kyrkan, 163 Ryckesta (urspr Snesta), 164 Spånga.

Aspåker
1402 *Aspaker* (SD 237, avskr), 1480 *i Aspaker* (RAp 5/10) – 9H, 5c.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) jord som är 0:12 sammanlagt med jord hon samtidigt säljer i Jälbro och Österby (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Bro
1402 *i Bro* (SD 237, avskr), 1431 *i Bro* (StrLBp 3/5) – 9H, 5c.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) torpet B som ger 2:0 pn i avrad (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Edstorp
1402 *innan Raboedhe* (SD 237, avskr) – 9H, 5c.
1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) torpet E som ger 0:6 pn i avrad (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Ekeby
1384 *i Ekeby* (LSBp 12/3) – 9H, 4d.
1384 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:0:2 av Finvid Finvidsson (Frössviksätten) (se Nynäs, Bälinge sn) (LSBp 12/3).

Fyrby
1559 *Forby* (SöH 1559:10) – 9H, 5c.
SöH **1 fr** (Klas Jöransson /Stiernsköld/).

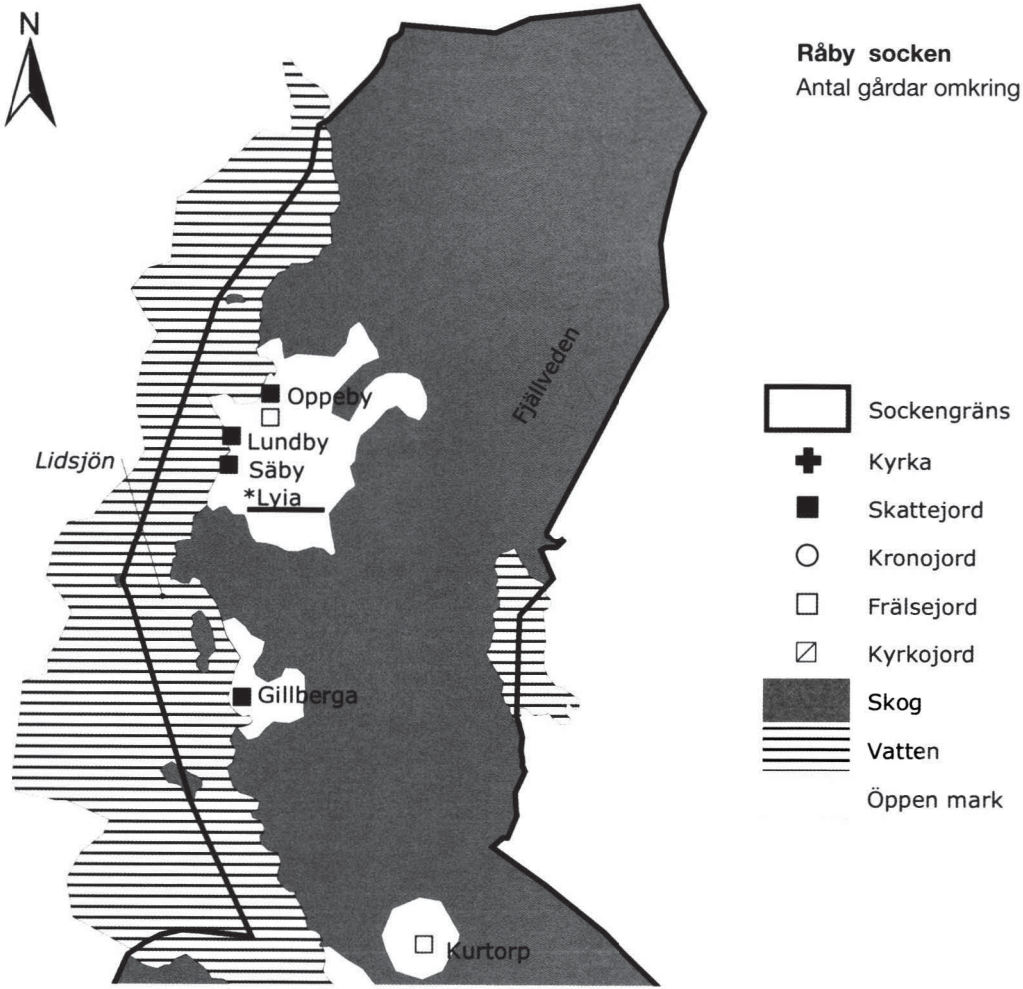

Råby socken

Antal gårdar omkring 1550.

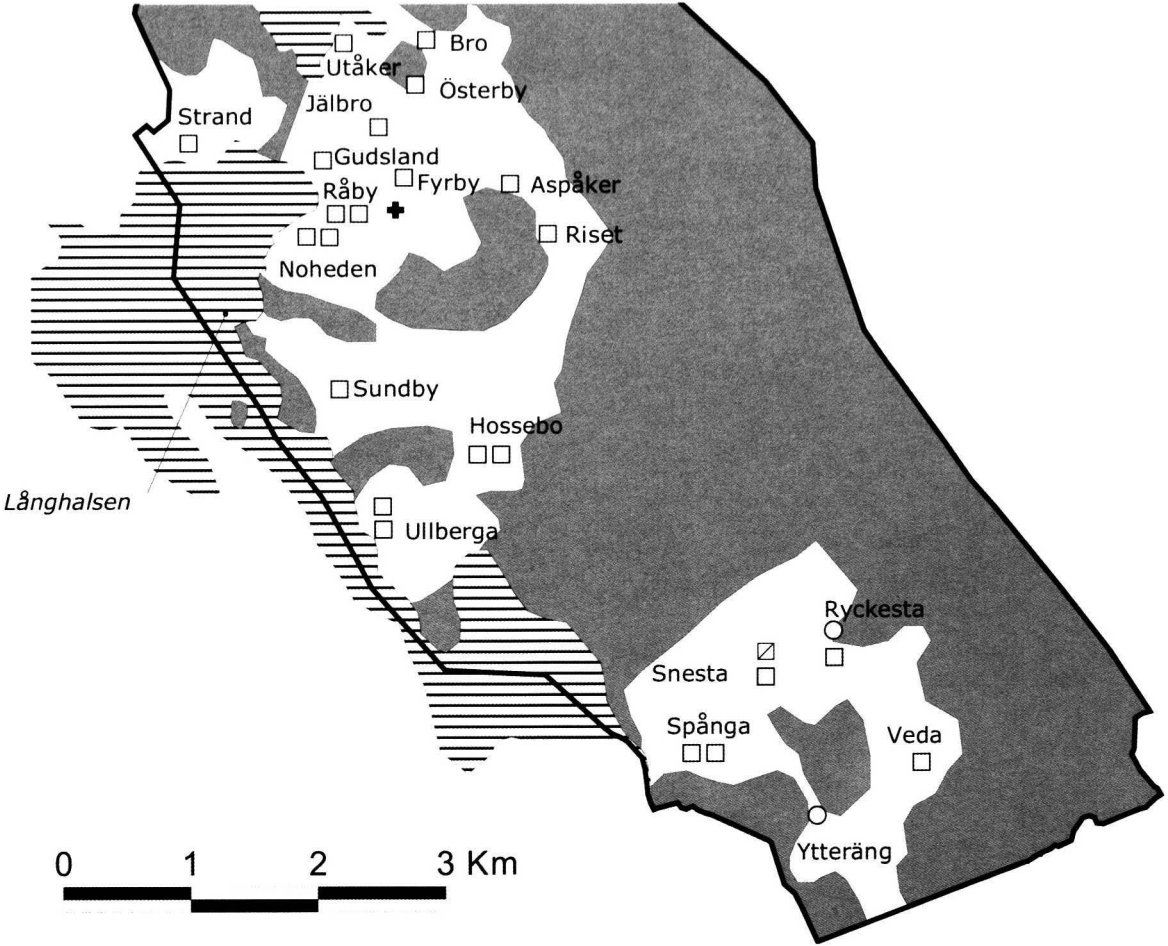
Bro
Utåker
Österby
Jälbro
Strand
Gudsland
Fyrby
Aspåker
Råby
Riset
Noheden
Sundby
Hossebo
Långhalsen
Ullberga
Ryckesta
Snesta
Spånga
Veda
Ytteräng
0
1
2
3 Km

Gillberga 1431 *i Gylberghom* (StrLBp 3/5) – 9H, 6c.
SöH **1 sk**, 1:0.
1431 är Ingevald i G faste vid häradstinget (StrLBp 3/5).
1462 byter herr Anders, kyrkoherde i Vårdinge sn, i biskop Sigges närvaro, bort 0:0:2 till Håkan Hwässing mot jord i Vårdinge sn (StrLBp 4/2).

Gudsland 1510 (omkr) *aff Gullandh* (E 8928), 1551 *Gwsslandtt* (SöH 1551:11) – 9H, 5c – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 133) ca 700 m nordväst om kyrkan.
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok jord som räntar ½:0 pn (E 8928).

Hossebo 1384 *i Husaby* (LSBp 12/3), 1461 *Hwsabo* (RApp 25/1), 1510 (omkr) *i Hossebo* (E 8928), 1551 *Husseboda* (SöH 1551:11) – 9H, 5c.
SöH **2 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Erik Månsson /Natt och Dag/).
1384 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:0:7:2 av Finvid Finvidsson (Frössviksätten) (se Nynäs, Bälinge sn) (LSBp 12/3).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar ?19 spann korn och 0:0:12:6 pn (se Lumbra, Tystberga sn) (RApp 25/1).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård om 0:3 som räntar 3 tön korn, 0:3 pn och 1 pund matu (E 8928).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 10 spann korn och 0:2 avradspn (C 21 f 5).

Jälbro 1372 *Yelabro* (DS X 185, avskr), 1402 *Jælabro* (SD 237, avskr), 1559 *Vllebro* (SöH 1559:10) – övergiven tomt (RAÄ 100) ca 800 m norr om kyrkan.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1372 överlåter Johan Speckin (halvt djur och vågskuror) 'ett gods' J till Nils Gädda och förbinder sig att säkra detta för anspråk från Ragvald Gustavsson, Jöns Torstensson och "Henilio" (DS X 185).
1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) jord som är 0:12 sammanlagt med jord hon samtidigt

säljer i Aspåker och Österby (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

***Klockaretæppen** Se *Stockholm.

Koppartorp 1402 *i Kopparathorpp* (SD 237, avskr) – 9H, 5c.
1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) torpet K som ger ½:0 pn i avrad (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Kurtorp 1402 *i Qwærnathorpp* (SD 237, avskr), 1510 (omkr) *Kyretorp* (E 8928), 1559 *Kuretorp* (SöH 1559:10) – 9H, 5c.
SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).
1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) torpet K som ger 0:6 pn i avrad (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok jord som räntar 0:2 pn (E 8928).

Lundby 1320 *in Lundby* (DS 2222) – 9H, 6c.
SöH **1 sk**, 1:1.
1 skuj, 0:1:1, till sk i Säby.
1320 byter kung Magnus bort 0:0:1 till Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) (se Segersta, Bälinge sn) (DS 2222).
1378 säljer Olof Petersson 0: ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Gladdinge, Ripsa sn) (VikSpp 29/9).
1424 byter Peter Anundsson i Säby till sig 0:6 i L 'i *Lyia' och jord i Oppeby av Silvast i *Lyia (se Gladdinge, Ripsa sn) (StrLBp 13/1).

***Lyia** 1397 *i Lyia* (RAp 19/1), 1423 *i Lionne* (UUBp 11/4), 1496 *i Lyiana* (RAp 16/2).

*Lyia är ett gammalt namn på en mindre uppodlad bygd i Fjällveden vid Lidsjöns östra strand (9 H, 6 c), omfattande byarna Lundby, Oppeby och Säby, eventuellt även *Sørby och *Näfflunda.

1397 är Mikael i L faste vid häradstinget (RAp 19/1).
1423 ärver Germund Larsson (Lilja till Fjällskäfte) 0:0:0:4 i L vid arvskifte efter hans mor, Ramborg Germundsdotter (djurhuvud) (se Hovra, Helgona sn) (UUBp 11/4; jfr PHT 1963 s 43).

1424 Se Lundby och Oppeby.
1496 Se Oppeby.

Noheden 1442 *Noedhe* (RAp 3/8), 1461 *Nohede* (RApp 25/1) – 9H, 5c.
SöH **1 ky**, 1550 **1 aoe**, 0:3.
1 fr (Svante Sture).
1442 byter bröderna Mats och Simon Körning till sig 'ett klostrets gods N' av Vadstena kloster mot jord i Östergötland; vad brödernas jord kan vara värd mer än klostrets skänker de till klostret för sina föräldrars själar. (RAp 3/8).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 1 ½ spann korn (se Lumbra, Tystberga sn) (RApp 25/1).
1476 byter Råby kyrka till sig 0:0:1 av biskopsbordet i Strängnäs mot lika mycket jord i Spånga i denna socken (RAp 14/10).
1482 säljer kyrkoherden i Vallby sn, Mats Körning, 0:3 till strängnäsbiskopen Kort Rogge; jorden var Mats rätta arv efter modern Märta Kristiernsdotter (Djäkn) och ingick i hennes morgongåva (29/6).
1487 donerar biskop Kort 0:3 till stiftelsen av S:t Eriks prebenda i Strängnäs domkyrka (RAp 22/12).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok 0:0:4 ½ pn avrad av N (C 21 f 5).
1528 får Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:6:2 pn, 2 ½ tön + 1 ½ spann korn och 2 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).
1544 indrar kungen till arv och eget 0:3 som Olof Bröms några år tidigare pantsatt till Knut Andersson (Lillie av Ökna) (GR 16 s 741).

***Näfflunda** 1559 *Näfflunda* (SöH 1559:10), sannolikt i *Lyia.
SöH 1559 (endast) **1 skuj**, 0:1, till sk i Säby.

Oppeby 1381 *i Vppeby* (ShSp 8/7), 1431 *i Oppeby* (StrLBp 3/5) – 9H, 6c.
SöH **1 sk**, 1559 **1 kr**, 0:5:1:4, 1573 0:6.
1 skuj, 0:2:0:6, till sk i Säby.
1 fr (Karin Larsdotter "till Sparsta", Lids sn).

1381 är Johan i O nämndeman vid räfsteting i Nyköping (ShSp 8/7).
1424 byter Peter Anundsson i Säby till sig 0:0:1 i O i *Lyia av Silvast i *Lyia (se Gladdinge, Ripsa sn) (StrLBp 13/1).
1431 överlåter 'skälig man' Nils i Kallmyra, Spelviks sn, på Lars Holmstenssons vägnar, till Peter i Lundby 0:2 som denne köpt av Lars (StrLBp 3/5).
1496 testamenterar Elin Nilsdotter, änka efter Mickel Tasto, "pa Akarlaby" (Akalby, Husby sn) 0:0:4 ½ till Nyköpings kloster med villkoret att hustru Cecilia, änka efter Olof Johansson (halv enhörning), och hennes barn kunde inlösa jorden till sig för 5:0 pn (RAp 16/2; ÄSF s 141).

Riset

1461 *Risenggen* (RApp 25/1), 1551 *Risedtt* (SöH 1551:11) – 9H, 5c.
SöH **1 kruj**, till kr i Ytteräng.
½ fr (Svante Sture).
1461 ärver Katarina Johansdotter en utjord efter sin far Johan Gädda (se Lumbra, Tystberga sn) (RApp 25/1).

Ryckesta

1444 *i Rykissta* (UUBp 1/10), 1455 *i Ryksta* (RAp 23/10), 1456 *i Rixtom* (RAp 22/1) – 9H, 4d – gammal bytomt (RAÄ 50).
SöH **1 kr**, 0:5, 1573 0:6 (1568 inget jt).
1 fr (Karin Eriksdotter /Gyllenstierna/).
1444 byter Ebbe Bengtsson (Färla) till sig 0:0:0:9 2/3 av hustru Sigrid i Sparsta (se Hårsta, Runtuna sn) (UUBp 1/10).

Råby

1440 *i Raaby* (RAp 16/6) – 9H, 5c.
SöH **2 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/), 1573 en öde.
1440 är Ragnar i R faste vid häradstinget (RAp 16/6).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok jord om 1:0 som räntar 6 tön korn, 1:0 pn och 2 pund matu (E 8928).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en jord som räntar 0:2 pn (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Snesta 1378 *i Smitzstom*(?) (VikSpp 29/9, avskr), 1380 *i Snidhastad* (RAp 14/5), 1381 *i Snedhastom* (ShSp 8/7), *i Snedzsom* (RAp 29/9) – 9H, 4d.

SöH **1 skuj**, 0:0:1:4, 1573 0:1.
1 ky, 0:3:2.
1 fr (Birger Nilsson /Grip/).

1378 säljer Olof Petersson 0:1 till Bo Jonsson (Grip) (se Gladdinge, Ripsa sn) (VikSpp 29/9).

1380, 1381 och 1397 är Lars i S faste på häradstinget (RAp 1380 14/5, SRP 1497, ShSp 1381 8/7, RAp 1397 19/1).

1381 upplåter Elin Ragvaldsdotter och hennes släktingar 0:0:5 till Hemming Nilsson (se Åkra, Runtuna sn) (RAp 29/9).

Spånga 1310 *Spang* (DD 2:6 nr 287, avskr), *curiis ... Sponga* (DS 1690, avskr), 1467 *to Spangen* (UUB 31/3, lågtyska), 1476 *i Spanga* (RAp 14/10) – 9H, 4d – gammalt bebyggelseläge (RAÄ 2) ca 300 m öster om nuvarande.

SöH **1 kyuj**, 0:0:0:4.
2 fr (Måns Ivarsson /Liljeörn/), 1573 en öde.

1310 undantas huvudgården S, som Tyska ordens kommendator i Sverige Henrik Stromberg bytt till sig mot 'Ekeby', från de gods som tillfaller kung Birger vid riksdelningen mellan honom och hertigarna Erik och Valdemar (DS 1690, jfr DD 2:6 nr 287).

1467 säljer Tyska orden 0:5:2 till Erik Axelsson (Tott) (se DMS 2:1 s 340 f) (UUBp 31/3).

1476 byter Johan Håkansson, kyrkoherde i Råby, på sin kyrkas vägnar bort 0:0:1 till biskopsbordet i Strängnäs mot lika mycket jord i Noheden (RAp 14/10).

1476 upptas i Lars Axelssons (Tott) jordebok två gårdar i S om 5:2 som räntar 5 tön och 4 spann korn; den ena gården räntar därutöver 1½ pund matu, den andra 1 pund 7 mark (C 14 f 3).

***Stockholm** 1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok avrad *aff Stockholm* som tillsammans med *Klockaretæppen* räntar 0:½ pn; i omedelbar anslutning till dessa omnämns en äng (utan ortnamn) som räntar 0:0:4 pn (E 8928).

Strand 1429 *Strandh* (ShSp 25/1), 1510 (omkr) *aff Strandh* (E 8928) – 9H, 5c.
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1429 pantsätter greve Hans av Everstein till Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) en gård i S och jord i *Skowæ* (senare *Skogh*) i S:t Nikolai sn (möjligen inlagt under kungsgården) och i Husby sn (ShSp 25/1).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:10 pn (E 8928).

Sundby 1443 *i Sundby* (UUBp 10/10), 1461 *Swndby* (RApp 25/1) – 9H, 5c.
SöH **1 kyuj**, 0:2:2:2 ('Sundby biskopsjord').
1 fr (Erik Månsson /Natt och Dag/ ½, Svante Sture ½).
1443 är Jöns i S faste vid häradstinget (UUBp 10/10).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 9 spann korn och 0:0:4 pn (se Lumbra, Tystberga sn) (RApp 25/1).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 1½ tön korn och 0:0:4 avradspn (C 21 f 5).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 0:0:4 ½ pn och 9 spann korn (se Lövsund, Runtuna sn) (?E 2739).

Säby 1424 *i Sæby* (StrLBp 13/1) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 56) ca 500 m sydväst om Oppeby.
SöH **1 sk**,1:3:1, med skuj i Lundby, *Näfflunda och Oppeby.
1561 (endast) **1 aoeuj**.
1424 se Gladdinge, Ripsa sn.

***Søreby** 1510 (omkr) *aff Søreby* (E 8928), 1551 *Suderby* (SöH 1551:11) – okänt läge, möjligen i södra *Lyia.
SöH **1 fr**, 1573 öde.
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok jord som räntar ½:0 pn (E 8928).

Ullberga 1461 *i Wllabergh* (RApp 25/1) – 9H, 5c.
SöH **2 fr** (Elsa Axelsdotter /Posse/, Johan Axelsson /Bielke/).

1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 5 tön korn och 0:10:2 pn (se Lumbra, Tystberga sn) (RApp 25/1).

1473 överlåter Erengisle Gädda till sin måg Johan Bese sitt 'gods' i U, och allt han köpt av Knut Somarssons hustru, Birgitta Magnusdotter (spets från vänster), i Tystberga och Bälinge snr samt Västerrekarne hd, för det han uppburit under Johans hustrus omyndighet (RAp 14/8).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok två gårdar som sammanlagt räntar 8 tön korn och 0:20 avradspn samt 0:0:1 gengärdspn för en äng (C 21 f 5).

1554 ärver Axel Eriksson (Bielke) efter sin mor Gunhild Johansdotter 2 gårdar; Jöns gård räntar 4 tön spannmål och har äng till 50 sommarlass hö, gott fiskevatten och en humlegård som ger 2 pund humle, men gården saknar mulbete och "vedaskog"; för Eriks gård ges samma uppgifter med undantag av att den saknar humlegård (E 1986).

Utåker

1402 *i Wtakre* (RApp 25/1) – 9H, 5c.

SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) ett torp som räntar 0:12 pn (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Veda

1377 *i Vidhum, i Widhom* (RAp 7/1, två brev), 1551 *Weda* (SöH 1551:11) – 9H, 4d.

SöH **1 kruj**, 0:1, 1573 öde.

1560–61 **1 kyuj**, troligen identisk med kruj ovan.

1 fr (Hans Persson /Forstena-ätten/).

1377 tilldöms hustru Ramfrid "i Tolgholtom" (?Tolfta, Lerbo sn) på räfsteting ½:0, vilket hon fått av sin man Ebbe i Tunsätter, Helgona sn, som morgongåva och som Ebbes släktingar sedan tagit från henne utan att kompensera henne med jord i "androm bynom" (RAp 7/1).

***Wiisby**

1402 *i Wiisby* (SD 237, avskr), 1551 *Visby* (SöH 1551:11).

SöH **1 fr** (Måns Ivarsson /Liljeörn/).

1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) 0:6 pn avrad av torpet V (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Ytteräng 1378 *i Dretäng* (?VikSpp 29/9, avskr), 1431 *i Etrenge* (StrLBp 3/5), 1474 *i Dretegn* (?RAp 1/5), 1551 *Ytteräng* (SöH 1551:11). – 9H, 4d.

SöH **1 kr** 0:5:1:4, med kruj i Riset.

1378 säljer Olof Petersson 0:½ till Bo Jonsson (Grip) (se Gladdinge, Ripsa sn) (VikSpp 29/9).

1431 är Nils i Y faste på häradstinget (StrLBp 3/5).

1474 ger Ulf Torstensson (3 spetsar) 0:1 i Y 'i S:t Nicholai sn' till S:ta Annas altare i Nyköping (RAp 1/5).

***Østanaker** 1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) 0:12 pn avrad av torpet *Østanaker* (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Österby 1402 *Østerby* (SD 237, avskr), 1551 *Östraby* (SöH 1551:11) – 9H, 5c.

SöH **1 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/).

1402 säljer hustru Katarina till Bengt Nilsson (Lejonansikte) jord som är 0:12 sammanlagt med jord hon samtidigt säljer i Aspåker och Jälbro (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Spelviks socken

1330 *parochia Spieldouikh* (DS 2787).
1387 *i Spiellawiik* (RAp 30/1).
1414 *i Spiællewika sokn* (SD 1996).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	skuj	kr	kruj	ky	kyuj	våkl	fr	aoe
Dalby	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Hampvik	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Håknesta	– –	1 (2)	– –	0 (1)	– –	1 (2)	– –	1 (1)	– –
Kallmyra	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Landshammar	1 (0)	1 (1)	0 (1)	1 (1)	1 (1)	– –	3 (2)	– –	– –
Snesta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Spelvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Sursa	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	1 (0)
Uvsta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Viby	– –	– –	– –	1 (1)	– –	0 (1)	– –	– –	– –
SUMMA	2 (1)	3 (4)	0 (1)	2 (3)	2 (2)	1 (3)	3 (2)	10 (11)	1 (0)

Omfattning: Nuvarande (1950) Spelviks socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrkan: Kyrkan är en rektangulär gråstensbyggnad med innermåtten ca 7 x 15 m. Virket i takstolarna är dendrokronologiskt daterat till 1400-talets mitt. Sakristian i nordost samt vapenhuset framför den ursprungliga sydportalen är i likhet med de tre tegelvalven, vilka täcker kyrkorummet, sekundära, men tidsavståndet kan inte vara stort. Kyrkans senmedeltida prägel är välbevarad. Av medeltida ursprung är också nio konsekrationskors på kyrkorummets innerväggar. Av medeltida inventarier har vidare bevarats en dopfunt av s k mälardalstyp, daterad till 1100-talets slut. Vidare finns ett triumfkrucifix från senare hälften av 1400-talet (SöKy 29, SömA)

Kyrkby: Spelvik.

Runstenar: Sö 165–166 Grinda.

Dalby 1376 *i Dalby* (ShSp 24/11) – 9H, 6f.
SöH **1 skuj**, 0:0:0:4.
1 fr (Bengt Gylta).
1376 säljer Magnus Tyrgilsson (Färla) 0:2 till Bo Jonsson (se *Throghwoøø, Bälinge sn) (ShSp 24/11).

Hampvik 1559 *Hampauich* (SöH 1559:10) – 9H, 6f.
SöH 1559
1 ky, 0:4:1:4.

Håknesta 1330 *in Haquonestum* (DS 2787), 1551 *Håkanstada* (SöH 1551:11) – 9H, 6f.
SöH **1 skuj**, 0:0:0:6, 1573 0:0:0:4, ?till Ärsta, Runtuna sn.
1573 **1 skuj**, 0:0:1:4.
1573 **1 kruj**, 0:2, till oidentifierad kr i Tystberga sn.
1 kyuj, 0:2
1573 **1 kyuj**, 0:1.
1 fr (Ture Pedersson /Bielke/).
1330 stadfäster biskop Styrbjörn i Strängnäs Önde Hades testamentariska donation av 0:0:0:4 till Julita kloster (se *Thorpe, Tystberga sn) (DS 2787).
1376 jfr Haga, Bälinge sn.
1414 byter Jöns Petersson bort 0:2 till Katarina Erengislesdotter (Hammersta-ätten) mot 0:0:2 i 'samma härad' (SD 1996).[4]
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok jord om 0:2 som räntar 2 tön korn, 0:3 pn och 1 pund matu (E 8928).

Kallmyra 1364 *i Kaalmyrum* (DS 6986), 1381 *i Kalmyrom* (RAp 5/10) – 9H, 6f.
SöH **1 sk**, 1:5:1:4.
2 fr (Jöran Holgersson /Gera/).
1364 och 1381 är Peter i K faste vid häradstinget (DS 6986, RAp 5/10).
1455 byter Ragvald 'verkmästare' till sig 0:0:4 av Peter i Åkra, Runtuna sn, mot lika mycket jord i Åkra. (RAp 19/6).

4 SMV uppger felaktigt att Jöns Peterssons sigillvapen var en styckad sköld. I den angivna källan (SD 1996) meddelar dock Jöns att han saknar eget sigill. Den styckade skölden tillhör häradshövdingen Jeppe Störla (jfr SMV s 37 f).

Spelviks socken

Antal gårdar omkring 1550.

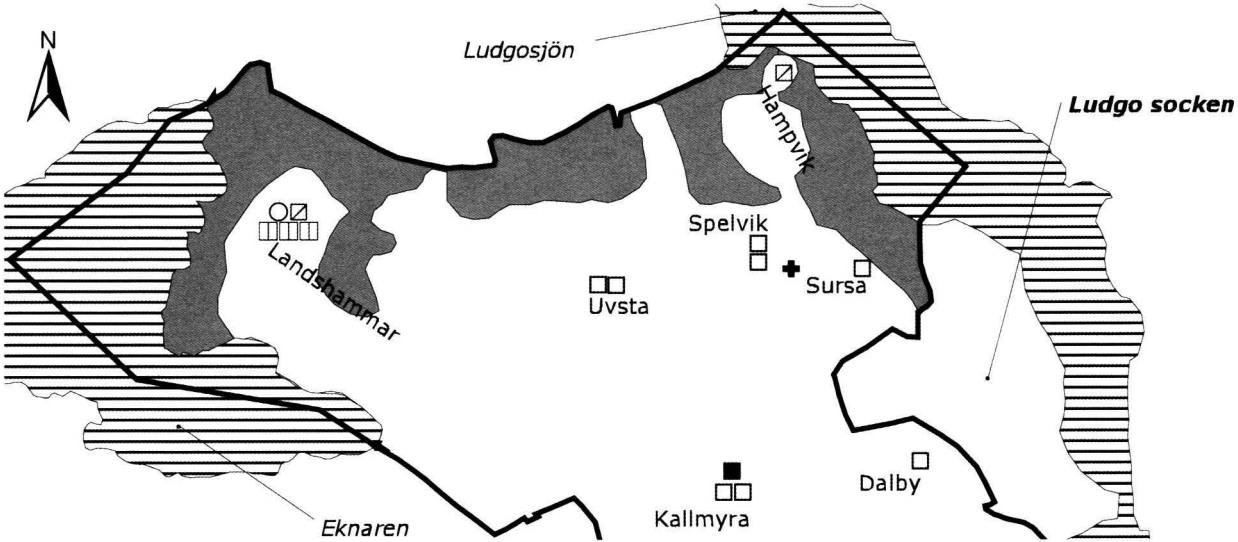

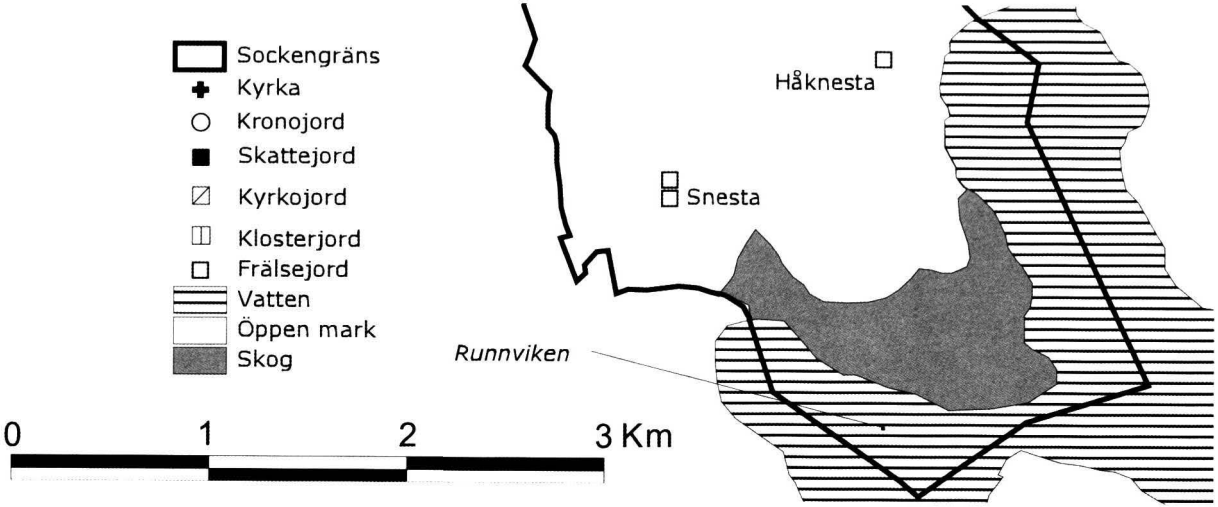
Sockengräns
Kyrka
Kronojord
Skattejord
Kyrkojord
Klosterjord
Frälsejord
Vatten
Öppen mark
Skog
Håknesta
Snesta
Runnviken
0
1
2
3 Km

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok jord om 0:6 som räntar 6 tön korn, 0:6 pn och 2 pund matu (E 8928).

Landshammar 1233 *Lanshamar* (DS 281), 1438 *i Landshambre* (SMR 829) – 9H, 6e.
SöH **1 kr**, 1:0.
1 skuj.
1559–68 **1 kr**, 0:2:1, med kruj i *Viby.
1 ky, 0:2:2.
3 våkl, 1561 **2 aoe** 1568 **2 våkl**, 0:4 + 0:4.

Till L skriver sig 1438 Gudmund i L (eget sigill), underhäradshövding i Rönö härad (SMR 829).

Landshammars rättardöme uppges ha omfattat Vårfruberga klosters landbor i Ludgo, Runtuna och Spelviks socknar (AL 1 s 308). Belägg för fler vårfrubergalandbor än de tre i Landshammars by har dock inte kunnat återfinnas i det undersökta materialet.

1233 utfärdar ärkebiskopen tillsammans med biskoparna i Linköping, Skara, Västerås och Strängnäs ett stadfästelsebrev på L m fl gårdar för nunnorna i Vårfruberga (Fogdö) kloster (DS 281).
1311 bekräftas ovanstående stadfästelse och samtidigt stadfästs klostrets rätt till tionde från bl a L av biskopen i Strängnäs (DS 1788).
1334 ställer Johan Bro (sexuddig stjärna) 0:½ som säkerhet ifall av att den försäljning han gjort till Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) av lika mycket jord i Kattnäs sn skulle klandras och återgå (DS 3092).

Snesta 1471 *i Snedesta* (VxUp 30/5), 1505 *i Snedestade* (UUBp 13/1) – 9H, 6f.
SöH **2 fr** (Klas Stensson /Ulv/), med skuj i Eneby, Runtuna sn.

Snesta är 1471–1538 sätesgård för väpnaren Harald Jönsson (två liljor balkvis) (VxUBp 30/5, RAp 5/6).

1471 är Harald i S sigillvittne när Sten Sture utfärdar en skiljedom (se Åda, Vagnhärads sn (VxUp 30/5).

1499 är Harald i S en av Södermanlands representanter i Stockholm när kung Hans låter välja sin son Kristian till tronarvinge (ST 3 nr 563).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jb 0:5 som räntar 0:5 pn (E 8928).
1527 är Harald i S på riksdagen i Västerås (GR 4 s 232).
1529 uteblir Harald i S från vapensyn för frälset (GR 6 s 191).
1538 säljer Harald Jönsson till Johan Turesson (Tre rosor) sin sätesgård S om 0:5, som räntar 6 tön korn och 3 pd matu, och jord i Eneby och Hälleby, Runtuna sn, samt i *Eke, Bogsta sn (RAp 5/6 1538).
1548 byter Sten Bengtsson (Ulv) till sig av Svante Sture en gård som räntar 6 tön korn, 0:12 pn, 1½ pund fläsk och 1 pund smör, och mera jord i Läggesta, Torsåkers sn, Vängsö, Gåsinge sn och Åshammar, Kattnäs sn, mot jord i Berga, Mörkö sn, och Järna, Sorunda samt Turinge snr (se Berga, Mörkö sn) (ShSp 8/11, DMS 2:1 s 207).
1553 byter Johan Turesson (Tre rosor) bort en gård, som räntar 6 tön spannmål, 1 pund smör, 0:12 pn och 1 ½ pd fläsk och mera jord i Västergötland till Svante Sture, som av Johans bror Lars får jord i Öster- och Västergötland; av Svante får de jord i Åkers sn (E 2739).

Spelvik 1277 (omkr) *curiam ... Spiældavijk* (ÖD 7:519 odat, avskr), 1277 *curiam Spiældæwic* (DS 628), 1387 *i kirkiobynom i Spiellawiik* (RAp 30/1) – 9H, 6f.
SöH **2 fr** (Bengt Gylta).
1277 (omkr) testamenterar Margareta Ragvaldsdotter (okänt sigill) sin gård S till Sko kloster (ÖD 7:519 odat).
1277 säljer klostret gården S till biskop Anund i Strängnäs (DS 628).
1387 ger Gregers Bengtsson (Aspenäs-ätten) som morgongåva till Katarina Erengislesdotter (Hammersta-ätten) 0:12 och jord i Bärbo och Ytterjärna socknar (RAp 30/1, SRP 2290).

Sursa 1462 *i Swrdresiusa* (StrLBp 4/2), 1559 *Suresiö* (SöH 1559:10) – 9H, 6f – ev bebyggelselämningar efter "Lilla S" (RAÄ 79) ca 600 m ostsydost om kyrkan.

SöH **1 aoe** 1:0, 1559 **1 fr** (Svante Sture).
1462 är Torsten i S faste (StrLBp 4/2).

Uvsta

1334 *in villa ... Vdstadha* (DS 3039), 1444 *i Vtstadom* (UUBp 1/10),
1551 *Wttstada* (SöH 1551:11) – 9H, 6e.
SöH **2 fr** (Bengt Gylta, Svante Sture).
1334 byter Kettil i Bromby (okänt sigill) till sig 0:2 av Lars Ulfsson (Ama) mot jord i Östergötland (DS 3039).
1444 är Mats i U faste på häradstinget (UUBp 1/10).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar 1:0 pn och 4 tön korn och 2 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).

Viby

1331 *in uilla Uibu* (DS 2825) – 9H, 6e.
SöH **1 kyuj** (" i Viby äng").
1559 (endast) **1 kruj**, 0:1:1:4, till kr i Landshammar.
1331 byter Anund i Hyvena, Vansö sn, till sig 0:0:7 i V 'i närheten av domprostens gård Värlund' (Ludgo sn) mot jord i Hyvena av domprosten Nils i Strängnäs (DS 2825).

Svärta socken

1314 (?) *de Suertø* (DS 1947, avskr).
1330 (omkr) *til Swerto* (Erikskrönikan v 3706)
1348 *parrochia Swærto* (DS 4339).
1381 *i Swerto sokn* (RAp 1/9).
1412 *i Swærtonne* (SD 1605, avskr).
1419 *i Swærtone* (SD 2673).

Kyrkan: Kyrkan, vars nuvarande gestalt är resultatet av flera ombyggnader under såväl medeltid som efterreformatorisk tid, var enligt vedertagen uppfattning ursprungligen en rektangulär salkyrka av gråsten med sakristia i norr. Bevarade i det nuvarande murverket är långhusets västmur och sakristians nordmur. Byggnadstiden förmodas vara 1200-talets senare hälft. Det bevarade västtornet, vars nedre del är av gråsten och övre av tegel, har, bortsett från det allra översta partiet, daterats till 1400-talets mitt och så även ett numera försvunnet vapenhus framför den ursprungliga ingången. När välvning av det äldsta kyrkorummet skedde är obekant, men senmedeltid är en sannolik datering. Av medeltida inventarier har endast bevarats foten till en dopfunt, troligen av gotländskt ursprung och tidsfäst till senare delen av 1200-talet (SöKy 69, SömA). Kyrkby saknas.

1317 avser hertigarna Erik och Valdemar att övernatta i Svärta, sannolikt vid kyrkan, på sin väg från Stockholm till Nyköping. De tvingas dock att fortsätta direkt till Nyköping, då maten som var avsedd för dem och deras följe redan förts dit av kungens män (Erikskrönikan v 3702–24, Pipping s 662).

Berga

1440 *i væstra Bærghom ... i østre Bærghom* (RAp 16/6) – 9H, 4e – gammal gårdstomt (RAÄ 165) ca 500 m norr om Uddeby.
SöH **1 fr**, 1561 **1 aoe**.
1440 säljer Otte Ingevaldsson 0:0:5:4 i västra B och 0:0:1 i östra B till sin syster Sigrid (se Nälberga) (RAp 16/6).
1510 säljer Dorotea Knutsdotter (Banér) en gård i B och jord i Kila sn till Nils Bosson (Grip) (K 6 f 76).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget en gård med 14 (17) spann i utsäde och äng till 50 lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft'; till B hör holmen *Store Bierkenn* (SöH 1561:9).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	kr	½ kr	kruj	ky	kyuj	fr	½ fr	aoe	aoeuj
Berga	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (0)	– –	0 (1)	– –
Björkkulla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Brannebol	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)
Dala	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –
Djupvik	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Ekeby	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –
Fågelö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)
Förola	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Gillinge	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Gältsund	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Horn	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	2 (1)	– –	1 (1)	– –
*Husbondeengen	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Hult	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Husby	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	2 (1)	– –	– –	– –
Håby	– –	1 (0)	– –	1 (1)	0 (1)	0 (1)	– –	– –	– –	– –
Ingelsta	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –
Kallaren	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Karreby	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Karsbol	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –
Klavesta	1 (0)	0 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Kvisslinge	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –
Limmersvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
*Lundhby	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Nor	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –
Norrtomta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Nälberga	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	1 (1)	– –	0 (1)	1 (1)
Prästgården	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Sjösa	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Skinnstrumpan	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	– –	– –	– –
Skälkulla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Stäk	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Svartnacka	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –
Svärdsklova	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Säby	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
*Trätängen	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Uddeby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	2 (2)	– –
Valmesta	– –	– –	– –	1 (0)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Valsta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (3)	– –	– –	– –
Vreta	– –	– –	– –	1 (0)	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Väsby	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Ylinge	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Åbro	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Ållonbäck	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Ånga kvarn	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –	1 (0)	– –
Åsendal	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –
Ödesby	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
SUMMA	1 (0)	6 (6)	1 (1)	6 (2)	7 (8)	3 (5)	18 (21)	1 (1)	17 (18)	7 (7)

Omfattning: Nuvarande (1950) Svärta socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Björkkulla 1473 *i Biærnakulla* (C 8 f 21), 1491 *Byørnakulla* (RAp 30/9) – 9H, 3e – gammal gårdstomt (RAÄ 185) ca 1,6 km nordost om Sjösa.
SöH **1 aoe** 0:4, med holmen *Brooken.*
1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige en gård som räntar 0:15 pn (se Säby) (C 8 f 21).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:15 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:15 pn; till gården hör *Biörnö* (K 1 f 65).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget en gård med 8 spann i utsäde och äng till 22 lass samt god tillgång på mulbete och fiskevatten; till gården hör *Lille Björnn ön* (SöH 1561:9, 1573:3).

Brannebol 1510 (omkr) *Brandhabool* (E 8928) – 9H, 2f.
SöH **1 aoe** 0:3.
1 aoeuj.
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en 'rumpejord' som räntar 0:0:2 pn (E 8928).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:7 pn; till gården hör en tredjedel av *Norssö* och holmen *Birkesker* (K 1 f 65).
1551 köper Gustav I 0:0:2 av Per Olsson i Säby (se Nälberga) (GR 22 s 35).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget en gård med 1 ½ spann i utsäde och äng till 20 lass samt mulbete och fiskevatten; till B hör *Marsta biörke sker* (SöH 1561:9, 1573:3).

Brogetorp 1380 (omkr) *i Brogom* (U 269a s 31, odat, avskr) – 9H, 4e.
1380 (omkr) byter Henrik Reventlow och hans hustru Ingegerd Johansdotter till sig 0:0:0:14 av Bo Jonsson (se Uddeby) (U 269a s 31, odat).

***Budaboll** 1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård *Budaboll* som räntar 0:7 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).

Dala 1341 *i Dalum* (GiBr s 92, regest), 1551 *Dala* (SöH 1551:11) – 9H, 4f.
SöH **½ kr**, 1573 öde.
1559 **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

Svärta socken

Antal gårdar omkring 1550.

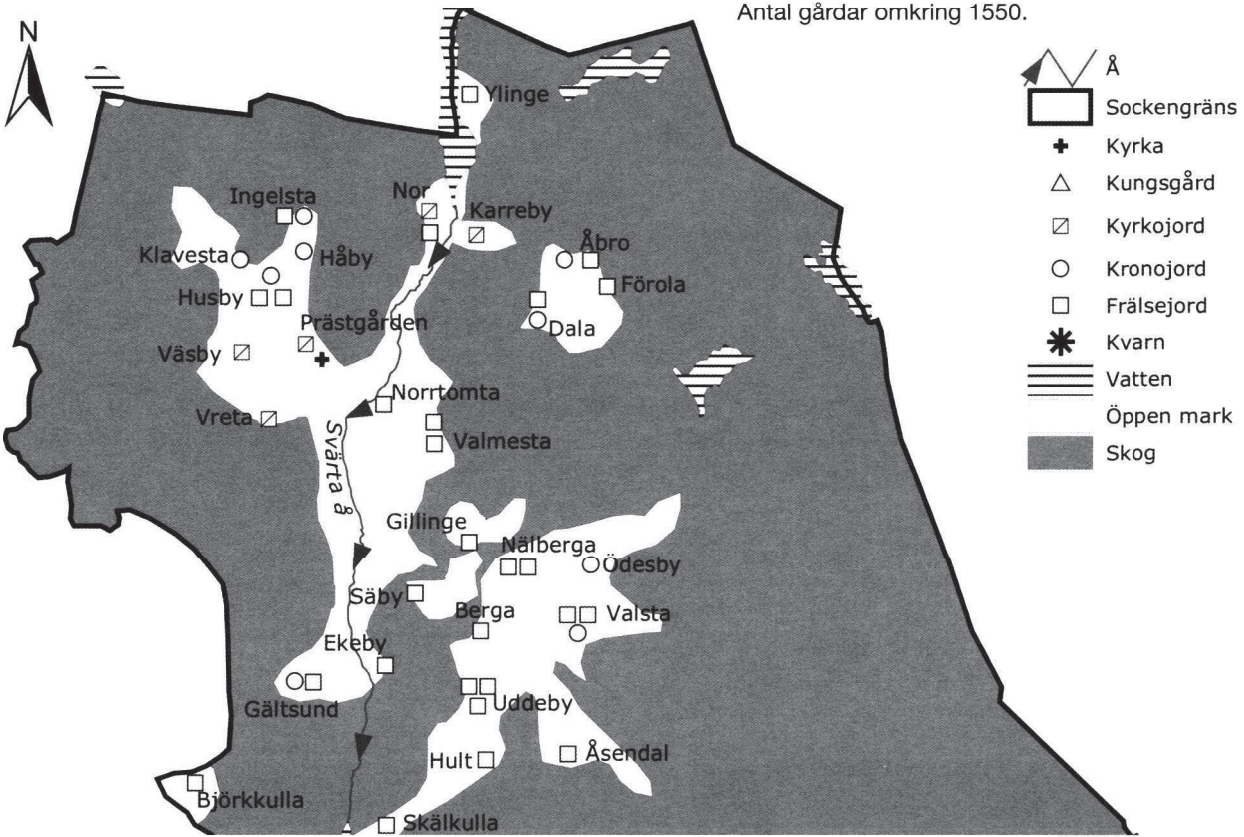

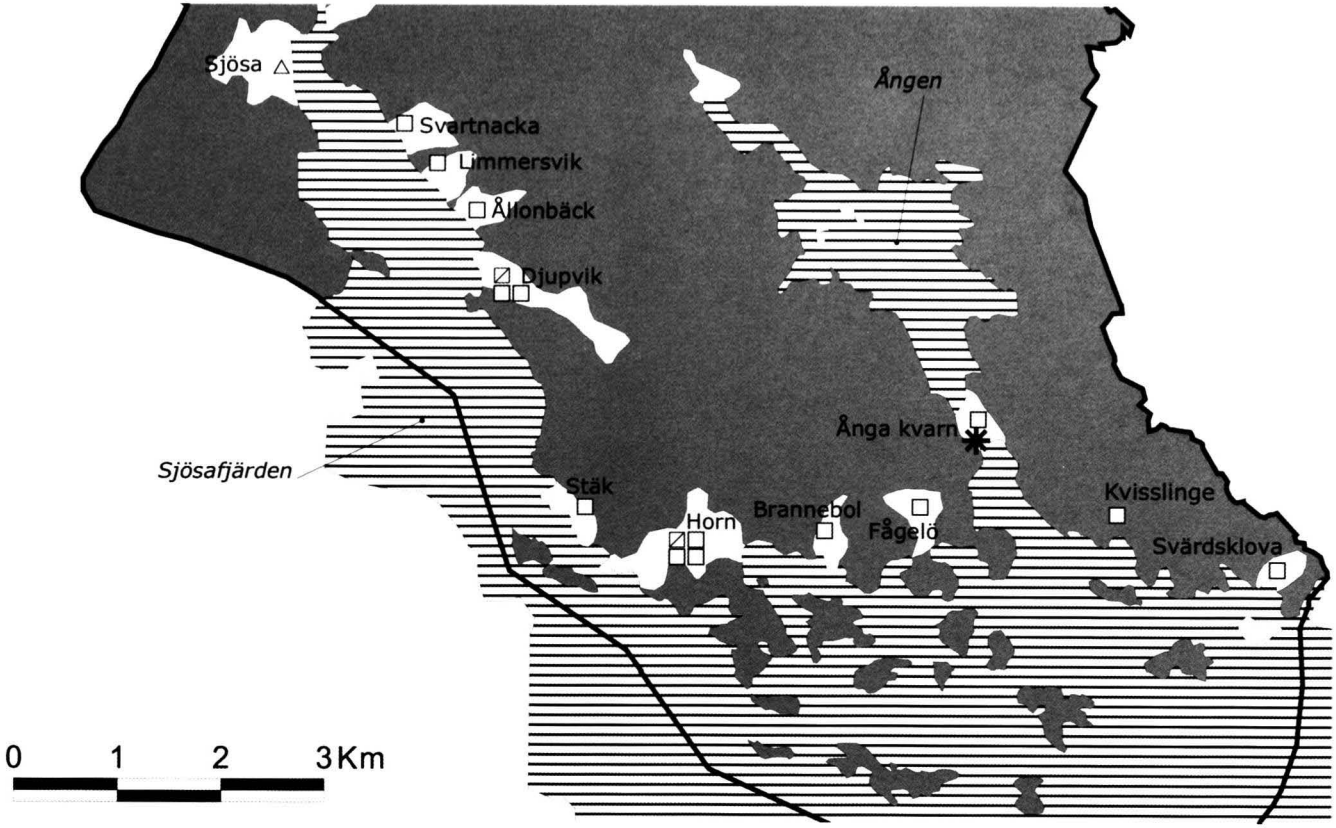
Sjösa
Svartnacka
Limmersvik
Ållonbäck
Djupvik
Ången
Ånga kvarn
Sjösafjärden
Stäk
Horn
Brannebol
Fågelö
Kvisslinge
Svärdsklova
0
1
2
3 Km

1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:0:2 till Otte i "Ösby", (se Berga, Torsåkers sn) (GiBr s 92, regest).

1560-talet har Jöran Eriksson (Gyllenstierna) en gård som räntar 0:7 pn, 2 tön korn, 1 pund fläsk och 1 pund smör (Rött nr 298).

Djupvik

1480 *i Dyupawiik* (RAp 5/10), 1491 *Dywpawik* (RAp 30/9),

1531 *Stora Dyupeuick* (K 1 f 65v) – 9H, 3f – "mellersta" D gamla tomt (RAÄ 209) ca 400 m västsydväst om nuv Västra D.

SöH **1 kyt**, 1559 **1 ky**.

1 aoe, 0:4, med holmen Askeskär; Stora D.

1 aoe, 0:3, med holmen Södra Törneholmen; Lilla D

1480 är Peder i D faste vid häradstinget (RAp 5/10).

1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) två gårdar som räntar 0:15 pn, respektive 0:7 pn, till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).

1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård 'Stora D' som räntar 0:15 och har holmen *Askasker* och en annan gård D som räntar 0:7 pn, till vilken hör holmen *Torneholme* (K 1 f 65).

1561 och 1573 redovisas under arv och eget Stora D med 6 spann i utsäde och äng till 30 (20) lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft'; till gården hör holmen *Solsker*. För Lilla D redovisas två gårdar, en gård om 0:3, 3½ spann utsäde, äng till 30 (20) lass och en gård utan jordetal, med 3 spann och 12 lass; båda har mulbete och fiskevatten 'till nödtorft'; till Lilla D ligger *Tornne holme*. (SöH 1561:9, 1573:3)

Ekeby

1341 *i Ekerby* (GiBr s 92, regest), 1438 *i Ekeby* (SMR 829) – 9H, 3e.

SöH **1 kyuj**, 0:1.

1 aoe, 0:4, med holmen Lilla Långskär.

1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:½ till Otte i "Ösby", (se Berga, Torsåkers sn) (GiBr s 92, regest).

1438 ingår Ulf i E i en 'landssynenämnd' (SMR 829).

1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige en gård som räntar 0:15 pn (se Säby) (C 8 f 21).

1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye), änka efter Eggert Krummedige, till Sten Sture en gård som räntar 0:15 pn och jord i Björkkulla, *Budaboll, Djupvik, Fågelö, Hult, Horn, Limmersvik, Norrtomta, Sjösa, Skälkulla, Stäk, Säby, Uddeby och Ållonbäck; försäljningen motiveras av Marine med att hon måste betala de stora skulder hennes man dragit på sig (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:15 pn; till gården hör *lisle Longesker* (K 1 f 65).
1561 redovisas under arv och eget en gård med 12 spann i utsäde och äng till 60 lass samt god tillgång på mulbete och fiskevatten (SöH 1561:9).

***Fiærdhakiær** 1348 *in prato Fiærdhakiær* (DS 4339).
1348 testamenterar Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 5 stänger jord i ängen *Fiærdhakiær* till Runtuna kyrka (se Berga, Runtuna sn) (DS 4339).
1498 (?) upptas i Arvid Trolles jordebok ödetorpet F med jordetalet 0:2:2:2 (ATJb s 88).

Fjunsta Se *Finnsta, Helgona sn.

Fågelö 1473 *i Fuglede* (C 8 f 21), 1491 *Foglede* (RAp 30/9) – 9H, 2f – gammal bytomt (RAÄ 214) ca 1 km ostnordost om Brannebol.
SöH **1 aoe**, 0:4, med holmarna *Öndeböte* och *Fogleskär*.
1 aoeuj.
1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods en gård som räntar 0:16½ pn (se Säby) (C 8 f 21).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:15½ pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:15 ½ pn (K 1 f 65).
1551 köper Gustav I 0:0:8 av Per Olsson i Säby (se Nälberga) (GR 22 s 35).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget en gård med 4 spann i utsäde och äng till 50 (30) lass samt mulbete och fiskevatten (SöH 1561:9, 1573:3).

Förola 1538 *i Forugha* (NoSkA 1 s 544), 1559 *Föröra* (SöH 1559:10) – 9H, 4f – övergivet gårdsläge (RAÄ 289) ca 500 m söder om nuvarande.

SöH **1 fr** (Sigrid Klasdotter /Kyle/).
1538 säljer Karin Matsdotter (till Våla) en gård som räntar 0:11 till Johan Olofsson (Gyllenhorn) (se Gillinge) (NoSkA 1 s 544).

Gillinge

1376 *i Gillinge* (RAp 20/3) – 9H, 4e.
SöH **1 fr** (Sigrid Klasdotter /Kyle/).
1376 pantsätter Stenfrid 0:6 till sin systerson Jakob Olofsson (Djäkn) för en skuld (RAp 20/3).
1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:6 i N och det underliggande Åsendal i samma socken av Jakob Olofsson och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter, (Se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1538 säljer Karin Matsdotter (tre gäddkäkar) med sin dotters, Anna Stensdotter (arm), och sin mågs, Torbjörn Pederssons (Ekestubbe), samtycke till sin bror Johan Olofsson (Gyllenhorn) jord i G, som räntar 2 spann korn och ½ pund matu, och jord i Förola, Kvisslinge och Åsendal samt i Kila sn, Jönåkers hd (NoSkA 1 s 544).

Gältsund

1381 *i Geltasunde* (ShSp 8/7) – 9H, 3e – gammal bytomt (RAÄ 183) ca 500 m ostsydost om nuvarande.
SöH **1 kr**, 0:3, 1569 0:2.
1 fr (Sigrid Klasdotter /Kyle/).

Gältsund är 1458 sätesgård för Lucia Henriksdotter (Örboholmsätten) (RAp 11/5).

1381 är Peter i G faste på räfsteting (ShSp 8/7).
1505 byter Sigrid Heinesdotter med sin syster Margaretas samtycke bort till Sten Kristiernsson (Oxenstierna) sin halva av G gård, vilket motsvarar en ränta av 2 tön korn, 0:5 pn och 1 pund matu, och mera jord i Nälberga, vilken jord hon ärvt efter sina föräldrar, mot jord i Dunkers sn (RAp 20/10).

Horn

1313 *apud Swertohorn* (DS 1926), 1424 *i Hornby* (StrLBp 13/1), 1491 *Horn* (RAp 30/9) – 9H, 2f – övergiven tomt (RAÄ 181) ca 300 m väster om nuvarande Västergården.
SöH **1 ky**.
1 fr (Björn Pedersson /Bååt/).

1 fr (?Johan Pedersson /Bååt/), saknas 1573, möjligen identisk med föregående.
1 aoe 0:3, med holmarna *Storebergö* och *Bergsholmen.*
1313 daterar kung Birger ett brev vid H (DS 1926).
1424 är Ödger i H faste på häradstinget (StrLBp 13/1).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:7 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:7 pn; till gården hör holmarna *Bergöö* och *Bergholm* (K 1 f 65).
1560-talet har Jöran Eriksson (Gyllenstierna) ett torp som räntar 0:5½ pn (Rött nr 298).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget två gårdar, den ena med 1 (2) spann i utsäde och äng till 10 lass, den andra sår 1 spann råg och har äng till 14 lass; till H hör *Biörnnön* och två 'bergholmar' (SöH 1561:9, 1573:3).

Hult
1443 *i Diæflahulte* (UUBp 10/10), 1455 *i Diæffwlshulte* (RAp 19/6), 1551 *Hultt* (SöH 1551:11) – låg ca 600 m söder om Uddeby (LmV C 74–1:1 – 1709).
SöH **1 aoe**, 0:3, med holmen *Ideholmen.*
1443 är David i H faste på häradstinget (UUBp 10/10).
1455 är Anders i H faste på häradstinget (RAp 19/6).
1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige en gård som räntar 1:0 pn (se Säby) (C 8 f 21).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 1:0 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 1:0 pn; till gården hör holmen *Ydeholm* (K 1 f 65).
1561 redovisas under arv och eget en gård med 6 spann i utsäde och äng till 30 lass samt god tillgång på skog, mulbete och fiskevatten; till gården hör *Ideholmen* (SöH 1561:9).

***Husbondeengen**
1544 *Husbonde engen* (SöH 1544:2) – möjligen identisk med *Longenghen* under Säby (jfr Säby).
SöH **1 aoeuj**.
1498 har Arvid Trolle en äng (utan ortnamn) som han köpt av Heine Berendson; ängen som räntar ½:0 pn har Nils Bosson (Grip) lagt under sitt gods (?ATJb s 93).
1544 upptas *Husbonde engen* i en jordebok över arv och eget i Södermanland (SöH 1544:2).

Husby 1381 *i Hosaby* (RAp 1/9), 1551 *Husseby* (SöH 1551:11) – 9H, 4e.
SöH **1 kr** 0:5, 1573 0:4.
2 fr, 1559 **1 fr** (Ulf Henriksson /Bååt/).
1381 säljer Jöns Eriksson (hjorthorn), präst i Runtuna, till biskop Tord i Strängnäs som han var skyldig pengar, 0:3 i södra delen av H, vilken jord han förvärvat genom köp (RAp 1/9, fastebrev RAp 5/10).
1409 ogiltigförklaras på räfsteting den del av ett tidigare jordbyte mellan Ulf Anundsson, prebendat i Strängnäs och Sven Kanna, som bl a avsåg 0:2 i H, eftersom kronans skatt minskats genom att skattejord gått under frälse i bytet; Ulf skall återbetala motsvarande del av köpesumman och Svens arvingar skall till Ulf upplåta samma mängd likvärdig jord (SD 1147, jfr UUBp 1399 12/12).

Hyttan Se Ylinge.

Håby 1548 *Hoffby* (SöH 1548:5), 1551 *Hooby* (SöH 1551:11) – gammalt bebyggelseläge (RAÄ 257) ca 1 km nordväst Svärta gård.
SöH **1 kr**, 1573 **1 ky**, 0:4.
1568 **1 kyuj**.
1 kruj, 0:0:2 ("vet ingen var hon ligger")

Ingelsta 1377 *i Ingelstum* (DRAp 1414 12/3, vid), 1551 *Ingelsta, Ingelstada* (SöH 1551:11) – 9H, 4e – gammal bytomt (RAÄ 163) ca 700 m söder om nuvarande.
SöH **1 kr**.
1559 **1 fr** (Nils Ryning).
1377 bekräftar Lars Ingebjörnsson (Ekeblad från Västerfärnebo), hans brorson Folke Karlsson och Harald (Olofsson) i Hjulsta att de handhaft ett jordbyte mellan hustru Katarina (Fadersdotter, änka efter Karl Ingebjörnsson /Ekeblad från Västerfärnebo/) och Bo Jonsson (Grip) innebärande att Katarina till Bo överlåter 1/2:0 och jord i Näsby och Tryggesta, Kärnbo sn och i gengäld får jord i Skråsta, Enköpings-Näs sn, Uppland och i Valla, Kärrbo sn, Västmanland (DRAp 1414 12/3, vid; jfr Mattisson 1986 s 163 f; om Harald och Katarina se Janzon 2005).

Kalvharen 1553 *Kallaren* (SöH 1553:15) – 9H, 2f
SöH **1 aoeuj**.

Karreby 1425 *Karlaby* (RAp 11/10, WeAK bil 6), 1548 *Karby* (SöH 1548:5); gammalt bebyggelseläge ca 500 m öster om Nor.
SöH **1 ky**.
1348 testamenterar Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 0:6 till Strängnäs domkyrka (se Glottra, Runtuna sn) (DS 4339).
1425 Se Nor.
1474 döms på lagmansting med allmogen av Rönö härad K till Strängnäs domkyrka och käranden Sven Petri, prebendat i Strängnäs; Tord Siggesson, Erik Karlssons (Vasa) fogde, anklagades för att med våld ha beslagtagit ett års avgäld av prebendegården K och Erik Karlssons nya fogde, Olof Jönsson, för att nu undanhålla Sven inkomsterna från gården. Sven uppvisade ett vidimerat pergamentsbrev (se 1348) som bevis för att prebendan ända sedan den grundats 'halvannat århundrade sedan' innehaft K (RAp 15/12).

Karsbol 1559 *Rasboll* (SöH 1559:10), 1568 *Kassebol* (SöH 1568:7) – 9H, 3e.
SöH 1559
1 fr (Sigrid Klasdotter /Kyle/).

Klavesta 1424 *i Klagastum* (StrLBp 13/1), 1551 *Klapsta, Klaffwestada* (SöH 1551:11) – 9H, 4e – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 267) ca 600 m sydväst om Ingelsta.
SöH **1 kr** 0:2:1:4, 1573 0:4:1:4.
1424 är Ingeld i K faste på häradstinget (StrLBp 13/1).

Klippinge 1385 *Klippinge* (TrLSp 24/2) – 9H, 4f.
1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet K under Nälberga av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).

Kvisslinge 1385 *Quislinge* (TrLSp 24/2), 1559 *Quislinge* (SöH 1559:10) – 9H, 2g.
SöH 1559
1 fr (Sigrid Klasdotter /Kyle/).

1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig torpet K under Nälberga av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1538 säljer Karin Matsdotter (tre gäddkäkar) en gård som räntar 1:0 till Johan Olofsson (Gyllenhorn) (se Gillinge) (NoSkA 1 s 544).

Labro 1455 *Ladbro* (TrLSp 4/11) – 9H, 3e.
1455 byter Erik Axelsson (Tott), på kungens vägnar, bort torpet L till Tyrgils Mattsson (tre gäddkäkar) (se Sjösa) (TrLSp 4/11).

Limmersvik 1455 *Lyndabergxwik* (Rääf 1:119), 1462 *i Limberwik* (StrLBp 4/2) – 9H, 3f.
SöH **1 aoe** 0:3, med holmen *Södra Ideholmen.*
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:6 pn (se Nynäs, Bälinge sn) (?Rääf 1:119).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:7 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:20 pn, 1 pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:7 pn; till gården hör holmen *Södre Ydeholmen* (K 1 f 65).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget en gård med 3 spann i utsäde och äng till 30 (20) lass samt "passeligit" med mulbete och fiskevatten (SöH 1561:9, 1573:3).

***Lundhby** 1468 *i Lundhby* (RAp 12/3); se även Prästgården.
SöH **1 kyuj** 0:2:2:2, 1568 0:2:2.
1468 säljer väpnaren Sone Eriksson (okänd släkt) 2:0, som räntar 1 läst korn och 2:0 pn, till Klara kloster; jorden har Sone köpt för pengar han förvärvat genom sin tjänst (RAp 12/3).

Nor 1386 *i Noor* (RAp 20/6) – 9H, 4e – gammal bytomt (RAÄ 254) ca 200 m nordväst om nuvarande.
SöH **1 ky** 0:3.
1 kyuj 0:0:4 (saknas vissa år).
1 fr (Ture Pedersson /Bielke/).
1386 överlåter underlagmannen i Södermanland, Peter Djäkn, på Bo Jonssons (Grip) vägnar jord i Blacksta

och Floda snr till biskop Tord i Strängnäs, som ersättning för bl a 0:3 som biskopen avstått till Bo Jonsson (RAp 20/6).

1425 döms Lars i N för den skada han åsamkat prebendaten Nils Peterssons fiskeverke i Svärtaån 'östan om den holme som ligger mellan N och Karreby'. Skadan hade uppkommit så att den gamla båtleden som av ålder legat väster om holmen täppts igen av Lars med en 'stark byggning' som var besvärlig att passera ("som vandasam var at bryta") och de som färdades nedför ån med "förslom" gick därför på holmens ostsida i stället och förstörde därvid fiskeverket. Lars menade sin byggnadskonstruktion vara laglig och förklarade att han inte hade någon avsikt att riva den. Efter att en tolvmannanämnd vittnat att kärandens version i alla avseenden var riktig och att byggningen var olaglig, dömdes Lars till tre marks böter, treskiftes, och ålades att riva konstruktionen och återställa ('rengöra och färdig hålla') den gamla farleden i ursprungligt skick. (RAp 11/10, WeAk bil 6)

1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons köpegods en ängsfjäll (utan ortnamn) om 0:1 (C 8 21 f).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 1:0 pn och 3 tjog ål (E 8928).

1562 kärar Ture (Pedersson) Bielke, hos Erik XIV:s nämnd, om en äng som ger 14 till 16 lass hö och som tidigare vederkänts till arv och eget från Tures landbo i N tillsammans med en ängsfjäll i Valsta, och om landbons gamla rätt att 'fiska in för sitt eget i Svärta å', vilket han av ålder gjort men av kungen fråntagits rätten. Nämnden uppmanar Ture att söka stadfästelse på sina anspråk vid häradsrätten. (HH 13 s 77)

Norrtomta 1329 *in Nortomptum* (DS 2744), 1473 *i Nortompta* (C 8 f 21) – 9H, 3e – bebyggelselämningar ca 500 m sydost om Svärta gård.

SöH **1 aoe** 0:6, 1573 1:0, med holmen Ledskär (*Lijdeskär, Lidhsker)* och en aoeuj i *Trätängen.

1329 är Nils i N en av förmånstagarna till Magnus Nilssons (Ivar Nilssons ätt) testamente (DS 2744).

1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige en gård som räntar 0:11 pn (se Säby) (C 8 f 21).

1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:11 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:15 pn (K 1 f 65).
1567 vittnade Jon Månsson i N för Erik XIV:s nämnd att Tönne Olofsson gästat honom en natt med 9 man ("själv tionde") och 3 hästar utan att betala för sig (HH 13 s 303).
1561 redovisas under arv och eget en gård med 6 spann i utsäde, äng till 40 lass samt god tillgång på mulbete och fiskevatten (SöH 1561:9).

Nälberga 1385 *i Nærdaberge* (TrLSp 24/2), 1440 *i Nyærdaberghe* (RAp 16/6) – gammal bytomt (RAÄ 244) ca 500 m söder om Klippinge.
SöH **1 fr** (Sigrid Klasdotter /Kyle/).
1559 **1 aoe** 1:2:2:4.
1 aoeuj; redovisas vissa år som kruj i Valmesta.
1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig, av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter, ½:0 och fyra underliggande torp: Klippinge, Kvisslinge, Hundshälla, (Bälinge sn) och *Etzwiik* (se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1440 säljer Otte Ingevaldsson till sin syster Sigrid 0:4:2:3 och jord i Berga och Valmesta, denna sn, samt i Baljesta, Sättersta sn (RAp 16/6).
1505 byter Margareta Heinesdotter bort sin halva av en gård i N, motsvarande en ränta av 1 tön korn och 0:1 pn, till Sten Kristernsson (Oxenstierna) (se Gältsund) (RAp 20/10).
1538 säljer Karin Matsdotter (tre gäddkäkar) en gård till Johan Olofsson (Gyllenhorn) (NoSkA 1 s 544).
1551 befaller Gustav I sin fogde Erik Dalkarl att köpa 0:6 och jord i Brannebol, Fågelö och Ånga kvarn av Per Olofsson i Säby, vars restentier skall avkortas med köpesumman (GR 22 s 35).
1561 redovisas under arv och eget en gård med 3 spann i utsäde och äng till 40 lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft' (SöH 1561:9).

Prästgården 1551 *Presteboll* (SöH 1551:11) – 9H, 4e – möjligen avråad från *Lundhby.

SöH **1 ky**
1468 Se *Lundhby.

Sjösa 1385 *i Syoosom* (TrLSp 24/2), 1455 *i Syosa* (TrLSp 4/11), 1473 *i Søsæ* (C 8 f 21), 1477 *i Siösa* (HH 31 s 187) – 9H, 3e
SöH **1 aoeuj**.

Sjösa är 1477 sätesgård för Tyrgils (Truls) Matsson (tre gäddkäkar)[5] (HH 31 s 187) och 1532–1562 för Jöns Olofsson (Gyllenhorn) (AH s 97)

1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:0:0:18 i S 'i Helgona socken' av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter (Se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).
1455 byter Erik Axelsson (Tott), på kungens vägnar, bort till Tyrgils Mattsson en gård i S som räntar 2:0 pn med det underliggande torpet Labro mot jord i *Hvitebool, Helgona sn, och i Stigtomta sn (TrLSp 4/11).
1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige en gård som räntar ½:0 pn och därtill en ängsfjäll som räntar 0:1 pn (se Säby) (C 8 f 21).
1480 byter Heine Berendson bort till Tyrgils Mattsson 0:0:4:1 i S mot jord i Svansta, Helgona sn, inget undantaget utom fiskevattnet i 'salta sjön', och ger till Tyrgils ett torp i *Finnsta, Helgona sn, som 'mellangift' (TrLSp 29/9).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar ½:0 pn, en kvarn som räntar ½:0 pn och 12 tunnor rågmjöl och en ängsfjäll (utan ortnamn) som räntar 0:1 till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).

Omkring 500 m nordost om den nuvarande gården finns murrester, möjligen efter en kastal (RAÄ 233).

Skinn-strumpan 1561 *Skindstrompen* (SöH 1561:9) – 9H, 2f.
SöH 1561 **1 kyuj**.

Skälkulla 1455 *i Sieylakulle* (RAp 19/6) – 9H, 3e.

5 jfr SMV s (149, 591) där tre olika vapenbilder för Truls redovisas, delvis beroende på felaktig identifiering.

SöH **1 aoe**, 0:5 (1573 0:4), med Askedalsholmen (*Askeskär*).
1455 är Björn i S faste på häradstinget (RAp 19/6).
1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige en gård som räntar 0:15 pn (se Säby) (C 8 f 21).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:15 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:15 pn; till gården hör holmen *Askeskär*(?) (K 1 f 65).
1561 redovisas under arv och eget en gård med 6 spann i utsäde och äng till 20 lass samt god tillgång på mulbete och fiskevatten (SöH 1561:9).

Stäk

1473 *i Stæk* (C 8 f 21) – 9H, 2f.
SöH **1 aoe**, 0:4.
1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige en gård som räntar 0:13 pn (se Säby) (C 8 f 21).
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:13 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:12 pn; till gården hör holmarna *Haslaöön och Setholm* (K 1 f 65).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget en gård med 6 spann i utsäde och äng till 40 (20) lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft' (SöH 1561:9, 1573:3).

Svartnacka

1559 *Svarttnake* (SöH 1559:10) – 9H, 3e.
SöH **½ fr** (Sigrid Klasdotter /Kyle/).

Svärdsklova

1551 *Sværdekloff* (SöH 1551:11) – 9H, 2g.
SöH **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1560-talet har Jöran Eriksson (Gyllenstierna) jord som räntar ½:0 pn (Rött nr 298).

Säby

1412 *Sæby* (SD 1605) – 9H, 4e.
SöH **1 kruj**.
1 aoe, 1:1, 1561 1:4.

S var på 1500-talet huvudenhet för Säby rättardöme, vilket omfattade arv- och egetgodsen inom Svärta socken, sammanlagt 16 landbor (AL 1 s 306). Rättardömet bestod av

de jordar som Marine Jensdotter (Gøye) 1491 sålt till Sten Sture (se Ekeby), med undantag av Sjösa, och jordar som kungen i ett annat sammmanhang uppger sig ha köpt av Per Olsson i S (se Nälberga), med undantag av Nälberga; enligt kungens jordebok kommer samtliga enheter från Marine Jensdotter (K 1 f 65 f).

1412 säljer Ramborg Staffansdotter (Ulv) till Vadstena kloster gården S och Ånga kvarn med alla tillagor, vilket var hennes morgongåva av Folke Nilsson (Ivar Nilssons ätt); det som godset eventuellt är värt utöver köpesumman testamenterar Ramborg till klostret för sin och sin avlidne mans själ (SD 1605).

1419 byter Mats Ödgislesson (Lillie) till sig av Vadstena kloster huvudgården S och Ånga kvarn som hans mor Ramborg Staffansdotter delvis donerat och delvis sålt till klostret; i gengäld ger han klostret jord i Östergötland (SD 2673).

1473 upptas i en förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arv efter fadern kung Karl Knutsson den senares köpegods av Eggert Krummedige, som är en gård i S, som räntar 3 pund korn och 1:0 pn med en ängsfjäll som räntar 3:0 pn, och mera jord i Fågelö, Åsendal, Uddeby, Hult, Ekeby, Norrtomta, Björkkulla, Stäk, Skälkulla och Sjösa (C 8 f 21).

1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 1:0 och en ängsfjäll (utan ortnamn) som räntar 3:0 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).

1531 upptas i Gustav I:s jordebok huvudgården S som ligger för 0:9 och räntar 3 pund korn och 1:0 pn, i vilken ränta ingår *Longenghen*, men inte en annan äng vid S som årligen räntar ?5:0 pn (K 1 f 65 f).

1561 upptas under arv och eget en gård om 1:4 som har 26 spann i utsäde, äng till 106 lass samt god tillgång på mulbete och fiskevatten (SöH 1561:9).

***Torp** 1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) bort 0:0:1 *i Torp* till Otte i "Ösby" (se Berga, Torsåkers sn) (GiBr s 92, avskr).

***Trätängen** 1544 *Trätängen* (SöH 1544:2).
SöH **1 aoeuj**, till Norrtomta.

Uddeby 1380 (omkr) *på Wtby* (U 269a s 31, odat, avskr), 1443 *i Wtby* (UUBp 10/10), 1455 *i Wdhby* (RAp 23/10) – 9H, 3f.

SöH **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/).

2 aoe, 0:5:2 + 0:4:1:4, med holmen Bergholmen (*Bergaholmen*).

1380 (omkr) byter Henrik Reventlow och hans hustru Ingegerd Johansdotter (Folkungaättens oäkta gren) till sig 0:3½:0:2 och jord i Brogetorp av Bo Jonsson (Grip) mot jord i Lerbo sn (U 269a s 31, odat).

1443 är Björn i U faste vid häradstinget (UUBp 10/10).

1451 upplåter Märta Klausdotter (Plata) 0:6 till Gustav Algotsson (Sture) (DRAp 7/1).

1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige 2 gårdar varav en räntar 3 pund korn, 0:0:14 pn och 15 mark matu; den andra räntar 1 pund korn, 0:2 pn och 15 mark matu (se Säby) (C 8 f 21).

1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) 2 gårdar som räntar respektive ½:0 pn och 0:0:5 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).

1531 upptas i Gustav I:s jordebok 2 gårdar varav den ena är om 0:5:2 och räntar 1 tön korn, 0:0:5 pn och ½ pund smör, den andra gården är om 0:4 ½ och räntar 18 spann korn, ½:0 pn, 1 pund fläsk och 15 mark smör; till gårdarna hör *Bergzholm* (K 1 f 65).

1561 redovisas under arv och eget två gårdar som sår 2 pund resp 12 spann årligen, har äng till 30 resp 40 lass och därtill mulbete och fiskevatten 'till nödtorft'; vidare meddelas att under den större gården ligger *Lidegardhen* som taxeras till 18 spann utsäde och där det finns gott mulbete och mycket fiskevatten (SöH 1561:9).

Valmesta 1386 *i Hwelmstom* (LSBp 11/3), 1551 *Hwelmsta, Hwælmstada* (SöH 1551:11) – övergiven bytomt (RAÄ 232) ca 1 km sydost om Svärta gård.

SöH **1 kruj**, till Nälberga, redovisas fr o m 1561 som aoeuj där.

2 fr, 1559 **1 fr** (Nils Ryning).

1386 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:3 av Torkel Haraldsson (Gren) (se Älgesta, Ripsa sn) (LSBp 11/3).

1440 säljer Otte Ingevaldsson 0:0:0:5 2/3 till sin syster Sigrid Ingevaldsdotter (se Nälberga) (SMR 1167).

1452 byter Kristiern Esbjörnsson (hjorthorn) till sig två gårdar, av Karl Knutsson (Bonde), med tillsammans 0:9 i åker och 0:7 i äng mot jord i Östergötland (RAp 18/3). (jfr nedan och GiSi s 19).
1456 (omkr) köper Karl Knutsson (Bonde) 0:12 av Johan Karlsson (Färla, Karl Erikssons ätt) (C 4 f 5v–6).
1498 (?) upptas 0:0:0:4 i Arvid Trolles jordebok (ATJb s 88).

Valsta

1368 *aff Huelstom* (DS 7763), 1440 *i Hwalsta, i Hualsta* (RAp 16/6), 1473 *i Hwalstade* (C 8 f 21) – 9H, 4f.
SöH **1 kr**, 1573 **1 fr** (Margareta Axelsdotter /Bielke/).
2 fr (Klas Jöransson /Stiernsköld/).
1368 omnämns Nils i V som f d syssloman för Kristina Ivarsdotter (kvadrerad sköld) till Åboö (DS 7763).
1440 är Sigge i V vidervaroman och faste vid häradstinget (RAp 16/6).
1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons köpegods en gård som räntar 3 pund korn, ½:0 pn och 2 pund matu (C 8 21 f).
1562 kärar Ture (Pedersson) Bielke hos Erik XIV:s nämnd om en fjäll i V äng som tidigare vederkänts till arv och eget från Tures landbo i Nor (se Nor) (HH 13 s 77).
1560-talet har Klas Jöransson (Stiernsköld) och Birger Nilsson (Grip) var sin gård som vardera räntar ½:0 pn, 4 tön korn, 1 pund smör och 1 pund fläsk (Rött nr 298).

Vreta

1381 *i Vretom* (ShSp 29/9) – 9H, 4e.
SöH **1 kruj** 0:3, 1559 0:2:1, saknas fr o m 1568.
1 ky, 0:4.
1381 upplåter Elin Ragvaldsdotter och hennes släktingar 0:3 till Hemming Nilsson (se Åkra, Runtuna sn) (RAp 29/9).

Väsby

1440 *i Wesby* (RAp 16/6) – 9H, 4e.
SöH **1 ky** 1:0.
1440 är Sigge i V faste vid häradstinget (RAp 16/6).

Ylinge

1510 (omkr) *Yllinghe...Ylinge høtte* (E 8928) – 9H, 5f. (nu Hyttan)

SöH **1 kruj**, 0:2.
1 fr (Johan Åkesson /Natt och dag/).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 1:0 pn och en hytta som räntar 3 fat järn (SkS E 8928).

Åbro 1462 *i Vbbro* (RAp 3/6), 1559 *Åbro* (SöH 1559:10) – 9H, 4f – gammal bytomt (RAÄ 298) ca 400 m väster om Förola.
SöH **1 kr**, 0:4.
1 fr (Hans Klasson /Bielkenstierna/).
1462 är Nils och Anders i Å fastar vid häradstinget (RAp 3/6).

Ållonbäck 1491 *Allenebek* (RAp 30/9), 1551 *Ållenbek* (SöH 1551:11) – 9H, 3f.
SöH **1 aoe** 0:3, med holmen *Norra Ideholmen*.
1491 säljer Marine Jensdotter (Gøye) en gård som räntar 0:7 pn till Sten Sture (se Ekeby) (RAp 30/9).
1531 upptas i Gustav I:s jordebok en gård som räntar 0:7 pn; till gården hör holmen *Nordydeholmen* (K 1 f 65).
1561 och 1573 redovisas under arv och eget en gård med 4 spann i utsäde och äng till 20 lass samt mulbete och fiskevatten 'till nödtorft' (SöH 1561:9).

Ånga kvarn 1412 *Ango qwærn* (SD 1605) – 9H, 2g.
SöH **1 aoe**, med holmarna *Risholmen* och *Edzön* och en "täppa" (*Edsengen*), 1562 **1 fr** (Svante Sture).
1412 säljer Ramborg Staffansdotter (Ulv) Å till Vadstena kloster (se Säby) (SD 1605).
1419 byter Mats Ödgislesson (Lillie) till sig Å av Vadstena kloster (se Säby) (SD 1605).
1475 (omkr) gör Erik Eriksson (Gyllenstierna) en minnesanteckning om att han skall 'tala till' Sten Sture gällande Å (ifrågasätta dess ägoförhållanden) (C 15 f 1).
1531 upptas Å i Gustav I:s jordebok med en ränta av 9 pund rågmjöl och 1:0 pn; till gården hör holmen *Rinkeholm* (K 1 f 65).
1551 köper Gustav I av Per Olsson i Säby ett torp *Svarveretorp* 'vid Å' som räntar 2:0 pn (se Nälberga) (GR 22 s 35).
1561 redovisas under arv och eget att Å har 3 spann utsäde, äng till 36 lass och mulbete och fiskevatten 'till nöd-

torft'; som särskilda resurser nämns ett ålfiske och en utäng vid kvarnen (SöH 1561:9).

Åsendal 1385 *Asladala* (TrLSp 24/2), 1473 *Atzskedale* (C 8 f 21), 1538 *i Ååsledall* (NoSkA s 544), 1544 *Åaskedalen* (SöH 1544:2), 1551 *Åssedall* (SöH 1551:11) – 9H, 3f.

SöH **1 fr** (Sigrid Klasdotter /Kyle/).

1385 byter Bo Jonsson (Grip) till sig Å, som ligger under Gillinge, av Jakob Olofsson (Djäkn) och dennes hustru Ingeborg Magnusdotter, (Se Alby, Runtuna sn) (TrLSp 24/2).

1473 upptas i en förteckning över Karl Knutssons (Bonde) köpegods av Eggert Krummedige jord som räntar 0:2 pn (se Säby) (C 8 f 21).

1538 säljer Karin Matsdotter (tre gäddkäkar) en gård som räntar 0:15 till Johan Olofsson (Gyllenhorn) (se Gillinge) (NoSkA 1 s 544).

1531 upptas i Gustav I:s jordebok en penningränta om ?0:0:0:2 av Å, vilket går till Ånga kvarns 'behov' (K 1 f 65).

Ödesby 1440 *i Øsby* (RAp 16/6) – 9H, 4f.

SöH **1 kr**, 0:5:1:4 (1573 0:4).

1440 är Mats i Ö vidervaroman vid häradstinget (RAp 16/6).

Sättersta socken

1314 (?) *de Sætestum* (DS 1947, avskr).
1368 *i Sæthastum* (DS 7753).
1384 *innan Sætersta sokn* (UUBp 12/3).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	skuj	kr	kruj	ky	kyuj	fr	½ fr
Baljesta	1 (1)	– –	– –	– –	– –	(0) 1	1 (1)	– –
Baska	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Berga	– –	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –
Brunna	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	2 (2)	– –
Dånhammar	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Esta	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Estlöt	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Lida	– –	3 (3)	0 (1)	1 (0)	– –	– –	– –	– –
Svärdsbro	2 (2)	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Tuve	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
Vreta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)
Ökna	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
SUMMA	5 (5)	5 (5)	1 (2)	1 (0)	1 (1)	1 (2)	11 (11)	0 (1)

Dessutom redovisar längderna: **frkvarn**, Tuve 1 (1).

Omfattning: Nuvarande (1950) Sättersta socken har en något mindre omfattning än under medeltiden och 1500-talet, eftersom delar av Brunna och Dånhammar i senare tid lagts till Tystberga (Kbr 8/1 1943). Socknen förefaller ha uppkommit genom utbrytning från en tidigare bygd, Lästringe, vilken uppenbarligen fått sitt namn efter sjön Lästern som ligger i Sättersta (Ståhle 1950).

Kyrkan: Kyrkan, uppförd av gråsten omkring 1200, bör ursprungligen ha haft en traditionell romansk utformning, dvs rektangulärt långhus och lägre och smalare kor i öster. Under senmedeltiden har sannolikt ett ursprungligt kor rivits och ersatts med ett östparti av samma bredd som långhuset, varigenom byggnaden fick salkyrkoform. Dess nuvarande innermått är ca 6 x 19 m. Bevarade medeltida inventarier är ett processionskrucifix av försilvrad mässing, daterat till 1100-talet (nu i SHM), samt ett altarskåp och en patén av senmedeltida ursprung. En sockenbudskalk är delvis medeltida.

Sättersta socken

Antal gårdar omkring 1550.

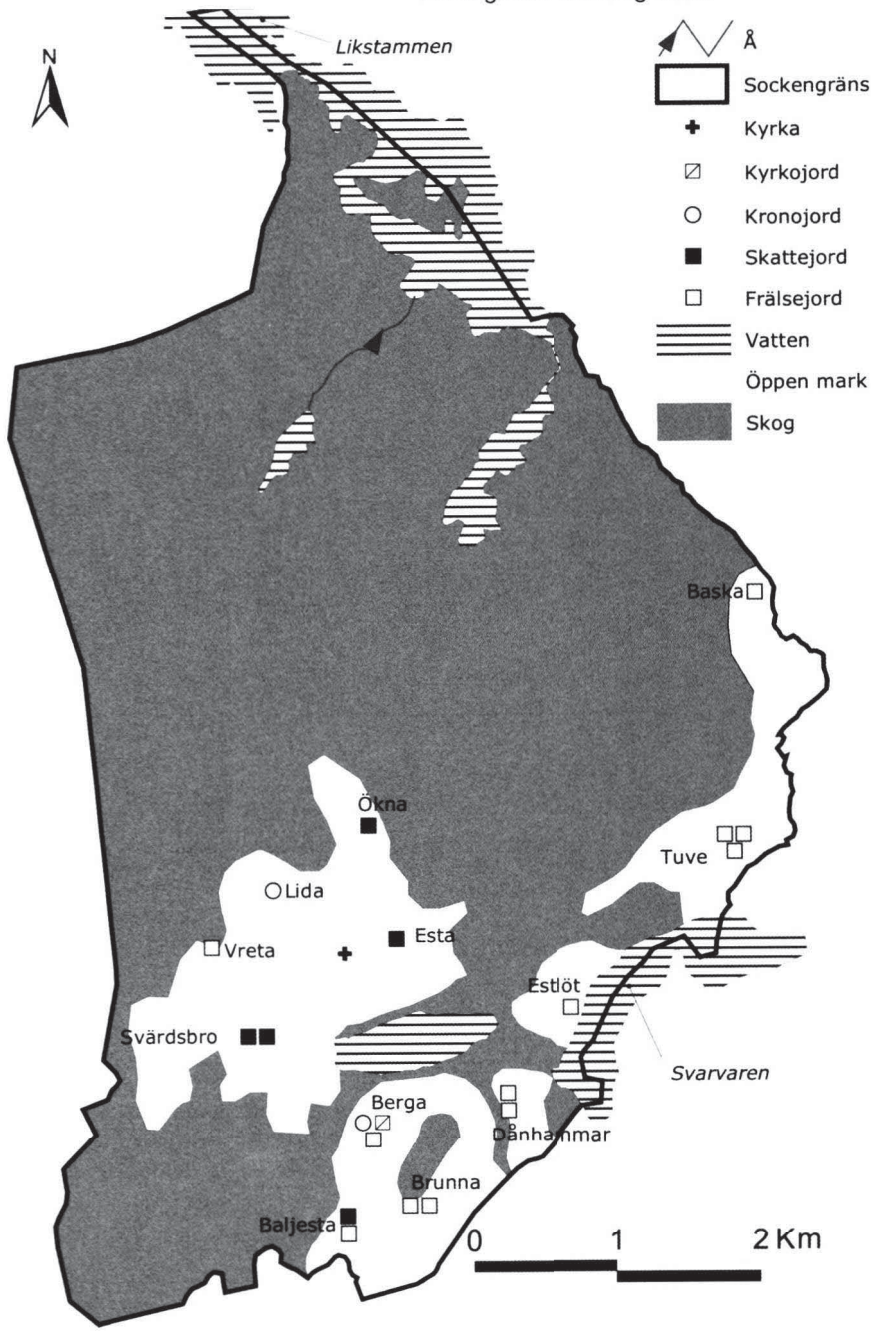

Lillklockan är daterad till 1200-talet och storklockan har antagits vara gjuten på 1400-talet (SöKy 73, SömA). Kyrkby saknas.

Runsten: Sö 171 Esta.

Baljesta

1440 *i Balghastom* (RAp 16/6) – 9H, 5g.
SöH **1 sk**, 0:7, med skuj i Revlinge, Tystberga sn.
1 fr (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).
1 kyuj.
1440 säljer Otte Ingevaldsson 0:0:1 till sin syster Sigrid (se Nälberga, Svärta sn) (RAp 16/6).
1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror en gård om 0:0:6 som räntar 2 tön korn, 0:0:8 pn och 14 mark matu (se Sulsta, Tystberga sn) (B 16 f 112 ff).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:0:7 pn och 10 spann korn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).
1551 meddelas att skattegården är nyupptagen till brukning (SöH 1551:11).

Baska

1528 *Baska(?)* (E 2739), 1551 *Baska* (SöH 1551:11) – 9H, 6h.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 1:0 pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Berga

1514 *aff Berga* (C 21 f 5) – 9H, 5g.
SöH **1 kr.**
1 ky.
1 fr (Jöran Larsson /Sparre av Rossvik/).
1514 upptas en gård i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok (C 21 f 5).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en utjord som räntar 4 spann korn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Brunna

1441 *Litlabrwnna ... Storabrwnna* (SMR 1451), 1462 *i Brunnom* (StrLBp 4/2) – 9H, 5g.
SöH **1 kyuj** 0:0:0:4, i Stora B.
2 fr (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/).

1441 erhåller Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren), vid ett jordbyte med sin kusin Cecilia Filipsdotter, bl a torpen Stora B som räntar 0:10 pn och Lilla B som räntar 0:6 pn, (SMR 1451).
1462 är Esbjörn i B faste vid häradstinget (StrLBp 4/2).

Dånhammar 1440 *Donhammar* (SMR 1140) – 9H, 5g.
SöH **2 fr** (Gabriel Kristiernsson /Oxenstierna/, Jöran Larsson /Sparre av Rossvik/).
1440 är Jakob i D nämndeman på häradsting (SMR 1140).
1441 erhåller Gregers Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren), vid ett jordbyte med sin kusin Cecilia Filipsdotter, bl a norra gården i D, (SMR 1451).

Esta 1414 *i Estadhum* (SD 1996) – 9H, 6g.
SöH **1 sk**, 1:6, med skuj i Lida.
1414 är Jakob i E faste på lagmansting (SD 1996).

Estlöt 1382 *i Østerløøt* (UUBp 2/2), 1416 *i Edzstaløt* (SD 2228) – 9H, 6g.
SöH **1 fr** (Klas Stensson /Ulv/).
1382 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:3 av Olof Haraldsson (Lossa-ätten) och dennes hustru (Se Harsta, Tystberga sn) (UUBp 2/2, DMS 1:7s 66).
1416 byter Peter Finvidsson (Peter Finvidssons ätt) till sig 0:0:10 av 'skälig man' Nils Matsson och får 50 mark svenska i mellangift för jord i Håbo hd i Uppland (SD 2228).
1431 säljer Ulf Staffanson (Ulv) ½:0 till Fikke Olofsson (Hjulsta-ätten); 1441 (omkr) begär och får Fader Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) vidimation på brevet; Fader har då gift sig med Fikkes änka, Elin Nilsdotter (Natt och Dag) vars syster, Sigrid Nilsdotter, var gift med Ulf Staffansson (RAp 30/9, odat vid, ÄSF s 193 f, 301).
1440 är Nils i E faste vid häradstinget (RAp 16/6).

***Gænksta** 1375 *in Geensta* (DS 8734), 1383 *i Gænkstom* (RAp 17/3) – 9H, 5g. (nu Svärdsbro SöH Se Svärdsbro. Södergård)
1375 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:½ till Eskilstuna kloster (se Åresta, Bälinge sn) (DS 8734).

1377 överlåter Johan Andersson (okänd släkt) och hans hustru Ingrid Karlsdotter 0:0:0:4 till Torsten Notholmsson (Bralstorp) (se *Skarpabergha, Runtuna sn) (RAp 1403 – 28/6, vid).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).

Lida 1377 *i Lidhom* (RAp 1403 – 28/6, vid), 1384 *i Lidhom* (RAp 12/3) – 9H, 6g.
SöH **3 skuj**, 0:0:1, till ? + 0:0:0:6, till Ökna + 0:0:0:3, till Esta.
1 kr, 0:1:2:4.
1377 överlåter Johan Andersson (okänd släkt) och hans hustru Ingrid Karlsdotter 0:0:0:4 till Torsten Notholmsson (Bralstorp) (se *Skarpabergha, Runtuna sn) (RAp 1403 – 28/6, vid).
1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru, Birgitta Nilsdotter, bort 0:0:7 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundhälla, Bälinge sn) (RAp 12/3).
1433 pantsätter Torsten Gudmundsson och hans hustru Ramfrid Öndesdotter 0:0:0:4 till Jöns Nilsson (Svarte Skåning) (se Ekeby, Tystberga sn) (RApp 16/3).

Svärdsbro 1364 *i Swærtæbro* (DS 6986), 1431 *i Suærtbro* (StrLBp 3/5).
1438 *Swerdsbro* (RAp 20/10) – 9H, 6g.
SöH **2 sk**, 0:6 + 0:6.
1 skuj, 0:0:1 (*Gænksta).
1364 är Peter i S faste vid häradstinget (DS 6986).
1377 Se *Gænksta.
1383 Se *Gænksta.
1431 är Olof i S faste på häradstinget (StrLBp 3/5).
1438 tillsätts en landssynenämnd, bestående av bönder från flera härader, för att förlika i den 'långvariga träta' som varit om placeringen av bron mellan S och Sättersta kyrka; nämnden fastslår efter syn var bron skall ligga och att bron "kunde huarken bætthre eller laghlegare liggia een thet som nu ær sagt", varefter underhäradshövdingen i Rönö härad, Gudmund i Landshammar, dömer att bron skall byggas på anvisad plats inom en månad vid vite om 3 mark (RAp 20/10).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok jord om 0:2 som räntar 0:12 pn (E 8928).
1562 upptas i frälsets rusttjänstlängd en utjord till Lars Flemings gård i Ingemundsta, Lästringe sn (FoR 3).

Tuve

1344 *in Thufem* (DS 3793), 1384 *Thwfeem* (LSBp 17/4) – 9H, 6h.
SöH **1 skuj**, 0:0:0:5.
2 fr (Svante Sture).
1 fr "vid kvarnen" (Svante Sture).
1344 ärver Inge Bråbo (bjälke) 0:12 efter Cecilia Petersdotter (tre rutor) (DS 3793).
1384 byter Bo Jonsson (Grip) till sig av Harald Bagge (tre liljor) dennes jord i T med allt som ligger därunder samt all Haralds jord i Bullersta och Hagnesta i Helgona sn, mot jord i Östergötland (LSBp 17/4).
1511 Se Gäddeholm, Trosa sn.
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård och en kvarn som räntar 1:0:1 pn och 4 tön 4 spann mjöl (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Vreta

1409 *i Wretom* (SD 1205) – 9H, 6g.
SöH 1559
½ fr (Svante Sture).
1409 är Jöns i V faste vid häradstinget (SD 1205).

Ökna

1381 *i Øknum* (?ShSp 8/7), 1424 *i Øknom* (?StrLBp 13/1),
1551 *Öckna* (SöH 1551:11) – 9H, 6g.
SöH **1 sk**, 0:5:1:5, med skuj i Lida.
1381 är Nils i Ö nämndeman på räfsteting (?ShSp 8/7).
1424 och 1430 är Nils i Ö underhäradshövding i Rönö härad (?StrLBp 13/1, E 175a UUB).

Torsåkers socken

1314 (?) *de Þorsaker* (DS 1947, avskr).
1341 *parochie Thorsaker* (DS 3596).
1356 *i Thorsaker sokn* (DS 5650 a).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	kr	ky	kyuj	fr
Berga	– –	– –	– –	2 (2)
Dalsjö	– –	– –	– –	1 (1)
*Gårby	– –	– –	0 (1)	– –
Harlinge	– –	1 (1)	– –	– –
Hundby	– –	– –	– –	1 (1)
Isinge	– –	– –	– –	1 (1)
Kvegerö	– –	– –	– –	2 (2)
Läggesta	– –	– –	– –	1 (1)
Marö	1 (1)	– –	– –	– –
Njälva	– –	– –	– –	1 (1)
Solberga	– –	1 (1)	– –	– –
Sörby	– –	– –	– –	1 (1)
Tuna	– –	1 (1)	– –	– –
Valla	– –	– –	1 (1)	2 (2)
Älvesta	– –	– –	– –	1 (1)
SUMMA	1 (1)	3 (3)	1 (2)	13 (13)

Omfattning: Nuvarande (1950) Torsåkers socken har samma omfattning som under medeltiden och 1500-talet.

Kyrkan: Gråstenskyrkan representerar flera olika byggnadsperioder, med inslag av tegel i yngre partier. Dess ursprung torde gå tillbaka till omkring 1200 och dess grundplan har då varit traditionellt romansk med rektangulärt långhus med de ungefärliga innermåtten 5 x 9 m, ett lägre och smalare kor samt åtminstone nedre delen av ett västtorn, som möjligtvis inte fullbordades i detta första byggnadsskede. Något längre fram under medeltiden, troligen i 1200-talets slutskede, revs det ursprungliga koret och kyrkan fick ett nytt östparti av samma bredd som långhuset. Salkyrkorummets längdmått blev ca 16,5 m. Till stöd för den nya östgaveln byggdes två strävpelare. Mot medeltidens slut, under 1400-talet, byggdes tornets bottenvåning på med tegel och sannolikt omkring 1500 täcktes kyrkorummet med stjärnvalv av tegel. Det finns inga uppgifter om medeltida sakristia eller vapenhus.

Enda bevarade medeltida inventarium är två fragment av foten till en dopfunt av gotländsk kalksten (SöKy 58, SömA). Kyrkby: saknas.

Runstenar: saknas.

Berga 1341 *vdi Berg* (GiBr s 92, regest) 1348 *in villa Berghum* (DS 4339), 1368 *i Berghum* (DS 7753); övergiven bytomt RAÄ (126) ca 300 m sydsydost om Valla.

SöH **2 fr** (Klas Stensson /Ulv/).

1341 byter Ingevald Magnusson (Magnus Marinasons ätt) till sig ½:0:½ av Otte i "Ösby", mot jord i Broby, Glottra, Hälleby och Skälby, samtliga i Runtuna sn, samt i Ekeby, Dala och *Torp, Svärta sn (GiBr s 92, regest).

1348 testamenterar Ingevald Magnusson 0:0:13 till Strängnäs domkyrka (se Glottra, Runtuna sn) (DS 4339).

1368 omnämns Klas i B i sockenprästen Lydbrekt Peterssons testamente såsom dennes landbo (DS 7753).

1396 byter Olof Haraldsson (Hjulsta-ätten) till sig 0:0:11 och jord i Valla, av Strängnäs domkyrka, mot jord i Stav, Hölö sn (RAp 13/10).

1432 byter Olof Haraldsson till sig 0:3 av sockenkyrkan mot jord i Njälva (UUBp 24/6).

Dalsjö 1409 *i Dalsyo* (SD 1057) – 9H, 7h.

SöH **1 fr** (Gertrud Josefsdotter /halvt svin/). Dalsjö är 1409–10 sätesgård för väpnaren Ingemund Nilsson (tre sjöblad) (SD 1057, 1265).

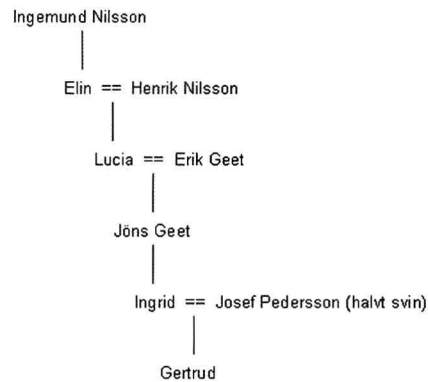

Källor: HBSb s 30, GiSi s 60,84

Torsåkers socken
Antal gårdar omkring 1550.

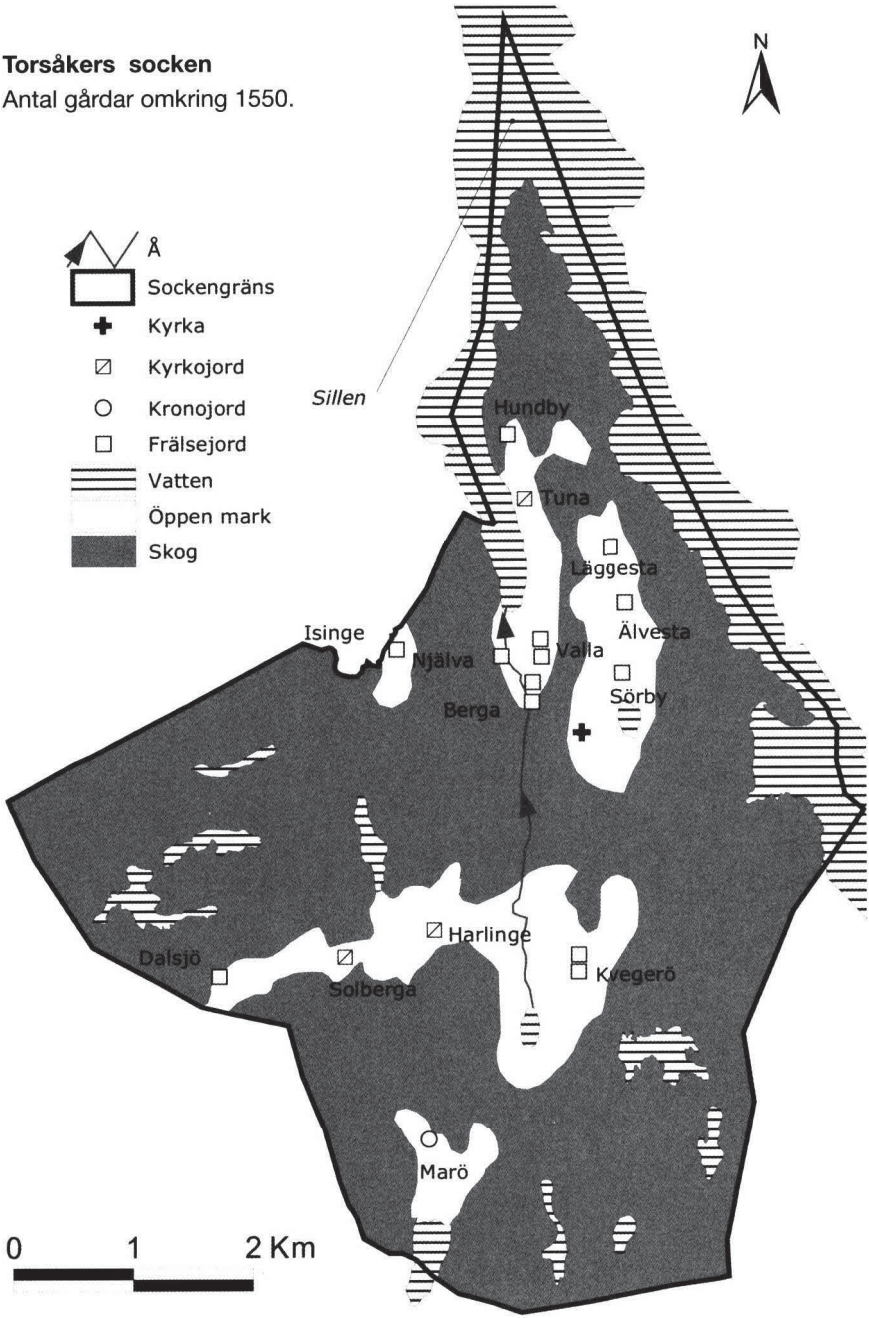

1423 pantsätter Henrik Nilsson (Örboholmsätten) sammanlagt 0:12 i D och Harlinge för de 200 mark svenska penningar han lovat sin måg Mats Körning som sin dotter Katarinas medgift (StrLBp 16/8).

***Gårby** 1559 *Gårby* (SöH 1559:10); ?ev nuv Klockarebol.
SöH 1559
1 kyuj ('klockarens utjord'), 0:1.

Harlinge 1408 *i Hallunge* (SD 1014), 1548 *Hallunghe* (SöH 1548:5) – 9H, 7h.
SöH **1 ky**, 0:4.
1408 pantförskriver Jakob Jönsson, kanik i Strängnäs, 0:9, vilket var hans fädernearv, till Karl Karlsson Öra, med sådana villkor att Karl eller hans arvingar varje år skall räkna av 6:0 pn svenska (för avraden) från pantsumman på 100:0 pn svenskt mynt och 20 engelska nobler (SD 1014).
1423 Se Dalsjö.

Hundby 1551 *Hundby* (SöH 1551:11) – 9H, 8h.
SöH **1 fr** (Klas Stensson /Ulv/).

Isinge 1551 *Issinge* (SöH 1551:11) – 9H, 7h.
SöH **1 fr** (Klas Stensson /Ulv/).

Kvegerö 1356 *i Quighoryth* (DS 5650 a), 1380 *i Quikoridhin* (RAp 14/5), 1381 *i Quikarødhe* (RAp 5/10) 1453 *i Qwigharødh* (RAp 14/3) – 9H, 7h – äldre bebyggelseläge (RAÄ 76) ca 300 m väster om nuv.
SöH **2 fr** (Karl Holgersson /Gera/).

Kvegerö är 1453 sätesgård för väpnaren Erik Karlsson (tre björnramar) (RAp 14/3).

1356 stadfäster Tord i Jäder, kanik i Strängnäs, och Anders, kyrkopräst i Vallby, i egenskap av närmaste arvingar efter herr Lars i Vallby dennes testamentariska donation av 0:0:6½ till Strängnäs domkyrka (DS 5650 a).
1380 är Sven i K nämndeman på räfsteting i Nyköping (RAp 14/5) och 1381 är han faste vid häradstinget (RAp 5/10).

Läggesta 1384 *i Læggiasta* (RAp 12/3), 1511 *i Leggesta* (BSH 5:388) – 9H, 8h; gammal gårdstomt (RAÄ 111) ca 800 m sydost om Tuna.
SöH **1 fr** (Klas Stensson /Ulv/).
1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru, Birgitta Nilsdotter, bort 0:9 och det underliggande torpet Torsnäs till Bo Jonsson (Grip) (se Sundhälla, Bälinge sn) (RAp 12/3).
1511 ingår en gård som räntar 3½ tön korn i Sten Sture d y: s morgongåva till Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) (se Gäddeholm, Trosa sn) (BSH 5:388).
1528 tillfaller Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna), vid arvskifte efter hennes man Sten Sture d y, en gård som räntar ½:0 pn, 4 tön korn och 2 pund matu (se Lövsund, Runtuna sn) (E 2739).
1548 byter Sten Bengtsson (Ulv) till sig en gård, som räntar 3 pund korn, 1 pund fläsk, 1 pund smör och ½.0 pn, av Svante Sture (se Snesta, Spelviks sn (ShSp 8/11).

Marö 1455 *Maredhe* (RAp 19/6) – 9H, 7h.
SöH **1 kr** 1:0.
1455 är Peder i M faste vid häradstinget (RAp 19/6).

Njälva 1432 *i Nælfwm* (UUBp 24/6), 1480 *i Nyælwa* (RAp 5/10) – 9 H, 8 h – gammal gårdstomt (RAÄ 134) ca 800 m nordväst om kyrkan.
SöH **1 fr** (Klas Stensson /Ulv/).
1432 byter Olof Haraldsson (Hjulsta-ätten) bort 0:2 till sockenkyrkan mot jord i Berga (UUBp 24/6).

Prästgården 1368 *in fundo presbiterali* (DS 7753).
1368 daterar kyrkoherden Lydbrekt Petersson sitt testamente i P (DS 7753)

Solberga 1548 *Solbergha* (SöH 1548:5) – 9H, 7h.
SöH **1 ky.**

Sörby 1341 *Swdherby* (DS 3596) – 9H, 7h-i.
SöH **1 fr** (Klas Stensson /Ulv/).
1341 donerar Johan Skäringsson (kluven sköld med två ginbalkar), hans systrar Helena och Ramborg, och deras systerson (*nepos*) Johan Johansson, den årliga avraden

av ½:0 till Klara kloster som ingift för deras syster Ingrid (DS 3596).
1342 byter Johan Skäringsson till sig ½:0 av Klara kloster mot jord i Nibbla och *Thorslunda, Ekerö sn (DS 3625, DMS 2:1 s 111, 118).
1437 skiftas jord mellan Gustav Larsson (Änga-ätten) och 'hustru Elin' (Nilsdotter /Natt och Dag/), Fikke Olofssons (Hjulsta-ätten) änka, varvid Gustav erhåller jord i S (SMR 981 a); Gustav var gift med Fikkes syster Margareta (ÄSF II:1 s 118); om Hjulsta-ätten se Janzon 2005.

Torsnäs 1384 *thorpet Thorsnæs* (RAp 12/3) – 9H, 8h.
1384 Se Läggesta.

Tuna 1548 *Tunna* (SöH 1548:5) – 9H, 8h.
SöH **1 ky** (saknas 1551).

Valla 1368 *i Vallum* (DS 7753) – "Stora V" gamla tomt (RAÄ 132) ca 100 m sydväst om nuv V.
SöH **1 kyuj**, 0:2; redovisas vissa år i Lästringe sn.
2 fr (Klas Stensson /Ulv/), 1573 är båda öde.
1368 testamenterar sockenprästen Lydbrekt Petersson till prästbordet 0:0:2 i V som han fått av Fader Dansson som pant för en häst (DS 7753).
1396 byter Olof Haraldsson (Hjulsta-ätten) till sig 0:0:10 av Strängnäs domkyrka (se Berga) (RAp 13/10).

Älvesta 1551 *Alffvastada* (SöH 1551:11) – övergiven tomt (RAÄ 125) ca 700 m norr om Sörby.
SöH **1 fr** (Klas Stensson /Ulv/).

Tystberga socken

1285 *ecclesie Thustaberga* (DS 733).
1302 *parochia Thystiberghum* (DS 1362).
1379 *i Tystabergha sokn* (RAp 30/11).

Omfattning: Nuvarande (1950) Tystberga socken har en något större omfattning än under medeltiden och 1500-talet, eftersom delar av Brunna och Dånhammar i Sättersta socken sedan dess lagts till Tystberga (Kbr 8/1 1943). Dessutom skapar det genomgångna materialet en viss osäkerhet gällande den exakta gränsen mellan Tystberga och Bälinge i äldre tid. Några entydiga slutsatser har dock inte kunnat dras gällande detta, varför enskilda avvikelser redovisas löpande i texten.

Kyrkan: Den medeltida gråstenskyrkan, uppförd under 1100-talet, är en rektangulär salkyrkobyggnad med torn i väster och sakristia i nordost. Ursprungligen har den utgjorts av ett rektangulärt långhus med de ungefärliga innermåtten 7,5 x 9,5 m samt lägre och smalare rakslutet kor i öster. Troligen under 1300-talet har koret rivits och ersatts med ett nytt av långhusets bredd, varvid kyrkorummet utökades till sin dubbla längd, nämligen drygt 20 m. Den nya kordelen täcktes invändigt med ett trätunnvalv, varav rester fortfarande kan iakttagas på vinden, medan västpartiet fick behålla sitt ursprungliga plana trätak. Samtidigt byggdes sakristian. Kyrkans kraftiga västtorn har antagligen sitt ursprung i 1400-talet. Möjligen härrörde ett 1717 rivet vapenhus från samma tid.I medeltidens slutskede slogs ett tunnvalv av tegel över kyrkorummets västra del, varvid de tidigmedeltida nord- och sydmurarna fick förstärkas medelst invändiga påbyggnader. En sandstensdopfunt av s k mälardalstyp, daterad till 1100-talet, har bevarats. Storklockan dateras genom en inskrift till 1474 (SöKy 11, SömA).

Kyrkby: Tystberga.

Runstenar: Sö 172 kyrkan, 173 Tystberga.

Backa 1454 *Bacha* (RAp 5/2), 1455 *Bakkan* (Rääf 1:119) – 9H, 2g.
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).

Antal jordeboksenheter enligt SöH 1551/59 (1573)

	sk	skuj	kr	kruj	ky	kyuj	fr	½ fr
Backa	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Berg	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Björndal	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Blankvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Bredegården	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Bränntorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Buska	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –
Ekeby	– –	0 (2)	1 (1)	1 (0)	– –	– –	1 (0)	– –
Ekekulla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Eneby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Fageräng	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
*Flogardzhamer	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Glostorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Grytmar	– –	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –	2 (2)	– –
Gumpekulla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Hamra	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Harsta	– –	0 (1)	– –	– –	1 (2)	– –	1 (1)	– –
Holmtorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Hårkranktorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Häljsätra	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	0 (1)
Hässle	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	1 (1)
Högsätter	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Klävsta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
Lanan	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Lumbra	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Långbro	1 (1)	– –	– –	– –	– –	– –	2 (1)	– –
Matstorp	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Mälby	1 (1)	2 (2)	– –	– –	– –	– –	– –	– –
*Naslesätther	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Norrgården	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Nälberga	1 (1)	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	– –
Revlinge	1 (0)	1 (1)	0 (1)	– –	– –	– –	– –	– –
Ringola	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Risekvarn	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Rogsta	1 (1)	– –	1 (1)	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Rå	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Rågö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	– –
Rörvik	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Sjöbo	– –	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)
Smacketorp	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	1 (1)	– –
Stångby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	3 (3)	– –
Sulsta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Sätersta	– –	– –	– –	– –	– –	– –	4 (5)	– –
Sättra	– –	– –	1 (1)	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Sörby	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
Tjuvesta	1 (1)	1 (1)	– –	– –	– –	0 (1)	1 (1)	– –
Tjärbäck	– –	– –	– –	– –	– –	– –	0 (1)	1 (0)
Tomtekulla	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Tystberga	– –	– –	– –	– –	2 (1)	– –	1 (1)	– –
Utterö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	2 (2)	– –
Vadholmen	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (2)	– –
Vålarö	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
*Åva	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
*Ør	– –	– –	– –	– –	– –	– –	1 (1)	– –
SUMMA	7 (6)	6 (9)	3 (4)	3 (2)	3 (3)	2 (3)	67 (69)	6 (6)

Dessutom redovisar längderna: kyt **Tystberga** 0 (1), fruj **Nälberga** 1 (1).

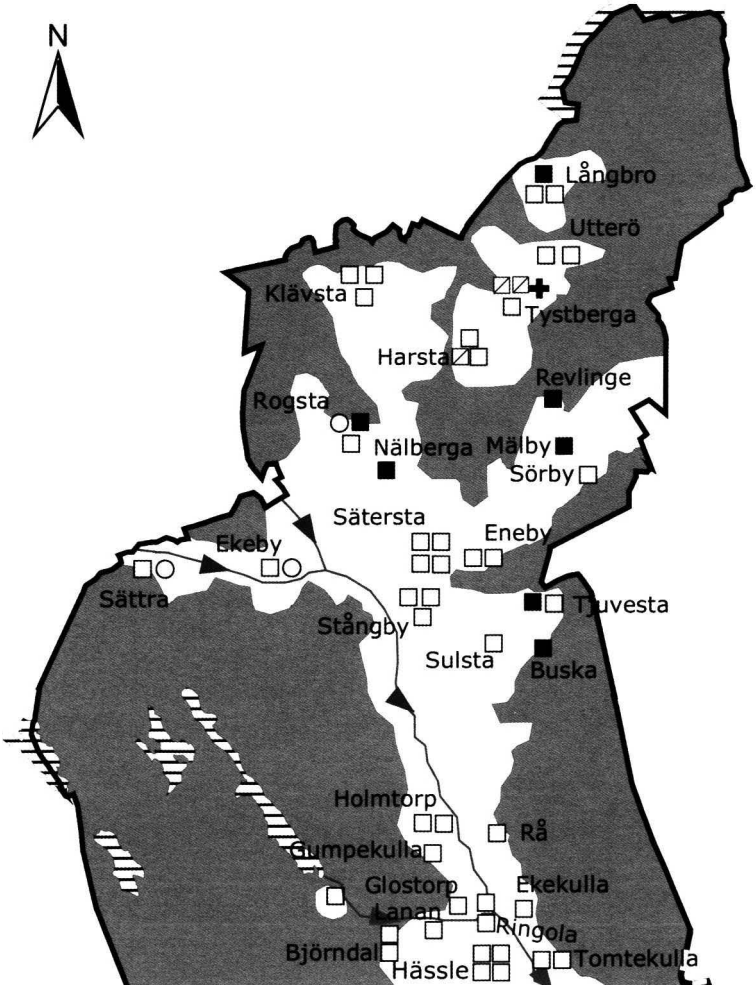

Tystberga socken

Antal gårdar omkring 1550.

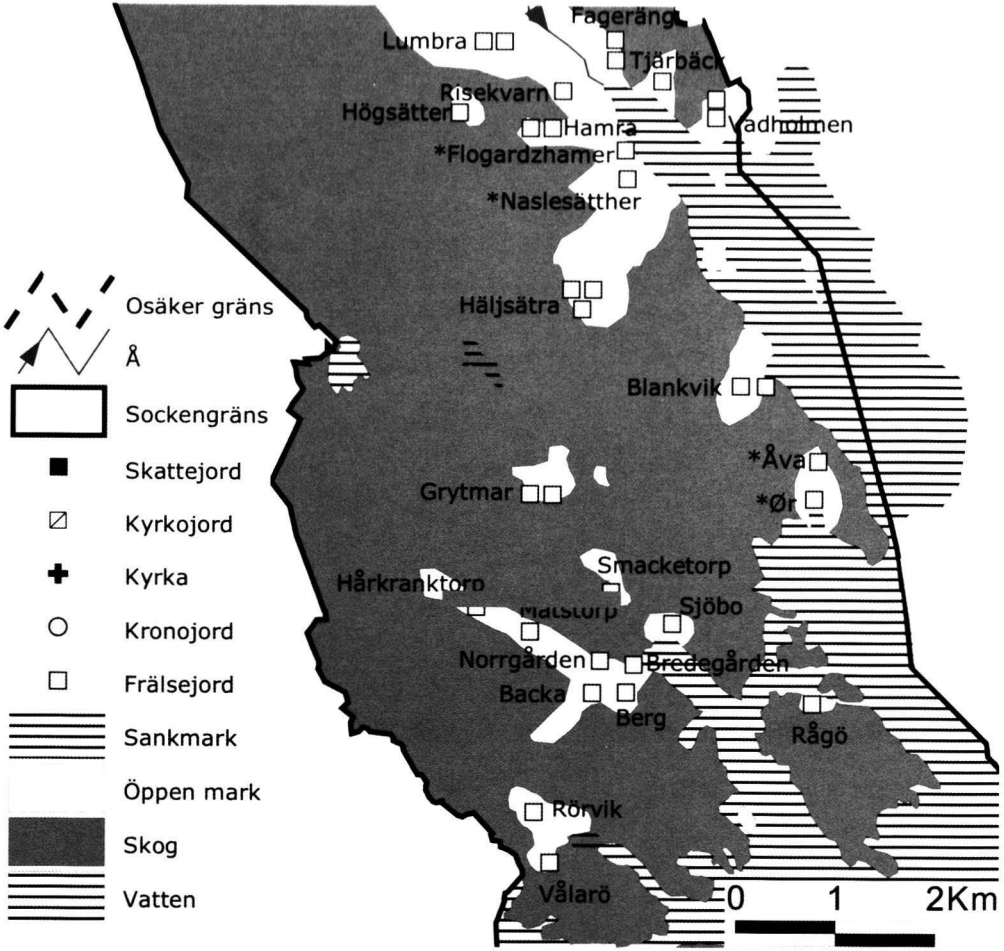
Osäker gräns
Å
Sockengräns
Skattejord
Kyrkojord
Kyrka
Kronojord
Frälsejord
Sankmark
Öppen mark
Skog
Vatten
Fageräng
Lumbra
Tjärbäck
Risekvarn
Högsätter
Hamra
Vadholmen
*Flogardzhamer
*Naslesätther
Häljsätra
Blankvik
*Åva
*Ør
Grytmar
Smacketorp
Hårkranktorp
Sjöbo
Norrgården
Bredegården
Backa
Berg
Rågö
Rörvik
Vålarö
0
1
2Km

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 0:6 pn (se Nynäs, Bälinge sn) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 1:0 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

***Bennabodhe** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp *Bennabodhe* till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

Berg 1454 *Bærgh* (RAp 5/2) – 9H, 2g.
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 4 spann korn (se Lumbra) (RApp 25/1).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 1:0 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 4 spann korn och 0:0:4 avradspn (C 21 f 5).

Björksund Se *Naslesätther.

Björndal 1379 *Biørnadals qwærn* (RAp 30/11) – 9H, 4g – "Stora B:s" gamla tomt (RAÄ 263) ca 200 m öster om nuv B.
SöH **2 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Ivar Ivarsson /Liljeörn/).
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna en kvarn under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:10 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

Blankvik 1383 *Blankwik* (RAp 17/3) – 9H, 3h – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 162) ca 200 m sydväst om Blankviken.
SöH **2 fr** (Nils Krumme, Karin Jöransdotter /Gyllenstierna/).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror jord som räntar ½:0 pn (se Sulsta) (B 16 f 112 ff).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 0:11 pn (se Lumbra) (RApp 25/1).
1510 ärver Jöran Siggesson (Sparre af Rossvik), efter sin far Sigge Larsson, B som räntar 1:0 pn och jord Grytmar och samt i Västerrekarne hd, Östergötland, Västergötland och Småland (se DMS 4:4 s 56 f) (B 16 f 125).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:9 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 5).

Bredegården 1551 *Bredegården* (SöH 1551:11) – 9H, 2g.
SöH **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/).

Brunna Se Sättersta sn.

Bränntorp 1383 *Brændathorp* (RAp 17/3) – 9H, 4g.
SöH 1559 **1 fruj** (Svante Sture).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

Buska 1551 *Buska* (SöH 1551:11) – 9H, 4g.
SöH **1 sk**, 0:4.

Dragsvik 1383 *Draxwik* (RAp 17/3), 1510 (omkr) *aff Drage*(?) (E 8928) – 9H, 3 h – nu i Bälinge sn.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta *aff Drage*(?) om 1:0 pn och ½ pund smör (E 8928).

Dånhammar Se Sättersta sn.

Ekeby 1381 *i Ekeby* (ShSp 29/9) – 9H, 5g.
SöH **1 skuj**, till Stene, Trosa sn.
1 skuj, 0:3, till oidentifierad enhet i Bogsta sn.
1 kr.
1 fr.
1381 upplåter Elin Ragvaldsdotter och hennes släktingar 0:0:0:18 till Hemming Nilsson (se Åkra, Runtuna sn) (RAp 29/9).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:4 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1433 pantsätter Torsten Gudmundsson och hans hustru Ramfrid Öndesdotter för deras 'verkliga trångmåls skull' för 10 år till Jöns Nilsson (Svarte Skåning) 0:0:0:19 och jord i Lida, Sättersta sn, samt i Halla och S:t Nikolai snr (RApp 16/3).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 1 tön korn och 1:0 pn (se Lumbra) (RApp 25/1).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 6 spann korn, 0:0:1 avradspn, ½:0 gengärdspn och 8 mark matu (C 21 f 5).
1562 upptas i frälsets rusttjänstlängd en halv gård vardera för Lars Pedersson (Hård) och Karin Eriksdotter (Bielke) och en gård för Jöran Pedersson (?Fleming) (FoR 3).

Ekekulla 1379 *Ekekulle* (RAp 30/11) – 9H, 4g.
SöH **½ fr** (Svante Sture).
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna ett torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar ½:0 pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Eneby 1322 *Eneboløth* (DS 2332), 1379 *Eneby* (RAp 30/11) – 9H, 5g.

SöH **2 fr** (Knut Jönsson /Lillie/).
1322 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) till sig 0:0:4½ i E löt av ärkebiskopen (se Valla, Bogsta sn) (DS 2332).
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna 'hela' E som ligger under Sätersta till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).

Fageräng 1379 *Fagher æng* (RAp 30/11) – 9H, 4g.
SöH **2 fr** (Knut Jönsson /Lillie/, Erik Månsson /Natt och Dag/).
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna ett torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 1:0 pn (se Lumbra) (RApp 25/1).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:9 ½ avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 5).

***Flogardzhamer** 1454 *Flogardzhamer* (RAp 5/2) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 158) ca 600 m nordväst om Björksund.
SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 3:6 pn (se Nynäs, Bälinge sn) (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta om 4:0 pn (E 8928).

Furholmen 1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta om ½:0 pn *aff Foreholme* (E 8928) – 9H, 3h.

***Fyælekær** 1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en jord *Fyælekær* som räntar 0:0:1 avradspn (C 21 f 5).

Glostorp 1514 *Grotstorp* (C 21 f 5) – 9H, 4g; gammal gårdstomt (RAÄ 271) ca 700 m väster om Ekekulla.

SöH **1 fr** (Erik Månsson /Natt och Dag/).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:11 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 5).

Grytmar 1383 *Grytmar* (RAp 17/3) – 9H, 3g.
SöH 1573 **1 skuj**, 0:0:1:4.
2 fr (Nils Krumme, Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1 kruj, 0:0:4, till kr i Rogsta.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 0:18 pn (se Lumbra) (RApp 25/1).
1510 ärver Jöran Siggesson (Sparre af Rossvik) efter sin far en gård som räntar 2:0 pn och en äng som räntar 0:0:1 pn (se Blankvik) (B 16 f 125).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:13 ½ avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 4).
1554 ärver Axel Eriksson (Bielke) efter sin mor Gunhild Johansdotter en gård som räntar 7 spann korn; gården har äng till 50 sommarlass hö, god timmerskog, god vedbrand, gott mulbete och dito fiskevatten samt en humlegård som ger 1 pund humle (E 1986).

Gumpekulla 1379 *Gumpekulle* (RAp 30/11), 1528 *Gumppakulla*(?) (E 2739) – gammal gårdstomt (RAÄ 269) ca 400 m söder om Holmtorp.
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna ett torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:10 pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

***Haga** 1562 upptas för Nils Krumme en jord i *Haga* i frälsets rusttjänstlängd (FoR 3) – låg möjligen vid Hagaberg (EK), inom nuv Tystberga samhälle.

Hamra 1383 *Hambra* (RAp 17/3), 1514 *stora Hambra ... lille Hambra* (C 21 f 4) – 9H, 4g.

SöH **1 skuj**, 0:2, till oidentifierad sk i Runtuna sn, 1573 öde.
1 fr (Karin Jöransdotter /Gyllenstierna/, 1573 Axel Eriksson /Bielke/); stora H.
1 fr (Erik Månsson /Natt och Dag/, 1573 Axel Eriksson /Bielke/); lilla H.

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

1383 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:0:8 till Bo Jonsson (Grip) (se Nynäs) (SkSp 1/12).

1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård i Stora H som räntar 0:12 pn och en i Lilla H som räntar 0:9 pn (se Lumbra) (RApp 25/1).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord om 0:0:1 som räntar 0:0:1 pn (E 8928).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok två gårdar: stora H räntar 0:0:15 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn; lilla H räntar 0:0:12 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 4).

Harsta 1382 *i Haralztom* (UUBp 2/2), 1548 *Harestha* (SöH 1548:5) – 9H, 5g.

SöH **1 skuj**, 0:3:1:4 (1573 'har länsman fritt').
1 kruj, 0:2:1, till kr i Rogsta.
2 ky, 0:5 + 0:4.
1 fr (Svante Sture).

1382 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:2 och jord i Långbro och Utterö, denna socken, Drömsta, Lästringe sn, Estlöt, Sättersta sn, samt i Turinge sn, av Olof Haraldsson (Lossa-ätten) och dennes hustru Ingegerd Birgersdotter, vilka i gengäld får jord i Husaby-Byrings sn och i Uppland (UUBp 2/2, DMS 1:7 s 66).

1383 byter Nils Gädda bort bl a 0:0:10 med underliggande torp till Bo Jonsson (Grip) mot bl a 0:5 i samma by (se Sundboholm, Bälinge sn); torpen är: Blankvik, *Dragsvik, *Ør, Sjöbo, Smacketorp, Häljsätra, Brännorp, Hamra, Lanan, Ringola, Tomtekulla, Ekekulla, Kattdalen, Grytmar, *Bennabodhe, *Kalffthorp, Risekvarn, Hässle, Vadholmen, Tjärbäck, Fageräng och *Swankæng (RAp 17/3).

1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror en gård som räntar 10 spann korn, 0:0:10 pn och 1 pund matu (se Sulsta) (B 16 f 112 ff).
1562 tas i frälsets rusttjänstlängd upp en gård för Svante Sture (FoR 3).

Holmtorp 1467 *i Hielmatorpp* (RAp 15/2), 1514 *aff Holmatorp* (C 21 f 5) – 9H, 4g.
SöH **2 fr** (Svante Sture, Erik Månsson /Natt och Dag/).
1467 pantsätter Magnus Eriksson (Ekeblad från Rekarne) 0:6 till Uppsala domkyrka (RAp 15/2).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 2 tön korn, 0:0:7 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 5).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar ½:0 pn, 2 tön korn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Hårkranktorp 1474 *Harkrankatorp* (UUBp 22/6) – 9H, 2g.
SöH **1 fr** (Karl Holgersson /Gera/).
1474 säljer Jöns Bolt (två ?ljuster) och hans hustru Ingridh "Dynisdotter" halva H till Filip Olsson (hjärta) (UUBp 22/6).
1477 säljer Johan Gyntersson (Bukhorn) och hans hustru Märta Kristiernsdotter (hjorthorn) halva torpet H till Filip Olsson (UUBp 7/10).
1527 är Nils i H en av bondeståndets representanter på riksdagen i Västerås (GR IV s 238).

Häljsätra 1383 *Heelsæter* (RAp 17/3) – 9H, 2g.
SöH **3 fr** (Svante Sture, Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Nils Månsson /Natt och Dag/).
1573 **½ fr** (Svante Sture).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 1:0 pn (se Nynäs, Bälinge sn) (Rääf 1:119).

1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 0:6 ½ pn (se Lumbra) (RApp 25/1).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 1:0 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:9 ½ avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 4).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:10 ½ pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

***Hæmmyngx-torp**

1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna *Hæmmyngxtorp* under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).

Hässle, Stora och Lilla

1383 *Dighrahæsle ... Hæsle* (RAp 17/3), 1514 *Lillehesla* (C 21 f 4) – 9H, 2g – Lilla H gamla gårdstomt (RAÄ 156) strax väster om Hässleudden på Blankvikens nordsida.

SöH **2 fr** "stora H" (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Erik Månsson /Natt och dag).

1559 **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/); lilla H.
½ fr (Svante Sture); lilla H.

1383 byter Nils Gädda bort ett torp "stora H" som ligger under Sundboholm och ett torp H under Harsta till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn och Harsta) (RAp 17/3).

1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 1:0 pn (se Nynäs, Bälinge sn) (Rääf 1:119).

1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 0:6 ½ pn (se Lumbra) (RApp 25/1).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:10 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok 'lilla' H som räntar ½:0 pn (C 21 f 4).

1554 ärver Axel Eriksson (Bielke) efter sin mor Gunhild Johansdotter en gård som räntar 5 spann korn; gården har äng till 10 sommarlass hö, god timmerskog, god vedbrand, gott mulbete och dito fiskevatten (E 1986).

Högsätter 1551 *Hökesäter* (SöH 1551:11) – låg ca 800 m väster om Lilla Hamra (EK).
SöH **1 fr** (Svante Sture), 1573 öde.

***Kalffthorp** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort *Kalffthorp* till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

Kattdalen 1383 *Katwdals æng* (RAp 17/3), 1510 (omkr) *paa Kadals skow* (E 8928) – 9H, 3g.
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1510 Se Mälby.

Klävsta 1302 *in Klæpsta ... iuxta Klepsta* (DS 1362), 1310 *Kleffsa* (?DD 2:6 nr 287, avskr) 1383 *i Klæfstom* (RAp 17/3) – 9H, 5g.
SöH **3 fr** (Nils Krumme 1, Erik Månsson /Natt och Dag/ 2, 1573 1 öde).
1302 upplåter Ingeborg, änka efter Magnus Johansson (Ängel), med sina döttrar Ingeborgs och Margaretas tillåtelse (jfr 1289), 0:0:2 i K och en kvarn intill K till Uppsala domkyrka (se Valla, Bogsta sn) (DS 1362).
1310 undantas K med underliggande jordar, som hertigarna givit Ingevald Estridsson (Hammersta-ätten), från de gods kung Birger tilldelas då riket delas mellan honom och hertigarna Erik och Valdemar (DD 2:6 nr 287, Fritz 1 s 79 not 26, jfr DS 1690).
1322 byter Nils Abjörnsson (Sparre av Tofta) till sig 0:0:2 och en kvarn av ärkebiskopen (se Valla, Bogsta sn) (DS 2332).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:7 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror en gård om 0:5 som räntar 5 tön korn 0:5 pn och 1 pund matu (se Sulsta) (B 16 f 112 ff).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 7 tön korn och 0:9 ½ pn (se Lumbra) (RApp 25/1).
1510 ärver Albrekt Siggesson (Sparre af Rossvik), efter sin far Sigge Larsson, huvudgården K som räntar 5:0 pn

och jord i Västerrekarne hd samt i Östergötland, Västergötland och Småland (se DMS 4:4 s 56 f) (B 16 f 125).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok två gårdar som sammanlagt räntar 7 tön korn, 0:22 avradspn, 1:0 gengärdspn, 3 pund matu och 0:0:½ hönspn (C 21 f 5).

Lanan 1383 *Ladhina* (RAp 17/3), 1461 *Ladna* (RApp 25/1) – övergiven gårdstomt (RAÄ 262) ca 200 m nordväst om Hässle.
SöH **1 fr** (Erik Månsson /Natt och Dag/).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:15 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 4).

Lervik 1379 *i Lidhwikom* (RAp 30/11) – 9 H, 4 h.
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna 3 torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (se Sätersta) (RAp 30/11).

Lumbra 1383 *i Lundborwm* (RAp 17/3), 1514 *aff Lwmbrvm* (C 21 f 4) – 500 m söder om Hässle.
SöH **2 fr** (Erik Månsson /Natt och Dag/, 1573 Axel Eriksson /Bielke/).

Lumbra är 1455 sätesgård för Katarina Bengtsdotter (Königsmark), änka efter Johan Gädda (RApp 10/4).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:0:2 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1461 skiftas arv mellan Johan Gäddas barn, varvid Katarina Johansdotters förmyndare Erengisle Gädda på hennes vägnar erhåller L, som räntar 6 tön korn och 0:13 pn, samt jord i Blankvik, Berg, Ekeby, Fageräng, Grytmar, Hamra (stora och lilla), Häljsätra, Hässle, Klävsta, Lanan, Rågö, Sättra och Sörby i denna socken; i Råby sn: Hossebo, Noheden, Riset, Sundby och Ullberga, ytterligare jord i Älvsjö, Brännkyrka sn, i Fogdö och Jäders snr, samt i Västmanland, Östergötland och Småland; (RApp 25/1).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok två gårdar som sammanlagt räntar 4 tön korn, 0:0:22 avradspn, 1:0 gengärdspn, 4 mark hampa och 0:0:½ hönspn (C 21 f 4).

Långbro 1313 *in villis ... et Langæbro* (DS 1922), 1382 *i Langabro* (UUBp 2/2) – 9H, 5g.
SöH **1 sk**, 1:0.
1566 **1 fr** (Sigge Larsson /Sparre/).
1 fr (Erik Nilsson /Schack/), saknas 1573.
1313 anvisar biskop Styrbjörn av Strängnäs L och Utterö, hans rätta fädernearv, som säkerhet för ett byte med Ingevald Estridsson (Hammersta-ätten) (se Sundboholm, Bälinge sn) (DS 1922).
1362 skiftar Torsten Notholmsson (Bralstorp) och Geleke van Pytten arv efter Torstens far, Notholm Eggardson, varvid Geleke som är gift med en av Notholms döttrar på hennes lott bl a erhåller 0:2:0:2 i L (DS 6716).
1382 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:1 av Olof Haraldsson (Lossa-ätten) och dennes hustru (Se Harsta) (UUBp 2/2, DMS 1:7 s 66).
1397 är Peder i L faste på räfsteting i Nyköping (RAp 19/1, SRP 2839).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord om 0:1 som räntar 4 spann korn (E 8928).

***Langh engh** 1510 (omkr) upptas ängen *Langh engh* i Nils Bossons (Grip) jordebok (E 8928).

Matstorp 1457 *i Matthesta* (B 16 f 113 v, avskr), 1551 *Massetorp* (SöH 1551:11) – 9H, 3g.
SöH **1 fr** (Ivar Ivarsson /Liljeörn/).
1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror en jord som räntar ½:0 pn (se Sulsta) (B 16 f 112 ff).

Mälby 1409 *i Mædhalby* (SD 1205), 1414 *i Mædhelby* (SD 1876) – 9H, 5g.
SöH **1 sk**, 0:4:2:2.
2 skuj, 0:2 + 0:2.
1409 och 1414 är Gudmund i M faste på häradstinget (SD 1205, SD 1876).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord om 0:0:10 ½ som räntar 0:12 pn och en underliggande äng i Kattdalens skog (*paa Kadals skow*) (E 8928).

***Naslesätther** 1551 *Naslesätther* (SöH 1551:11) – trolig senmedeltida bebyggelseplats (nu Björksund) (RAÄ 161) ca 700 m västnordväst om Björksund.
SöH ½ **fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/), saknas fr o m 1568.

Norrgården 1514 *Nordangarden* (C 21 f 4) – övergiven tomt (RAÄ 137) ca 400 m nordnordost om Backa.
SöH **1 fr** (Karin Jöransdotter /Gyllenstierna/).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:6 avradspn (C 21 f 4).

Nälberga 1381 *i Nærdhaberghe* (ShSp 29/9) – 9H, 5g.
SöH **1 sk**, 1:2.
1 kruj, 0:2.
1 fruj (Axel Eriksson /Bielke/).
1381 upplåter Elin Ragvaldsdotter och hennes släktingar 0:0:0:18 till Hemming Nilsson (se Åkra, Runtuna sn) (RAp 29/9).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:4 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1402 säljer hustru Katarina 'ett gods' i N till Bengt Nilsson (Lejonansikte) (se Ekeby, Ripsa sn) (SD 237).

Revlinge 1377 *i Riflinge* (RAp 1403 – 28/6, vid), 1382 *i Riflinge* (LSBp 27/4) – 9H, 5g.
SöH **1 sk**, 1559 **1 kr**, 1:0:1.
1 skuj, till Baljesta, Sättersta sn
1377 avstår Johan Andersson (okänd släkt) och hans hustru Ingrid Karlsdotter i samband med förlikning bl a 0:0:0:4 till strängnäskaniken Torsten Notholmsson (Bralstorp) som krävt en arvedel på sitt brorsbarns vägnar (RAp 1403 – 28/6, vid).
1382 byter Gudmund Styrbjörnsson i R och hans hustru Katarina Tegnesdotter bort till Bo Jonsson (Grip) 0:5:0:6 i R och jord i Rogsta mot jord i Ingemundsta och Löt i Lästringe sn (LSBp 27/4).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en jord om 0:0:0:20 som räntar ½:0 pn (E 8928).

Ringola 1383 *i Ringoghla* (RAp 17/3) 1454 *Ryngwlla* (RAp 5/2), 1510 (omkr) *aff Ringollæ* (E 8928) – övergivna gårdslägen för Lilla R (RAÄ 302) ca 400 m norr om Hässle och Stora R (RAÄ 270) ca 500 m norr om Hässle.

SöH **2 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Svante Sture).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 1:0 pn (se Nynäs, Bälinge sn) (Rääf 1:119).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård som räntar 0:10 pn, ½ pund smör, 1 höns, 10 ägg, 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:20:4 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Risekvarn 1383 *Risaqwærn* (RAp 17/3) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 299) ca 300 m norr om Lilla Hamra.

SöH **1 fr** (Karin Jöransdotter /Gyllenstierna/).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 0:6 ½ pn (se Lumbra) (RApp 25/1).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) R som räntar 0:0:10 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 4).

Rogsta 1381 *i Roalstom* (RAp 5/10), 1440 *i Raalzstom* (RAp 16/6), 1551 *Rogesta, Roestada* (SöH 1551:11) – 9H, 5g.

SöH **1 sk**, 1:6:1.

1 kr, 0:5:2, med kruj i Grytmar och Harsta.

1 kyuj.

1 fr (Nils Krumme).

1381 är Sigvid i R faste på häradstinget (RAp 5/10).

1382 byter Gudmund Styrbjörnsson i Revlinge och hans hustru bort 0:0:4:2 till Bo Jonsson (Grip) (se Revlinge) (LSBp 27/4).
1384 byter Staffan Stangenberg och hans hustru, Birgitta Nilsdotter, bort 0:½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundhälla, Bälinge sn) (RAp 12/3).
1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror en gård som räntar 2 tön korn, ½:0 pn och 1 pund matu (se Sulsta) (B 16 f 112 ff).

Rå 1551 *Råå* (SöH 1551:11) – 9H, 4g.
SöH **1 fr** (Knut Jönsson /Lillie/).

Rågö 1300 (omkr) *usque Rugø, et per Rugø* (Dit s 51), 1383 *Rughø* (RAp 17/3), *i Roghø* (SkSp 1/12) – 9H, 2h.
SöH 1559 **1 fr** (Johan Åkesson /Natt och Dag/).
1300 (omkr) nämns R som etappmål i en segelbeskrivning, det s k danska itinerariet (Dit s 51).
1383 byter Nils Gädda bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1383 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:6 till Bo Jonsson (Grip) (se Nynäs, Bälinge sn) (SkSp 1/12).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda jord som räntar 0:12 pn (se Lumbra, Tystberga sn) (RApp 25/1).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:14 avradspn och ½:0 gengärdspn (C 21 f 4).
1554 ärver Axel Eriksson (Bielke) efter sin mor Gunhild Johansdotter en gård som har äng till 10 sommarlass hö, god vedbrand och gott fiskevatten men saknar mulbete och timmerskog (E 1986).

Rörvik 1551 *Rörvik* (SöH 1551:11) – 9H, 2g.
SöH **1 fr** (Nils Krumme).
1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror jord som räntar ½:0 pn (se Sulsta) (B 16 f 112 ff).

***Sabathorp** 1379 *Sabathorp* (RAp 30/11), 1528 *Sagetorp* (E 2739) – låg troligen vid gränsen mot Bälinge strax öster om Mälby.
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna ett torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (se Sätersta) (RAp 30/11).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:18 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Sjöbo 1383 *Siobodhe* (RAp 17/3) – 9H, 3h.
SöH **½ fr** (Nils Krumme).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en jord som räntar 0:0:2 avradspn (C 21 f 5).

Skinnartorp Se Bälinge sn.

Smacketorp 1383 *Smaccabodhe* (RAp 17/3), 1551 *Smakketorp* (SöH 1551:11) – 9H, 3g.
SöH **1 kyuj**.
1 fr (Svante Sture).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:10 ½ pn (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Stångby 1383 *i Stangby* (SkSp 1/12) – 9H, 5g.
SöH **3 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1383 byter Finvid Finvidsson (Frössviksätten) bort 0:12 till Bo Jonsson (Grip) (se Nynäs) (SkSp 1/12).
1440 tilldöms Nils Erengislesson (Hammersta-ätten) åter den halvpart av 'vinternot' i fiskevattnen för S och Sätersta som tidigare avhänts dessa gårdar (SMR 1140).
1454 ger Bo Nilsson (Grip) 3 gårdar till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).
1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor 3 gårdar som sammanlagt räntar 12 tön korn och 0:12 pn (Rääf 1:119).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 3 gårdar som har det sammanlagda jordetalet 0:12 och räntar 12 tön korn, 0:18 pn, 6 pund matu, 3 höns, 30 ägg och 6 mark hampa och 3 lamm (E 8928).

Sulsta 1377 *i Sulustom* (RAp 1403 – 28/6, vid), 1559 *Sulsta, Sulista* (SöH 1559:10) – 9H, 5g.

SöH **1 fr** (Nils Krumme).

1377 överlåter Johan Andersson (okänd släkt) och hans hustru Ingrid Karlsdotter 0:0:0:4 till Torsten Notholmsson (Bralstorp) (se *Skarpabergha, Runtuna sn) (RAp 1403 – 28/6, vid).

1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor Sigrid Uddormsdotter (Rakeredsätten) och sin bror Erik Bosson en gård, som räntar 2 tön korn, 0:0:8 pn och 2 pund matu, och jord i Blankvik, Harsta, Klävsta, Matstorp, Rogsta, Rörvik och *Åva, denna socken, Bogsta, Bogsta sn, Jättemar, Ripsa sn, Baljesta, Sättersta sn, ?Åby, Ripsa sn, samt mera jord i Yttre Törs och Oppunda härader och i Uppland (B 16 f 112 ff).

1510 ärver Nils Siggesson (Sparre av Rossvik), efter sin far Sigge Larsson, en gård som räntar 0:0:16 pn och jord i Östergötland, Västergötland, Närke och Småland (se DMS 4:4 s 56 f) (B 16 f 125).

***Swankæng** 1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp *Swankæng* till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

***Sydhær** 1302 *in Sythum* (DS 1362, avskr), 1328 *wlgaliter dictis Sydhær* (DS 2668) – okänt läge, möjligen en försvunnen bygd.

1302 upplåter Ingeborg, änka efter Magnus Johansson (Ängel) 0:1 till Uppsala domkyrka (se Valla, Bogsta sn) (DS 1362).

1328 intygas att när Peter Ragvaldsson (tre rutor) bytt bort Hamra, Bogsta sn, med därtill hörande jordar, till hustru Gunnur i Åresta, Bälinge sn, har han undantagit det 'som gemenligen kallas S' från bytet (se Hamra, Bogsta sn) (DS 2668).

Sätersta 1379 *i Sætastom* (RAp 30/11), 1454 *Sæthirsta* (RAp 5/2) – 9H, 5g.

SöH **4 fr** (Svante Sture, Knut Jönsson /Lillie/, Jöran Eriksson /Gyllenstierna/, Erik Månsson /Natt och Dag/), 1573 är alla öde.

1566 **1 fr** (Hans Klasson /Bielkenstierna/), 1573 öde.

1379 bestämmer fyra gode män, som utsetts för att 'jämka och lika' vid ett jordbyte mellan Ingeborg Fadersdotter (?Sparre av Hjulsta och Ängsö) och Bo Jonsson (Grip), att Ingeborg till Bo skall lämna 0:9 i S med hela Eneby som ligger där under och jord i *Øsby med dess (13) underliggande torp: Gumpekulla, *Sabathorp, Björndal, Ekekulla, Tomtekulla, Fageräng, Vadholmen och Vålarö, Lervik (tre torp), *Hæmmyngxtorp, denna sn, och Skinnartorp, Bälinge sn. I gengäld får Ingeborg jord i Floda, Vingåkers, Österåkers, och Tumbo socknar. (RAp 30/11)

1440 Se Stångby.

1454 ger Bo Nilsson (Grip) en gård till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).

1455 ärver Bo Nilsson (Grip) efter sin mor en gård som räntar 12 ½ spann korn och 0:0:12 ½ pn (Rääf 1:119).

1488 säljer Anna Matsdotter Körning ½ gård, som var hennes rätta fädernearv, till Jöns Holk, prior i Strängnäs (RAp 6/5).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en gård med jordetalet 0:3 som räntar 2 tön korn, 0:4 ½ pn, 1 pund 8 mark matu, 1 höns, 10 ägg och 2 mark hampa och ½ lamm (E 8928).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en halvgård som räntar 1 tön korn, 0:0:8 ½ avradspn, ½:0 gengärdspn och 8 mark matu (C 21 f 5).

1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:0:7 ½ pn, 2 tön korn, 18 mark matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Sättra

1381 *i Sætrom* (ShSp 8/7) – 9H, 5f.

SöH **1 kr**, 0:5.

1 fr (Lars Knutsson /Forsa-ätten/).

1381 är Ulf i S nämndeman på räfsteting (ShSp 8/7).

1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en "teg" som räntar 0:0:4 pn (se Lumbra) (RApp 25/1).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en jord som räntar 0:0:4 avradspn (C 21 f 5).

Sörby 1383 *i Sudherby* (RAp 17/3) – 9H, 5g.
SöH **1 fr** (Karin Eriksdotter /Bielke/).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:6:2 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1461 ärver Katarina Johansdotter efter sin far Johan Gädda en gård som räntar 3 tön korn, 0:3 avradspn och 0:3 nötepn (se Lumbra) (RApp 25/1).
1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 2 pund korn, 0:0:7 avradspn, ½:0:2 gengärdspn, 1 pund matu, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 5).

***Thorpe** 1330 *in Thorpe* (DS 2787).
1330 stadfäster biskop Styrbjörn i Strängnäs en testamentarisk donation till Julita kloster av Önde Hade, borgare i Nyköping, som till klostret testamentarat 0:1:0:2 i T och jord i Håknesta, Spelviks socken, Brunsta, Haga och Ullevi, S:t Nicolai sn, Fyrsjö, Stigtomta sn, Blacksta, Tuna sn, samt Åkelsta, Lunda sn, sammanlagt 0:6 och därtill 2/3 av Öndes gård i Nyköping (DS 2787).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:4 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).

Tjuvesta 1345 *in Thyufuaholm* (DS 3891), 1352 *mellan Thyuulsta oc ... i Thyuulstum* (DS 4866), 1383 *i Tywlzstom* (RAp 17/3), 1528 *Tyuuasta* (E 2739) – 9H, 4g.
SöH **1 sk**, 0:5:2,.
1 skuj, till Stene, Trosa sn.
1573 **1 kyuj**.
1 fr (Svante Sture).
1345 nämns T holme (nu Tyvholmen) i en konungsdom (se Röhäll, Bälinge sn).
1352 stadfäster kung Magnus rågången som en tolvmannanämnd verkställt mellan T och Salthälla, Bälinge sn, och som Karl Andersson (okänd släkt) och Jon i T tvistat om (DS 4866).
1360 dömer kung Magnus Jon i T till 40 mark böter för att han ifrågasatt konungens dom (se 1352) och uppdrar till häradshövdingen att undersöka vem som har flyttat på gränsmärkena, så att den skyldige kan dömas till 40 marks böter (DS 6244).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:14:3 ½ till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).
1384 byter Bo Jonsson (Grip) bort 0:0:2:6 till Staffan Stangenberg (UUBp 12/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:4 ½ pn, 1 pund korn, 14 mark matu, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Tjärbäck 1383 *Thiærubæk* (RAp 17/3) – 9 H, 4 h- gammal bytomt (RAÄ 252).
SöH **½ fr**, 1568 **1 fr** (Svante Sture).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:6 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

Tomtekulla 1379 *Thomptakulla* (RAp 30/11) – 9H, 4g.
SöH **2 fr** (Svante Sture, Knut Jönsson /Lillie/).
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna torpet T under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

Tystberga 1551 *Tisteberga* (SöH 1551:11) – 9H, 5g.
SöH **2 ky**, 0:4 + 0:3, 1568 **1 ky** + **1 kyt**.
1 fr (Svante Sture).
1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok (utan ortnamn) 'en täppa *wed Kirkegarden* som klockaren plägar ha' (E 8928).

Utterö 1309 *in Vtredhi, in Wtredhi* (DS 1608), 1454 *i Vtrydha* (RAp 5/2) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 60) ca 600 m öster om Nya U.
SöH **2 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).
1309 pantsätter biskop Styrbjörn i Strängnäs 0:0:10 för fullgörande av sin avlidne bror Johannes testamente (DS 1608).

1313 anvisar biskop Styrbjörn U och Långbro, hans rätta fädernearv, som säkerhet för ett byte med Ingevald Estridsson (Hammersta-ätten) (se Sundboholm, Bälinge sn) (DS 1922).

1382 byter Bo Jonsson (Grip) till sig 0:5 av Olof Haraldsson (Lossa-ätten) och dennes hustru (Se Harsta) (UUBp 2/2, DMS 1:7 s 66).

1454 ger Bo Nilsson (Grip) 2 gårdar till sin hustru Beata Karlsdotter (Vasa) (se Oppusa, Runtuna sn) (RAp 5/2).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok 2 gårdar om 0:5 och räntar 5 tön korn, 0:9 pn, 2 pund 15 mark matu, 2 höns, 20 ägg och 4 mark hampa och 1 lamm (E 8928).

Vadholmen 1379 *Wadholm* (RAp 30/11) – gammal bytomt (RAÄ 251) ca 500 m väst om Röhäll, Bälinge sn.

SöH **1 fr** (Knut Jönsson /Lillie/).

1559 **1 fr** (Elsa Axelsdotter /Posse/).

1379 beslutas att att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna ett torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).

1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).

1514 upptas i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok en gård som räntar 0:0:10 avradspn, ½:0 gengärdspn, 2 mark hampa och 0:0:0:6 hönspn (C 21 f 5).

1554 ärver Axel Eriksson (Bielke) efter sin mor Gunhild Johansdotter en gård som årligen räntar 6 spann korn; gården har äng till 14 sommarlass hö, god timmerskog, god vedbrand, gott mulbete och dito fiskevatten (E 1986).

Vålarö 1379 *Vardharnø* (RAp 30/11) 1510 (omkr) *aff Worderne* (E 8928) – 9H, 5g- äldre bebyggelseläge (RAÄ 154).

SöH **1 fr** (Jöran Eriksson /Gyllenstierna/).

1379 beslutas att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna ett torp under *Øsby till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).

1510 (omkr) upptas i Nils Bossons (Grip) jordebok en ränta om 3:0 pn (E 8928).

***Åva** 1457 *Åwa* (B 16 f 112, avskr), 1528 *Åva* (E 2739) – övergivet bebyggelseläge (RAÄ 163) ca 400 m norr om Hälgö.
SöH **1 fr** (Nils Krumme).
1457 ärver Cecilia Bosdotter (Djure) efter sin mor och bror jord som räntar ½:0 pn (se Sulsta) (B 16 f 112 ff).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:7 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (E 2739).

***Æleholm** 1514 upptas *Æleholm* i Gunhild Johansdotters (Bese) jordebok och räntar 0:0:1 pn (C 21 f 5).

***Ør** 1383 *Ør* (RAp 17/3), 1528 *Esöö* (?E 2739), 1551 *Öja* (SöH 1551:11) – låg intill Örbäcken där bebyggelselämningar finns (RAÄ 164) ca 300 m nordnordväst om Båthusviken (9H, 3h).
SöH **1 fr** (Svante Sture).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort ett torp till Bo Jonsson (Grip) (se Harsta) (RAp 17/3).
1528 ärver Kristina Nilsdotter (Gyllenstierna) efter sina barn en gård som räntar 0:7 ½ pn, 6 dagsverken, 10 ägg och 1 höna (se Trompesta, Bälinge sn) (?E 2739).

***Øsby** 1379 *i Øsby* (RAp 30/11), 1383 *i Østby* (RAp 17/3) – låg sannolikt öster om Mälby.
1379 bestämmer en skiljenämnd att Ingeborg Fadersdotter (?Sparre) skall lämna 0:0:11 i *Ø och tretton underliggande torp till Bo Jonsson (Grip) (Se Sätersta) (RAp 30/11).
1383 byter Nils Gädda och hans hustru Kristina Magnusdotter bort 0:0:5 till Bo Jonsson (Grip) (se Sundboholm, Bälinge sn) (RAp 17/3).

Källor, litteratur och förkortningar

Använda SöH-längder[6]

1543:2/5, 1544:2, 1548:5/8, 1549:5/6, 1551:11, 1550:5/6/7, 1551:8/11, 1552:6,1553:2/6/15,1554:2/4/11,1555:2/10,1556:12/14,1559:1/10/13/18, 1560:3/18,1561:8/9,1562:4/7,1566:5/10,1568:5/7/8,1569:4/9,1570:3/9/12, 1571:8, 1573:1/3.

Dessutom har följande UH-längder (delar av Hölebo härad ingår) använts: 1538:1, 1539:1, 1540:8, 1543:13.

Förkortningar: källor och citerad litteratur

Käll- och litteraturhänvisningar sker genom användande av nedanstående förkortningar följda av 1) för källpublikationer med numrerade handlingar: handlingens fordningsnummer eller (om handlingarna inte är genomgående numrerade) delnummer: ordningsnummer, 2) i samtliga övriga fall: sidnummer.

A 15	Liber Ecclesie Strengnensis, RA.
AF	Almquist J A, Frälsegodsen i Sverige under storhetstiden. I-III. Sthlm 1931–47.
AH	Almquist J E, Herrgårdarna i Sverige under reformationstiden. Sthlm 1960.
AL	Almquist J A, Den civila lokalförvaltningen i Sverige 1523–1630. 1–4. Sthlm 1917–23.
ALD	Almquist J E, Lagsagor och domsagor i Sverige. 1–2. Sthlm 1954–55.
Andersson	Andersson R, Brev i medeltida gårdsarkiv. ASoF 2004:1–2.
AoE	Arv och eget-serien, KA.

6 En stor del av de tillgängliga sörmlandshandlingarna i Kammarkivet är mer eller mindre brandskadade med betydande textförluster som följd och har följaktligen kunnat utnyttjas i mycket varierande grad. Detta försvårar givetvis direkta jämförelser mellan olika scecknar år för år. För att underlätta jämförelser har vissa av de bättre längderna utsetts som utslagsgivande och fått tolkningsföreträde i oklara fall. Det gäller framför allt längderna för 1573.

ASoF	Arkiv, samhälle och forskning. Utg av Svenska Arkivsamfundet. Lund.
ATA	Antikvarisk-topografiska arkivet, Stockholm.
ATJb	Arvid Trolles jordebok 1498. Utg av J A Almquist. HH 31. Sthlm 1938.
B 14, 15, 16	Lars Eriksson Sparres kopiebok, RA. Kopieböckerna, B 14–16, är troligen framställda mellan åren 1635 (ev 1628) och 1643 (Sjögren s 359 ff, Liedgren J i Archivistica et Mediævistica 253, Scheffer C G U i Arkivvetenskapliga studier 4 s 331 ff).
B 19	Äldre avskrifter (före 1850) av medeltidshandlingar, ordnade efter proveniens, RA.
B 20	Nyare avskrifter (1800- och 1900-talen) av medeltidshandlingar, ordnade efter proveniens, RA.
B 31	Regester av Strängnäs domkyrkas medeltida jordebrev från 1500-talets mitt, RA.
Beerståhl	Beerståhl N F, Adliga ätten Dufva till Hof och Strand, SLÅ 2000.
BhS (p, pp)	Bergshammarssamlingen (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
Bio	Biographica, RA.
BiS (p)	Bielkesamlingen (pergamentsbrev), RA.
BSH	Bidrag till Skandinaviens historia. Utg af C G Styffe. 1–5. Sthlm 1859–84.
C 4	Register över kung Karl Knutssons och drottning Katarinas jordbrev, 1450-/1470-talet.
C 7	Karl Knutssons jordebok över gods i Uppland, Södermanland, Västmanland och Närke, 1457, RA.
C 8	Förteckning över Magdalena Karlsdotters (Bonde) arv efter Karl Knutsson (Bonde) 1473, RA (se HT 1904 s 233 ff).
C 14	Lars Axelssons (Tott) jordebok 1476, RA.
C 15	Jordebok över landbor under Fågelvik mm, 1473–76, RA.
C 21	Förteckning över Gunhild Johansdotters (Bese) och Erik Turessons (Bielke) gods, 1514, RA.
C 25	Åke Jönssons (Svarte Skåning) brev- och räkenskapsbok, RA
C 27	Åke Jönssons (Svarte Skåning) uppbördslängder och räkenskaper för gods i Södermanland m m från 1400-talets slut, RA.

C 50	Strödda medeltida räkenskaper, RA.
Collmar	Collmar M, Strängnäs stifts herdaminne 1–2. Nyköping 1965–77.
D 4	Trosa kyrkas medeltida räkenskaper (fragment), RA.
DD	Diplomatarium Danicum. Kbh 1938–.
DIt	Gallén J, Det danska itinerariet. Franciskansk expansionsstrategi i Östersjön. Helsingfors 1993.
DjA(p)	Djulö-arkivet (pergamentsbrev), Katrineholms kommunarkiv.
DK	Diplomatariekommittén(s samlingar), RA (svenskt diplomatarium).
DlGS	De la Gardieska samlingarna, släktarkiven, handskriftsavdelningen, LUB.
DMS	Det medeltida Sverige.
DMS 1:3	– – – 1:3: Uppland, Tiundaland: Bälinge, Norunda och Rasbo härader, Sthlm 1982.
DMS 1:5	– – – 1:5: Uppland, Attundaland: Lyhundra och Sjuhundra härader, Sthlm 1986.
DMS 1:7	– – – 1:7: Uppland, Attundaland: Bro och Sollentuna härader, Färingö tingslag och Adelsö socken. Sthlm 1992.
DMS 2:1	– – – 2:1: Södermanland, Tören. Sotholms och Svartlösa härader. Sthlm 2002.
DMS 4:4	– – – 4:4: Småland, Aspeland, Sevede och Tuna län. Sthlm 1999.
DMS 4:5	– – – 4:5: Småland, Tjust (otryckt manuskript: R Axelsson 2006).
DN	Diplomatarium Norvegicum. Utg af C R Unger m fl. I-XX:1. Kristiania 1849–1919.
DoSk	Dovring F, De stående skatterna på jord 1400–1600. Lund 1951.
DRA(p)	Danmarks riksarkiv (pergamentsbrev), återges enligt kopior i DK.
DS	Diplomatarium Suecanum. Utg af J G Liljegren m fl. I-VI, VII:1–6, VIII:1–3, IX:1, X:1. Sthlm 1828–.
E 74	Johan Hadorphs "stora kopiebok", RA.
E 175a	avskrifter av medeltidshandlingar, handskriftssamlingarna, UUB.
E 1986	BiS (RA), handlingar efter Axel Eriksson Bielke m m.
E 2739	VikS (RA), arvskiften efter Sten Sture d y m m.
E 8928	SkS, Nils Bossons (Grip) jordebok (från omkring 1510), RA.

EbA(auts)	Ericsbergsarkivet (autografsamlingen).
EK	Se under Kartor nedan.
EngsöA (p)	Engsö-arkivet (pergamentsbrev), RA.
Erikskr	Erikskrönikan enligt Cod. Holm. D2 jämte avvikande läsarter ur andra handskrifter, Utg av Pipping, R, SFSS, nytryck 1963.
ESb	Bjurling O, Das Steuerbuch König Eriks XIII. Versuch einer Rekonstruktion. Lund 1962.
EÄ	Elgenstierna G, Den introducerade svenska adelns ättartavlor. I-IX. Sthlm 1925–36.
FMIS	Riksantikvarieämbetets digitala informationssystem (intern databas) om fornminnen i Sverige.
FoR	Frälse- och rusttjänstlängder, KA.
Fritz	Fritz, Birgitta, Hus land och län 1–2. Lokalförvaltningen i Sverige 1250–1434. Sthlm 1972–73.
Fv	Fornvännen. 1906–.
Gen	Genealogica, RA.
GiOV	Gillingstam H, Ätterna Oxenstierna och Vasa under medeltiden. Sthlm 1952–53.
GiBr	Gillingstam H, Brev ur askan. De i slottsbranden 1697 eller på annat sätt förlorade miscellaneabreven, Sthlm 1996.
GiSi	Gillingstam H, Ätten Siöblads medeltida släktförbindelser och äldsta historia. Gävle 1949.
GR	Konung Gustav I:s registratur. Utg genom V Granlund m fl. 1–29. Sthlm 1861–1916.
HBSb	Biskop Hans Brasks släktbok. Utg av Personhistoriska samfundet genom H Gillingstam och G Setterkrans. Sthlm 1970.
HH	Historiska handlingar.
HH 1	Anteckningar om Sten Sture den yngres slägt- och arfsförhållanden. Utg av G A Sparre. Sthlm 1861.
HH 11	– – – 11:1: Undervisning om rikets ränta 1530–33. Utg av Hans Forsell. Sthlm 1879. – Utgåvan återger URR 1530 med avvikelser och ändringar tagna ur URR 1533.
HH 13	– – – 13:1: Konung Erik XIV:s nämnds dombok. Utg genom C Silfverstolpe. Sthlm 1884.
HH 16	– – – 16:1: Vadstena klosters jordebok 1500 jämte tillägg ur klostrets äldre jordeböcker. Sthlm 1897–. Se även VaKlJb.

HH 31	– – – 31: Arvid Trolles jordebok 1498 jämte åtkomsthandlingar och andra därmed samhöriga aktstycken. Utg genom J A Almquist. Sthlm 1938–. Se även ATJb.
HT	Historisk tidskrift. 1881–.
Janzon 2001	Janzon K, En dotter till Bo Jonsson (Grip)? SoH 2001:4.
Janzon 2002	Janzon K, Schack, spetsar och vinkelsnitt. Två sörmländska 1400-talsväpnare och deras släktförhållanden. SoH 2002:2.
Janzon 2005	Janzon K, Hjulstaätten. En utveckling med ett litet bidrag till Gripsholms historia. SLÅ 2005.
JRS	Jansson Sven B F, Sveriges runinskrifter, Stockholm 1977.
K	Serien Kungligt arkiv, RA.
KA	Kammararkivet, sedan 1922 ingående i Riksarkivet.
Karlskr	Nya eller Karls-krönikan. Utg af G E Klemming. SFSS 17:2. Sthlm 1866.
Kbr	Kungligt brev.
KyA	Kyrkoarkiv.
Lagerstedt	Lagerstedt T, Den civila lokalförvaltningens gränser 1630–1952. Meddelanden från kulturgeografiska institutionen vid Sthlms universitet, nr B 24. Uppsala 1973.
LmV	Lantmäteriverkets arkiv.
Lovén	Lovén C, Borgar och befästningar i det medeltida Sverige. VHAAH. Sthlm 1996.
LSB(p)	Linköpings Stifts- och Landsbibliotek (Pergamentsbrev).
LUB	Lunds universitetsbibliotek.
LuSS	Lundholm, K-G, Sten Sture den äldre och stormännen. Lund 1956.
Mattisson	Mattisson A-C, Medeltida nordiska borg- och sätesgårdsnamn på *–holm*. Uppsala 1986.
NBJb	Nils Bossons (Grip) jordebok. Se E 8928.
NoB	Namn och Bygd. Tidskrift för ortnamnsforskning 1913–.
NoskA	Noraskogs arkiv. Bergshistoriska samlingar och anteckningar, vol 1, Utg genom J.Johansson, Sthlm 1889–91.

NyHist	Nyköpings stads historia. Medeltid och vasatid intill 1622, Red Dahlgren S, Nyköping 1973.
OAU (p)	Ortnamnsarkivet i Uppsala (pergamentsbrev), SOFI.
PHT	Personhistorisk tidskrift. 1898–
Pipping	Pipping R, Kommentar till Erikskrönikan. Helsingfors 1926.
PRFSS	Privilegier och resolutioner för Sveriges städer I–III. Sthlm 1927–39.
RA	Riksarkivet.
RAp	Riksarkivets pergamentsbrev.
RApp	Riksarkivets pappersbrev.
RAÄ	Riksantikvarieämbetets fornlämningsregister till ekonomiska kartan. – Hänvisning sker till fornlämningsnummer enl FMIS och vid behov socken (om annan än den aktuella).
RBR	Raven van Barnekows räkenskaper för Nyköpings fögderi 1365– 1367. Utg genom B Fritz och E Odelman. Sthlm 1994.
Rääf	Rääf L F, Samlingar och Anteckningar till en beskrivning öfver Ydre Härad i Östergötland. 1–5. Linköping 1856, Örebro 1859–65, 1875.
Rött nr	Serien Röda nummer (Oordnade handlingar före 1630), KA.
SA (p, pp)	Sturearkivet (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
Sc	Scandia. Tidskrift för historisk forskning. 1928–.
SD	Svenskt diplomatarium från och med år 1401. Utg genom C Silfverstople och K H Karlsson. I-IV:1–2. Sthlm 1875–1904.
SFSS	Samlingar utgivna av svenska fornskriftssällskapet. Sthlm 1844–.
SFSS 245	– – – 245: Vadstena klosters två äldsta jordeböcker. Utg av Anna Larsson. Uppsala 1971. Se VaklJb.
ShS(p)	Sävstaholmssamlingen (pergamentsbrev), RA.
SjS(p)	Sjöholmssamlingen (pergamentsbrev), RA.
SKHRA	Strödda kamerala handlingar, RA.
SkS(p)	Skoklostersamlingen (pergamentsbrev), RA.
SLÅ	Släktforskarnas årsbok. Utg. Sveriges släktforskarförbund. Sthlm.
SMP	Sveriges medeltida personnamn. Uppsala 1967–
SMR	Svenska medeltidsregester. Förteckning över urkunder

	till Sveriges historia 1434–1441. Utg av S Tunberg. Sthlm 1937.
SMV	Raneke J, Svenska medeltidsvapen 1–3, med rättelser och tillägg t o m 2/1988. Lund 1982–89.
SOFI	Språk- och folkminnesinstitutet. Uppsala.
SoH	Släkt och Hävd 1950–. Utg av Genealogiska föreningen, Sthlm.
SRP	Svenska riks-archivets pergamentsbref från och med år 1351. Förtecknade med angifvande af innehållet (av N A Kullberg). I-III. Sthlm 1866–1872.
SRPp	Svenska riksarkivets pappershandlingar 1351–1400. Förtecknade med angivande av innehållet. Sthlm 1887.
SSB	Städernas skrivelser och besvär, RA.
SSJb	Sten Stures jordeböcker, AoE 42.
SSJb 1515	Jordebok över Sten Sture d ä:s gods omkr 1495, upprättad 1515. AoE 42.
StJb	Stockholms stadsböcker från äldre tid I:1 – 2: Stockholms stads jordebok 1420–98. Utg genom H Hildebrand. Sthlm 1876, 1889–1914.
StrLB(p)	Strängnäs läroverksbibliotek (pergamentsbrev), RA.
StrDkA	Strängnäs domkapitels arkiv. ULA.
StTb	Stockholms stadsböcker från äldre tid II:1 – : Stockholms stads tänkeböcker 1474 –. Utg genom E Hildebrand m fl Sthlm 1917 –. Hänvisning sker till StTb och avser den volym som motsvarar det i notisen angivna årtalet.
Ståhle 1950	Ståhle, C I, Sockenbildningen i Törens prosteri, NoB 1950.
SU	Styffe C G, Skandinavien under unionstiden, 3:e uppl. Sthlm 1911.
SvK	Sveriges Kyrkor. Konsthistoriskt inventarium. Utg av Sigurd Curman m fl. hänvisning avser både tryckta kyrkobeskrivningar och uppgifter i SvK:s arkiv.
Sö	Södermanlands runinskrifter. Granskade och tolkade av E Brate och E Wessén 1–3. Sthlm 1924–36.
SöH	Södermanlands handlingar, KA.
SöKy	Sörmländska kyrkor. Utg av Södermanlands hembygds- och museiförbund/museum. Nyköping.
SömA	Södermanlands museums arkiv, Nyköping.
TrKyA (p,-pp)	Trosa kyrkoarkiv ((pergaments-, pappersbrev), ULA.

TrLS(p)	Trolle-Löwenska samlingen (pergamentsbrev), RA.
U 269a	Åke Bengtsson Färlas förteckning över Jöran Åkessons (Tott) jordebrev, dat 1572, UUB.
UH	Upplands handlingar, KA.
ULA (p,-pp)	Uppsala landsarkiv (pergaments-, pappersbrev).
UUB(p,-pp)	Uppsala universitetsbibliotek (pergaments-, pappersbrev).
URR	Undervisning om rikets ränta 1530 och 1533, Räntekammarbok 3 och 4, KA.
VaKlJb	Vadstena klosters jordeböcker: 1447 och 1457, D 11, RA. – 1466 (uppbördsbok). C 32, UUB. – 1480, KA.- 1502, D 12, RA. (NoVaKl s 13 ff) – Se även HH 16 och SFSS 245.
WeAk	Westman, K G, Aktsamling till kungsådreinstitutets historia. Regalrättsutredningen. Uppsala 1920.
Westin	De s k länsregistren från medeltidens slut. Sc 1951–52.
Westin 1971	De s k länsregistren från medeltidens slut (nytryck av Westin). Maktkamp i senmedeltidens Sverige. Uppsatser och studier. Sthlm.
VHAA	Kungl Vitterhets Historie och Antikvitets Akademien.
VHAAH	Vitterhetsakademiens handlingar.
ViDkA(p)	Visby domkapitels arkiv (pergamentsbrev), RA.
VikS(p)	Viksamlingen (pergamentsbrev), RA.
VrA(p, pp)	Vreta gårdsarkiv (pergamentsbrev, pappersbrev), RA.
VreS	Vretstorpssamlingen, ULA.
VxUB(p)	Växjö universitetsbibliotek (pergamentsbrev)
ÄSF	Äldre svenska frälsesläkter. I:1–3, II:1. Sthlm 1957–2001.
ÖD	Örnhielms diplomatarium, VHAA:s deposition, RA.
Örb 1704	(BiS) Eftermedeltida godsförteckning (Örboholm mm), RA.

Förkortningar allmänna

?	före uppgift i text = osäker uppgift – i parentes före källbeteckning = osäkert om det är denna ort som avses i källan
*	föregår ortnamn som ej kan återfinnas på moderna kartor
anm	anmärkning

aoe, -t	arv- och eget-hemman (landbo), -torp
avskr	avskrift
bl a	bland annat (andra)
ca	cirka
d y	den yngre
d ä	den äldre
etc	etcetera
ev	eventuell, eventuellt
f, fol	folio, recto eller verso anges i allmänhet ej.
f, ff	följande sida/sidor
fl	fodringslängd
fr	frälse-hemman (landbo)
frman, -kvinna	frälseman, -kvinna
hd, -r	härad, härader
hdshövd	häradshövding
jb	jordebok
jfr	jämför
jt	jordetal
km	kilometer
kr	krono-hemman (landbo)
ky, -uj, -äng	kyrka; kyrkohemman (landbo), -utjord, -äng
kyherde	kyrkoherde
lb	lispund
m	meter
m m	med mera
möjl	möjligen
n	not
nr	nummer
nuv	nuvarande
odat	odaterad
omkr	omkring
or	original
p	pergamentsbrev
pb	prebendehemman (landbo)
pd	pund
pn	penning
pp	pappersbrev
r	rad
rd	rättardöme
resp	respektive
s	sida
SHM	Statens historiska museum

sk, -äng, -kvarn, -uj	skattehemman (bonde), -äng, -kvarn, -utjord
s k	så kallad(e)
sn, -r	socken, socknar
sp	spann
st	stycken
Sthlm	Stockholm
t ex	till exempel
tl	tiondelängd
t o m	till och med
tr	tryckt
trol	troligen
uj	utjord
utg	utgiven
uo	undersökningsområde
Up	Uppsala
urspr	ursprungligen
v	verso
vid	vidimation
vol	volym
äv	även

Kartor

Ekonomiska (Allmänna) kartverkets karta (EK), skala 1:20 000, Södermanland 1897–1901. Följande blad har använts: Aspa, Björksund, Bälinge, Dalbyö, Enskär, Fituna, Fållnäs, Husby, Järna, Kleva, Lisön, Nyköping, Nådhammar, Ringsö, Stigtomta, Svärta, Tista, Trosa, Veda, Vibyholm och Vårdinge.

Ekonomisk karta över Sverige (EK 1:10 000), skala 1:10 000.
Enligt hänvisning för resp ort (se Inledning för exempel). Södermanlands län: flygfotograferingen utförd 1944–45, 1954–55, kartläggningen slutförd 1958. Använd karta tryckt av Generalstabens litografiska anstalt. Sthlm 1960.

Kartor i lantmäteriverkets arkiv (LmV).
Enligt hänvisning i varje särskilt fall. Hänvisning till använd karta sker genom angivande av länsbokstav/sockennummer – bynummer : aktnummer. Ex "LmV C 54 – 4:1". Om kartan är en sockenkarta anges sockennummer med av LmV angivet aktnummer och årtal (om det är känt). Ex " LmV C 74–1:1 – 1709".

Ortregister

Ortregistret är uppdelat i två avdelningar: I *Orter i Hölebo och Rönö hdr* och II *Övriga orter*. I det förra är ortnamnen alfabetiskt ordnade, i det senare regionalt (men alfabetiskt inom varje större område). Ortnamnen inom parentes är snangivelse, varvid -talets kamerala indelning avses (som regel anges dock även senare förändringar). De kursiverade siffrorna anger var den utförliga beskrivningen av orten i fråga finns. Om en ort förekommer flera gånger på samma sida, har det inte anmärkts särskilt. För förkortningar och * se s 305 ff.

I Orter i Hölebo och Rönö härader

*Akra (Vagnhärad) 82, 83, 87, *90 f*, 97
Alby (Trosa) 24, 25, 44, 67, *73 f*, 77, 87, 96, 97, 106 f, 114, 122, 128
Alby (Runtuna) 137, *210 f*
Alsätter (Lästringe) *194*
*Alwika (Hölö) *28*
Anklora (Mörkö) *53*
*Apalle fiell (Bälinge) *142*
Apelåker (Vagnhärad) *91*, 106
Askedalsholmen, se Askeskär
Askeskär 252, 262
Askö (Trosa) *76 f*
*Aslasätter (Bälinge) *142*
Aspa (Ludgo) 21, 24, *183*
Asplöt (Ludgo) se Aspa.
Aspåker (Råby) 202, *229*
Avlebro (Västerljung) *108 f*, 115, 118, 120
Avlöt (Bälinge) *142*
Axmora (Runtuna) *214*
Axvik (Mörkö) *53*

Backa (Tystberga) 153, 222, *280 f*, 295
Backa (Västerljung) *112*, 115, 118, 120
Baggetorp (Ripsa) *199*, 208
Baljesta (Sättersta) 162, 260, *270*, 295, 299
Baska (Sättersta) 162, *270*
Beneberg (Ludgo) *183*
*Bennabodhe (Tystberga) *284*, 289
Berg (Bälinge) *146*, 153, 161
Berg (Tystberga) 222, *284*, 293
Berg (Västerljung) *112 f*, 115
Berga (Bogsta) *135 f*, 141
Berga (Helgona) *165*
Berga (Lästringe) *194*
Berga (Mörkö) *53 f*, 64, 68, 69, 245
Berga (Runtuna) *214*, 221
Berga (Svärta) *247*, 260
Berga (Sättersta) 162, *270*
Berga (Torsåker) 43, 216, *275*
Berga (Trosa) 53, *77*, 86
Bergholmen 264
Bissbol (Västerljung) *113*, 116, 131
Bjurkärr (Ripsa) *199*, 208, 209
Björkarö (Mörkö) *56 f*, 79
Björke (Västerljung) 95, *113*, 116, 120 f
Björken 20
Björkkulla (Svärta) *249*, 253, 263
Björksund, Se *Naslesätther
Björndal (Tystberga) 222, *284*, 300
Blankvik (Tystberga) *285*, 289, 293, 299
Blankviken 285, 291
Bo (Bälinge) *146*, 153
Bogslund (Ludgo) *183*, 190
Bogsta (Bogsta) *137*, 299
Bogsta sn *135–41*, 194, 286
Borsö (Vagnhärad), se Åda.
Bosviken 146
Botten (Mörkö) *57*
Brandkärr (Helgona) *165*, 168
Brannebol (Svärta) *249*, 253, 260
Bredal (Västerljung) *113*, 116
Bredegården (Tystberga) *285*
*Bredegården (Vagnhärad) *91*
Brevik (Bälinge) *146*, 148, 153
Brink (Lästringe) *194*

Brinks rättardöme 194
Bro (Råby) 202, *229*
Broby (Helgona) *165*
Broby (Hölö) *28 f*, 35, 47
Broby (Runtuna) *214*, 275
Broby (Västerljung) *114*, 115, 118, 120
Brogetorp (Svärta) *249*, 264
Brokulla (Bälinge) *147*
Broäng (Runtuna) *215*
Brunna (Mörkö) *57*
Brunna (Sättersta) 268, *270 f*, 280
Brunna (Tystberga), se Brunna (Sättersta)
Bråfall (Bälinge) *147*
Bråta (Vagnhärad) *91*
Bränntorp (Tystberga) *285*, 289
Brännvreten (Västerljung) *114*, 116
*Budaboll (Svärta) *249*, 253
Buddebol (Ludgo) *183*
*Bullen (Västerljung) *114*
Bullersta (Helgona) 156, *165 f*, 218, 221, 273
Buska (Tystberga) *285*
Buska (Västerljung) *114*
Bygd (Bälinge) *147*, 150
*Byornøø (Bälinge) *147*, 161
Båthusviken 304
Båven 20
Bäcketorp (Runtuna) *215*, 220
Bälinge sn *142–63*, 176, 194, 238, 280, 297
Bökesta (Hölö) *29 f*, 34, 36, 38, 44
Bönsta (Helgona) 165, *167*, 172

Dagnäs (Ludgo) 66, *186*
Dagnäsön 186
Daggunga (Vagnhärad) *91*
Dal (Ludgo) *183 f*
Dala (Svärta) *249 f*, 275
Dalby (Spelvik) 161, *241*
Dalby (Västerljung) *114 f*, 117, 123
Dalbyö (Västerljung) *115*, 117
Dalsjö (Torsåker) *275 f*
Daltorp (Bälinge) *147*, 159, 220
*Danstatorp (Bälinge) *147*, 159
Djupvik (Ripsa) *199*, 208, 209
Djupvik (Svärta) *252*, 253
Dragsvik (Tystberga) *285*
Drömsta (Lästringe) 79, *194*, 196, 220, 289
Dånhammar (Sättersta) 268, *271*, 280

Edby (Ludgo) 177, *186*, 187
Edeby (Hölö) *32*, 34, 37, 39, 44, 49
Edeby (Ripsa) *199 f*, 203, 206, 209, 217
*Edh (Trosa) 116
Edstorp (Råby) 202, *229*
Egelsvik (Mörkö) *58*, 59
Egersta (Runtuna) *215*
*Eke (Bogsta) 131, *137*, 156, 163, 245
Eke (Mörkö), se Ekö
*Ekeboll (Lästringe) 162, *195*
Ekebonäs, Se *Ekeby (Västerljung)
Ekeby (Helgona) *167*, 221
Ekeby (Hölö) *32 f*, 34, 37, 42, 46, 47, 50
Ekeby (Mörkö) 33, *58*
Ekeby (Ripsa) *202*, 220
Ekeby (Runtuna) *215*, 226
Ekeby (Råby) *229*
Ekeby (Svärta) *252 f*, 263, 275
Ekeby (Tystberga) 82, 159, *286*, 293
*Ekeby (Västerljung) 78, *116*, 131
Ekekulla (Tystberga) 162, 286, 287, 289, 300
Eketorp (Runtuna) *215*, 223
Ekla (Bogsta) 137, *138*, 141, 160
Ekö (Mörkö) *58*
Ene (Hölö) *33*, 35, 36, 39, 41, 47, 50, 97, 105, 128
Eneboda (Mörkö) *58*
Eneby (Runtuna) 176, *215 f*, 226, 244, 245
Eneby (Tystberga) 141, *286 f*, 300
Erikslund (Västerljung) 114
Eriksö (Mörkö) *58 f*, 78
Ermedal (Bälinge) *147 f*, 153, 161
Esta (Sättersta) *271*
Estlöt (Sättersta) *271*, 289

Fagerhult (Trosa) *78*, 99
Fageräng (Tystberga) *287*, 289, 293, 300
Fifång (Mörkö) *59*
Fiskarbol, se *Fiskarathorpp

*Finnsta (Helgona) *167*, 214, 261
*Finwidhabol (Västerljung) 116, *117*
*Fiskarathorpp (Ripsa) *202*
*Fiærdhakiær (Svärta) 214, *253*
Fjunsta Se *Finnsta
*Flogardzhamer (Tystberga) 153, 222, *287*
Flötsätter (Ripsa) *202*, 220
Fnöska (Ludgo) *186*
Folkvik (Västerljung) *117*
Fredriksdal, se *Akra och *Wra (Vagnhärad)
Frillingen, Lilla 149
Frillingen, Stora 20, 149
*Fröbergha (Lästringe) *195*
Fröda (Bälinge) *148*, 149, 153
Furholmen (Vagnhärad) *94*
Furholmen (Tystberga) *287*
Fyrby (Råby) *229*
*Fyælekær (Tystberga) *287*
Fågelbol (Lästringe) *195*
Fågelö (Trosa) *78*
Fågelö (Svärta) *253*, 260, 263
Fågelö (Västerljung) 115, *117*
Fåla (Ripsa) *202 f*, 208, 209
Fårgåla (Bälinge) *148*, 159, 162
Förola (Svärta) *253 f*, 266

Garphagen (Helgona) *168*
Garskog (Helgona) *168*
Gillberga (Råby) *232*
Gillberga (Västerljung) 25, 115, *117 f*
Gillinge (Svärta) 214, *254*, 267
Gisekvarn (Västerljung) 115, *118 f*, 120
Gisesjön 20
Gladdinge (Ripsa) 165, 198, *203*, 217
Glostorp (Tystberga) *287 f*
Glottra (Lid), Se *Ødhisglotra
Glottra (Runtuna) 215, *216 f*, 219, 275
Glottran 180
Granesta (Runtuna) *217*
Granhusa (Västerljung) *119*, 131
Grinda (Bälinge) *148*, 153
Grundshammar (Lästringe) *195*, 196
Gryt (Hölö) *33*, 38, 46, 50
Grytmar (Tystberga) 285, *288*, 289, 293, 296
Gräsgäll (Ripsa) *203*, 208
Grävsta (Hölö) *33 f*, 66
Grömsta (Lästringe) *195*
Grönsö (Västerljung) 116, *119*, 131
*Gudeberga (Hölö) 29, 32, *34*, 36, 37, 39, 44, 49
Gudsland (Råby) *232*
*Gulssæng (Helgona) *168*
Gumpekulla (Tystberga) 162, *288*, 300
*Gårby (Torsåker) 277
Gåsta (Mörkö) *59*
Gäddeholm (Trosa) 56, *78 f*, 82, 220
Gäddsätter (Helgona) *168*, 203 f, 220
Gäddsätter (Ripsa) *203 f*
Gältsund (Svärta) *254*
Gälö (Trosa) 29, 32, 38
*Gænksta (Sättersta) 163, 223, *271 f*
Gärdesta (Lästringe) 24, 194, *195 f*
Göksätter (Runtuna) *217*

Haga (Bälinge) *149*, 153, 154, 161
*Haga (Tystberga) *288*
Hagaberg 288
Hagby (Lästringe) 79, *196*, 220
Hagnesta (Helgona) 149, *168*, 273
Hallsta (Vagnhärad) *94*, 162
*Halsterkulla (Helgona) 165, *168*
Hammarby (Bogsta) *138*
Hammarby (Mörkö) *59*
Hammarby (Västerljung) 115, *119 f*
Hampvik (Spelvik) *241*
Hamra (Bogsta) *138 f*, 153, 222
Hamra (Tystberga) *289*, 292, 293, 296
Harg (Helgona) *168*
Harlinge (Torsåker) *277*
Harsta (Tystberga) 159, *289 f*, 291, 296, 299
Hartsö (Bälinge) *149*, 153, 159
Hedvigslund (Bogsta) 140
Hejsta (Hölö) *34 f*, 66
Helgona sn 132, *164–72*, 261
Hemsta (Hölö) 33, 34, *36*, 37, 38, 42, 47, 62
*Hielmungen (Bälinge) *149*
Hillesta (Västerljung) *120*, 162
Hillestalund (Västerljung) 128
Himmerfjärden 20

*Holbo fiæll (Ripsa) 208
Holmby (Bälinge) *149*, 157, 159, 162
Holmby (Ripsa) 202, *204*, 205, 207
Holmbysjön 204
Holmen (Helgona) *168*
Holmtorp (Tystberga) 162, 288, *290*
*Horkarlafyæld (Bälinge) *150*, 159
Horn (Svärta) 253, *254 f*
Hossebo (Råby) *232*, 293
Hosta (Mörkö) *59 f*
Hovra (Helgona) *168 f*, 221
Hult (Svärta) 253, *255*, 263
Hummelvik (Bälinge) *150*, 153
Hundby (Torsåker) *277*
Hundshälla (Bälinge) *150*, 153, 260
Hunga (Trosa) 77, *79 f*, 81, 83, 106, 116, 220
*Husbondeengen (Svärta) *255*
Husby (Svärta) *256*
Husby (Trosa) 77, *80*
*Hwarff (Helgona) *169*
*Hvessingenæs (Helgona) *169*
*Hvitebool (Helgona) *169*, 261
Hyttan, se Ylinge (Svärta).
Håby (Svärta) *256*
Håga (Mörkö) *60*, 68
Håknesta (Spelvik) 226, *241*, 301
Hånö (Bälinge), Se Svinesund
Hårkranktorp (Tystberga) *290*
Hårsta (Runtuna) 199, *217 f*
Häggenäs (Hölö) *36*, 46
*Hæklingeaker (Runtuna), Se Åkra
*Hæklingebergha (Runtuna) 216, *218*
Hälgö 304
Häljsätra (Tystberga) 153, 162, 222, 289, *290 f*, 293
Hälleby (Hölö) 29, 33, *36 f*, 41
Hälleby (Runtuna) *218*, 245, 275
*Hæmmyngxtorp (Tystberga) *291*, 300
Hänö (Vagnhärad) *94*
Hässelby (Bogsta) 137, *139*, 140
Hässle (Tystberga) 153, 159, 222, 289, *291*, 293, 296
Hässleudden 291
Hästbjörke (Västerljung) 95, 116, *120 f*, 131
Högsätter (Ripsa) *204*, 205
Högsätter (Tystberga) 204, 205, *292*
*Höja (Hölö) 32, *37*, 42, 50
Hölebo hd 21, *26–132*, 163, 224
Hölö sn *26–51*
Hörningsholm (Mörkö) *60 f*

Idinge (Lästringe) *196*
Ingelsta (Svärta) *256*, 257
Ingemundsta (Lästringe) 131, *196*, 273, 295
*Ingolfsbool (Västerljung) 116, *121*
Inneberga (Runtuna) 161, 216, *218 f*
Isinge (Torsåker) *277*

Juresta (Ludgo) 24, 179, *186*, 187, 189
*Jursunga (Hölö) 32, 36, *37*, 42
Jälbro (Råby) 202, 229, *232 f*
Jättemar (Ripsa) *204*, 299
Jättemarberget 204

*Kalffthorp (Tystberga) 289, *292*
Kalvharen (Svärta) *257*
Kallmyra (Spelvik) 226, 235, *241 f*
Kappsta (Lid) *176*, 214, 216, 219
Karkulla (Ludgo) *187*
Karreby (Svärta) 216, *257*, 259
Karsbol (Svärta) *257*
Kattdalen (Tystberga) 289, *292*, 295
Kesta (Vagnhärad) 76, 79, *94–6*, 102, 105, 121, 220
Kesta (Runtuna) 156, 176, 215, 217, *219*, 221
Kilhammar (Trosa) 84
Kjulsta (Hölö) 33, 34, *37 f*, 47, 49
Klacka (Västerljung) *121*
Klavesta (Svärta) *257*
Klenstorp (Bälinge) *150*, 153, 161
Klippinge (Svärta) *257*, 260
Klockarebol, se *Gårby (Torsåker)
*Klockaretæppen, se *Stockholm (Råby)
Klubben (Mörkö) *61*
*Klåckarebollet (Mörkö) *61 f*
Klämmingen 20, 21
Klävsta (Tystberga) 141, 159, *292 f*, 293, 299
*Knwtzstorp (Ripsa) *204*, 208

Knåbäcken (Ludgo) *187*
Koholmen 159
Kolbro (Runtuna) *219*
Koppardal (Bälinge) *150 f*, 153, 161
Koppartorp (Råby) 202, *233*
*Krakalund (Helgona) 167, *170*
Kristineholm, Se Holmen och *Hwarff
Krymla (Vagnhärad) *96*, 106
Krakholmen, Stora (Västerljung) 117
Kumla (Mörkö) *62*
Kumla (Vagnhärad) 56, 79, *96 f*, 220
Kungberga (Runtuna) *219*
Kungsbol (Västerljung) 116, *121*, 131
Kurtorp (Råby) 202, *233*
Kvarnby (Västerljung) *121 f*, 125, 131, 159
Kvarntorp (Helgona) *170*
Kvedby (Runtuna) *219 f*
Kvegerö (Torsåker) *277*
Kvisslinge (Svärta) 254, *257 f*, 260
Kyrksjön 40
Kyrkvaktarbol, se *Klockaretæppen
Källnäs (Bälinge) *151*, 153
Källvik (Västerljung) 115, *122*
Kälslöt, tingsplats 24
Kärr (Bälinge) *151*, 153, 155, 161
Kärr (Västerljung) 76, 116, *122*, 131
Kölsätter (Ripsa) *204*, 208

Labro (Svärta) *258*, 261
Lacka (Västerljung) *122*, 162
*Laggaratorp (Västerljung) *122*
Lagnö (Trosa) *80 f*, 83, 87, 116, 162
Lanan (Tystberga) 289, *293*
Landshammar (Spelvik) 24, *244*
*Langh engh (Tystberga) *294*
Ledarön (Hölö) 29, 32, *38*
Ledskär 259
Lervik (Bälinge) *151*, 159, 162
Lervik (Tystberga) *293*, 300
Libbetomta (Vagnhärad) *97*
Lida (Hölö) *38 f*, 39, 48, 50
Lida (Sättersta) 160, 223, 271, *272*, 273, 286
Lidsjön 20
Lids sn 23, *173–81*, 199, 217
Likstammen 20
Limmersvik (Svärta) 153, 253, *258*
Lindö, Se Öja (Runtuna)
Litselby (Hölö) *39*
Litselby (Västerljung) 79, *123*, 125, 220
Luckebol (Västerljung) *123*
*Lung 26, 72, 86, 90, 108, 115, *123*
Ludgo (Ludgo) *187*
Ludgo rättardöme 187
Ludgo sn 24, *182–91*, 244
Ludgosjön 21
Lumbra (Tystberga) 159, *293 f*
*Lund (Bälinge) *152*, 159
Lundby, Lilla, Se *Mædhilby (Lid)
Lundby, Stora (Lid) *176*, 180
Lundby (Mörkö) *62*
Lundby (Ripsa) *204 f*, 208
Lundby (Råby) 156, 203, *233*, 235, 237
Lundby (Vagnhärad) 76, 90, 95, *97*, 101 f, 128
*Lundhby (Svärta) *258*, 260
Lutebol (Vagnhärad) *98*, 106
*Lyia (Råby) 169, 203, *233 f*, 235, 237
Lånesta (Vagnhärad) 80, 83, 91, *98*, 100,
Långbro (Trosa) 77, 80, *81*, 82, 103
Långbro (Tystberga) 159, 289, *294*, 303
Långhalsen 20, 21
Långnäs (Vagnhärad) *98*, 106
Långäng, se *Langh engh
Långö (Bälinge) *152*, 153, 177
Läggesta (Torsåker) 56, 79, 160, 220, 245, *278*
Lästern 191, 268
Lästringe (Lästringe) *196*
Lästringe sn *191–7*, 279
Löt (Lästringe) *197*, 295
Löten (Ludgo) *187*
Lövsta (Vagnhärad) *98 f*
Lövsund 137, 215, *220*, 221

Mallinge (Ludgo) 66, *187 f*
Malma (Ludgo) *188*
Marö (Torsåker) *278*
Matstorp (Tystberga) *294*, 299
Membro (Runtuna) 215, 216, *220 f*
Myra (Helgona) *170*
Myra (Runtuna) *221*

Måstena (Bälinge) 138, *152*, 159, 160, 162, 163
*Mædhilby (Lid) 176, *177*
Mälaren 20
Mälarmården 20
Mälby (Tystberga) *294 f*, 297
Mälhaga (Hölö) 33, 34, *39*, 47
Mättinge (Västerljung) *123*
Mölna (Trosa) *81*, 99
Mörby (Trosa) *81 f*, 116, 162
Mörkö sn *52–71*, 137, 194
Mörkön 38, 53, 56, 59, 61, 79, 94, 220

*Naslesätther (Tystberga) *295*
Njälva (Torsåker) 275, *278*
Noheden (Råby) 220, *234*, 236, 293
Nor (Svärta) 257, *258 f*, 265
Nora (Mörkö) 29, 36, *62 f*
Nora (Vagnhärad) 24, *99 f*
Norrby (Bogsta) *139*, 221
Norrby (Runtuna) *221*
Norrby (Västerljung) 115, 120, *123 f*
Norrgården (Tystberga) *295*
Norrskåra, Se Skåra (Mörkö)
Norrtomta (Svärta) 253, *259 f*, 263
Norrvrå (Hölö) 32, 38, *39*, 50
Nunsberga (Bogsta) *139 f*, 222
Nyckelby (Västerljung) 79, *124*, 125, 156, 161, 220
Nygård (Bogsta) *140*
Nygård (Mörkö) *63*
Nyköpingsån 20
Nynäs (Bälinge) 142, *152 f*
*Näfflunda (Råby) 233, *234*, 237
Nälberga (Svärta) 214, 254, 257 f, *260*, 263, 264
Nälberga (Tystberga) 159, 202, 226, *295*
Näsby (Bogsta) *140*
Nöckna (Mörkö) 29, 39, 50, 63, *64 f*, 66

Ogensjö (Västerljung) 25, *124*, 125, 159, 219, 221
Oglöt (Bälinge) *153 f*, 159, 162
Onsberga (Runtuna) 214, *221*
Oppeby (Bälinge) 149, 153, *154*
Oppeby (Råby) 203, 233, *234 f*, 237
Oppusa (Runtuna) *221 f*
Ormåker (Bälinge) 153, *154*

Prästberga. Se Berga (Helgona)
Prästebol (Lid) *177*
Prästgården (Hölö) *40*
Prästgården (Runtuna), se Tybble
Prästgården (Svärta) *260 f*
Prästgården (Torsåker) *278*

Revlinge (Tystberga) 196 f, 270, *295 f*, 297
Ringola (Tystberga) 153, 162, 222, 289, *296*
Ringsö (Bälinge) 153, *154*
Rinkeby (Hölö) *40*, 162
Ripsa sn *198–209*
Risekvarn (Tystberga) 289, *296*
Riset (Råby) *235*, 239, 293
Risevid (Vagnhärad) 83, *100*
Rogsta (Tystberga) 160, 288, 289, 295, *296 f*, 299
Rommarö (Västerljung) 117, *124*
Rosmossen (Runtuna) *222*
Rotetorp (Runtuna) 220, *222*
Rudskär (Vagnhärad) *100*, 107
*Rundarwme (Västerljung) *124 f*
Rundbosjön 20
Runnviken 21
Runtuna sn 23, 124, 132, 170, 177, *210–27*, 244, 256, 289
Runtuna (Runtuna) *222 f*, 225
Ryckesta (Råby) 218, *235*
Ryssinge (Ludgo) *188*
*Ryssetorp (Bogsta) *140*, 220
Rå (Tystberga) *297*
Råby (Råby) 220, 229, *235*
Råby sn *228–39*
Rågö (Tystberga) 153, 293, *297*
Råsätter (Ripsa) *205*
Röhäll (Bälinge) *154 f*, 303
Römora (Västerljung) 115, *125*
*Rønamossa (Ripsa) *205*, 208
Rönö härad 21 f, *133–304*
Rörvik (Tystberga) *297*, 299
Rösten (Bälinge) *155*, 161

Salthälla (Bälinge) *155*, 162, 301
Sanda (Bälinge) *155*
Sanda (Lid) *177*, 178, 216
Sanda (Mörkö) *65*
*Sabathorp (Tystberga) 162, *297 f*, 300
Sandvik (Ripsa) *205*, 208
*Scharffnæs (Trosa) *82*, 116
*Scoxløt (Västerljung) 115, *125*
*Seby (Hölö) *40*, 49
Segersta (Bälinge) 153, *156*, 157, 161
Selberga (Ludgo) *188*
*Selbierga (Runtuna) *223*
*Sighreessbool (Västerljung) 115, *125*
Sille (Västerljung) 114, 116, *125 f*, 127, 128
Sillen 20, 21
Simonsö (Mörkö) 56, 61, *65–7*
Sjö (Bälinge) 153, *156*
Sjöbo (Tystberga) 289, *298*
Sjögedal (Ludgo) *188*
Sjösa (Svärta) 167, 214, 249, 253, *261*, 263
*Skadhakulla (Västerljung) *126*
*Skarpabergha (Runtuna) 163, 170, *223 f*
Skarpåker (Runtuna) *224*
Skebol (Bälinge) *156*
Skilleby (Hölö) 29, *40 f*
Skinnartorp (Bälinge) *157*, 162, 300
Skinnartorp (Ludgo) *188*
Skinnstrumpan (Svärta) *261*
Skjuvkärr (Vagnhärad) *100*, 106
*Skomakarakær (Ripsa) *205*, 208
Skratthälla (Bälinge) 153, *157*
Skratthällaviken 157
Skresta (Helgona) *170*
*Skrikathorp (Ripsa) *205*, 208
Skyle (Bälinge) *157*, 159, 163
Skåra (Mörkö) 60, *67 f*, 73
Skårby (Vagnhärad) *100*
Skälby (Hölö) 33, *41 f*
Skälby (Mörkö) *68*, 76
Skälby (Runtuna) *224*, 275
Skälkulla (Svärta) 253, *261 f*, 263
Skällberga (Västerljung) 81, 115, *126*, 131
Skälsnäs (Bälinge) 148, 153, *157 f*
Skälsta (Trosa) 77, *82*
Skäsa (Mörkö) *68*
*Slætzthorp (Bälinge) *158*, 159
Smacketorp (Tystberga) 162, 289, *298*
Smedsta (Hölö) 37, *42*, 47, 50
Smedsbol (Ripsa) *205*, 208, 209
Snesta (Råby) 203, 226, *236*
Snesta (Spelvik) 56, 171, 215, 240, *244 f*
Spelviks sn 240–6
Sofielund, (Ludgo) 183, 187, 188, 190
Solbacken (Mörkö) *68 f*
Solberga (Torsåker) *278*
Solberga (Vagnhärad) 96, *100 f*, 102
Spaketorp (Ripsa) 204, *205*
Sparsta (Lid) 167, *177 f*, 217, 234
Spelvik (Spelvik) *245*
Spelviks sn 226
Spelvikssjön 24
Spånga (Råby) 234, *236*
Spårtorp (Vagnhärad) *101*, 162
Starrfinne (Ludgo) *188*
Stav (Hölö) 32, 36, *42 f*, 56, 275
Stavbotorp (Hölö) *43*, 162
*Stenarsbool (Bälinge) *158*, 161
Stenbro (Helgona) *170*
Stene (Ludgo) 179, 186, *189*
Stene (Trosa) 73, 77, 79, 81, *82–4*, 87, 90, 91, 100, 103, 116, 220, 286, 301
Stensund (Trosa) *84*, 85
Stensätter (Västerljung) *127*, 162
Stockbäcken (Helgona) *170*
*Stockholm (Råby) *236*
Stockvik (Vagnhärad) *101*, 106
Stortorp (Vagnhärad) *101*
Strand (Råby) *237*
Stångby (Tystberga) 153, 222, *298*
Stäk (Bälinge) 153, *158*, 161
Stäk (Svärta) 253, *262*, 263
*Strøya (Ripsa) *205*, 208
"Stæmpnæs" (?Trosa) 83, 91
*Sudraboda (Bälinge), Se Ringsö
Sulsta (Tystberga) 224, *299*
Sund (Hölö) 34, *43 f*
Sund (Vagnhärad) 81, 94, 96, *101–3*
Sundbo (Bälinge), Se Sundby
Sundboholm (Bälinge) *158 f*, 162, 291
*Sundby (Bälinge) 149, 158, *159*

Sundby (Runtuna) 161, *224*
Sundby (Råby) 220, *237*, 293
Sundbysjön 224
Sundhälla (Bälinge) *159 f*, 162
*Sundsbro (Bogsta) *140*
Sursa (Spelvik) *245 f*
*Suterathorp (Bälinge) 159, *160*
*Swankæng (Tystberga) 289, *299*
Svansta (Helgona) 156, *171*, 214, 261
Svartnacka (Svärta) *262*
*Swinas (Bälinge) 138, *160*
Svinesund (Bälinge) 153, *160*
Svista (Lid) *178 f*, 181
Svärdsbro (Sättersta) 159, *272 f*
Svärdsklova (Svärta) *262*
Svärta gård 256, 259, 264
Svärta sn *247–67*
Svärtaån 20, 21, 259
*Sydhær (Tystberga) 138, 141, *299*
*Sythum, se *Sydhær
Säby (Råby) 203, 233, 234, 235, *237*
Säby (Svärta) 249, 253, 260, *262 f*, 266
Säby rättardöme 262
Sätersta (Tystberga) 153, 162, 222, 287, 298, *299 f*
Sättersta sn 191, *268–73*, 280
Sättra (Ludgo) *189*
Sättra (Tystberga) 293, *300*
Sättratorp (Vagnhärad) *103*, 162
Sävtorp (Runtuna) 220, *224*
Sävö (Bälinge) 117, 153, *160*, 161
Söra (Helgona) *171*
Sörby (Hölö) 29, 34, *44*, 49, 76, 161
Sörby (Runtuna) *224 f*
Sörby (Torsåker) *278 f*
Sörby (Tystberga) 159, 293, *301*
*Søreby (Råby) 233, *237*
Sörsjön 37

*Taparäng (Lid) *179*
Taxinge (Lid) *179*, 189
Tegneby (Mörkö) 68, *69*, 76
*Thorpe (Tystberga) 159, *301*
*Tiuiseng (Runtuna) *225*
Tjuvesta (Tystberga) 155, 159 f, 162, *301 f*
Tjärbäck (Tystberga) 162, 289, *302*
Tofsö (Västerljung) *127*, 131
Tomtekulla (Tystberga) 289, 300, *302*
*Torby (Hölö) 32, *44*
Torlunda (Ripsa) *206*, 208, 220
Tormesta (Mörkö) 41, *69*
Torp (Lid) *179*, 181
*Torp (Svärta) *263*, 275
Torpa (Trosa) *84 f*
Torpesta (Ludgo) *189*
Torpet (Västerljung) 120, *127*
Torsberga (Runtuna) 218, *225*
Torsnäs (Torsåker) 278, *279*
Torsåkers sn 194, 197, *274–9*
Torsö (Ripsa) 199, 208
Tova (Ripsa) *206*
Tovetorp (Ludgo) *189*
Tramsta (Mörkö) 66, *69 f*, 223
Tranvik (Bälinge) 153, *161*
Trobbofjärden 20
*Troghwoøø (Bälinge) *161*
Trollesund, se Ludgo (Ludgo)
Trompesta (Bälinge) 159, *161 f*, 163, 220
Trosa sn *72–88*
Trosa stad 21, 24, 26, 72, 76, 83, *85 f*, 105, 107, 116
Trosaån 20, 21
Trubboviken 149
*Trätängen (Svärta) 259, *263*
Trössla (Vagnhärad) 58, 73, 95, 96, 102, *103*, 128
Tullbotorp (Hölö) *44*, 46
Tullgarn (Hölö) *45 f*
Tuna (Helgona) *171*
Tuna (Mörkö) *70*
Tuna (Torsåker) 278, *279*
Tuna (Västerljung) 116, *127 f*, 131
Tunsätter (Helgona) *172*, 238
Tureholm, se Gäddeholm (Trosa)
Tuve (Sättersta) 79, 162, *273*
Tuvekvarn (Lästringe) 162, *197*, 220
Tvären 20
Tybble (Bälinge) 159, *162*
Tybble (Runtuna) *225*
Tystberga (Tystberga) 176, *302*
Tystberga sn 194, 238, 241, 268, *280–304*

Tvvik (Ludgo) *189*
Tvviken 209
Tällsätter (Ripsa) *207*
Törneby (Bogsta) *140*, 141
Törneholmen, Stora 252
Tösta (Hölö) 32, 33, *46*, 50
Uddeby (Svärta) 253, 255, 263, *264*
*Wddhen (Ludgo) *190*
Uggelkulla (Ludgo) *190*
Uggeltorp (Mörkö) *70*
Ullberga (Råby) *237 f*, 293
Urvik (Hölö) *47*
Utterö (Tystberga) 159, 222, 289, 294, *302 f*
Utåker (Råby) 202, *238*
Uvsta (Spelvik) 220, *246*

*Wacca (Västerljung) 115, *128*
Vackebol (Västerljung) 116, *128*, 131
Vadholmen (Tystberga) 289, 300, *303*
Vagnhärads sn 33, *89–107*, 160
Valla (Bogsta) 137, *140 f*
Valla (Torsåker) 43, 275, *279*
Valmesta (Svärta) 208, 260, *264 f*
Valsta (Svärta) 259, *265*
Valåker (Hölö) 37, 38, *47*
Vappersta (Vagnhärad) 95, 97, 101, *104*
Veda (Lästringe) *197*
Veda (Råby) *238*
*Welunda (Hölö) 32, 42, *47*, 50
*Vesliden (Hölö) *47*, 48
Vi (Hölö) *47*
Viby (Spelvik) 244, *246*
*Wiby (Västerljung) 43, 76, 95, 96, 102, 104, 125, *128 f*
Vickelby (Mörkö) *70 f*
*Wiisby (Råby) 202, *238*
*Wik (Västerljung) 115,120, *129*
Vinterhälla (Hölö) 39, *47*
Vissjön 209
*Wraa (Vagnhärad) 102, *104*
Vreta (Hölö) 33, 36, 37, 38, 39, 41, *47 f*, 49, 50
Vreta (Svärta) 226, *265*
Vreta (Sättersta) *273*
*Wrettha (Runtuna) *225*
Vrå (Hölö) 47, *48*
Vålarö (Tystberga) 300, *303*
Vällkärr (Runtuna) 223, *225*
Välvesta (Lid) *180*, 220
Väringe (Lid) *180*
Värlund (Ludgo) 24, *190*
Väsby (Hölö) 37, 47, *49*, 50, 51
Väsby (Svärta) *265*
Väsby (Trosa) 72, 76, 77, 79, *86 f*, 99, 106, 116
*Wässby (Runtuna) *225*
Västankärr (Västerljung) *129*, 162
*Wæstby (Ripsa) 202, 206, *207*
Västerberga (Runtuna) *225*
Västerljungs sn 33, 77, *108–32*, 160
Väster-Malma (Ludgo) *190*
Västäng (Ripsa) *207*, 208

Ylinge (Svärta) *265 f*
Ytterberga (Mörkö) *71*
Ytterstene (Trosa) 77, 83, *87*
Yttervik (Västerljung) 115, 118, 120, *129 f*
Ytteräng (Råby) 203, 235, *239*

Åboö (Ripsa) 205, *207 f*, 265
Åbro (Svärta) *266*
Åbro (Vagnhärad) 73, 96, 97, *104 f*, 128, 132
Åby (Hölö) 29, 34, 40, 42, *49 f*, 162
Åby (Ripsa) *208*, 220, 299
Åby (Vagnhärad) *105*
Åda (Vagnhärad) 80, 86, 91, 96, 98, 100, 101, *105 f*
Åkerby (Hölö) 32, 35, 37, 42, 47, *50*
Åkra (Lästringe) *197*
Åkra (Runtuna) 216, *226*, 241
Ållonbäck (Svärta) 253, *266*
Ånga kvarn (Svärta) 260, 263, *266 f*
Ånsta (Lid) 24, 176, *180*
Ånsund (Ludgo) *191*
Åresta (Bälinge) 138, 159, *162 f*
Åsendal (Svärta) 214, 254, 263, *267*
Åsholmen, se Åda
Åshorn (Trosa) *87 f*
*Åva (Tystberga) 162, 299, *304*

*Æleholm (Tystberga) *304*

Älgesta (Ripsa) 199, 202, *208 f*
Älghammar (Bälinge) 159, 162, *163*
Älghammarstorp (Bälinge) 162, *163*
Älgsängen (Ripsa) 208, *209*, 220
Älvesta (Torsåker) *279*
*Ængiaby (Lid) *180*, 216
Ärsta (Runtuna) 214, 215, *226*, 227, 241
Äskedal (Ripsa) 208, *209*
Ävlingeby (Västerljung) 73, 115, *130*, 131

Öberga (Helgona) *172*
Ödesbrunn (Ludgo) *191*
Ödesby (Svärta) *267*
Ödeskoga (Vagnhärad) *106 f*
*Ødhisglotra (Lid) 176, 177, *180*
*Öffretorp (Mörkö) *71*
*Öffuer Bolstadh (Hölö) 33, 42, *50*
Öja (Runtuna) *226*
Ökenäs (Västerljung) 116, *130*, 131
Ökna (Bogsta) 131, 137, *141*
Ökna (Lid) 179, *180 f*
Ökna (Sättersta) 24, 272, *273*
Ön (Ludgo) *191*
Ön (Ripsa), se Åboö
*Øn (Runtuna) *227*
*Ør (Tystberga) 162, 289, *304*
Örboholm (Västerljung) 113, 115, 120, 122, 126, *130 f*
Örsta (Lid) 179, *181*
Örsta (Mörkö) 59, 60, *71*
”Ösby” (?Tystberga) 214, 216, 218, 224, 252, 263, 275
*Øsby (Tystberga) 157, 159, 284, 286, 287, 288, 291, 293, 297, 300, 302, 303, *304*
*Østanaakir (Västerljung) 127, *132*
*Østanaker (Råby) 202, *239*
*Østenaa (Vagnhärad) 73, 106, *107*
Österberga (Runtuna) *227*
Österby (Råby) 202, 229, *239*
Österby (Hölö) 33, 38, 39, 46, 47, 49, *50 f*, 64
Öster-Malma (Ludgo) 24, 187, *191*
*Øør (Västerljung) 116

II Övriga orter

Närke

Edsbergs härad
  Logsjö (Edsberg) 119
Glanshammars härad
  Rinkeby sn 67
Kumla härad 181, 190
Närke 21, 118, 169, 216, 299
Sundbo härad
  Hammars sn 216
Tisaren 21
Örebro härad 190

Småland

Småland 202, 285, 293, 299
Tjust 108
Tjusts härad
  Fågelvik (Tryserum) 45
Tveta härad
  Sandseryds sn 61

Stockholm

Stockholm 21, 22, 29, 39, 41, 42, 46, 61, 66, 76, 77, 86, 149, 161, 241, 245, 247
Södermalm 102

Södermanland

Daga härad 22, 216, 217
  Björnlunda sn 67, 137, 199
  Frustuna sn 187
  Gryts sn 137
  Gåsinge sn 56
  Hallsta (Dillnäs) 35
  Heby (Dillnäs) 35
  Kattnäs sn 56
  Gnesta (Frustuna) 85
  Vala (Frustuna) 81, 103
  Vängsö (Gåsinge) 245
  Åshammar (Kattnäs) 245
Eskilstuna
Gripsholm, kungsgård 44
– län 21
”Hielaby” 203
”Hulo” 223
Jönåkers härad 21, 160, 169, 203, 205 f, 208

Bene (S:t Nicolai) 137, 139
Blacksta (Tuna) 301
Brunsta (S:t Nicolai) 301
Bärbo sn 223, 245
Flettna (S:t Nicolai) 96
Fyrsjö (Stigtomta) 301
Hacksta (Björkvik) 167
Haga (S:t Nicolai) 301
Halla sn 181, 187, 286
*Jerualunda (Tuna) 126
Jogersta (Tuna) 126
Kila sn 214, 254
Kuggnäs (S:t Nicolai) 217
Kälkesta (Kila) 137
Råsta (Kila) 167
S:t Nicolai sn 164, 168, 171, 214, 286
Skillra (Stigtomta) 137
*Skowæ (S:t Nicolai) 237
Skällsta (Lunda) 97
Släbro (S:t Nicolai) 171
Smedsta (Lunda) 97
Stigtomta sn 40, 169, 214, 261
Tå (S:t Nicolai) 171
Täckhammar (Bärbo) 170
Ullevi (S:t Nicolai) 301
Åkelsta (Lunda) 301
Århammar (Nykyrka) 203
Åsby (Stigtomta) 220
Nyköping, stad 20, 24, 137, 164, 168, 169, 171, 178, 202, 203, 214, 235, 239, 247, 277, 294, 301
–, prosteri 25
–, slottslän 21 ff
Oppunda härad 22, 203, 205 f, 208, 217, 299
Akalby (Husby) 235
Berga (Husby) 177, 178
Bettna sn 178, 221, 223
Blacksta sn 178, 258
Floda sn 259, 300
Flåsta (Husby) 218
Fågelsund (Bettna) 226
Husby sn 178, 194, 216, 223
Lerbo sn 66, 137, 199, 223, 264
Näsby (Blacksta) 24
Djulfors (Stora Malm) 118
Djulö (Stora Malm) 84, 85
Remröd (Stora Malm) 48
Råcklunda (Sköldinge) 78, 165
Sköldinge sn 118
Sörby (Julita) 165
Tolfta (Lerbo) 238
Vadsbro sn 178
Vik (Vadsbro) 178
Vingåkers sn 178, 300
Österåkers sn 300
Selebo härad
Bromby (Toresund) 246
Näsby (Kärnbo) 256
Skäggesta (Ytterselö) 71
Taxinge sn 67
Tryggesta (Kärnbo) 256
Vånga (Toresund) 216
Ytterselö sn 159
Sotholms härad 299
Billsta (Sorunda) 64
Blista (?Sorunda) 102
Brunnsberga (Sorunda) 53, 64
Fräcksta (Sorunda) 64
Lännåker (Österhaninge) 37
Sorunda sn 137, 245
Valla (Ösmo) 64
Ösmo sn 44, 221
Strängnäs sn, se Åkers härad.
Strängnäs, stad och stift 24, 33, 35, 40, 41, 43, 51, 59, 64, 66, 71, 73, 78, 80, 81, 83, 84, 86, 90, 98, 99, 103, 104, 112, 114, 115, 116, 117, 118, 125, 129, 170, 176, 178, 194, 224, 226, 234, 236, 241, 244, 245, 246, 256, 257, 259, 277, 300, 301, 302
Svartlösa härad
Botkyrka sn 137, 221
Brännkyrka sn 221
Fjällsta (Botkyrka) 34
Hall (Tälje) 64
Hallinge (Salem) 94
Hamra (Botkyrka) 46
Huddinge sn 221
Hågelby (Botkyrka) 64
Igelsta (Tälje) 34
Kagghamra (Grödinge) 101
Nibbla (Ekerö) 279
Skärvsta (Tälje) 34

*Thorslunda (Ekerö) 279
Tysslinge (Tälje) 39, 50
Tälje sn 39, 42, 49
Uttringe (Salem) 34
Veppsta (Botkyrka), se *Væfshella
*Væfshella (Botkyrka) 161
Älvesta (Botkyrka) 34
Älvsjö (Brännkyrka) 293
Södertälje, se Tälje stad.
Södertörn, se Tören
Torshälla 20
Tälje stad 85
Täljehus 21, 81, 122
Tälje län 21
Tören 22
Törens prosteri 25
Villåttinge härad 22, 198, 226
Dunkers sn 84, 178, 254
Flens sn 169
Häckelsta (Dunker) 178
Stenhammar (Flen) 106, 107
Helgesta sn 35
Häckelsta (Dunker) 33, 35
Västerrekarne härad 238, 285, 293
Lundby (Fors) 196
Salsta (Öja) 167
Torpa sn 178
Tumbo sn 178, 300
Eskilstuna sn 178
Åkers härad
Brunna (Härad) 118
Fogdö sn 293
Helgarö sn 178
Hyvena (Vansö) 246
Sanda (Vansö) 104
Vreta (Strängnäs) 98
*Torpe (Ärja) 97
Åkers sn 56, 178, 245
Ösby (Strängnäs) 98
Öknebo härad
Alby (Ytterjärna) 76, 87
Brandaborg 24, 37
Bränninge (Tveta) 37, 42, 49
Ene (Överjärna) 36, 41, 51
Eneby (Ytterjärna) 161
Glia (Ytterjärna) 97
Jumsta (Tveta) 190
Kjulsta (Ytterjärna) 56
Kumla (Turinge) 53
Lideby (Ytterjärna) 34
Orrsåtra (Överjärna) 56
Skillöt (Vårdinge) 129
Solberga (Tveta) 190
Södertuna (Överjärna) 56
Turinge sn 56, 67, 223, 289
Valsta (Ytterjärna) 83
Vårdinge sn 42, 67, 178, 187, 194, 223, 232
Ytterenhörna sn 56
Ytterjärna sn 39, 245
Östertälje sn, se Svartlösa hd, Tälje sn.
Österrekarne härad 22, 42
Blacksta (Ärla) 118
Husby sn 104, 224, 226, 289
Idö (Jäder) 162
Jäders sn 167, 178, 277, 293
Kjula sn 167, 178
Svista (Kloster) 118
Vallby sn 152, 234, 277

Uppland
Danderyds skeppslag
Järla (Solna) 77
Lidingö (Danderyd) 153
Solna sn 153
Håbo härad 271
Rasbo härad
Skällerö (Funbo) 100
Sjuhundra härad
Rö sn 64
Trögds härad
Grönsö (Arnö) 65
Löts sn 64
Ulleråkers härad
Malma (Bondkyrka) 46
Uppland 137, 214, 223, 289, 299
Värmdö skeppslag
Ljusterö (Värmdö) 141
Åsunda härad
Skråsta (Näs) 256

Värmland
Värmland 38

Västmanland
Norrbo härad
Åbylund (Romfartuna) 65
Siende härad
Valla (Kärrbo) 256
Västerås, stad och stift 219, 244, 245, 290
Västmanland 118, 194, 217, 218, 219, 224, 293

Västergötland
Kinnefjärdings härad
Gum (Källby) 66
Lödöse 57
Skara, stad och stift 244
Västergötland 245, 285, 293, 299

Östergötland
Aska härad 45
Bobergs härad 45
Bråbo härad
Kvillinge sn 120
Norrköpings sn 120
Dals härad 45
Hammarkinds härad
Skällviks sn 178
Linköping, stad och stift 78, 84, 116, 244
Memmings härad
Tångestad (Kimstad) 78
Östergötland 156, 202, 209, 216, 223, 234, 245, 246, 263, 265, 273, 285, 293, 299
Östkinds härad 45

Danmark
Halland 202

Gotland
Gotland 29

Tyskland
Lübeck 41, 69, 183, 210

Personregister

Titlar och släktförhållanden anges som regel i registret endast när det finns en uppenbar risk för felidentifiering. Gällande dessa uppgifter hänvisas allmänt till gängse genealogisk litteratur, och till framställningen i denna volym när uppgifterna har betydelse för här behandlade sakförhållanden. För bönderna anges hemorten, om den är känd. För frälsepersoner anges däremot vanligen inte sätesgården; undantag görs av samma skäl som för titlar och släktförhållanden.

Abjörn Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 165, 188, 189, 203
– Sixtensson (Sparre av Tofta) 208
Albertus Pictor 173
Albrekt av Mecklenburg, kung 187
– Peccatel 45
– Siggesson (Sparre av Rossvik) 292
Algot Magnusson (Sture, sjöbladsätten) 56, 153, 205
Ama, se Helena Larsdotter, Lars Ulfsson
Anckar, se Botvid Larsson, Torbjörn Botvidsson
Anders (Andreas)
– bror till Johan i "Stæmpnæs" 83, 91
– kyherde i Helgona 132
– kyherde i Vallby 277
– kyherde i Vårdinge 232
– i Avlebro 112
– i Edeby 49
– i Gryt 33, 38, 46, 50
– i Hult 255
– i Hälleby 36
– i Karkulla 187
– i *Krakalund, kyherde 169
– i Lånesta 98
– i Långbro 81
– i Långö 177
– i Mälhaga 39
– i Nora 99
– i Skarpåker 224
– i Sund 102
– i Vrå 48
– i Åbro 266
– i Åby 105
– i Ävlingeby 130
– i Ödeskoga 107
– i Ökna 141
– Anundsson i Berga 77
– Björnsson i Alby, underhdshövd 24, 76, 87, 97
– Båt 62
– Erlandsson, frman 29, 33, 49
– Eskilsson 39
– Gudmundsson 87, 90
– Hemmingsson, frman 155
– Ingvarsson (ankare), fogde 43, 66, 87
– Jakobsson i *Østenaa 107
– Johansson, frman 115, 117
– Jute (armborst), landsfogde 37, 40
– Jönsson i Runtuna 225
– Karlsson, fogde 48
– Magnusson (Tandela-ätten) 108, 112, 114, 118, 119, 120, 127, 129
– Matsson (Hålbonäs-ätten), hdshövd 24, 190
– Strake 86
– Ulfsson i Alby 73
Andreas, se Anders
Anna Erengislesdotter (Hammersta-ätten) 67
– Hansdotter (Garstenberg) 207
– Josefsdotter (halvt svin) 84, 85
– Klemetsdotter (Hogenskild) 172, 217
– Matsdotter (Körning) 300
– Nilsdotter (Bese) 60, 68, 189
– Petersdotter i "Hielaby", frkvinna 203
– Stensdotter (arm) 254
Anund, biskop i Strängnäs 245
– i Hyvena 246
– Haraldsson (Vingad lilja) 41, 69
– Ragvaldsson (Lindö-ätten) 88

– Sixtensson (tre spetsar) 176
– Sture (Sture, sjöbladsätten) 56
Arend, biskop i Strängnäs 118
Arvid (Arnvid)
– Holmvidsson (tre blad) 137, 220
– Håkansson, frman 84, 85
– Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 165, 203, 207
– Trolle 22, 61, 171, 253, 255, 265
Ascelia Johansdotter 96
Asgöt, Abjörn Magnussons tjänare 189
Aspenäs-ätten, se Bengt Jonsson, Bengt Knutsson, Birger Filipsson, Bengta Jonsdotter, Birgitta Jonsdotter, Gregers Bengtsson, Ingeborg Magnusdotter, Jon Knutsson, Knut Bengtsson, Knut Jonsson, Magnus Knutsson
Asser i Tuna 127
Axel Eriksson (Bielke) 238, 288, 289, 291, 293, 295, 297, 303
– Larsson (Tott) 199, 202

Banér, se Dorotea Knutsdotter, Knut Eskilsson, Sigrid Eskilsdotter
Beata Karlsdotter (Vasa) 139, 222, 280, 284, 287, 290, 296, 298, 300, 303
Bengt i Berga 77
– i Blista 102
– i Ekeby 32, 33
– i Libbetomta 97
– i Ludgo 187
– i Nora 63
– i Sille 125
– Andersson (Stubbe av Valsta) 62
– Birgersson (Folkungaätten) 99
– Ebbesson (Färla, Karl Erikssons ätt) 206
– Filipsson (Ulv) 66, 81, 86, 98, 99
– Gylta 139, 241, 245, 246
– Holmgersson (Rörik Birgerssons ätt) 216
– Håkansson skrivare, hdshövd 25
– Jonsson (Aspenäs-ätten) 218
– Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) 171
– Karlsson (Färla, Karl Erikssons ätt) 206
– Knutsson (Aspenäs-ätten) 165
– Kåre, hdshövd 25
– Magnusson Svarte (Stensta-ätten) 34, 90, 95, 97, 101, 102, 121
– Nilsson (Lejonansikte) 202, 207, 229, 232, 233, 238, 239, 295
– Stensson (Natt och Dag) 190
– Svarte, se Bengt Magnusson
Bengta Bosdotter (Natt och Dag) 205, 208
– Jonsdotter (Aspenäs-ätten) 223
– Simonsdotter (Körning) 78
Bese, se Anna Nilsdotter, Gunhild Johansdotter, Johan Bese
Bielke, se Axel Eriksson, Birgitta Stensdotter, Gustav Nilsson, Johan Axelsson, Karin Eriksdotter, Katarina Stensdotter, Margareta Axelsdotter, Nils Turesson, Sten Bengtsson, Sten Stensson, Sten Turesson, Ture Pedersson, Ture Turesson
Bielkenstierna, se Hans Klasson
Birger, ”skälig man” 40
– Filipsson (Aspenäs-ätten) 162
– Gregersson (Malsta-ätten) 40
– Karlsson (Folkungaättens oäkta gren) 171, 216
– Magnusson, kung 65, 169, 236, 255, 292
– Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 53, 64
– Nilsson (Grip) 146, 147, 148, 149, 150, 151, 155, 156, 158, 160, 161, 190, 191, 227, 236, 265
– Nilsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 34, 35, 38, 40, 46, 50, 78, 79, 94, 95, 97, 101, 102
Birgitta Andersdotter, nunna 57
– Eriksdotter (Geet) 131
– Jonsdotter (Aspenäs-ätten) 138, 152, 160
– Jönsdotter (Stensta-ätten) 96
– Karlsdotter (Bonde) 57
– Magnusdotter (Porse) 56

– Magnusdotter (spets från vänster) 238
– Magnusdotter (Tandela-ätten) 115, 117
– Nilsdotter, frkvinna 95, 116, 123, 138, 159, 163, 272, 278, 297
– Nilsdotter (tre horn) 167
– Olofsdotter (Tott) 56, 67
– Stensdotter (Bielke) 41
– Torkelsdotter (Barun) 118
Björn, domprost i Strängnäs 73
– kyherde i Bälinge och Tystberga 176
– i Grävsta 34
– i Lacka 122
– i Lundby 97
– i Sanda 177
– i Skälkulla, 262
– i Stene 83
– i Uddeby 264
– i Vappersta 95, 97, 104
– i Åda 105
– Kettilbjörnsson 98
– Larsson i Alby 67, 73
– Pedersson (Bååt) 190, 214, 217, 222, 226, 254
Björnram från Uppland, se Erik Karlsson (tre björnramar)
Bo Jonsson (Grip) 22, 28, 34, 35, 42, 44, 66, 69, 79, 81, 82, 86, 96, 108, 112, 113, 114, 115, 116, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 137, 138, 139, 141, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 167, 168, 171, 177, 178, 189, 190, 194, 196, 197, 199, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 214, 215, 217, 218, 223, 224, 226, 229, 232, 233, 236, 239, 241, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 264, 267, 271, 273, 278, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304
– Jönsson (Jöns Götessons ätt) 202
– Nilsson (Grip) 139, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 158, 160, 161, 181, 222, 258, 280, 284, 287, 290, 291, 296, 298, 300, 303
– Pik 139
Bonde, se Birgitta Karlsdotter, Karl Knutsson, Knut Tordsson, Kristina Karlsdotter, Magdalena Karlsdotter, Tord Röriksson
Botvid, "skälig man" 40
– i Glia 97
– i Kärr 76, 122
– i Stav 43
– i Stene 83
– i Tullgarn 45
– i Åby 49, 105
– Larsson (Anckar) 36, 38, 47
Bovast i Skäggesta 71
Brahe, se Johanna Torgilsdotter
Bralstorp, se Notholm Eggardsson, Torsten Notholmsson
Brynolf Olofsson, frman 215, 223, 225
Budde i Åda 106
Bukhorn, se Johan Gyntersson
Bylow, se Ermegard Fickesdotter
Bååt, se Björn Pedersson, Johan Pedersson, Ulf Henriksson
Bölja, se Nils Larsson

Casper Skilling 86
Claus se Klas
Cecilia, frkvinna 226
– i Lida, hustru 39
– Bosdotter (Djure) 137, 204, 208, 270, 285, 290, 292, 294, 297, 299, 304
– Filipsdotter (Folkungaättens oäkta gren) 271
– Gisesdotter (van Helpten) 118
– Månsdotter (Eka-ätten) 60, 67, 186
– Månsdotter (Yxta-ätten) 206
– Olofsdotter i Sparsta 177, 178, 235
– Petersdotter, frkvinna 121, 123, 155, 159, 160, 163, 273

Dan i "Arastad" 162
– i Axmora 214
David i Hult 255
Djure, se Cecilia Bosdotter, Erik Bosson

Dume, se Johan Dume
Dorotea Knutsdotter (Banér) 247
Dyre, se Metta Iversdotter

Ebbe i Tunsätter 238
– Bengtsson (Färla, Karl Erikssons ätt) 167, 178, 206, 217, 235
– Pik 79
Eggert Krummedige 249, 252, 253, 255, 259, 261, 262, 263, 264, 267
Eka-ätten, se Cecilia Månsdotter
Ekeblad från Rekarne, se Magnus Eriksson
Ekeblad från Västerfärnebo, se Folke Karlsson, Karl Ingebjörnsson, Lars Ingebjörnsson
Elef i Hunga 79
– Andersson 86
Elena Larsdotter, frkvinna 78
Elin Ingemundsdotter (tre sjöblad) 116, 131, 275
– Jönsdotter, frkvinna 78
– Matsdotter (Hålbonäs-ätten) 141
– Nilsdotter i Akalby 235
– Nilsdotter (Natt och Dag) 271
– Ragvaldsdotter i Fågelsund 226, 236, 265, 286, 295
Elsa Axelsdotter (Posse) 237, 303
Erengisle Gädda, hdshövd 24, 78, 209, 238, 293
– Nilsson (Hammersta-ätten) 56
Erik XIV, kung 38, 78
– av Pommern, kung 21, 85
– i *Akra 91, 121
– i Björke 95, 113
– i Egelsvik 58
– i Gåsta 58
– i Mörby 82
– i Nöckna 64
– i Sund 81, 103
– i Ullberga 238
– i Väsby 49
– i Ånsta 180
– Axelsson (Tott) 22, 91, 96, 98, 100, 101, 106, 107, 126, 169, 171, 236, 258, 261
– Bosson (Djure) 299
– Dalkarl, fogde 260
– Eriksson (Gyllenstierna) 266
– Geet 112, 131, 275
– Karlsson, frman 29
– Karlsson (Gyllenstierna) 152
– Karlsson (tre björnramar) 118, 277
– Karlsson (Vasa) 257
– Karlsson (Örnfot) 66
– Lipen, van, kanik i Uppsala 78
– Magnusson, hertig 65, 134, 169, 208, 236, 247, 292
– Magnusson, kung 206
– Magnusson, kyherde 35
– Månsson (Natt och dag) 232, 237, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 299
– Nilsson (Schack) 294
– Nipertz 115, 117, 181, 206, 209
– Ragvaldsson (stjärna) 78
– Ryning 44
Ermegard Johansdotter (Bylow) 153
Esbjörn i Brunna 271
– Kristiernsson (hjorthorn) 141
Eskil i Hunga 79
– i Sille 126
– i Vreta 48

Fader Dansson 279
– Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 271
Fargalt, se Ingeborg Ragvaldsdotter, Ingegerd Magnusdotter, Magnus Ragvaldsson, Ragvald Magnusson, Ragvald Nilsson
Fikke Olofsson (Hjulsta-ätten) 271, 279
Filip Karlsson (trana), hdshövd 24
Filip Larssons ätt, se Finvid Larsson, Lars Filipsson
Filip Olofsson (hjärta) 290
Finkenow, se Lars
Finsta-ätten, se Ragnhild Erlandsdotter
Finvid Finvidsson (Frössviksätten) 138, 148, 153, 154, 156, 229, 232, 289, 297, 298
– Larsson (Filip Larssons ätt) 177
Fleming, se Ivar Fleming, Jöran Pedersson, Lars Fleming

Folke, kyherde 118
– Jonsson (Fånö-ätten) 64
– Karlsson (Ekeblad från Västerfärnebo) 170, 214, 221, 256
– Karlsson (Lejonbalk) 137
– Larsson (tre spetsar), underlagman 48
– Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 263
Folkungaätten, se Bengt Birgersson, Erik Magnusson, Gregers Bengtsson, Karl Ulfsson, Ulf Fase, Valdemar Magnusson
Folkungaättens oäkta gren, se Bengt Karlsson, Birger Karlsson, Cecilia Filipsdotter, Gregers Bengtsson, Ingeborg Magnusdotter, Ingegerd Johansdotter, Peter Magnusson
Forsa-ätten, se Lars Knutsson
Forstena-ätten, se Hans Persson
Frössviksätten, se Finvid Finvidsson
Fånö-ätten, se Folke Jonsson
Färla, Karl Erikssons ätt, se Bengt Ebbesson, Bengt Karlsson, Ebbe Bengtsson, Johan Karlsson, Karl Bengtsson, Karl Eriksson, Martin Karlsson
Färla, Tyrgils Klemessons ätt, se Magnus Tyrgilsson

Gabriel i Edby 177, 186
– Kristiernsson (Oxenstierna) 112, 119, 122, 123, 270, 271
Geet, se Erik Geet, Ingrid Jönsdotter, Jöns Geet
Geleke van Pytten 294
Gera, se Jöran Holgersson, Karl Holgersson
Gereka i Nora 99
Gerhard Bokholt, borgare i Lübeck 41, 69
Gerlak Olofsson, tjänare 207
Germund Larsson (Lilja till Fjällskäfte) 113, 131, 169, 233
Gertrud i Stensund 84
– Josefsdotter (halvt svin) 84, 85, 195, 275
– Nilsdotter 132
Gilkin Håkansson (hjorthorn) 122, 131
Gise van Helpten 118
Gismund i Gryt 33
– i Kjulsta 33, 37
– i Åby 29, 49
Gjurd Petersson (halv lilja). ärkedjäkne 178
Gotskalk Arentsson (Ulv) 60, 67
– Bengtsson (Ulv) 66
Gregers i Tunsätter 172
– Bengtsson (Aspenäs-ätten) 245
– Bengtsson (Folkungaättens oäkta gren) 119, 120, 271
Grimulv i Eneby 215
Grip, yngre ätten, se Birger Nilsson, Bo Nilsson, Marina Nilsdotter, Nils Bosson
Grip, äldre ätten, se Bo Jonsson, Katarina Bosdotter, Katarina Knutsdotter, Knut Bosson
Gruel, se Markvard Gruel
Gudmar Offesson (fallande sjöblad) 78
Gudmund i Landshammar, underhdshövd 24, 244, 272
– i Hallsta 94
– i Mälby 294
– Styrbjörnsson i Revlinge 196, 197, 295, 297
Gumsehuvud, se Margareta Folkesdotter, Orm Folkesson
Gunhild i Åkra 197
– Johansdotter (Bese) 147, 232, 234, 237, 238, 270, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 293, 294, 295, 296, 297, 298, 300, 301, 303, 304
Gunnar djäkn (stjärna över månskära) 63, 64
– Nilsson 132
Gunnur i Åresta 162, 299
Gustav I, kung 29, 38, 41, 43, 46, 56, 60, 67, 77, 78, 100, 130, 152, 178, 249, 252, 253, 255, 258, 260, 262, 263, 264, 266, 267
– Algotsson (Sture, sjöbladsätten) 56, 264
– Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 78

– Johansson (Tre rosor) 91
– Kafle 84, 85
– Larsson (Änga-ätten) 279
– Leksson (kvadrerad sköld) 66
– Nilsson (Bielke) 137, 220
– Puke (Rossviksätten) 222
Gyllengrip, se Kristoffer Andersson
Gyllenhorn, se Johan Olofsson, Jöns Olofsson, Kristina Olofsdotter
Gyllenstierna, se Erik Eriksson, Erik Karlsson, Jöran Eriksson, Karin Eriksdotter, Karin Jöransdotter, Kristina Nilsdotter, Nils Eriksson
Gylta, se Bengt Gylta
Gädda, se Erengisle, Ingrid Karlsdotter, Johan, Karl, Katarina Johansdotter, Nils d ä, Nils (Karlsson), Nils (Erengislesson), Staffan
Göte i Tullgarn 45

Haldan i Hejsta 35
– i Kesta 94
– i Skilleby 41
– i Sörby 44
– i *Wiby, syssloman 43, 95, 96, 102
Halsten Gudmundsson (belagd ginbalk) 118
Halvid i Tullgarn 46
– Andersson (svin) 118
Hammersta-ätten, se Anna Erengislesdotter, Erengisle Nilsson, Ingevald Estridsson, Magnus Ingevaldsson, Nils Erengislesson, Katarina Erengislesdotter, Kristina Magnusdotter
Hans, kung 22, 245
– av Everstein 237
– i Råsätter 205
– Klasson (Bielkenstierna) 23, 91, 114, 117, 137, 196, 197, 199, 214, 239, 266, 299
– Kröpelin (d ä) 63, 64
– Kröpelin (Oxenstierna) 63, 64
– Kyle 194, 196
– Persson (Forstena-ätten) 167, 206, 238
Harald Bagge (tre liljor balkvis) 167, 168, 273
– Jönsson (två liljor balkvis) 137, 171, 216, 218, 244, 245
– Olofsson (Hjulsta-ätten) 256
Heine Berendson, borgare i Nyköping 167, 171, 255, 261
Helena, se även Elena, Elin, Iliana
– syster till Johan Skäringsson 278
– änka, frkvinna 88
– Larsdotter (Ama) 223
Hemming i Berga 77
– i Litselby 123
– Nilsson, frman 226, 236, 265, 286, 295
"Henilio" 232
Henrik i Väsby 87
– Hagtorn, frman 177, 178
– Nilsson (Örboholmsätten) 116, 117, 131, 275, 277
– Reventlow 249, 264
– Stromberg, ordenskomtur 169, 236
Hjulsta-ätten, se Fikke Olofsson, Harald Olofsson, Olof Haraldsson, Margareta Olofsdotter
Holmfrid Ragvaldsdotter, frkvinna 226
Holmger (Holger)
– i Stene 80, 81, 83, 87, 91, 100, 103
– i Ytterstene, se Holmger i Stene
– i Åby 105
Holmsten i Hunga 79
– i Stene 73, 83
Holvast i Blista 102
Håkan, domkyrkans syssloman 43
– i Hunga 80
– Abrahamsson (frman) 38
– Elofsson (tre blomvippor) 199, 208, 221
– Hwässing (halv båt), underhdshövd 24, 48, 232
– Kåre, borgare i Trosa 86
Hålbonäs-ätten, se Anders Matsson, Elin Matsdotter, Mats Hesdal
Hård av Häringe, se Lars Pedersson

Idde Peccatel 45
Iliana Petersdotter, frkvinna 199, 208
Inge Bråbo (bjälke) 273
– Petersson i Sund 102

Ingeborg, hertiginna 124, 156
– frkvinna 141, 292
– frkvinna, Jöns Svenssons hustru 115
– Magnus Johanssons änka 141, 292, 299
– i Häckelsta, hustru 178
– Bengtsdotter (Örnfot) 66
– Fadersdotter, frkvinna 157, 284, 286, 287, 288, 291, 293, 297, 300, 302, 303, 304
– Fjällarsdotter (Pik) 139
– Germundssotter (Lilja av Fjällskäfte) 131
– Gregersdotter (Sandbro-ätten) 218
– Magnusdotter, frkvinna 150, 167, 171, 214, 257, 258, 260, 261, 267
– Magnusdotter (Aspenäs-ätten) 223
– Magnusdotter (Folkungaättens oäkta gren) 118
– Nilsdotter, frkvinna 135, 138, 139, 140, 141
– Nilsdotter (Natt och Dag) 190
– Ragvaldsdotter (Fargalt) 118
– Ragvaldsdotter (yngre Välingeätten) 113, 116, 119, 121, 122, 126, 127, 128, 130, 131, 137, 196
– Staffansdotter (Stangenberg) 196
– Åkesdotter (Tott) 29, 39
Ingegerd, hustru 207
– i *Wraa 102
– Birgersdotter, frkvinna 289
– Eriksdotter, frkvinna 159
– Filipsdotter (Rumby-ätten) 149, 154
– Ingelsdotter (Hjorthorn) 223
– Johansdotter (Folkungaättens oäkta gren) 249, 264
– Magnusdotter (Fargalt) 118, 119
– Petersdotter, hustru 95
– Simonsdotter, frkvinna 226
Ingeld i Klavesta 257
– i Tuna 171
– i Tybble 162
Ingemar i Smedsta 42
– i Sund 44
Ingemund i Björkarö 56
– i Hälleby 37
– i Skilleby 41
– Andersson, kyherde 35, 38
– Nilsson (tre sjöblad) 131, 275
– Holmvidsson i Trössla 58, 95, 96, 102, 103, 128
Ingerun Pedersdotter 177
Ingevald i Berg 112
– i Broby 114
– i Daggunga 91
– i Gillberga 232
– i Hillesta 120
– i Hunga 79
– i Kjulsta 38
– i Norrby 124
– i Trosa (smed) 85
– i Trössla 103
– i Vrå 48
– i Västäng 207
– i Åby 49
– i Österberga 227
– i Öster-Malma, underhdshövd 24, 191
– Anundsson (tre spetsar) 216
– Estridsson (Hammersta-ätten) 134, 155, 159, 292, 294, 303
– Magnusson (Magnus Marinasons ätt) 176, 177, 180, 214, 216, 218, 224, 226, 244, 252, 253, 257, 263, 275
Ingrid, borgarhustru 128
– frkvinna 208
– nunna 279
– i Stene 83
– Gustavsdotter (Rossviksätten) 216, 218
– Karlsdotter, frkvinna 223, 272, 295, 299
– Karlsdotter (Gädda) 209
– Karlsdotter (Stjärnbalk) 115, 118, 159
– Jönsdotter (Geet) 84, 85, 275
– Larsdotter, hustru 48
– Larsdotter (hjorthorn) 190
– Magnusdotter (bokstaven I) 104
– Olofsdotter, frkvinna 64, 137, 138, 139, 141
– ”Dynisdotter”, frkvinna 290
Ivar Axelsson (Tott) 86, 169
– Fleming 60, 68, 189
– Ivarsson (Liljeörn) 91, 96, 98, 100, 101, 105, 107, 189, 284, 294

– Månsson (Liljeörn) 199
Ivar Nilssons ätt, se Abjörn Magnusson, Arvid Magnusson, Folke Nilsson, Magnus Nilsson, Nils Magnusson

Jakob (Jap, Jeppe)
– i Backa 112
– i Berga 53
– i Dalby 115
– i Dånhammar 271
– i Esta 271
– i Grävsta 34
– i Lånesta 98
– Jönsson (belagd balk), kanik 194, 277
– Nilsson i Dalby 115
– Olofsson Djäkn (tre tinnskuror i delad sköld) 137, 150, 167, 171, 214, 257, 258, 260, 261, 267
– Störla, hdshövd 24, 241
– Västgöte (Persson) 84, 85
Jeppe, se Jakob
Johan (Johannes), se även Hans, Jon, Jöns
– biskop Styrbjörns bror 302
– kyherde i Hölö 40
– kyherde i Västerljung 113
– överskärare, borgare i Stockholm 96
– i Aspa 183
– i Egelsvik 59
– i Furholmen 94
– i Lida 38, 39, 48, 50
– i Oppeby 235
– i Ogensjö 124, 219, 221
– i Simonsö 67
– i Skälsta 82
– i Stav 43
– i Sörby 44, 76
– i Vickelby 70
– Andersson 86
– Andersson, borgare i Stockholm 76, 126, 128
– Andersson, frman 223, 272, 295, 299
– Axelsson (Bielke) 237
– Bennesson i Måstena 152
– Bese 238
– Bro (sexuddig stjärna) 244
– Dansson (Stjärnbalk) 71, 99
– Dume, riddare 202
– Gudmundsson i Sörby 44
– Gyntersson (Bukhorn) 141, 290
– Gädda 232, 234, 237, 238, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 291, 292, 293, 296, 297, 300, 301
– Hammar, domprost i Strängnäs 98, 176
– Håkansson, kyherde i Råby 236
– Johansson, frman 278
– Jönsson i Remröd 48
– Karlsson (Färla Karl Erikssons ätt) 265
– Karlsson i Bene, frman 139
– Karlsson i Selberga 188
– Larsson (lilja) 36, 62, 131
– Magnusson (Natt och Dag) 61
– Olofsson (Gyllenhorn) 254, 258, 260, 267
– Pedersson (Bååt) 29, 255
– Petersson, kanik, kyherde 178
– Ruska, kanik i Strängnäs 112, 114, 118, 129
– Skäringsson (kluven sköld med två ginbalkar) 126, 278, 279
– Slaweka 63, 64
– Speckin (halvt djur och vågskuror) 232
– Turesson (Tre rosor) 21, 22, 78, 91, 216, 245
– Åkesson (Natt och dag) 139, 140, 154, 156, 157, 218, 221, 262, 266, 288, 297
Johanna Torgilsdotter (Brahe) 34, 35, 64, 66, 69, 186, 188, 223
Jon (Joen)
– i *Akra 90
– i Bökesta 29
– i Dalby 115
– i Ekeby, 'länsman' 215
– i Hallinge 94
– i Kungberga 219
– i Lånesta 98
– i Skilleby 41
– i Sille 127
– i Tjuvesta 155, 301
– i Trössla 103

– Ingesson, frman 79
– Knutsson (Aspenäs-ätten) 223
– Larsson, fogde 22
– Månsson i Norrtomta 260
– Persson i Öster-Malma 191
Jonas i "Stæmpnæs" 83, 91
Jordan i Karkulla 187
Josef Pedersson (halvt svin) 84, 85, 275
Jöns, kyherde 50
– smed 49
– i Berga 77
– i Björkarö 56
– i Gryt 33, 38, 46, 50
– i Gärdesta 194, 195
– i Hallsta 94
– i Hejsta 35
– i Lida 39
– i Lundby 97, 101, 102
– i Lövsta 99
– i Nygård 63
– i Nöckna 64
– i Skåra 67
– i Skälby 41, 42
– i Sundby 237
– i Sörby 224
– i Tofsö 127
– i *Torpa 85
– i Trössla 103
– i Ullberga 238
– i *Wraa 104
– i Vreta 273
– i Åbro 105
– i Åby 49
– Arp 131
– Arvidsson (Rosenbielke) 217
– Bengtsson i Sille 128
– Bolt (två ljuster) 29, 290
– Brun i Hunga 80
– Eriksson (hjorthorn) 170, 214, 218, 221, 224, 225, 256
– Eriksson (?kalk) 35, 49
– Eskilsson (sparre över blad) 66
– Galt 179
– Geet 275
– Holk, prior i Strängnäs 300
– Larsson (björn) 206
– Magnusson (horn och två fågelfötter) 206, 226
– Nilsson, borgare i Trosa 76
– Nilsson, frman 177
– Nilsson i Ene 33, 97, 128
– Nilsson (Svarte Skåning) 272, 286
– Nilsson i *Wiby 128
– Olofsson (Gyllenhorn) 167, 171, 261
– Petersson 241
– Sonesson i Tuna 127
– Stensson i Hänö 94
– Svensson, frman 115
– "Stralæ" i Tuna 70
– Torstensson 232
– Unge i Gärdesta, underhdshövd 24, 195
Jöran Eriksson (Gyllenstierna) 156, 160, 171, 232, 235, 237, 249, 252, 255, 262, 280, 284, 287, 290, 291, 295, 296, 298, 299, 302, 303
– Knutsson (Svan) 121
– Holgersson (Gera) 241
– Johansson (Rosenhane) 42
– Josefsson (halvt svin) 84, 85
– Larsson (Sparre av Rossvik) 270, 271
– Olofsson (Liljesparre) 222
– Pedersson (Fleming) 286
– Siggesson (Sparre af Rossvik) 285, 288

Kafle, se Lars Matsson, Mats Larsson
Karin, se även Katarina
– Axelsdotter (Tott) 19
– Eriksdotter (Bielke) 286, 301
– Eriksdotter (Gyllenstierna) 235
– Josefsdotter (halvt svin) 84, 85
– Jöransdotter (Gyllenstierna) 285, 289, 295, 296
– Larsdotter i Sparsta 178, 234
– Matsdotter i Våla 254, 258, 260, 267
– Svensdotter (Kart) 38
Karl, biskop i Linköping 78, 84, 116
– kyherde i Tälje 39, 49
– i Alby 73
– i Ogensjö 124
– i Sille 126

– i Stene 83
– i *Wraa 102, 104
– i Örsta 181
– Andersson, frman 155, 301
– Bengtsson (Färla Karl Erikssons ätt) 167
– Bengtsson (Örnfot) 66
– Dansson (Stjärnbalk) 118
– Eriksson (Färla) 206
– Gädda (Nilsson), hdshövd 21, 24, 47, 76, 77, 80, 81, 83, 87, 116, 209
– Holgersson (Gera) 149, 188, 203, 205, 207, 264, 277, 285
– Ingebjörnsson (Ekeblad från Västerfärnebo) 256
– Jakobsson i Kagghamra, frman 101
– Knutsson (Bonde) 22, 36, 41, 44, 45, 46, 80, 83, 87, 107, 165, 168, 203, 249, 252, 253, 255, 259, 261, 262, 263, 264, 265, 267
– Magnusson (Örnfot) 35, 66, 223
– Näskonungsson (delad sköld) 126
– Ulfsson (Folkungaätten) 45, 220
– Öra (d ä) 194, 196
– Öra (Karlsson) 21, 66, 116, 194, 196, 277

Katarina, se även Karin
– i Lånesta 80, 83, 91, 100
– Andersdotter, frkvinna 121, 123
– Bengtsdotter (Königsmark) 293
– Bengtsdotter (Örnfot) 66
– Bosdotter (Grip) 202, 207, 229, 232, 233, 238, 239, 295
– Bosdotter (Natt och Dag) 118
– Erengislesdotter (Hammersta-ätten) 241, 245
– Eriksdotter (Nipertz) 207
– Fadersdotter, frkvinna 256
– Johansdotter (Gädda) 232, 234, 235, 237, 238, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 291, 292, 293, 296, 297, 300, 301
– Johansdotter, frkvinna 29, 39
– Knutsdotter (Grip) 153
– Larsdotter, frkvinna 141
– Magnusdotter (Tandela-ätten) 115, 117, 206
– Nilsdotter 132
– Nilsdotter, frkvinna, änka 63, 64
– Olofsdotter, hustru 35
– Svensdotter (Pik) 118, 119
– Stensdotter (Bielke) 41
– Tegnesdotter i Revlinge 295
Kettil (Kättil)
– i Bromby, frman 246
– Budde, fogde 42
Kettilbjörn (Kättilbjörn)
– i Åbro 105
Klas (Clas, Klaus)
– i Berga 275
– i Skåra 67, 73
– Jöransson (Stiernsköld) 124, 142, 146, 147, 148, 150, 154, 155, 156, 157, 158, 179, 181, 229, 265
– Plata, hdshövd 24, 206
– Stensson (Ulv) 137, 139, 244, 271, 275, 277, 278, 279
Klemens i Åda 105
Knut i Egelsvik 58
– Andersson (Lillie av Ökna) 234
– Arnbjörnsson (Knut Arnbjörnssons ätt) 216
– Bengtsson (Aspenäs-ätten) 165
– Bengtsson (Ulv) 67
– Bosson (Grip) 153
– Eskilsson (Banér) 58, 71, 94
– Jonsson (Aspenäs-ätten) 223
– Jönsson (Lillie) 287, 297, 299, 302, 303
– Karlsson (Örnfot) 34, 35, 64, 66, 69, 186, 188, 215, 223, 225
– Persson, fogde på Täljehus 81, 122
– Pik 226
– skrivare 61
– Somarsson, frman 238
– Stensson (Sten Lalasons ätt) 165
– Tordsson (Bonde) 45
Kort Rogge, biskop i Strängnäs 84, 234
Kristian II, kung 61, 245
Kristiern, präst i Övre Hölö 34
– i Hammarby 120

– Bodeberg, ?borgare i Trosa 80, 81
– Esbjörnsson (hjorthorn) 265
– Nilsson (Vasa) 22, 45
Kristina Gotskalksdotter (Ulv) 60, 67
– Ivarsdotter (sköld kvadrerad av sågskuror) 207, 265
– Karlsdotter (Bonde) 46
– Magnusdotter (Hammersta-ätten) 62, 79, 81, 82, 86, 108, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 137, 151, 152, 153, 157, 158, 161, 162, 163, 223, 271, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 292, 293, 295, 296, 298, 299, 301, 302, 303, 304
– Nilsdotter (Gyllenstierna) 21, 36, 40, 43, 44, 46, 50, 56, 60, 67, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 87, 94, 96, 97, 100, 101, 103, 120, 122, 123, 124, 127, 129, 140, 147, 148, 149, 151, 152, 154, 155, 157, 159, 160, 161, 162, 163, 180, 186, 195, 196, 197, 202, 204, 206, 208, 209, 215, 220, 222, 224, 234, 235, 237, 246, 270, 273, 278, 286, 288, 290, 291, 296, 298, 300, 302, 304
– Olofsdotter (Gyllenhorn) 168
– Petersdotter, frkvinna 177
– Åkesdotter (Tott) 29
Kristoffer Andersson (Gyllengrip) 140
Krumme, se Nils Krumme
Krummedige, se Eggert
Kröpelin, se Hans
Kyle, se Hans Kyle, Sigrid Klasdotter
Kyren, van, se Lyder van Kyren
Käsia, se Nils Käsia, Peter Käsia
Kättil(björn), se Kettil(björn)
Königsmark, se Katarina Bengtsdotter
Körning, se Anna Matsdotter, Mats (Matsson), Mats (Pedersson), Mats (Simonsson), Simon (Pedersson), Simon (Ragvaldsson)

Lage Dus 209
Lars (Lasse, Laurens, Laurentius)
– borgmästare i Trosa 85
– kyherde i Nyköping 202
– kyherde i Vallby 277
– skrivare 50
– i Alby 87
– i Berga 77
– i Björke 113
– i Botten, frman 57
– i Buska 114
– i Ekeby 33
– i Dalby 115
– i Hammarby 120
– i Hemsta 36
– i Hunga 80
– i Hälleby 36
– i Membro 221
– i Mälhaga 39
– i Nor 259
– i Nora 99
– i Nunsberga 139
– i Nygård 63
– i Simonsö (skomakare) 67
– i Skilleby 41
– i Skälby 41
– i Smedsta 42
– i Snesta 236
– i Solberga 101
– i Stene (d y) 83
– i Stene (d ä) 82
– i Tuna 70, 127
– i Åbro 105
– i Åby 105
– i Åda 106
– i Örsta 71
– i Österby 39, 50
– Andersson i Österby 39, 50
– Axelsson (Tott) 91, 96, 98, 100, 101, 106, 107, 126, 137, 168, 169, 171, 189, 197, 199, 202, 203, 204, 205, 207, 208, 209, 214, 236
– Eriksson i Stensund 84
– Filipsson (Filip Larssons ätt) 34, 35, 69, 223
– Finkenow, kyherde 84
– Fleming 62, 78, 189, 196, 219, 225, 273
– Flinger 73
– Fågel, fogde 61

– Gothe, fogde 59
– Gunnarsson i Åda 106
– Holmstensson 235
– Håkansson i *Akra 90
– Ingebjörnsson (Ekeblad från Västerfärnebo) 256
– Johansson i Hunga 80
– Jonsson 126
– Jönsson i Ogensjö 124
– Knutsson, frman 135
– Knutsson (Forsa-ätten) 23, 207, 208, 300
– Matsson (Kafle) 183, 187, 188, 190, 222
– Olofsson i Åbro 96
– Olofsson i Århammar, frman 203
– Pedersson (Hård av Häringe) 286
– Ragvaldsson (lilja), hdshövd 24, 36, 62, 79, 81, 82, 83, 86, 113, 114, 116, 117, 119, 121, 122, 125, 127, 128, 130, 131, 159
– Skäringsson (lilja), hdshövd 24, 77, 116, 131
– Svensson i "Leghasio", frman 119
– Säck, kanik i Strängnäs 112, 114, 118, 129
– Tomasson (Årby-ätten) 167
– Tumble i Holmby 149
– Turesson (Tre rosor) 245
– Ulfsson (Ama) 246
– Winter, borgare i Stockholm 86
Leijonhufvud, se Märta Eriksdotter
Lejonansikte, Bengt Nilssons ätt, se Bengt Nilsson
Lejonbalk, se Folke Karlsson
Lilja till Fjällskäfte, se Germund Larsson
Liljesparre, se Jöran Olofsson
Liljeörn, se Ivar Ivarsson, Ivar Månsson, Måns Ivarsson
Lillie, Gregers Matssons ätt, se Anna Bengtsdotter, Mats Gregersson, Mats Ödgislesson
Lillie av Ökna, se Knut Andersson, Knut Jönsson
Lindö-ätten, se Anund Ragvaldsson
Lipen, van, se Erik van Lipen
Lucia Henriksdotter (Örboholmsätten) 112, 131, 254, 275
Lydbrekt Petersson, kyherde 197, 278, 279
Lydeka i Berga 68, 69
Lyder van Kyren 65

Magdalena Karlsdotter (Bonde) 46, 263
Magnus, se även Måns
– i Åby 49
– Bengtsson (Natt och Dag) 37
– Elifsson (Tandela-ätten) 118, 206
– Eriksson, kung 77, 85, 87, 105, 124, 138, 155, 156, 165, 171, 206, 219, 233, 301
– Eriksson (Ekeblad från Rekarne) 290
– Frille 118, 119
– Geresson 40
– Gunnarsson 64
– Ingevaldsson (Hammersta-ätten) 142, 149, 158
– Johansson (Ängel) 141, 292, 299
– Johansson i Åby 49
– Karlsson (Örnfot) 223
– Knutsson (Aspenäs-ätten) 223
– Nilsson (Ivar Nilssons ätt) 208, 259
– Nilsson (Yxta-ätten) 206
– Petersson, frman 29, 33, 49
– Petersson (delad sköld med figurer) 119
– Ragvaldsson (Fargalt) 108, 112, 114, 118, 119, 120, 127, 129, 194, 196
– Tyrgilsson (Färla, Tyrgils Klemessons ätt) 44, 122, 124, 146, 147, 149, 150, 151, 155, 156, 158, 160, 161, 218, 224, 241
– västgöte i Björke 113
Magnus Marinasons ätt, se Birger Magnusson, Ingevald Magnusson
Malsta-ätten, se Birger Gregersson
Margareta, se även Märta
– drottning 22
– frkvinna 141, 292
– Axelsdotter (Bielke) 265
– Folkesdotter (Gumsehuvud) 98
– Heinesdotter 254, 260

– Karlsdotter (Sparre av Tofta) 45
– Karlsdotter (spets mot dexter) 118
– Nilsdotter, frkvinna 104
– Nilsdotter, hustru 37
– Olofsdotter (Hjulsta-ätten) 279
– Petersdotter (Dudde) 79
– Ragvaldsdotter, frkvinna 245
– Siggesdotter (Sparre av Rossvik) 131
Marina Nilsdotter (Grip) 152
Marine Jensdotter (Gøye) 249, 252, 253, 255, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 266
Markvard Gruel, borgare i Stockholm 63
Martin i Alby 76
– i *Østenaa 73, 107
– Karlsson (Färla, Karl Erikssons ätt) 206
Mats (Mathias)
– i Dalby 115
– i Fnöska 186
– i Hammarby 120
– i Kärr 122
– i Stene 82
– i Uvsta 246
– i Ödesby 267
– Andersson i Alby 68, 69, 76, 87, 96, 97, 129
– Esbjörnsson (hjorthorn) 141
– Gregersson (Lillie), biskop 44, 226
– Hesdal (Hålbonäs-ätten) 147, 148, 149, 150, 155, 159, 160
– Kagg 124
– Körning (Matsson), kyherde 234
– Körning (Pedersson) 234, 277
– Körning (Simonsson) 120, 123, 135
– Larsson, student i Paris 178
– Larsson (Kafle) 215
– Oddsson (Vinstorpa-ätten) 216
– Ödgislesson (Lillie) 263, 266
– Tyrgilsson (tre gäddkäkar) 168
Mechtild Klasdotter (Plata) 168, 206
Metta Iversdotter (Dyre) 60, 61
Mikael (Mickel)
– i *Lyia 233
– i Nora 29, 63
– i Nöckna 64
– i Åby 49, 105
– Nilsson 63
– Tasto (eklöv) 172, 235
Måns i Lagnö 81
– Ivarsson (Liljeörn) 168, 169, 170, 171, 199, 202, 203, 204, 205, 206, 207, 209, 229, 232, 233, 236, 238
– Knutsson (Roos av Hjelmsäter) 226
Märta Andersdotter, frkvinna 139
– Eriksdotter (Leijonhufvud) 60
– Klasdotter (Plata) 264
– Kristiernsdotter (hjorthorn) 234, 290

Natt och Dag, se Bengt Stensson, Bengta Bosdotter, Elin Nilsdotter, Erik Månsson, Ingeborg Nilsdotter, Johan Magnusson, Johan Åkesson, Katarina Bosdotter, Magnus Bengtsson, Nils Sture
Nils, domprost i Strängnäs 246
– kyherde i Runtuna 132, 177
– i Alby 73
– i Aspa 183
– i Botten 57
– i Dal 186
– i Dalby 115
– i Edeby 32
– i Estlöt 271
– i Grönsö 119
– i Hårkranktorp 290
– i Kallmyra 235
– i Kjulsta 37
– i Lida 39
– i Löt 197
– i Mallinge 188
– i *Mædhilby 177, 180
– i Mörby 82
– i Norrtomta 259
– i Nöckna 64
– i Skåra 67
– i Skällberga 81
– i Sund 102
– i Sundboholm 158
– i Trössla 73
– i Valsta 265
– i Vickelby 70
– i Väsby 87

– i Ytterstene 87
– i Ytteräng 239
– i Åbro 266
– i Åda 106
– i Ånsund 191
– i Ökna underhdshövd 24, 273
– i *Øn 227
– Abjörnsson (Sparre av Tofta) 124, 135, 138, 139, 140, 141, 156, 165, 171, 219, 233, 287, 292
– Andersson, frman, hdshövd 24
– Bagge 217, 219
– Bengtsson i Sille 124, 126
– Bengtsson (Örnfot) 66
– Birgersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 90, 95, 96, 97, 100, 102, 113, 121, 128
– Bosson (Grip) 139, 140, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 160, 161, 171, 217, 218, 219, 222, 232, 233, 235, 236, 237, 241, 244, 245, 247, 249, 255, 258, 259, 266, 273, 284, 285, 287, 289, 291, 294, 295, 296, 298, 300, 302, 303
– Erengislesson (Hammersta-ätten) 86, 298
– Eriksson (Gyllenstierna) 36, 44, 46
– Gunnarsson 64
– Gustavsson, frman 104
– Gustavsson (Rossviksätten) 138
– Gädda d ä, hdshövd 24, 62, 79, 81, 82, 86, 102, 108, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 137, 151, 152, 153, 157, 158, 161, 162, 163, 223, 232, 271, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 295, 296, 297, 298, 299, 301, 302, 303, 304
– Gädda (Erengislesson) 78
– Gädda (Karlsson), hdshövd 24, 79, 209
– Jönsson (Oxenstierna) 22
– Jönsson (Svarte skåning) 22
– Kettilsson, frman 163
– Krumme (d y) 131
– Krumme (d ä), hdshövd 21, 25, 56, 119, 120, 122, 126, 127, 128, 130, 131, 137, 203, 285, 288, 292, 296, 297, 298, 299, 304
– Käsia 33, 38, 46, 50
– Larsson (Bölja) 177, 178
– Larsson till Järna, frman 217
– "Letysyæ" 82
– Magnusson (Ivar Nilssons ätt) 165, 203, 207
– Matsson, "skälig man" 271
– Månsson (Natt och Dag) 290
– Månsson (Yxta-ätten) 202, 206, 207
– Olofsson i Tuna 127
– Olofsson i Åby 42
– Petersson i Tuna 70
– Petersson, präst i Strängnäs 49, 51
– Petersson, prebendat i Strängnäs 176, 259
– Ryning 44, 112, 114, 117, 122, 125, 129, 256, 264
– Siggesson (Sparre af Rossvik) 299
– Simonsson i Ene 36, 41
– Sture (Natt och Dag) 57, 59, 61, 67
– Styrbjörnsson i Berg 112
– Styrbjörnsson i *Torpa 85
– Svarte i Grävsta 34
– Tordsson i Berga 77
– Turesson (Bielke) 38
Nipertz, se Erik Nipertz, Katarina Eriksdotter
Notholm Eggardson (Bralstorp) 223, 294

Odd Brudsson (Vinstorpa-ätten) 216, 221
Olfuer i Edby 186
Olof, ärkebiskop 141
– i *Akra 90, 91, 97
– i Dal 186
– i Ekeby 33
– i Gåsta 59
– i Hallsta 94
– i Hejsta 35
– i Hillesta 120
– i Hunga 80
– i *Krakalund, kyherde 167

– i Kungberga 219
– i Mörby 82
– i Nora 100
– i Nöckna 64
– i Ogensjö 124
– i Rotetorp 222
– i Ryssinge 188
– i Skilleby 41
– i Skälby 41
– i Sund 103
– i Svärdsbro 272
– i Sörby 49
– i Tegneby 69
– i Tullgarn 46
– i Veda 197
– i Vreta 49
– i Värlund, underhdshövd, 24
– i Åby 208
– Björnsson i Väsby 49, 87
– Brun i Hamra, frman 46
– Bröms, frman 234
– Gregersson i Urvik 47
– Gregorii, gardian i Nyköping 169
– Gudmundsson 87, 90
– Haraldsson (Hjulsta-ätten), hdshövd 24, 43, 275, 278, 279
– Haraldsson (Lossa-ätten) 194, 271, 289, 294, 303
– Håkansson 126, 128
– Håkansson i Yxta 206
– Johansson (halv enhörning) 176, 177, 178, 203, 235
– Johansson i Dalby 115
– Jonsson 126
– Jönsson, fogde 257
– Jönsson i Nöckna 65
– Jönsson i *Wiby 128
– Larsson i Björkarö 56
– Magnusson i Åby 42
– Mårtensson, borgare i Stockholm 77
– Nilsson, rättare 45
– Nilsson, ”skälig man” 179
– Nilsson i Nora 63
– Persson i Åda 106
– Petersson, borgare i Nyköping 203, 233, 236, 239
– Ragnarsson i Taxinge 179, 181
– Skäringsson i Edeby 32, 49
– Store i Lännåker 37
– Svarte 39
– Torstensson i Häckelsta 28, 33, 35, 178
– Varg, prost i Rönö
– Vinter i Tuna 70
Orm Folkesson (Gumsehuvud) 66
Otte i Ösby 214, 216, 218, 224, 252, 263, 275
– Ingevaldsson 247, 260, 264, 270
– Peccatel 21, 45
Oxenstierna, se Gabriel Kristiernsson, Hans Kröpelin, Nils Jönsson, Sten Kristiernsson

Peccatel, se Albrekt, Idde, Sten, Otte
Peder (Peter Per)
– prost i Tören 57, 58, 59, 62, 67, 68, 69, 70, 71, 103
– i Djupvik 252
– i Ekeby (Hölö) 32
– i Ekeby (Mörkö) 58
– i Grävsta 34
– i Grömsta 195
– i Gåsta 59
– i Gältsund 254
– i Hillesta (d y) 120
– i Hillesta (d ä) 120
– i Hunga 79
– i Kallmyra 241
– i Kesta 94, 102
– i Litselby 123
– i Lundby 235
– i Långbro 294
– i Marö 278
– i Myra 170
– i Mörby 82
– i Norrby 221
– i Onsberga 221
– i Oppusa 222
– i Rotetorp 222
– i Ryssinge 188
– i *Scharffnæs 82
– i Skilleby 29
– i Skälsta 82
– i Smedsta 42

– i Sparsta 178
– i Stene (d y) 83
– i Stene (d ä) 83
– i Sund 44, 103
– i Svärdsbro 272
– i *Wiby 128
– i Vickelby 71
– i Vreta, skinnare 39, 48, 49
– i Åda (d y) 106
– i Åda (d ä) 106
– i Åkra 226, 241
– i Älgesta 208
– i Ävlingeby 73, 130
– i *Østenaa 107
– i Österby 50
– i Öster-Malma 191
– Andersson i Alby 76
– Andersson i Edeby 32, 49
– Andersson i Skällberga 126
– Anundsson i Säby 203, 233, 235
– Björnsson, fogde 50
– Braseco 37, 42
– Bukke i Sille 125
– djäkn i Åda 80, 86, 106
– Djäkn (Schack av Skylvalla), underlagman 85, 258
– Falke i Nöckna 39, 50, 64
– Fleming 190
– Finvidsson (Peter Finvidssons ätt) 271
– Gräs 48
– Grön i Lundby 62
– Gudmundsson i Kesta 95, 96
– Johansson i Berga 53
– Jonsson, fogde 22
– Jonsson, underhdshövd 24
– Jonsson i Åbro 96, 105
– Jönsson, Erik Nipertz 'ämbetsman' 202
– Jönsson i Sanda 65
– Jönsson i Stav 43
– Karlsson (ginbalk belagd med tre liljor) 165, 167, 169, 221
– Kristersson (Sjöblad) 216, 217, 219
– Käsia i Österby 33, 38, 46, 50
– Larsson 41
– Larsson, kyherde i Lid 199, 215, 217
– Larsson i Tullgarn 45
– Larsson i Åby 105
– Larsson i Ånsta, underhdshövd 24, 180
– Larsson i Österby 51
– Magnusson i Berga 77
– Magnusson (Folkungaättens oäkta gren) 46
– Mårtensson i Ökna 181
– Nilsson (lilja) 82, 87
– Nilsson i Nora 63
– Nilsson i Stav 43
– Nilsson i Åda 106
– Olofsson i Berg 113
– Olsson i Säby 249, 253, 263, 266
– Pilter 73
– Ragvaldsson (Peter Ragvaldssons ätt) 138, 160, 299
– Rodstensson 95
– Svensson, rådman i Trosa 85
– Svensson i Vrå 48
– Ärnfastsson 177
Philippus Larssons ätt, se Filip Larssons ätt
Pik, se Bo Pik, Ebbe Pik, Ingeborg Fjällarsdotter, Katarina Svensdotter, Knut Pik, Sven Pik
Plata, se Klas Plata, Mechtild Klasdotter, Märta Klasdotter
Porse, se Birgitta Magnusdotter
Posse, se Elsa Axelsdotter
Påvel i Gryt 33
– i Lundby 97
– i Stene 83
– i Vickelby 71
– i Vreta 34, 36, 37, 38, 39, 41, 47, 48, 49, 50
– i Vrå 48
Ragna Birgersdotter 226
Ragnar i Hacksta 167
– i Råby 235
– i Taxinge 179
– i Vappersta 104
Ragnhild Erlandsdotter (Finsta-ätten) 45
Ragnilla, frkvinna 95
Ragvald (Ragnvald)
– kyherde 39, 49

– verkmästare 226, 241
– överskärare, borgare i Stockholm 102
– i Gryt 33
– i Hamra 138
– i Hillesta 120
– i Kjulsta 37
– i Norrby 221
– i Ogensjö 124
– i Skälsta 82
– i Stene 83
– i Stigtomta, kyherde 40
– i Svansta 171
– i Åda 106
– Gullesson 68
– Gustavsson, frman 232
– Johansson, frman 139
– Larsson i Ene 49, 51
– Magnusson (Fargalt) 108, 112, 114, 118, 119, 120, 129
– Magnusson (Håkan Tunassons ätt) 189, 190
– Nilsson (Fargalt) 108, 112, 114, 115, 117, 118, 119, 120, 122, 123, 125, 126, 128, 129, 130, 159
Ragvast (Ravast)
– i Backa 112
– i Broby 29, 114
– i Hillesta 120
Rakeredsätten, se Sigrid Uddormsdotter
Ramborg, syster till Johan Skäringsson 278
– Germundsdotter (djurhuvud) 169, 233
– Ingevaldsdotter (Värmske) 53, 64
– Staffansdotter (Ulv) 263, 266
Ramfrid i "Tolgholtom" 238
– Öndesdotter 272, 286
Raven van Barnekow 22
Reventlow, se Henrik
Reymode, abbedissa i Vårfruberga 35
Rogge, se Kort
Roos, se Måns Knutsson
Rosenbielke, se Jöns Arvidsson
Rosenhane, se Jöran Johansson
Rossviksätten, se Gustav Puke, Ingrid Gustavsdotter, Nils Gustavsson
Rumby-ätten, se Ingegerd Filipsdotter
Ryning, se Erik, Nils
Rörik Birgerssons ätt, se Bengt Holmgersson

Sandbro-ätten, se Ingeborg Gregersdotter
Sigge, biskop i Strängnäs 113, 232
– i Norrby 103
– i Runtuna, kanik 40
– i Sund 44
– i Torp 226
– i Valsta 265
– i Väsby 265
– i Ödeskoga 106
– Brun (13 kulor under ginstam) 28, 42, 64, 137, 138, 139, 141, 199, 217
– Jönsson (Svarte Skåning) 190
– Larsson (Sparre av Rossvik) 285, 292, 299
– Larsson d y (Sparre av Rossvik) 294
– Magnusson (Håkan Tunessons ätt) 167
– Ulfsson (Sparre av Hjulsta och Ängsö), se Sigge, biskop
Sigmund, biskop i Strängnäs 40
– Röde, frman 104
Sigraf i Åkra 226
Sigrid, hustru 86
– Eskilsdotter (Banér) 36, 44, 46, 58, 59, 60, 65, 67, 70, 71, 94
– Heinesdotter 254
– Holmgersdotter, frkvinna 78, 84, 116
– Ingevaldsdotter 247, 260, 264, 270
– Jonsdotter, hustru 42
– Klasdotter (Kyle) 171, 254, 257, 260, 262, 267
– Nilsdotter (Natt och dag) 271
– Petersdotter i Sparsta 167, 177, 178, 217, 235
– Uddormsdotter (Rakeredsätten) 29, 237, 299
Sigröd i Edeby 32
Sigurd i Juresta 186
Sigvard Kruse 195, 196, 215, 219, 227
Sigvid i Rogsta 296
Silvast i *Lyia 203, 233, 235

Simon i Lånesta 98
– Körning (Ragvaldsson), hdshövd 24
– Körning (Pedersson) 234
Sjöblad, se Per Kristersson
Skäring i Edeby 32, 37
– Larsson (lilja) d y 131, 137, 196
– Larsson (lilja) d ä 36, 62, 116, 131
Slatte, se Verner Slatte
Slaweka, se Johan Slaweka
Sone Eriksson, frman 258
Sone Petersson 29
Sparre av Hjulsta och Ängsö, se Birger Nilsson, Fader Ulfsson, Gustav Birgersson, Nils Birgersson, Sigge Ulfsson, Sven Fadersson
Sparre av Rossvik, se Albrekt Siggesson, Jöran Larsson, Jöran Siggesson, Margareta Siggesdotter, Sigge Larsson
Sparre av Tofta, se Abjörn Sixtensson, Margareta Karlsdotter, Nils Abjörnsson
Staffan i Husby 80
– i Åbro 97, 105, 128
– i Österby 49, 51
– Gädda 79
– Stangenberg 95, 116, 123, 138, 159, 163, 272, 278, 297, 302
– Ulfsson (Ulv) 43, 101, 102, 206
Stangenberg, se Ingeborg Staffansdotter, Staffan Stangenberg
Sten Bengtsson (Bielke) 66
– Bengtsson (Ulv) 21, 53, 245, 278
– Kristernsson (Oxenstierna) 22, 202, 206, 207, 254, 260
– Peccatel 45
– Turesson (Bielke) 45
– Stensson (Bielke) 194, 196
– Sture d y, se Sten Svantesson
– Sture d ä 22, 29, 34, 37, 38, 42, 44, 59, 61, 244, 249, 252, 253, 255, 258, 260, 261, 262, 263, 264, 266
– Svantesson (Natt och Dag) 22, 61, 71, 78, 79, 80, 84, 94, 96, 97, 123, 124, 140, 147, 161, 180, 195, 196, 204, 208, 209, 215, 220, 222, 224, 234, 235, 237, 246, 278
Stenfrid i Gillinge 254
Sten Lalasons ätt, se Knut Stensson
Stensta-ätten, se Bengt Magnusson Svarte, Birgitta Jönsdotter
Stiernsköld, se Klas Jöransson
Stjärnbalk, se Ingrid Karlsdotter, Johan Dansson, Karl Dansson
Stjärnbjälke, se Stjärnbalk
Storbjörn i Vappersta 104
– i Åbro 105
Stubbe av Valsta, se Bengt Andersson
Sture Algotsson, se Anund Sture
Sture, sjöbladsätten, se Algot Magnusson, Gustav Algotsson, Anund Sture (Sture Algotsson)
Styrbjörn, biskop i Strängnäs 159, 241, 294, 301, 302, 303
– i Juresta, underhdshövd 24, 186, 189
– i Lövsta 99
– i Malma 188
Styrkar i Stene 82
Störkar i Tybble 162
Störla, se Jakob
Sune i Sund 44
Svante Nilsson (Natt och Dag) 59, 61, 62, 226
Svante (Stensson) Sture 21, 22, 36, 43, 44, 45, 49, 53, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 68, 69, 70, 71, 78, 79, 80, 81, 91, 94, 96, 97, 98, 99, 101, 103, 123, 124, 127, 147, 148, 149, 151, 152, 153, 155, 157, 159, 161, 162, 163, 186, 194, 195, 196, 197, 215, 220, 222, 224, 234, 235, 237, 245, 246, 266, 273, 278, 285, 286, 289, 290, 291, 292, 296, 298, 299, 301, 302, 304
Svarte Skåning, se Jöns Nilsson, Nils Jönsson, Sigge Jönsson, Ture Jönsson, Åke Jönsson
Svan, se Jöran Knutsson
Sven, skinnare 34, 41
– i Kvedby 220
– i Kvegerö 277
– i Nöckna 29, 64
– i Simonsö 67
– i Skresta 170
– Andersson, fogde 23

– Fadersson (Sparre av Hjulsta och Ängsö) 40
– Kanna, frman 256
– Katrinesson, Abjörn Magnussons tjänare 188
– Lolle i Hemsta 36
– Petri, prebendat i Strängnäs 257

Tandela-ätten, se Anders Magnusson, Birgitta Magnusdotter, Katarina Magnusdotter, Magnus Elifsson
Tideke Bodesson, borgare i Nyköping 171
Toke i Eneby 215
Tomas Petersson, frman 165, 167, 169, 221
– Petersson, underhdshövd 24
– Torstensson i Berga 177
– Simonsson, biskop i Strängnäs 29, 43, 112, 114, 116, 118, 129
Torbjörn Botvidsson (Anckar) 36, 37, 47
– Pedersson (Ekestubbe) 254
Tord i Jäder, kanik i Strängnäs 277
– Gunnarsson, biskop i Strängnäs 33, 35, 39, 170, 224, 256, 259
– Röriksson (Bonde) 45
– Siggesson, fogde 257
Tore Magnusson, frman 79
Torgils skräddare, borgare i Trosa 116
Torkel Barun 118
– Haraldsson (Gren) 199, 203, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 217, 264
Torsten, kanik i Strängnäs 103
– i Botten 57
– i Lundby 102
– i Nora 99
– i Nunsberga 139
– i Sursa 246
– i Vappersta 104
– Andersson, frman 146, 148, 157
– Gudmundsson 272, 286
– Lange 73
– Nilsson, borgare i Nyköping 137, 214
– Notholmsson (Bralstorp) 223, 272, 294, 295, 299
Tott, se Axel Larsson, Birgitta Olofsdotter, Erik Axelsson, Ingeborg Åkesdotter, Ivar Axelsson, Karin Axelsdotter, Kristina Åkesdotter, Lars Axelsson
Tre rosor, se Gustav Johansson, Johan Turesson, Lars Turesson
Trolle, se Arvid Trolle,
Trudrun i Sanda 177
Ture i Kjulsta 37
– Galt 179
– Jönsson (Svarte Skåning) 190
– Pedersson (Bielke) 152, 169, 225, 241, 258, 259, 265
– Turesson (Bielke) 48
Tyrgils, biskop i Strängnäs 78, 86, 99, 104
– domprost 40
– Knutsson, marsk 134
– Matsson (tre gäddkäkar) 167, 168, 169, 171, 258, 261
Tönne Olofsson, fogde 260

Ubbe i Norrby 221
Ulf i Ekeby (Hölö) 32
– i Ekeby (Svärta) 252
– i Kumla 62
– i Nora 99
– i Skåra 67
– i Smedsta 42
– i Sättra 300
– i Åbro 105
– Anundsson, prebendat i Strängnäs 256
– Fase, jarl 45, 220
– Henriksson (Bååt) 256
– Staffanson (Ulv) 96, 271
– Torstensson (tre spetsar) 169, 239
Ulv, se Bengt Filipsson, Gotskalk Arentsson, Gotskalk Bengtsson, Klas Stensson, Kristina Gotskalksdotter, Ramborg Staffansdotter, Staffan Ulfsson, Sten Bengtsson
Urban IV, påve 45, 220

Valdemar, kung 41
– Magnusson, hertig 65, 134, 169, 208, 236, 247, 292

Vasa, se Beata Karlsdotter, Erik Karlsson, Kristiern Nilsson
Verner Slatte 195, 197
Vingad lilja, se Anund Haraldsson
Vinstorpa, Håkan Tunasons ätt, se Sigge Magnusson
Vinstorpa-ätten, se Mats Oddsson, Odd Brudsson
Välinge-ätten, yngre, se Ingeborg Ragvaldsdotter
Värmske, se Ramborg Ingevaldsdotter
Wässing, se Hwässing

Yxta-ätten, se Nils Månsson

Åke Jönsson (Svarte skåning) 22, 24, 48, 50, 168, 179, 183, 186, 187, 188, 190, 191, 206
Årby-ätten, se Lars Tomasson

Änga-ätten, se Gustav Larsson

Ödbjörn i Hillesta 120
– i Åby 49
Öde i Ånsta 180
Ödger i Horn 255
Ödmund i Tybble 162
Önde Hade, borgare i Nyköping 241, 301
Öra, se Karl Öra d ä, Karl Karlsson
Örboholmsätten, se Henrik Nilsson, Katarina Henriksdotter
Örnfot, se Erik Karlsson, Ingeborg Bengtsdotter, Karl Bengtsson, Karl Magnusson, Katarina Bengtsdotter, Knut Karlsson, Magnus Karlsson, Nils Bengtsson
Östen Basse 120

Register över kyrkliga institutioners godsinnehav

Registret avser kyrkors, klosters och andra kyrkliga institutioners godsinnehav inom undersökningsområdet under medeltiden. Hänvisningar till dessa organisationers (liksom kronans) godsinnehav efter reformationen kan erhållas i tabellerna över antalet jordeboksenheter (se resp sockenindelning). Dessa tabeller utgör ett viktigt komplement till nedanstående register, eftersom kyrkorna och klostrens godsinnehav till stora delar är känt endast genom efterreformatoriskt material.

Bälinge kyrka: 142 (*Apalle fiell, *Aslasätter), 149 (*Hielmungen), 158 f (Sundboholm, *Sundby)
Eskilstuna kloster: 62 (Nora), 137 (*Eke), 141 (Valla), 152 (Måstena), 157 (Skyle), 161 (Trompesta), 162 f (Åresta), 223 (*Skarpabergha), 271 (*Gænksta)
Helgona kyrka: 165 (Brandkärr), 168 (*Halsterkulla), 170 (*Krakalund)
Hölö kyrka: 38 (Lida), 46 (Tösta)
Yttre Hölö kyrka: 29 (Bökesta), 38 f (Lida), 39 (Litselby), 49 (Väsby), 50 (Österby)
Julita kloster: 159 (*Sundby), 165 (Broby), 167 (Bönsta), 203 (Gladdinge), 241 (Håknesta), 301 (*Thorpe)
Klara kloster 258 (*Lundhby), 278 f (Sörby)
Nyköpings franciskankonvent: 169 (Hovra)
Riseberga kloster: 216 (Glottra), 221 (Membro)
Runtuna kyrka: 176 (Kappsta), 214 (Berga), 219 (Kesta), 221 (Membro, Onsberga), 225 (Tybble), 226 (Ärsta), 253 (*Fiærdhakær)
Råby kyrka: 234 (Noheden)
Sko kloster: 46 (Tösta), 245 (Spelvik)
Solberga kloster: 29 (Bökesta)
Stockholms helgeandshus: 29 (Bökesta)
Strängnäs domkyrka:
ospecificerat: 29 (Broby), 33 (Ene), 34 f (Hejsta), 43 (Stav), 49 (Väsby), 57 (Botten), 58 (Ekeby), 59 (Gåsta), 62 (Lundby), 67 (Skåra), 68 (Skälby, Skäsa), 70 (Tuna), 78 (Fagerhult), 96 (Kesta), 135 (Berga), 176 (Lundby), 177 (*Mædhilby, Sanda), 178 (Svista), 180 (*Ængiaby), 216 (Glottra), 218 (*Hæklingebergha), 226 (Åkra), 275 (Berga), 277 (Kvegerö), 279 (Valla)
ospecificerat prebendegods: 176 (Kappsta), 256 (Husby), 257 (Karreby), 259 (Nor)
Aspesta prebenda: 178 (Svista)
biskopsbordet: 104 (*Wraa), 234 (Noheden), 236 (Spånga)
domprosten: 73 (Alby), 98 (Lånesta), 190 (Värlund), 246 (Viby)
Maria Magdalena prebenda: 43 (Stav)
Nora prebenda: 47 (Vinterhälla), 59 f (Hosta), 60 (Håga), 69 (Tegneby, Tramsta), 71 (Örsta), 99 (Nora), 103 (Trössla)
Oppaby prebenda (se S:ta Annas prebenda)
S:t Eriks prebenda: 234 (Noheden)
S:t Johans prebenda: 101 (Solberga), 102 f (Sund)
S:ta Annas prebenda: 108 f (Avlebro), 112 (Backa), 114 (Broby), 115 (Dalby), 117 (Fågelö), 118 (Gillberga), 129 (Yttervik), 239 (Ytteräng)

S:ta Katarinas prebenda: 188 (Ryssinge)
Söra prebenda: 69 (Tramsta), 194 (Drömsta)
ärkedjäknen: 178 (Svista)
Strängnäs dominikankonvent: 81 (Mölna), 99 (Lövsta)
Torsåkers kyrka: 275 (Berga), 278 (Njälva), 279 (Valla)
Trosa kyrka: 80 (Hunga), 81 (Långbro), 82 (Skälsta), 83 (Stene), 84 (Stensund), 86 (Väsby), 91 (*Akra), 106 (Åda)
Tyska orden: 45 (Tullgarn), 91 (Apelåker), 96 (Krymla), 98 (Lutebol, Långnäs), 100 (Skjuvkärr), 101 (Stockvik), 106 (Åda), 107 (*Østenaa), 126 (Sille), 169 (*Hwarff), 171 (Tuna), 220 (Lövsund), 236 (Spånga)
Tälje kyrka: 39 (Lida, Litselby), 49 (Väsby)
Uppsala domkyrka 135 (Berga), 138 (Ekla), 139 (Hässelby), 140 (Törneby), 141 (Valla), 287 (Eneby), 290 (Holmtorp), 292 (Klävsta), 299 (*Sydhær)
Vadstena kloster: 165 (Berga), 216 f (Glotta), 218 f (Inneberga), 234 (Noheden), 263 (Säby), 266 (Ånga kvarn)
Vårdinge kyrka: 232 (Gillberga)
Vårfruberga (Fogdö) kloster: 244 (Landshammar)

Register över sätesgårdar

Registret avser de egendomar inom undersökningsområdet som vid något tillfälle under medeltiden och fram till omkring 1575 finns belagda som sätesgårdar Årtalen anger det första och det sista året som sådana uppgifter finns; streck (–) mellan årtalen anger att gården kan antas ha varit sätesgård under hela den mellanliggande perioden, komma (,) mellan årtalen avskiljer enstaka uppgifter.

Hölebo
Hölö sn
Skilleby 1453 s 40
Mörkö sn
Hörningsholm 1512, 1538–73, s 60 f,
Nygård 1433 s 63
Trosa sn
Gäddeholm 1465–75, 1491, 1504–08, 1511–59, s 78 f
Mörby 1331–37 s 81 f
Vagnhärads sn
Sund 1357 s 101
Västerljungs sn
Örboholm 1423, 1493–99, 1530–72, s 130 f.

Rönö
Bälinge sn
Nynäs 1328, 1548, 1573–75s 152 f
Sundboholm 1359 s 158 f
Helgona sn
?Tunsätter 1453 s 172
Lids sn
Sparsta 1470–77, 1535–58 (omkr), 177 f
Ripsa sn
Edeby 1513–15, 1541–62, s 199 f
Tova 1410 s 206
Åboö 1344–82, 1560–64, s 207 f
Runtuna sn
Runtuna 1381 s 222.
Spelviks sn
?Landshammar 1438 s 244
Snesta 1471–1538 s 244 f
Svärta sn
Gältsund 1458 s 254
Sjösa 1477, 1532–62, s 261
Torsåkers sn
Dalsjö 1409–10 s 275
Kvegerö 1453 s 277
Tystberga sn
Lumbra 1455 s 293